

IA

Informe Anual

Informe anual de l'economia catalana 2022

Juny de 2023



Generalitat de Catalunya
**Departament d'Economia
i Hisenda**

Informe anual de l'economia catalana 2022

Juny de 2023

ISSN: 2696-7995

© **Generalitat de Catalunya. Departament
d'Economia i Hisenda**



Aquesta obra està subjecta a una llicència *Creative Commons* del tipus reconeixement d'autoria, usos no comercials i sense obra derivada.

Resum de la llicència:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/deed.ca>

Llicència completa:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Edició

Direcció General d'Anàlisi i Prospectiva Econòmica

Carrer del Foc, 57

08038 Barcelona

<https://economia.gencat.cat>

Redacció

Direcció General d'Anàlisi i Prospectiva Econòmica,
amb la col·laboració de la Direcció General de Pressupostos i la
Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor

Data de tancament: 31 de maig de 2023

Disseny gràfic

Enric Jardí

Índex de continguts

Introducció	5
Els trets més destacats de l'Informe anual de l'economia catalana 2022	10
1. L'alentiment global causat per les tensions inflacionistes i geopolítiques	24
Requadre 1. Navegant per la "desglobalització": una perspectiva catalana	36
2. El fort creixement de l'economia catalana en un entorn marcat per les pertorbacions globals	42
Requadre 2. Evolució del sector agrari el 2022	61
3. El bon ritme del sector exterior gràcies al creixement dels fluxos de béns i serveis i a la forta recuperació del turisme	74
Requadre 3. L'empresa catalana exportadora continua expandint-se i se situa en màxims històrics	86
Requadre 4. Impacte econòmic de la COVID-19 sobre el sector turístic a Catalunya i Espanya	91
Requadre 5. La forta recuperació del turisme estranger, una de les palanques d'impuls de l'economia	99
4. El teixit empresarial consolida la seva recuperació	105
5. La solidesa del mercat laboral, amb la reducció de la temporalitat com a nota destacada	111
Requadre 6. Evolució recent de la temporalitat a Catalunya arran de la darrera reforma laboral	126
Requadre 7. Teletreball: canvi conjuntural o estructural?	137
6. La inflació en màxims el 2022 i molt per sobre dels augments salarials	143
Requadre 8. La inflació va ser superior en les llars de baixos ingressos	160
Requadre 9. L'episodi inflacionari del 2022 comparat amb l'estagflació dels setanta	168
7. La retirada dels estímuls monetaris dels bancs centrals	180

8. El sector públic deixa de rebre ingressos extraordinaris per motiu de la COVID-19	189
9. La millora dels nivells de desigualtat i la reducció de la taxa de risc de pobresa severa	198
10. Recull d'indicadors econòmics	211
11. Recull d'indicadors socials i de gènere	216
12. Annex econòmic comarcal	217

Introducció

L'any 2022 va estar marcat per la invasió russa d'Ucraïna, la crisi energètica i les pressions inflacionistes. L'alça dels preus ja s'havia iniciat a mitjans del 2021 però s'ha accelerat el 2022, any en què la inflació ha assolit valors no vistos des de feia dècades. La guerra i l'enduriment de les restriccions sanitàries a la Xina, arran de noves onades de la pandèmia, van mantenir les tensions en les cadenes de subministrament en un nivell elevat (si bé amb un perfil decreixent al llarg de l'any). Tot plegat va comportar que tant les llars com les empreses veiessin escalar els seus costos, tant de vida com de producció.

Aquestes pressions inflacionistes van portar els bancs centrals a fer un gir de 360 graus en la política monetària i augmentar els tipus d'interès a partir de la segona meitat del 2022, una mesura que s'ha traduït en un refredament progressiu de l'economia mundial que es farà notar també el 2023 i el 2024. En contraposició a aquests factors negatius, també hi ha hagut alguns elements favorables que han ajudat al creixement econòmic. L'any 2022, tant a Catalunya com a moltes altres parts del món, va ser l'any de sortida de la pandèmia i de l'eliminació de les restriccions sanitàries després de dos anys condicionats per la COVID-19. La desaparició de les restriccions va impulsar l'economia, sobretot la primera meitat de l'any, la qual cosa ha permès consolidar la recuperació iniciada el 2021.

En el conjunt del 2022 el PIB mundial va créixer un 3,4 %, una mica per sota de la mitjana registrada entre els anys 2000 i 2018 (del 3,8 %). A la zona euro, amb un impacte directe de la guerra a Ucraïna, el ritme d'avanç també va ser del 3,4 %, força per sota de l'any anterior (5,3 %).

Malgrat les pertorbacions i les incerteses, l'economia catalana va superar les expectatives i va créixer un 5,5 %, la mateixa taxa que l'economia espanyola i 2,1 punts per sobre de la zona euro. Aquest dinamisme va permetre que el segon trimestre de l'any es recuperés el PIB previ a la pandèmia. Si comparem la sortida de la crisi financera del 2008 amb la de la crisi sanitària, la diferència és majúscula: en la primera, es va trigar 36 trimestres en recuperar el PIB precrisi, mentre que en la segona només se n'han necessitat 10 per tancar la bretxa pre-pandèmia. Si bé es tracta de xocs de naturalesa molt diferent, i això explica en part la velocitat de la recuperació, també cal posar en valor la resposta de política econòmica, que ha estat expansiva, per donar suport al teixit empresarial i a les llars.

Quant als factors que expliquen el creixement vigorós de l'economia catalana el 2022, destaca la bona evolució de la demanda externa (que va contribuir en 2,8 punts percentuals a l'augment del PIB). Alhora, també ha estat un factor d'impuls la resistència del consum privat, que es va beneficiar de la solidesa del mercat de treball i de la política fiscal, que ha posat en marxa mesures per fer front als impactes de la guerra i de la inflació.

Des d'una altra òptica, pel que fa als sectors econòmics, el creixement va ser desigual. La construcció i els serveis van mostrar un creixement significatiu (del 4,5 % i 7,9 %, respectivament), mentre que el sector industrial i agrari es van veure molt perjudicats per l'encariment de l'energia i altres inputs bàsics i es van contraure un 2,0 % i un 13,9 %, respectivament. El sector agrícola no només s'ha vist afectat per l'encariment dels fertilitzants i altres inputs sinó que, a més, va experimentar una caiguda de la producció per la sequera i les gelades. La sequera també ha marcat l'inici del 2023 i afegeix pressió sobre els preus alimentaris.

A principis del 2023 els serveis han mantingut un perfil sòlid, i la indústria ha millorat gràcies a la reducció dels costos energètics i dels colls d'ampolla. Això ha fet que el primer trimestre del 2023 el sector industrial registri un creixement positiu (del 3,6 % interanual) i el creixement del PIB s'acceleri fins al 2,9 % interanual. D'aquesta manera, doncs, l'economia catalana encadena vuit trimestres amb un avanç superior al de la zona euro.

Un dels elements que destaca en positiu del 2022 i dels inicis del 2023 és l'evolució favorable del sector exterior, que va aportar 2,8 punts al creixement del PIB en un entorn advers. El 2022, turisme estranger va continuar recuperant-se del sotrac de la pandèmia i va donar un fort impuls a l'economia catalana. El pes del consum d'aquest col·lectiu va augmentar fins al 5,4 % del PIB.

El sector exterior no només va tenir una aportació positiva al creixement derivat de l'arribada de turistes estrangers sinó també per la bona evolució de les exportacions de béns i serveis no turístics, que van créixer un 5,0% en volum. Les vendes de Catalunya a l'exterior van assolir un màxim històric de gairebé 95.000 M€ (un 17,9% més que l'any anterior en termes corrents) i van liderar les del conjunt de l'Estat, amb el 24,4% del volum total. Les exportacions catalanes van mostrar un important creixement especialment en branques com la indústria química, el material de transport i el sector de l'alimentació, i també s'observa que les exportacions dirigides a la Unió Europea van guanyar pes. Tot plegat portaria a Catalunya a assolir una quota de comerç de béns en relació amb el PIB del 77 % el 2022. El mateix

indicador per al món es va mantenir relativament estable entre els anys 2009 i 2022, i se situa en el 49 % el 2022.

Des de l'òptica empresarial, Catalunya amplia la seva base exportadora, atès que el nombre d'empreses que exporten més de 50.000 euros anuals va créixer un 5,9%, fins arribar a les 14.024 empreses, i també va assolir màxims històrics. D'altra banda, el nombre d'empreses que superen els 5 M€ anuals en vendes a l'estranger va augmentar un 10,7 % i es va situar en 1.911, un augment que s'enlaira gairebé al 20 % si considerem el període 2019-2022.

La base empresarial no només ha augmentat en l'àmbit exportador sinó que el conjunt del teixit empresarial ha vist créixer el nombre d'empreses. Segons el Directori Central d'Empreses (DIRCE), l'1 de gener de 2022 hi havia 634.223 empreses amb domicili social a Catalunya, un 1,8 % més que la mateixa data del 2021, i un 0,7 % més que el 2019. Val a dir, però, que la recuperació va ser desigual entre branques: el transport, la construcció i la resta de serveis van superar en nombre les del 2019, mentre que la indústria, el comerç i l'hostaleria encara presenten un nombre inferior. Destaca la resiliència de les de menys de 10 assalariats (incloses les que no en tenen cap). D'altra banda, els senyals avançats de demografia empresarial mostren dinamisme el 2022, amb una creació neta de 17.040 societats mercantils, un 4,8% més que el 2019.

L'altre element que destaca en positiu el 2022 és la fortalesa del mercat laboral. L'ocupació va mantenir un bon ritme de creixement, tot i el context econòmic incert, i ja va superar els valors prepandèmia: l'afiliació va créixer un 3,8%, la població ocupada de l'Enquesta de Població Activa (EPA) un 2,1 %, i les hores treballades un 4,9 %. La taxa d'ocupació de 15 a 64 anys va augmentar fins a un 69 %, un valor superior al que es registrava abans de la pandèmia i molt similar al de la zona euro (69,4 %). A més, gairebé un 40 % de l'ocupació creada durant el període 2015-2022 es concentra en treballs de més alta qualitat: professionals, científics i intel·lectuals. La taxa d'atur va baixar d'un 11,6 % el 2021 a un 9,7 % el 2022, la dada anual més baixa des del 2008. D'altra banda, gràcies al dinamisme del mercat de treball i al nou marc laboral, la taxa de temporalitat s'ha reduït intensament a tots els col·lectius fins arribar, el quart trimestre del 2022, a un 14,5%, un valor molt similar al de la zona euro (14,6%).

Un altre canvi important que s'observa en el mercat laboral arran de la pandèmia ha estat el teletreball, que es manté en registres elevats comparat amb els anys anteriors a la pandèmia. Un any després de l'esclat de la crisi sanitària, el 2021, el percentatge d'ocupats que va teletreballar a Catalunya va assolir el 19 % de la població ocupada (més de 10 punts per sobre la taxa del 2019). L'any 2022, l'aixecament de

les restriccions i el retorn a la “normalitat” van conduir a una davallada en el teletreball de manera generalitzada als països europeus. A Catalunya, el teletreball va passar a ser del 15,9 % dels ocupats el 2022. En resum, les dades apunten a un canvi significatiu en l'àmbit de les relacions laborals que van cap a un major ús del treball híbrid, amb una certa flexibilitat per teletreballar una part del dies de jornada laboral.

El teletreball ha de contribuir a la millora de la qualitat de vida i el benestar de la societat, que és l'objectiu últim de les polítiques públiques. Els indicadors de benestar i progrés social també han experimentat millores el darrer any. La tendència dels índexs de desigualtat de la renda és a la baixa i també es redueix la pobresa severa. No obstant això, l'encariment energètic va elevar al 9,9 % el percentatge de llars que no van poder afrontar a l'hora el pagament de les despeses de llum, gas, aigua i altres subministraments (abans de la pandèmia aquest percentatge era del 6,5 %). I mantenir l'habitatge a temperatura adequada també ha esdevingut un problema creixent per a les persones el 2022.

L'eliminació de les restriccions sanitàries, l'evolució positiva del mercat de treball, l'estalvi acumulat durant la pandèmia i la capacitat d'adaptació a la situació de guerra, han permès tancar el 2022 superant les expectatives de creixement que hi havia a inicis d'any, quan va esclatar la guerra a Ucraïna, els preus es van desbocar i la Xina es va replegar de nou per fer front a noves onades de la pandèmia. La bona evolució de l'economia catalana també ha estat possible gràcies a l'actuació del sector públic, que va desplegar mesures fiscals per ajudar a les llars i les empreses davant l'augment de la inflació, i ha contribuït a sostenir el consum domèstic. L'impuls fiscal del sector públic a través dels fons Next Generation EU, entre altres instruments, també ha fet possible que la inversió es mantingués vigorosa, sobretot a la construcció, malgrat la incertesa global i l'enduriment de la política monetària. Tot plegat ha portat a que el dèficit de la Generalitat de Catalunya del 2022 fos de l'1,5 % del PIB. Això representa un augment respecte al 2021, perquè es van deixar de rebre ingressos extraordinaris derivats de la COVID-19, al mateix temps que es van expandir les operacions de capital i les remuneracions del personal i també perquè va persistir una part de la despesa vinculada a la pandèmia.

La primera meitat del 2023 la incertesa es manté en nivells elevats, sobretot pel que fa a l'evolució de la guerra a Ucraïna, l'evolució dels preus i l'impacte de l'enduriment de la política monetària que els bancs centrals van iniciar l'any passat i han continuat enguany. El decalatge temporal entre la presa de decisions de política monetària per part dels bancs centrals i la reacció dels agents econòmics fa preveure que el

2023 l'economia catalana i el seu entorn es desacceleraran. En concret, les darreres previsions macroeconòmiques del Departament d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya (publicades l'abril del 2023) preveuen un creixement del PIB de l'1,7 % l'any 2023 i del 2,2 % el 2024. La taxa d'atur continuaria a la baixa i se situaria en el 9,1 % el 2024.

Malgrat l'alentiment previst per al 2023, Catalunya continuaria creixent per sobre l'entorn; les previsions de creixement per a la zona euro elaborades per la Comissió Europea preveuen un augment de l'1,1 %. Per garantir que l'economia catalana resisteix en un entorn canviant i incert és cabdal continuar amb el desplegament eficaç dels fons europeus Next Generation EU i enfocar-los, en la mesura que es pugui, a projectes transformadors en sectors o segments de la cadena de valor –com els semiconductors - que poden fer augmentar la competitivitat de l'economia del país. Això s'ha de fer en paral·lel al reforç dels serveis públics, com l'educació i la sanitat. D'una banda, el mercat de treball requereix els millors professionals per aconseguir una transformació ecològica i digital de l'economia catalana. De l'altra, la societat necessita el millor sistema sanitari per respondre a reptes estructurals com l'envelliment, alhora que avança en àmbits clau com la recerca.

Els trets més destacats de l'Informe anual de l'economia catalana 2022

Capítol 1. L'alentiment global causat per les tensions inflacionistes i geopolítiques

- L'any 2022 va estar marcat per la invasió russa d'Ucraïna, la crisi energètica, l'elevada inflació i l'enduriment de la política monetària. El creixement del PIB mundial s'alenteix fins al 3,4 %, per sota de la mitjana 2000-2018 (del 3,8 %), de manera que el nivell de l'economia mundial es va situar un 6,8 % per sobre el de l'any 2019.
- La zona euro va créixer un 3,4 % el 2022, amb un impacte directe del conflicte a Ucraïna, mentre que l'economia espanyola avança més que les economies del seu entorn (5,5 %), en un context marcat per una recuperació més tardana de la pandèmia.
- Les previsions per al 2023 continuen mostrant una tendència a la desacceleració, per la persistència d'una inflació elevada i els efectes de l'enduriment de la política monetària. Així, el balanç de riscos de cara a 2023 es continua inclinant a la baixa per l'elevada incertesa. Destaca en positiu, la disminució de les tensions als mercats energètics i alimentaris produïdes per la guerra, i també l'impuls derivat de la reobertura de la Xina i la millora dels problemes d'aprovisionament.

Requadre 1. Navegant per la "desglobalització": una perspectiva catalana

Maria Ptashkina (UPF) i Jaume Ventura (CREI, UPF i BSE)

- El concepte de "desglobalització" i el seu impacte potencial sobre el comerç internacional han estat objecte de debat en els darrers anys. En aquest requadre s'exposen diferents perspectives, posant el focus en l'economia catalana.
- Catalunya es caracteritza per un alt grau d'obertura i una forta concentració geogràfica de les seves exportacions, principalment dirigides cap a Espanya i altres països europeus.

- Tot i que l'obertura comercial global ha fluctuat en les dues darreres dècades i algunes regions han experimentat una disminució dels seus fluxos, la Unió Europea, incloent-hi els socis comercials principals de Catalunya, ha mantingut nivells alts i en augment d'obertura comercial. A més, cal destacar que Europa està especialment orientada cap a l'interior, amb un pes elevat del comerç intraregional.
- En conjunt, les preocupacions sobre els efectes negatius de la "desglobalització" a l'economia catalana serien exagerades i les tendències observades en algunes regions del món tenen una probabilitat baixa d'impactar significativament en les dinàmiques comercials de Catalunya.

Capítol 2. El fort creixement de l'economia catalana en un entorn marcat per les pertorbacions globals

- L'economia catalana va créixer de manera intensa el 2022 (5,5 %) i va mostrar una fortalesa més gran de la que s'esperava inicialment, en un context desfavorable i marcat per les tensions inflacionistes, les fortes pujades en els tipus d'interès (després de més d'una dècada en mínims) i la crisi energètica i de primeres matèries associada a la guerra a Ucraïna. En definitiva, l'economia catalana va resistir els xocs geopolític i inflacionari, i va seguir amb un creixement significatiu.
- El creixement de l'economia catalana l'any 2022 va superar àmpliament el creixement registrat per la zona euro (3,4%), alhora que va ser molt similar al creixement de l'economia espanyola (5,5%). D'altra banda, es va recuperar el volum de PIB previ a la pandèmia a partir del segon trimestre del 2022. El creixement previst per al 2023 és de l'1,7 % i per al 2024, del 2,2 %.
- Després d'una primera meitat del 2022 amb un fort creixement de l'activitat, a la segona meitat del 2022 el ritme va alentir-se pels efectes de la guerra a Ucraïna i del context inflacionari. A principis del 2023 els indicadors han tornat a mostrar senyals positius, en part gràcies a la millora en les tensions d'aprovisionament a escala global i la moderació de preus de l'energia.
- Pel costat de la demanda, el creixement va basar-se en una aportació positiva tant de la demanda interna (que va contribuir en 2,7 punts percentuals a l'augment del PIB) com de la demanda externa (2,8 punts). El consum de les llars va mostrar un

creixement notable (4,1%) malgrat el fort augment de la inflació. La formació bruta de capital va créixer un 3,8%, beneficiada pel major desplegament dels fons NGEU, tot i que a finals d'any va alentir-se entre d'altres factors per l'enduriment de les condicions financeres. El fort creixement del consum dels estrangers (que reflecteix la recuperació del turisme internacional), juntament amb la resiliència de les exportacions de béns i serveis no turístics, van ser claus per explicar el bon comportament de la demanda externa el 2022.

- Per sectors econòmics, durant l'any 2022 l'evolució va ser força desigual: la construcció i sobretot els serveis (amb una recuperació molt estesa per branques) van anotar un creixement significatiu, d'un 4,5 % i d'un 7,9 % anual, respectivament. Destaca el dinamisme dels serveis professionals i la forta recuperació del comerç, transport i hostaleria. En canvi, el sector industrial i el sector agrari van resultar especialment perjudicats per l'encariment de l'energia i d'altres inputs bàsics, i el seu VAB va registrar caigudes, d'un -2,0 % i d'un -13,9 % anual, respectivament. Durant la segona meitat del 2022 i principis del 2023 els serveis han continuat mostrant un perfil sòlid, i la indústria ha mostrat una evolució més positiva gràcies a la millora en els costos energètics i en els colls d'ampolla.

Requadre 2. Evolució del sector agrari el 2022

Cristina Fumanal i José Ángel Calvo (Servei d'Estadística i Preus Agroalimentaris del Gabinet Tècnic del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural)

- L'esclat del conflicte bèl·lic entre Rússia i Ucraïna, els actors principals de l'oferta mundial de cereals, olis i fertilitzants, no va fer més que empitjorar una situació ja complicada per al sector agroalimentari, molt tensada per l'augment dels costos energètics i altres béns intermedis que va començar el 2021. A tot això s'hi suma el fort increment de la demanda dels consumidors arreu del món després de l'aturada forçada per la COVID-19.
- Ucraïna és el principal proveïdor del camp català pel que fa al blat de moro (el 36% de les importacions catalanes de 2021) i l'oli de gira-sol (el 49%). Queda per veure fins a quin punt Catalunya podrà substituir la importació ucraïnesa amb la diversificació de les compres a altres països productors, com l'Argentina, Brasil o els Estats Units.

- L'augment dels preus finals no ha estat suficient per compensar l'increment dels costos intermedis. A més, s'ha produït una caiguda de la producció en volum del sector agrícola, a causa de la sequera i les gelades, i es preveu que es perllongui durant el 2023 a causa de la sequera persistent. Per contra, es preveu que la producció del sector ramader en termes nominals sí que serà capaç de compensar el creixement dels costos.
- La baixada de les reserves d'aigua condiciona la sembra dels conreus i compromet l'alimentació animal per l'encariment dels farratges i dels pinsos. Aquesta conjuntura pot impactar en un futur pròxim sobre el preu dels aliments per al consumidor.

Capítol 3. El bon ritme del sector exterior gràcies al creixement dels fluxos de béns i serveis i a la forta recuperació del turisme

- El sector exterior va impulsar el creixement de l'economia catalana el 2022. El saldo amb l'exterior va aportar 2,8 punts percentuals al creixement del PIB, gràcies al saldo amb l'estranger i, especialment, al saldo del turisme estranger.
- Les exportacions de béns i serveis no turístics van mostrar un important creixement, del 5,0 % en volum, així com les importacions (5,3 %). El comerç de béns, sense incloure els serveis, mostra un comportament més feble en termes reals, ja que les exportacions van augmentar lleugerament (0,7 %) mentre que les importacions van disminuir un 1,3 %, una evolució similar a la del conjunt d'Espanya. Ara bé, els augments en termes nominals (17,9 % les exportacions i 23,6 % les importacions) no deixen de ser remarcables.
- Per branques d'activitat, destaquen les aportacions al creixement de les exportacions de béns en termes corrents de la indústria química, el material de transport i el sector de l'alimentació. A més, les exportacions dirigides a la UE van guanyar pes (60,7 % del total, +1,5 punts respecte al 2019).
- Pel que fa a les importacions, la indústria química, els productes energètics i el material de transport són les branques que aporten una major contribució al creixement nominal. El material de transport és l'única branca que encara se situa per sota del valor importat del 2019 (-15,1 %). Contràriament a les exportacions, les importacions provinents de fora de la UE guanyen protagonisme, i dupliquen el creixement de les importacions del mercat comunitari.

Requadre 3. El nombre d'empreses exportadores catalanes en màxims històrics

- El nombre d'empreses que exporten un volum superior als 50.000 euros anuals va créixer un 5,9 %, fins a les 14.024 empreses, i se situa en màxims històrics. Les empreses exportadores regulars van créixer un 2,2 % (fins a les 7.715 empreses) i les no regulars un 10,8 % (fins a les 6.309 empreses).
- Les vendes a l'estranger de Catalunya lideren les exportacions de l'Estat, amb el 24,4 % del volum total exportat (24,1 % en el cas de les regulars). Catalunya concentra el 28,8 % del nombre total d'empreses exportadores de l'Estat (el 30,5 % de les regulars).
- El marge intensiu de les empreses exportadores regulars (és a dir, el volum exportat per empresa) continua a l'alça, i és el factor que més contribueix al creixement del volum exportat.
- El nombre d'empreses que exporta més de 5 milions d'euros anuals va augmentar un 10,7 %, fins a les 1.911 empreses. La majoria pertanyen a la indústria manufacturera i, concretament, a la indústria química, la fabricació de maquinària, els productes plàstics i la indústria de l'alimentació.

Requadre 4. Impacte econòmic de la COVID-19 sobre el sector turístic a Catalunya i Espanya

Jordi Suriñach, José R. García-Sanchis, Ernest Pons i Esther Vayá
(Grup de recerca AQR-IREA, Universitat de Barcelona)

- Per estimar l'impacte econòmic potencial derivat de la reducció de la despesa turística deguda a la pandèmia s'ha fet una anàlisi comparada entre l'evolució en el sector els anys 2020 i 2021 i un contrafactual sense pandèmia.
- A Catalunya l'any 2020 la disminució de la facturació originada per la reducció de la despesa turística respecte a l'escenari "no COVID-19" és del 77 % i l'any 2021 és del 66 %.
- Si no hi hagués hagut els ERTOS, la reducció de llocs de treball equivalents a temps complet (ETC) hauria estat del 75 % el 2020 i del 64 % el 2021. Teòricament, l'any 2020 s'haguessin perdut 388.330 llocs de treball ETC.

- La contribució del turisme al PIB català passa d'estar a l'entorn del 15 % abans de la COVID-19 a un 4-5 % els anys 2020 i 2021, en l'escenari COVID-19.

Requadre 5. La forta recuperació del turisme estranger, una de les palanques d'impuls de l'economia

- L'any 2022, gràcies a la normalització de la situació sanitària i a la fi de les restriccions per la pandèmia, el turisme va recuperar gran part del dinamisme d'abans de la pandèmia. En total, a Catalunya van arribar 39 milions de turistes (tant de l'estranger com del conjunt de l'Estat), un 83,6 % del nivell assolit el 2019, un any que va registrar màxims històrics.
- El turisme estranger va impulsar l'economia catalana. Els ingressos del consum dels estrangers al territori van augmentar notablement el seu pes el 2022, fins al 5,4 % del PIB. Catalunya ha estat líder estatal en volum de turistes estrangers (20,7 % del total de turistes estrangers del conjunt de l'Estat).
- Les pernoctacions hoteleres provinents del turisme domèstic van superar substancialment les xifres prepandèmia. En concret, les dels residents a Catalunya van superar les del 2019 un 11,2 % i les dels residents a la resta de l'Estat un 9,1 %, mentre que les dels estrangers encara van ser un 15,7 % inferiors.
- Arran de la pandèmia s'han observat alguns canvis de preferències dels consumidors, en benefici de les destinacions més properes, les destinacions rurals (que superen amb escreix els nivells de pernoctacions del 2019) i els establiments amb preus més elevats.

Capítol 4. La recuperació del teixit empresarial

- Els indicadors de clima empresarial es van mantenir moderats al llarg del 2022 i desprenen més optimisme per al 2023.
- Segons les últimes dades disponibles del DIRCE, al llarg del 2021 el nombre d'empreses amb domicili social a Catalunya va créixer un 1,8 %, fins a les 634.223 empreses, una xifra que se situa un 0,7% per sobre del 2019. La recuperació ha estat desigual per branques d'activitat econòmica: mentre que la resta de serveis, el transport i la construcció han superat el nombre d'empreses que tenien llavors, la indústria, el comerç i l'hostaleria presenten un nombre d'empreses inferior. Quant a la dimensió de l'empresa,

destaca la resiliència de les de menys de 10 assalariats (incloent-hi les de cap assalariat).

- Els senyals avançats de demografia empresarial indiquen que el 2022 el teixit empresarial català està recuperant el dinamisme dels anys anteriors a la crisi sanitària: les societats mercantils van registrar un creixement net de 17.040 societats (un 4,8 % per sobre del 2019); i el nombre de comptes de cotització suggereix una recuperació més intensa en els comptes de més de 50 assalariats i en el sector de la construcció i la resta de serveis.

Capítol 5. La solidesa del mercat laboral, amb la reducció de la temporalitat com a nota destacada

- Durant el 2022 l'ocupació va mantenir un bon ritme de creixement, tot i el context econòmic més incert: l'afiliació va créixer un 3,8%, la població ocupada de l'EPA un 2,1% i les hores treballades un 4,9%.
- El creixement de l'ocupació durant el 2021 i el 2022 confirma que l'evolució durant la crisi sanitària ha estat molt més favorable que en anteriors recessions, quan l'ocupació registrava unes caigudes intenses i superiors a les del PIB. L'any 2022 les variables d'ocupació ja han superat els valors prepandèmia.
- La taxa d'ocupació de 15 a 64 anys va augmentar fins a un 69,0 %, valor superior al que es registrava abans de la pandèmia i molt similar al de la zona euro (69,4 %).
- Pel que fa al tipus d'ocupació creada, des de l'any 2015 una part important de la creació d'ocupació s'ha concentrat en treballs de més alta qualitat, i això també s'ha mantingut durant el 2022. En particular, gairebé un 40% de l'ocupació creada al període 2015-2022 correspon a la categoria de professionals científics i intel·lectuals (que inclou, entre d'altres, professionals de les tecnologies de la informació, de les ciències i del dret; professionals de la salut i de l'ensenyament; especialistes en finances i organització, etc.). Li segueix la categoria dels tècnics i professionals de suport (26,8% de l'ocupació creada).
- L'any 2022 la millora de l'ocupació va concentrar-se en la població assalariada a temps complet i al sector privat, mentre que la taxa de parcialitat cau al valor més baix des del 2010.
- La taxa d'atur de Catalunya va baixar d'un 11,6% a un 9,7% el 2022, de manera que es va deixar enrere la crisi sanitària amb la

taxa d'atur anual més baixa des del 2008. Per col·lectius, durant el 2021 i el 2022 la reducció de la taxa d'atur ha estat generalitzada. Amb tot, es continuen registrant taxes d'atur elevades en la població jove (la de 15 a 24 anys presenta una taxa d'un 24,1%), en la població estrangera no comunitària (18,6%) i entre les persones amb estudis només obligatoris (16,2%).

Requadre 6. Evolució recent de la temporalitat a Catalunya arran de la darrera reforma laboral

- L'abril del 2022 va entrar en vigor la nova reforma laboral aprovada pel govern central, que va restringir les causes per les quals es poden fer contractes temporals, alhora que converteix el contracte indefinit en l'opció per defecte.
- L'any 2022 es va produir un fort augment de l'ocupació indefinida i un retrocés de la temporal: segons dades de desembre del 2022, els afiliats amb contracte indefinit havien augmentat en 401.133 persones en comparació amb un any abans, mentre que els afiliats temporals havien registrat una forta davallada (311.785 afiliats temporals menys). La major part de l'augment de l'afiliació indefinida en el darrer any (un 56,3%) va provenir dels indefinits a jornada completa. Un 25,1% de l'augment va provenir d'indefinitos a temps parcial i un 18,6% de fixos discontinus.
- El dinamisme del mercat de treball i el nou marc laboral van conduir a una reducció intensa de la taxa de temporalitat a Catalunya. Aquesta arribava el quart trimestre del 2022 a un 14,5%, un valor ja molt similar al de la zona euro (14,6%), mentre que el primer trimestre del 2023 la temporalitat marcava un nou mínim històric (14,3%). La taxa de temporalitat cau a tots els col·lectius i a gairebé totes les branques d'activitat, però presenta resistència a baixar al sector públic.
- Tot i els senyals de millora en l'estabilitat en el mercat de treball, caldrà més informació i un horitzó temporal més llarg per a avaluar els efectes de la reforma sobre múltiples dimensions.

Requadre 7. Teletreball: canvi conjuntural o estructural?

Gemma García (Universitat de Barcelona i IEB)

- Durant la pandèmia, en concret, l'any 2021 el percentatge d'ocupats que va teletreballar a Catalunya va assolir el 19 % de la

població ocupada, amb un augment de més de 10 punts respecte al 2019.

- El fi de les restriccions i el retorn a la “normalitat” han suposat, però, una davallada en el teletreball de manera generalitzada als països europeus l’any 2022. Catalunya se situa entre les economies on més ha davallat aquesta modalitat, passant del 19 % al 15,9 % dels ocupats. La reducció en l’ús del teletreball es produeix exclusivament en els que treballen des de casa més de la meitat de dies a la setmana. Contràriament, el teletreball ocasional ha continuat creixent. Sembla haver-se produït, doncs, un canvi significatiu en l’àmbit de les relacions laborals conduent cap a l’extensió del treball híbrid, on predomina el retorn a la presencialitat però amb una certa flexibilitat per teletreballar una part dels dies de jornada laboral.
- Les xifres agregades de teletreball amaguen, però, una diversitat de situacions, i en especial diferències importants entre els treballadors assalariats i la resta.
- Segons els estudis disponibles, a Catalunya al voltant d’un 35% de la població ocupada podria teletreballar.
- Amb un ajust en la legislació es podria potenciar l’ús de la digitalització i el teletreball en l’àmbit laboral.

Capítol 6. La inflació en màxims el 2022 i molt per sobre dels augmentos salarials

- En termes anuals, la inflació general va ser del 8,0 % el 2022 (2,9 % el 2021), mentre que la subjacent va ser del 4,9 %. El darrer trimestre del 2022 l’escalada de preus es va anar moderant, però l’efecte contagi ha provocat la persistència de la inflació subjacent en taxes elevades.
- El 2022 tots els grups han registrat inflacions més altes que l’any 2021. L’habitatge (14,6 %) i els transports (11,9 %) ja partien d’inflacions altes, però hi ha altres grups que han vist encarir els seus preus de manera molt important el 2022. El cas més evident és del de l’alimentació (10,3 %), que el 2021 havia mantingut una inflació de l’1,9 %.
- El 2022 el deflactor del PIB ha experimentat un increment del 4,8 %, un creixement elevat, superior fins i tot als que es van registrar els anys previs a la crisi financera. Aquest creixement ve donat sobretot pel deflactor de la indústria (12,7 %), tot i que el

deflactor del sector serveis també registra un creixement important (3,8 %).

- La inflació importada determina el creixement dels preus de la demanda final l'any 2022, un canvi en els preus relatius que condueixen a un deteriorament de relació real d'intercanvi.
- Els costos laborals nominals a Espanya han crescut per sota dels del conjunt de la Unió Europea i la zona euro en pràcticament totes les branques d'activitat. A Catalunya el creixement dels costos laborals per treballador i mes (5,0%) ha estat lleugerament superior al de la mitjana espanyola (4,2%), impulsats tant per la recuperació de les hores treballades en branques d'activitat que el 2021 encara estaven afectades per restriccions, com per l'augment dels costos per hora a la indústria, el comerç al detall o l'educació.
- Els increments salarials pactats en convenis han anat creixent mes a mes a Catalunya i al conjunt de l'Estat (amb increments d'un 2,89% i d'un 2,78%, respectivament), i ho han fet per sobre dels nivells dels anys anteriors. La proporció de treballadors afectats per increments superiors al 3% ha passat del 2,2% al 42,8%. Tanmateix, els augments pactats han quedat lluny de les taxes d'inflació i no han desencadenat una espiral salaris-preus.
- En alguns països de la zona euro, les tensions en un mercat laboral especialment dinàmic han contribuït a aquest increment general en termes nominals. La taxa de vacants per actiu, com a indicador del temps necessari per cobrir un lloc de treball, s'ha situat en màxims, amb Catalunya entre les comunitats amb valors més elevats de tot l'Estat.

Requadre 8. La inflació va ser superior en les llars de baixos ingressos

- Les llars suporten diferents taxes d'inflació en la mesura que les seves cistelles o patrons de consum també són diferents.
- L'any 2022 el diferencial mitjà d'inflació entre les rendes més baixes i les més altes es va situar en 1,3 punts percentuals.
- Al llarg de l'any aquestes diferències entre quintils de renda es van suavitzar gràcies sobretot a l'evolució dels preus de l'energia.
- El requadre incorpora un IPC calculat específicament per a béns de primera necessitat, el qual a partir de l'any 2021 i durant tot

L'any 2022 es va mantenir en taxes de creixement superiors a les de l'IPC general (en mitjana anual, 13,2% respecte a l'augment del 8,0% de l'IPC general), amb un diferencial màxim el mes de març de 5,9 punts.

Requadre 9. L'episodi inflacionari del 2022 comparat amb l'estagflació dels setanta

- Les altes taxes d'inflació i la volatilitat en els mercats de matèries primeres durant el 2022 han posat sobre la taula el risc d'una possible combinació d'estancament econòmic i atur amb un creixement ràpid i sostingut dels preus, a la manera de les crisis del petroli.
- De manera semblant a la crisi dels setanta, el detonant dels bruscos augments dels preus ha estat la pujada sobtada dels preus dels hidrocarburs i altres matèries primeres en els mercats internacionals, si bé més breu i comparativament menys intensa el 2022. En tots dos casos, el xoc d'oferta propiciat per factors geopolítics, venia precedit d'un increment més gradual dels preus interns i globals que responia també al creixement de la demanda.
- Igual que a la crisi dels setanta, durant el 2021 i especialment el 2022, l'encariment dels inputs ha conduït, no sols a un ràpid creixement de la inflació general, impulsada pels preus energètics i alimentaris, tradicionalment més volàtils, sinó que aquesta tendència s'ha traslladat a la inflació subjacent. En tot cas, l'efecte el 2022 ha estat més lleu, cosa que podria explicar-se per la menor intensitat en hidrocarburs per unitat de PIB, que porta dècades reduint-se; així com per la menor entitat dels efectes de segona ronda. El baix creixement dels salaris nominals a la majoria de les economies avançades és l'altre gran punt de contrast amb la situació als anys setanta.
- Les previsions de creixement per al 2022 i 2023 s'han reduït a partir de l'esclat de la guerra d'Ucraïna. Aquesta situació té semblances amb la de les crisis dels setanta, que no es va caracteritzar per caigudes molt profundes del PIB real. Tot i això, per ara, no s'han produït augments equiparables en les taxes d'atur, sinó tot el contrari.
- Finalment, tant en el desenvolupament de la crisi dels setanta com en el recent episodi inflacionari, s'ha produït el pas d'una fase de tipus d'interès baixos a una de pujades dels tipus de referència. Ara bé, aquest canvi en la política monetària impacta,

en el cas del 2022, en unes economies avançades caracteritzades per un creixement més baix i volàtil i per cert estancament de la productivitat i la inversió a llarg termini. També cal distingir l'orientació i implicacions de la política monetària en la fase prèvia als episodis inflacionistes analitzats, amb un creixement molt més clar de les inversions en actius financers el 2022.

Capítol 7. La retirada dels estímuls monetaris dels bancs centrals

- Els principals bancs centrals comencen la reducció dels balanços i la retirada d'estímuls monetaris: la Fed apuja els tipus 4,25 punts percentuals (pp) i el BCE ho fa en 2,50 pp (la pujada anual més gran de l'història de l'euro) en el conjunt del 2022. El BCE: atura les compres netes dels actius APP i reduirà l'estoc a partir del 2023, mentre que atura les compres netes dels actius específics per la pandèmia (PEPP); ajusta les condicions de les injeccions de liquiditat TLTRO, per incentivar el retorn anticipat dels préstecs als bancs i reduir el balanç del banc central, i crea l'Instrument per a la Protecció de la Transmissió, per evitar una fragmentació en els mercats financers de la zona euro.
- L'Euríbor a 12 mesos comença a pujar el gener del 2022 fins a arribar al 3,02 % a final d'any, alhora que els tipus d'interès hipotecaris registren una pujada sostinguda fins al 3,12 % en acabar el 2022. S'endureixen les condicions de finançament per a llars i empreses, i els tipus d'interès per a préstecs pugen en major quantitat que els hipotecaris.
- L'estoc de finançament del sector privat de l'economia espanyola continua la desacceleració iniciada un any abans, i comença a decreixer per a les empreses. El nou crèdit concedit creix a les grans empreses, a les pimes i a les llars; a finals d'any es comença a desaccelerar a les grans empreses i les llars, mentre que es manté el creixement a les pimes.
- L'estoc de crèdit va reprendre el creixement a Catalunya, tot i que per sota del creixement del PIB. Els dipòsits continuen expandint-se des del 2017.

Capítol 8. El sector públic deixa de rebre ingressos extraordinaris per motiu de la COVID-19

- El dèficit de la Generalitat de Catalunya del 2022 va ser de l'1,5 % del PIB. S'ha incrementat amb intensitat perquè s'han deixat de rebre ingressos extraordinaris derivats de la COVID-19. En canvi,

la despesa no s'ha reduït perquè s'han expandit les operacions de capital i les remuneracions del personal i perquè persisteix una part de la despesa vinculada a la pandèmia.

- L'any 2022, els ingressos no financers van presentar un descens d'un 6,7 %. Les bestretes del model de finançament, que són la principal font d'ingrés de la Generalitat, es van incrementar un 6,8 %. En canvi, l'exercici anterior s'havien ingressat 3.154 milions d'euros de transferències estatals extraordinàries amb motiu de la COVID 19, de les quals el 2022 es van fer devolucions per valor de 137 milions. L'altre factor de reducció dels ingressos és que l'exercici anterior es van rebre 1.770 milions d'euros de la liquidació del model de finançament del 2019 i, en canvi, l'any 2022 la liquidació del model va ser zero.
- La recaptació de l'Administració central a Catalunya, realitzada per l'Agència Estatal d'Administració Tributària (AEAT), el 2022 va augmentar un 11,8 % a Catalunya. Tant l'IRPF com l'IVA van augmentar (15,4% i 7,7%, respectivament). La recaptació a Catalunya de l'impost de societats es va incrementar un 6,6 %.
- Les dades sobre la inversió executada per l'Estat a Catalunya l'any 2022 encara no estan disponibles. L'any 2021, el grau d'execució de les inversions de l'Estat a Catalunya assolía un mínim històric del 35,8 %, mentre que al conjunt de comunitats autònomes, el grau d'execució era el doble, del 71 %. La mitjana entre 2013 i 2021 es va situar en el 62,8 % a Catalunya i en el 80,8 % en el total territorialitzat.

Capítol 9. La millora dels nivells de desigualtat i la reducció de la taxa de risc de pobresa severa

- L'ECV 2022, que presenta la renda de les llars del 2021, mostra la situació de les llars en un any marcat per la recuperació de la crisi sanitària. Si es comparen els anys 2019 i 2021, la renda de les llars va créixer un 3,2% en termes corrents i un 1,2% en termes constants.
- La tendència dels índexs de desigualtat de la renda és a la millora.
- La taxa de risc de pobresa baixa 1,8 punts respecte d'abans de la pandèmia. S'observa una important reducció de la taxa de risc de pobresa severa, que considera només les llars que se situen amb una renda per sota del 40 % de la mediana i que passa de l'11,5 % el 2019 al 8,8 % el 2021.

- La taxa de persones que viuen en llars amb baixa intensitat del treball (BIT) segueix una evolució molt favorable el 2021, i si es comparen els anys 2019 i 2021, baixa 3,4 punts percentuals. De fet, és la bona situació del mercat de treball la que marca la millora de bona part dels indicadors que es deriven de l'ECV.
- El 8,0 % de les persones van patir Privació material i social severa el 2022, el mateix percentatge que l'any abans de la pandèmia. Malgrat tot, l'encariment energètic eleva al 9,9% el percentatge de llars que no van poder afrontar a l'hora el pagament de les despeses de llum, gas, aigua i altres subministraments (abans de la pandèmia era del 6,5%).
- Mantenir l'habitatge a temperatura adequada també ha esdevingut un problema creixent per a les persones el 2022. El 19,2 % de les persones no podien climatitzar la llar adequadament, el valor més elevat de la sèrie.

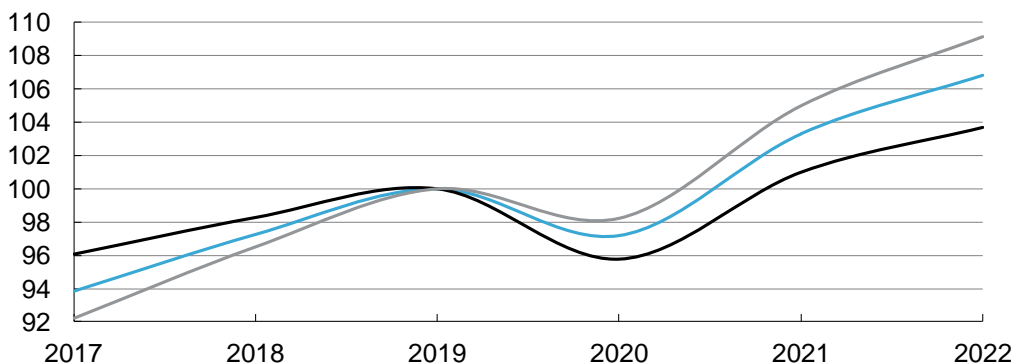
1. L'alentiment global causat per les tensions inflacionistes i geopolítiques

L'any 2022 va estar marcat per la invasió russa d'Ucraïna, l'increment de preus (especialment els dels productes energètics), l'elevada inflació i l'enduriment de la política monetària

L'economia mundial ha continuat creixent el 2022, en un any marcat per les tensions macroeconòmiques i geopolítiques, però a un ritme que ha estat diferent del que s'albirava a principi d'any. Les tensions inflacionàries es preveien de curta durada, acotades només al primer semestre i motivades per xocs d'oferta de caràcter conjuntural. Malgrat això, la persistència dels colls d'ampolla en les cadenes de subministrament, la invasió russa d'Ucraïna i el seu impacte en els mercats energètics, i l'escalada dels preus a escala mundial, han moderat el creixement. L'any 2022 el creixement del PIB mundial s'alenteix fins al 3,4 %, per sota de la mitjana 2000-2018 (del 3,8 %), de manera que el nivell de l'economia mundial es va situar un 6,8 % per sobre el de l'any 2019.

El PIB mundial deixa enrere la crisi sanitària el 2022

(variació en volum, índex 2019=100)



- Creixement global
- Economies avançades
- Economies emergents i en desenvolupament

Font: FMI (abril de 2023).

A l'inici de 2023, destaca en positiu, la disminució de les tensions als mercats energètics i alimentaris produïdes per la guerra, i també l'impuls en la reobertura de la Xina i la millora dels problemes

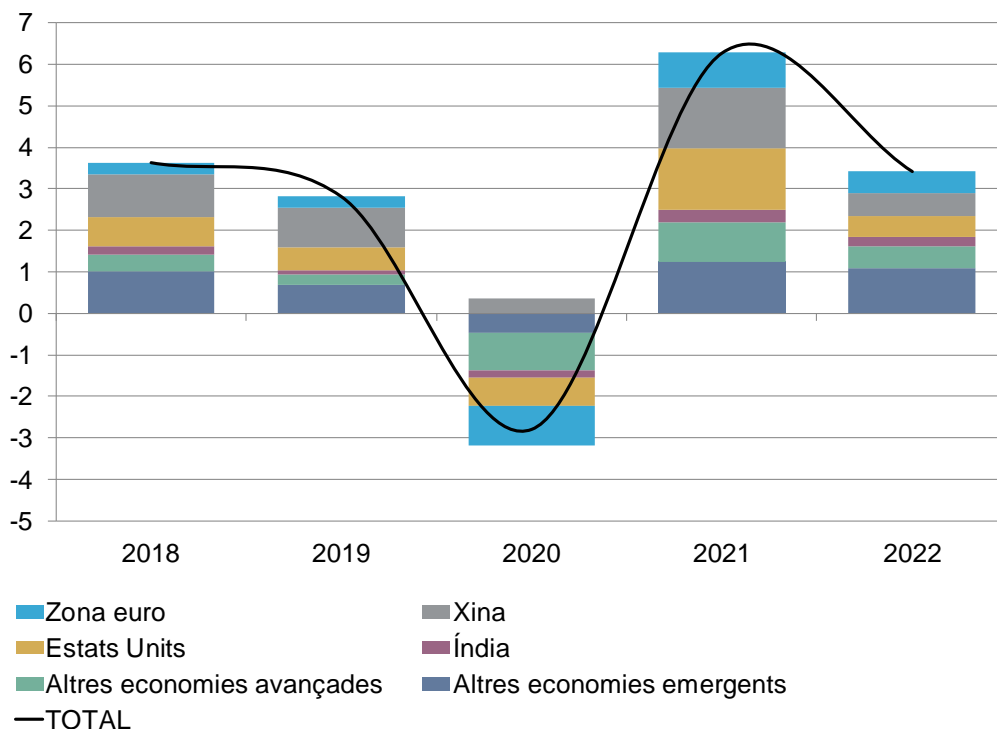
d'aprovisionament. Si bé la recuperació econòmica perdura, la incertesa es manté elevada, en un context d'enduriment sincronitzat de la política monetària.

La moderació de l'activitat, a grans trets, ha estat generalitzada tant pel que fa a les economies avançades com pel que fa a les economies emergents i en desenvolupament

El comportament econòmic de les principals economies segueix un patró similar de desacceleració, tot i que més pronunciat als Estats Units, que van registrar un creixement de només un 2,1 %, i a la zona euro (3,5 %). Ambdues àrees van aportar 0,5 punts percentuals al creixement global. Per la seva banda, la Xina es va mostrar especialment afectada per les restriccions i les mesures adoptades per contenir els contagis i només va créixer un 3,0 %, un baix ritme sense precedents en aquest segle, amb l'excepció de l'any 2020, quan va ser de les úniques economies en registrar una variació positiva del PIB, del 2,2 %. Amb això, la Xina continua sent el principal contribuent al PIB mundial, amb 0,6 punts.

L'activitat econòmica es desaccelera arreu el 2022

(contribucions a la variació anual del PIB mundial en punts percentuals)



Font: elaboració pròpia a partir de l'FMI (abril de 2023).

La recuperació d'activitat el 2022 va ser especialment important a l'Índia (6,8 %), que va contribuir en 0,2 punts al creixement de l'economia mundial.

La inflació registra taxes de variació històricament elevades l'any 2022

L'any 2022, l'FMI va situar l'evolució dels preus de les economies avançades en un 7,3 %, i el de les economies emergents i en desenvolupament en un notable 9,3 %. Taxes inusualment altes que han exposat moltes economies a una posició vulnerable quant a la seva sostenibilitat financera. Pel que fa a la inflació, en general, s'espera que no retorni abans del 2025, en la majoria dels casos, als objectius establerts per les autoritats monetàries. Les taxes previstes per a les economies emergents són encara molt elevades, del 8,6 % el 2023 i del 6,5 % el 2024. Mentre que per al conjunt de les economies avançades, se situen al 4,7 % el 2023 i al 2,6 % el 2024. Per tant, les pressions en els preus continuen allargant-se en el temps més del que s'esperava ara fa un any. Si bé ja és palpable una disminució dels preus dels combustibles i d'alguns productes bàsics, la inflació subjacent disminueix molt més gradualment a escala mundial, i mostra certa rigidesa.

Precisament, en la seva estratègia contra la inflació, la majoria dels bancs centrals van emprendre el 2022 un enduriment de la política monetària, liderats per la Reserva Federal dels Estats Units, que el mes de març va iniciar les pujades de tipus, fet que ha repetit fins a set vegades durant l'any 2022 i fins a tres vegades el 2023, per establir els tipus entre el 5 % i el 5,25 %. Per la seva banda, el BCE va emprendre la mateixa senda a partir del juliol de 2022 i va incrementar en quatre ocasions els tipus i en tres ocasions el 2023, fins a situar el maig el tipus mitjà al 3,75 %. L'OCDE preveu que els tipus d'interès de les economies avançades assoleixin els seus màxims el 2023, i se situïn al 5,25 %-5,5 % als Estats Units i al 4,25 % a la zona de l'euro, mentre que el BoE ja hauria assolit el seu tipus màxim actualment (4,5 %). El descens previst de la inflació durant els pròxims dos anys podria permetre una suau flexibilització de la política monetària en algunes economies a partir de la segona meitat del 2024.

El balanç de riscos de cara a 2023 es continua inclinant a la baixa

Segons l'FMI, el balanç de riscos en l'activitat global continua inclinant-se a la baixa per la feblesa en l'activitat d'algunes economies avançades, la persistència d'una inflació elevada, la incertesa en els efectes de la política monetària i les turbulències financeres del passat març / abril que van fer aflorar riscos latents en el sector.

Per contra, existeixen també factors que podrien impulsar a l'alça l'economia global com, per exemple, un eventual impuls del consum de les llars derivat de la bona dinàmica dels mercats laborals i del

romanent d'estalvi acumulat durant la pandèmia. Cal tenir en compte també la millora en el funcionament de les cadenes de subministrament, com evidencia el Banc de la Reserva Federal de Nova York amb l'índex de pressió de la cadena de subministrament global, que continua reduint-se.

Les previsions per al 2023 continuen mostrant una tendència a la desacceleració, per la persistència d'una inflació elevada i els efectes de l'enduriment de la política monetària

Pel que fa als senyals avançats d'activitat de l'any 2023, els indicadors més recents mostren un canvi de tendència respecte de la desacceleració del patró trimestral de 2022. Durant el segon trimestre de 2023, el PMI compost dels EUA marca un màxim de tretze mesos el maig, gràcies a l'impuls del sector de serveis. Les condicions de demanda més sòlides afavoreixen un creixement més fort, però també aporten un nou impuls a la inflació, més controlada en el cas europeu. En el cas de la zona euro, el PMI toca sostre l'abril, però el maig recula lleugerament per la frenada de les noves comandes empresarials. En el cas de la Xina, la producció manufacturera s'alenteix l'abril, mentre que els serveis s'acceleren.

Les previsions de creixement de l'FMI per a les economies avançades mostren un avanç de només l'1,3 % el 2023 i de l'1,4 % el 2024, amb una destacada moderació a la zona euro. Les economies emergents i en desenvolupament, en canvi, s'espera que creixin a taxes superiors: del 3,9 % el 2023 i del 4,2 % el 2024. No obstant això, la seva expansió seria força menor a la tendència que s'apuntava abans de la pandèmia.

Moderació en les previsions de creixement econòmic

(% de variació anual del PIB)

	2019	2020	2021	2022	Projeccions	
					2023	2024
Economia mundial	2,8	-2,8	6,3	3,4	2,8	3,0
Economies avançades	1,7	-4,2	5,4	2,7	1,3	1,4
Estats Units	2,3	-2,8	5,9	2,1	1,6	1,1
Japó	-0,4	-4,3	2,1	1,1	1,3	1,0
Regne Unit	1,6	-11,0	7,6	4,0	-0,3	1,0
Zona euro	1,6	-6,1	5,4	3,4	0,8	1,4
Alemanya	1,1	-3,7	2,6	1,8	-0,1	1,1
França	1,9	-7,9	6,8	2,5	0,7	1,3
Itàlia	0,5	-9,0	7,0	3,7	0,7	0,8
Espanya	2,0	-11,3	5,5	5,5	1,5	2,0
Catalunya	2,0	-11,9	6,2	5,5	1,7	2,2
Economies emergents i en desenvolupament	3,6	-1,8	6,9	4,0	3,9	4,2
Àsia emergent	5,2	-0,5	7,5	4,4	5,3	5,1
Xina	6,0	2,2	8,5	3,0	5,2	4,5
Índia	3,9	-5,8	9,1	6,8	5,9	6,3
Europa emergent	2,5	-1,6	7,3	0,8	1,2	2,5
Amèrica llatina	0,2	-6,8	7,0	4,0	1,6	2,2
Orient Mitjà, i Àsia central	1,6	-2,7	4,6	5,3	2,9	3,5
Àfrica subsahariana	3,3	-1,7	4,8	3,9	3,6	4,2
Comerç mundial	1,0	-7,8	10,6	5,1	2,4	3,5

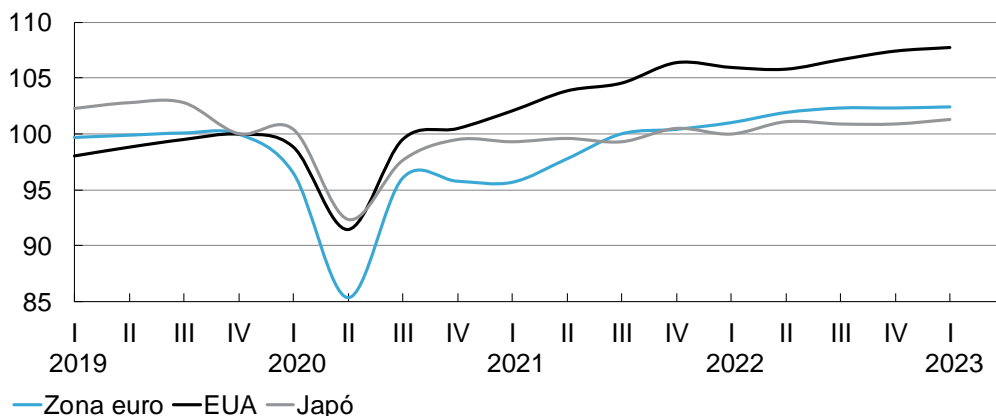
Font: FMI (abril de 2023), Eurostat, Idescat i Departament d'Economia i Hisenda (abril de 2023).

Els Estats Units mostren més dinamisme, tot i els alts nivells d'inflació

El PIB dels EUA va créixer un 2,1 % el 2022, una taxa inferior a la del conjunt d'economies avançades, no obstant això, la situació de partida era diferent pel menor impacte econòmic de la pandèmia sobre l'economia americana, a diferència, per exemple, de la zona euro. L'economia nord-americana va començar l'any 2022 mostrant una certa debilitat macroeconòmica, mostrant lleus decreixements inter trimestrals els dos primers trimestres, fet que si bé suposaven l'entrada a una recessió tècnica, no es reflectia en l'estat real de l'economia, amb un mercat de treball molt robust. A partir del tercer trimestre, tot i la política contractiva de la Fed, es van recuperar els creixements positius gràcies a una millora del consum privat, a unes polítiques fiscals favorables, com ara inversions en infraestructures i paquets d'estímul, que van reforçar l'activitat econòmica.

Els EUA lideren la recuperació de les economies avançades

(variació en volum del PIB, índex 4T2019=100)



Font: Eurostat, Bureau of Economic Analysis i Cabinet Office.

D'entre les principals economies fora de la zona euro, el PIB dels EUA creixerà només un 1,6 % el 2023, segons l'FMI. En un context d'enduriment de la política monetària. La fallida del Silicon Valley Bank i altres bancs regionals han donat signes de vulnerabilitat del sistema financer. No obstant això, cal continuar destacant l'evolució robusta del mercat de treball i la baixa taxa d'atur (3,4 % l'abril). De cara al 2024, s'accentuaria la moderació del PIB (1,1 %), fet que podria portar a una lleu relaxació de la política monetària a partir de la segona meitat de l'any.

Pel que fa a les dades macroeconòmiques més recents, el PIB dels EUA ha augmentat un 0,3 % intertrimestral al primer trimestre, quatre dècimes menys que el quart trimestre del 2022 i per sota de les estimacions dels analistes. El *Bureau of Economic Analysis*, organisme encarregat de la comptabilitat nacional, apunta que l'augment del consum privat es va compensar, en part, per una disminució de la inversió en existències i una desacceleració de la inversió fixa no residencial. D'entre l'augment del consum privat de béns, destaquen les compres de vehicles de motor, mentre que en els serveis, s'assenyala l'augment dels serveis sanitaris i l'hoteleria i restauració. També destaca un repunt de les exportacions.

El Japó mostra un perfil de creixement moderat i sostingut

Per la seva banda, el PIB del Japó es va incrementar un 1,1 % el 2022, en un context d'un ien devaluat i una política monetària deslligada del consens de les economies avançades, amb tipus d'interès en negatiu des de 2016. Les previsions de l'FMI esperen que el país creixi modestament: un 1,3 % el 2023 i un 1,0 % el 2024, aquest cop mostrant un menor diferencial amb la resta de les economies avançades.

Les dades oficials sobre el primer trimestre del 2023 mostren variació intertrimestral del PIB del 0,4 %, fet que situa l'economia 1,3 punts per sobre del seu nivell prepandèmia. Així, les dades avançades disponibles fins ara, apunten a una evolució positiva de l'economia. Els indicadors PMI que proporciona Jibun Bank pel mes de maig, mostren l'augment més destacat del sector privat dels darrers deu anys. El fort augment de l'activitat de serveis es constata amb l'augment de l'índex de noves comandes, que se situa en el seu nivell més alt des que va començar l'enquesta el setembre de 2007. A més, la creació d'empreses van augmentar al ritme més ràpid dels darrers divuit mesos.

La Xina frena el ritme de creixement del 2022 per la lluita contra la pandèmia, i entra en un context de reobertura el 2023

La Xina, va moderar molt sensiblement el seu creixement, fins al 3,0 % el 2022, afectada per l'estricta lluita contra la COVID-19, així com per l'atonía del mercat immobiliari. L'any 2023 recuperarà el seu paper de principal contribuent al creixement del PIB mundial, tot i que les seves taxes de variació seran sensiblement inferiors a les registrades abans de la pandèmia. Les previsions de l'FMI situen el creixement del PIB al 5,2 % el 2023 i al 4,5 % el 2024. Precisament, la reobertura de l'economia xinesa en la seva nova etapa post-COVID suposa una de les claus de volta de l'evolució econòmica global d'enguany. La recuperació de l'activitat econòmica impulsarà la demanda, fet que podria posar certa pressió sobre els preus a escala global. Al mateix temps, el retorn a la normalitat dels ports i les indústries xineses milloraria l'engranatge de les cadenes productives i de subministraments. Això reduiria els colls d'ampolla i reequilibraria l'oferta i la demanda mundials de determinats béns, fet que contribuiria a la reducció de la inflació.

Com a indicador avançat que ofereix Caixin, el PMI de les manufactures de maig, els fabricants xinesos assenyalen un repunt en les comandes i una caiguda sòlida dels preus dels inputs. Tot i que el repunt de la demanda, fruit de la reobertura en la política de gestió de la pandèmia, fa augmentar el consum, la confiança empresarial mostra encara prudència. Pel que fa al PMI dels serveis, l'expansió s'accelera amb dades d'abril i registra la millor evolució des del primer rebot en la fase inicial de la pandèmia. A més, l'alleujament de les restriccions als viatges internacionals impulsa les exportacions de serveis, amb l'indicador de noves comandes d'exportació en màxims des del setembre de 2014.

L'Índia és la gran economia que més creix el 2022

També a l'Àsia, l'Índia mostra un creixement sòlid i lidera les economies emergents amb una taxa de variació del PIB el 2022 d'un 6,8 %. L'any 2022, l'Índia ha hagut de fer front a l'encariment dels productes energètics, del qual n'és fortament dependent, així com de l'encariment dels productes alimentaris. També el modest percentatge de vacunació de la seva població al principi d'any, del 44 %, va alentir la reobertura del sector de serveis. Actualment, el percentatge de població vacunada ja supera el 70 %. Les previsions de cara a 2023 se situen al 5,9 % i per 2024 s'enfilen al 6,3 %, essent el país que més creixerà d'entre les principals economies mundials.

L'economia del Regne Unit repunta notablement el 2022, però les perspectives són negatives

El Regne Unit va ser de les economies més afectades per la pandèmia i mostrar un fort rebot en el seu creixement del 2021 (7,6 %), que es va prolongar el 2022 (4,0 %), tot i l'afectació pels problemes de subministrament i les restriccions d'oferta globals. De cara a 2023, les previsions de creixement es mostren negatives, del -0,3 %, especialment afectades per la inflació, que s'ha situat per sobre del 10 %, i per la consegüent política restrictiva del Banc d'Anglaterra, així com pels efectes de la inestabilitat financera de finals de 2022 que va elevar el risc dels bons sobirans.

La zona euro va créixer un 3,4 % el 2022, en un context marcat per la guerra d'Ucraïna i l'elevada inflació

El 2022, les de la zona de l'euro van créixer un 3,4 % en conjunt. Després d'una forta expansió durant els dos primers trimestres de l'any, l'activitat econòmica es va alentir durant la segona meitat del 2022, amb un estancament el quart trimestre (0,0 % intertrimestral). Les taxes de creixement anual es van mantenir heterogènies entre països. D'entre els sis estats membres més grans, l'activitat econòmica va augmentar un 1,8 % a Alemanya, un 2,5 % a França i un 3,7 % a Itàlia. Al mateix temps, es va registrar un creixement més fort als Països Baixos (4,5 %), a Polònia (5,1 %) i a Espanya (5,5 %).

A finals del 2022, la demanda interna es va contraure, amb un retrocés del consum privat i la inversió. Aquesta contracció del consum privat va ser fruit d'una notable disminució del consum de béns no duradors i d'una caiguda de la despesa en serveis, després del fort augment registrat a l'estiu. Per contra, el consum de béns duradors va augmentar i, probablement, es va beneficiar de la reducció de les

disrupcions de l'oferta. Per la seva banda, si bé la formació bruta de capital es redueix lleument, la inversió en habitatges residencials va disminuir de manera considerable, a causa d'unes condicions de finançament més restrictives i d'un augment significatiu dels costos de construcció. Finalment, el comerç va contribuir positivament al creixement del PIB durant l'últim trimestre del 2022, amb una desacceleració del creixement del volum d'exportacions en línia amb de la demanda mundial; i també una reducció dels volums d'importació.

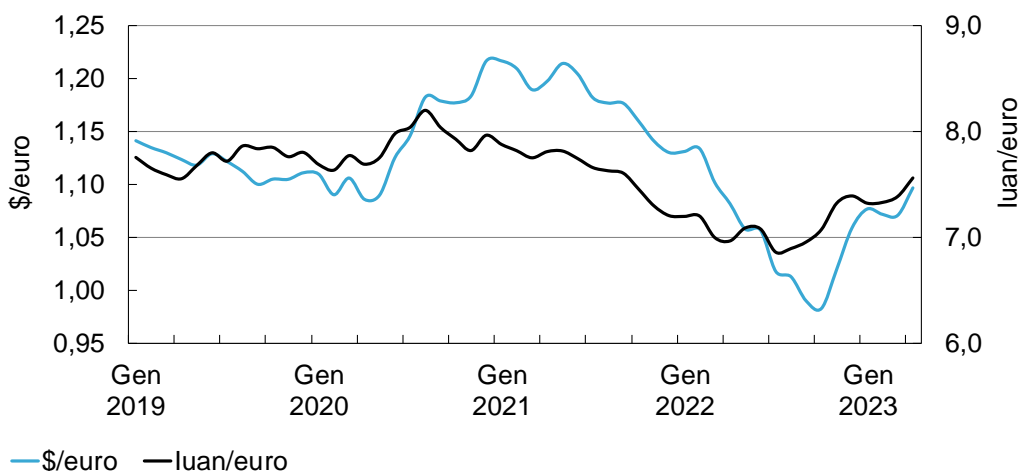
Per al conjunt de la zona euro, les previsions de l'FMI mostren un patró de desacceleració el 2023, i situen el creixement al 0,8 %, per recuperar l'1,4 % el 2024. S'espera que el xoc negatiu dels preus afecti tant la renda disponible real com l'activitat econòmica. Un element fonamental per l'economia de la zona euro els darrers mesos ha estat la caiguda del preu de referència del gas per sota del seu nivell d'abans de la guerra, ajudat per les altes temperatures i la diversificació de les fonts de subministrament (afavorida pel Pla REPower EU, que la Comissió Europea va presentar el maig del 2022). També destaca el bon comportament del mercat de treball, amb la taxa d'atur en mínims històrics, del 6,5 % l'abril. Tot i això, la previsió del creixement d'Alemanya és negativa (- 0,1 % el 2023), per un afebliment de la seva demanda externa i l'impacte econòmic del conflicte a Ucraïna. Les altres dues grans economies europees, França i Itàlia, mostrarien també una tendència descendent en el seu creixement però en la línia de la mitjana de la zona euro.

Les dades macroeconòmiques més recents, publicades per Eurostat, mostren per al primer trimestre de 2023 un ritme de creixement intertrimestral del 0,1 %, una dècima per sobre del trimestre anterior. Alemanya entraria en recessió tècnica, amb una caiguda del 0,3 %. Els indicadors avançats de maig mostren, però, una millora de l'activitat total a la zona euro. L'índex PMI compost, que ofereix S&P Global, registra el millor moment dels darrers tretze mesos. Aquest creixement prové de l'impuls del sector de serveis (especialment els serveis tecnològics i del sector de la salut). Per contra, el sector de les manufactures encara es troba en zona de contracció. El sentiment empresarial millora, així com les expectatives de negoci, per la menor preocupació que genera el mercat energètic, la millora en les cadenes de subministrament i que la inflació ha superat el seu punt àlgid. S'espera una recuperació del PIB de major magnitud el segon trimestre.

La depreciació de l'euro iniciada l'any 2021 va conduir a la paritat euro-dòlar el setembre de 2022, una tendència que s'inverteix en el període més recent, amb l'enduriment de la política monetària del BCE

Les cotitzacions de les principals divises s'han vinculat fortament a les decisions de política monetària dels principals bancs centrals en els darrers mesos. L'estratègia de reducció del ritme de les pujades de tipus de la Fed a l'inici de 2023, coincideix amb la política del BCE que considera que encara té camí per recórrer, fet que ha afavorit l'apreciació de l'euro respecte del dòlar. Aquesta tendència pot beneficiar l'economia europea en les seves operacions de finançament internacional i en la compra de matèries primeres energètiques. En un altre pla, la depreciació del dòlar dels EUA des del seu màxim l'octubre, quan aquesta divisa va situar-se per sota la paritat amb l'euro, proporciona un cert alleujament als països emergents i en desenvolupament.

Paritat euro/dòlar el setembre de 2022



Font: BCE.

L'economia espanyola creix més que les economies del seu entorn, en un context marcat per una recuperació més tardana de la pandèmia

L'any 2022, l'economia espanyola va registrar un creixement del seu PIB del 5,5 %, amb una aportació equilibrada tant de la demanda interna (2,9 pp de contribució), com de la demanda exterior neta (2,6 pp). Destaca la intensitat del creixement del consum privat (4,3 %), encara recuperant el terreny perdut durant la pandèmia, amb la normalització dels serveis turístics. D'igual magnitud fou el creixement de la inversió.

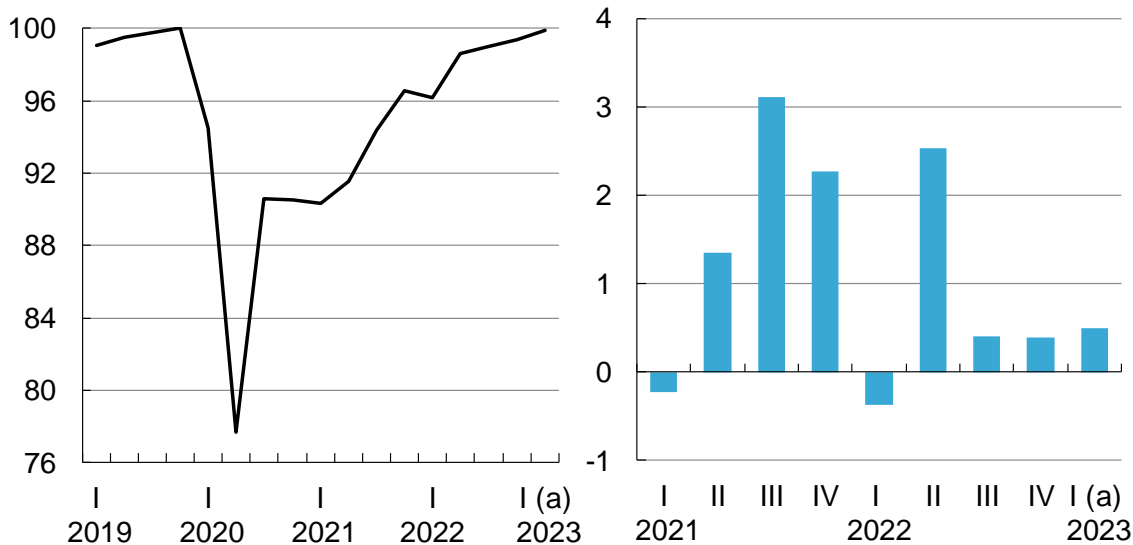
Les xifres de creixement del 2022 venen afavorides per l'impacte del Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR), que segons el Govern d'Espanya s'enfila als 1,9 pp (en relació amb un escenari sense l'estímul). En primer lloc, el 2022 ve marcat per un repunt en el ritme d'execució del paquet d'inversions, així, els fons resoltos en convocatòries i licitacions han assolit un ritme mitjà de resolució de 2.000 milions d'euros al mes (un augment significatiu respecte del 2021). En segon lloc, l'avenç en el paquet de reformes també explicaria aquesta xifra d'impacte econòmic. El 2022 recull els efectes de reformes introduïdes el 2021, com la reforma laboral, així com de l'aprovació de noves mesures, com la Llei Crea i Creix o la Llei de Startups, entre d'altres.

Les perspectives macroeconòmiques per a l'economia espanyola apunten a una desaceleració en el creixement del 2023 i un repunt moderat el 2024. El Banc d'Espanya pronostica taxes de l'1,6 % i 2,3 %, respectivament, mentre que les perspectives del Ministeri són més optimistes, del 2,1 % i 2,4 %, respectivament.

L'economia espanyola assolirà el nivell pre pandèmia el 2023

(variació en volum, índex 4T2019=100)

(% de variació intertrimestral)



(a): dada avançada.

Font: INE.

Les dades més recents de la comptabilitat trimestral de l'INE han sorprès positivament, amb un creixement d'un 0,5 % intertrimestral durant el primer trimestre, per sobre del 0,4 % del trimestre anterior. Aquest ritme de creixement permet situar-se una dècima per sota dels nivells del quart trimestre de 2019.

En darrer terme, val la pena anotar les previsions d'inflació del Banc d'Espanya, les quals apunten a una moderació gradual per l'efecte base

de la comparativa amb el 2022, així com l'abaratiment de les matèries primeres energètiques. La inflació cauria del 8,3 % de 2022 al 3,7 % el 2023 i el 3,6 % el 2024. Es preveu, també, que la reducció de la taxa d'inflació subjacent sigui més lenta que la general.

Requadre 1. Navegant per la "desglobalització": una perspectiva catalana

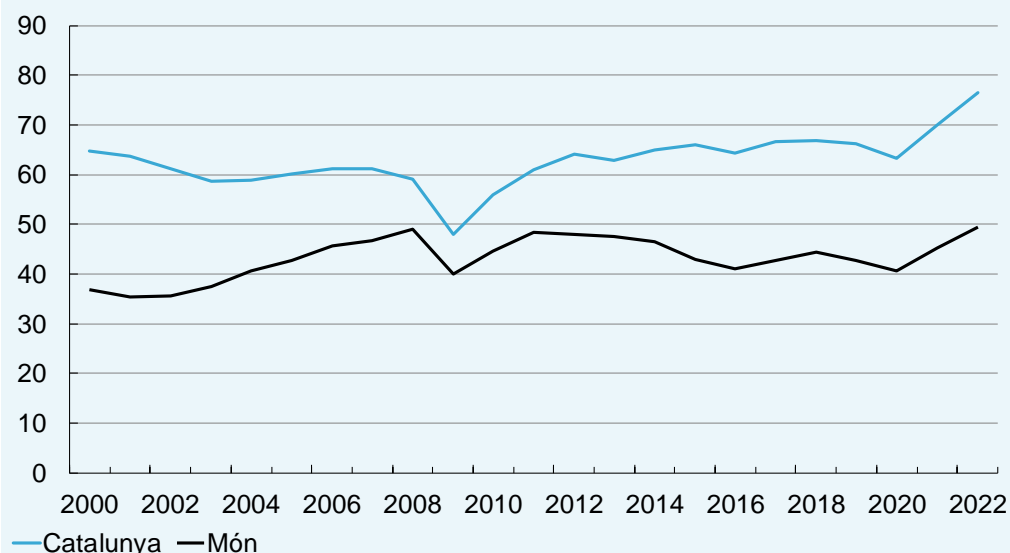
Maria Ptashkina (UPF) i Jaume Ventura (CREI, UPF i BSE)

Les últimes dues dècades han estat testimoni d'una sèrie d'importants esdeveniments globals que han afectat profundament la dinàmica del comerç internacional. La crisi financera del 2007/2008, les eternes disputes comercials, la pandèmia de la COVID-19 i les tensions geopolítiques han tingut efectes disruptius sobre el comerç internacional, i han alimentat debats sobre la "desglobalització" o la "*slow-balization*" (alenteïment de la globalització) entre els experts i els responsables polítics. Una mirada a les dades mostra que el comerç mundial ha continuat creixent, però per primera vegada des de mitjan segle XX, aquest creixement no ha superat el creixement de l'activitat econòmica mesurada pel PIB. Això significa que l'economia mundial està transitant cap a una nova era en la qual els països miraran més cap a l'interior i el comerç internacional creixerà menys? Es tracta només d'un fenomen temporal? Què significa tot això per a l'evolució futura de les exportacions catalanes? Aquest breu requadre revisa el que se sap sobre les tendències globals i examina com es podrien veure afectades les exportacions catalanes.

Catalunya: una economia oberta amb exportacions concentrades geogràficament

Comencem amb un parell d'observacions sobre l'economia catalana. La primera és que l'economia catalana es caracteritza per un alt grau d'obertura. El gràfic següent mostra l'evolució de la mesura que s'utilitza habitualment per descriure el grau d'obertura: el comerç total (de béns) com a percentatge del PIB. Durant les últimes dues dècades, l'obertura comercial a Catalunya ha estat persistentment superior a la mitjana mundial (63 % durant tot el període per a Catalunya, enfront del 43 % al món). A més, des de la crisi financera global, quan l'indicador va assolir un mínim del 48 %, Catalunya s'ha anat obrint cada vegada més, amb una quota de comerç de béns en relació amb el PIB que va arribar al 77 % el 2022. El mateix indicador per al món es va mantenir relativament estable, augmentant del 40 % el 2009 al 49 % el 2022.

Comerç de béns com a percentatge del PIB



Font: Idescat, Banc Mundial i Fons Monetari Internacional.

La segona observació és que les exportacions catalanes presenten una forta concentració geogràfica. La taula següent mostra el percentatge d'una destinació determinada en el total d'exportacions catalanes de béns (incloent-hi les exportacions cap a Espanya i altres parts del món). El 2022, al voltant del 82 % de totes les exportacions de Catalunya es van dirigir bé a Espanya o a la resta de països europeus (UE-27, Regne Unit, Suïssa, etc.). Els països del sud i centreamericans van importar al voltant del 4 % de tots els productes catalans el 2022, mentre que les quotes dels Estats Units i la Xina van ser del 2,6 % i 1,7 % respectivament. Durant les últimes dues dècades, Catalunya ha anat reduint les seves exportacions relatives a Espanya (la quota ha baixat gairebé del 54 % el 2002 a 32 % el 2022), i ha augmentat les seves quotes d'exportació a altres destinacions europees (del 37 % al 50 %). Les quotes dels Estats Units i la Xina -tot i que es van multiplicar per 1,6 i 4,2, respectivament- es mantenen baixes en comparació amb les principals destinacions de Catalunya.

Exportacions catalanes de béns a diferents destinacions (% del total)

Any	Espanya	UE-27	Resta		Amèrica	Xina	Resta del món
			d'Europa	Estats Units	Central i del Sud		
2002	53,9	30,4	6,3	1,6	2,7	0,4	4,7
2007	51,6	31,6	6,9	1,4	2,5	0,5	5,5
2012	40,5	34,1	9,4	1,7	4,0	1,0	9,2
2017	37,0	37,1	8,4	2,4	3,8	1,4	10,0
2022	32,3	41,1	8,8	2,6	4,2	1,7	9,4

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat i C-interreg de Ceprede.

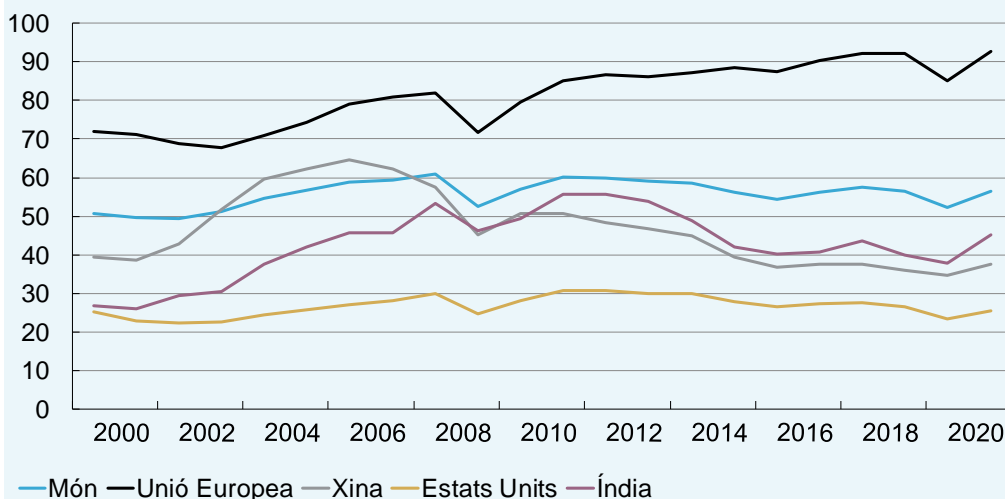
Aquestes dues observacions, és a dir, que Catalunya sigui una economia molt oberta amb una forta concentració geogràfica de les exportacions, són importants a l'hora d'analitzar l'impacte de les tendències globals existents en l'economia catalana.

El debat sobre la “desglobalització”

Els conceptes de “desglobalització” i “*slow-balization*” van guanyar atenció com a potencials contrapunts a les ràpides i interconnectades tendències globalitzadores observades en les dècades anteriors a la crisi econòmica i financera global de 2007/2008. Els defensors d'aquest punt de vista suggereixen que la globalització està evolucionant d'una manera més mesurada i prudent, amb una possible reducció de la velocitat i l'abast de la integració entre les nacions.

Les dades de comerç són coherents amb aquest punt de vista. L'obertura comercial (la relació entre el comerç de béns i serveis i el PIB) al món ha anat creixent ràpidament des de la dècada de 1970, quan es situava en el 25 %, fins a la crisi econòmica mundial de 2008, quan va assolir el seu nivell més alt, del 61 %. Des de llavors, la relació ha fluctuat entre el 52 % i el 60 %, i no ha tingut un patró de creixement consistent (vegeu el gràfic següent). Aquest fet ha portat a molts a creure que l'era de la globalització s'havia acabat.

Comerç de béns i serveis com a percentatge del PIB



Font: Banc Mundial.

Goldberg (2019), Antràs (2020) i Goldberg i Reed (2023) ofereixen una anàlisi exhaustiva de les dades comercials i de diversos indicadors d'obertura de l'economia mundial. Les conclusions dels dos primers documents coincideixen: encara no tenim prou informació per determinar si estem entrant en una nova era amb menys comerç internacional o si això és només una situació temporal. Un punt

important plantejat per Antràs (2020) és que les ràtios simples o quotes (com el pes del comerç de béns sobre el PIB) tenen topalls màxims, i no s'hauria d'esperar que creixin contínuament.

Goldberg i Reed (2023), però, prenen una visió més àmplia i analitzen les dades juntament amb el context de polítiques comercials i el sentiment públic de les principals economies mundials. Les decisions polítiques i els xocs internacionals, com el "xoc xinès" (el presumpte impacte negatiu de l'augment de les exportacions xineses en l'ocupació manufacturera als Estats Units i Europa), la guerra comercial entre els Estats Units i la Xina, el Brexit, la pandèmia de la COVID-19, el col·lapse de la funció de resolució de disputes de l'OMC i la invasió russa d'Ucraïna han afectat negativament les relacions comercials internacionals. Els sentiments polítics cada vegada més nacionalistes han generat debat sobre les amenaces a la seguretat nacional i la manca de resiliència en les cadenes de subministrament globals, instant els governs a adoptar polítiques i estratègies proteccionistes. Així, Goldberg i Reed (2023) argumenten que, en la mesura en què les polítiques i l'opinió pública ajuden a aportar resultats econòmics, podria haver-hi bones raons per creure que aquestes darreres dècades marquen l'inici d'una nova era amb menys comerç internacional.

No està clar si el nivell de globalització s'estabilitzarà, com argumenta Antràs (2020) o si disminuirà, com argumenten Goldberg i Reed (2023). Hi ha encara un altre aspecte de les dades que ha rebut menys atenció i és molt rellevant per a la nostra anàlisi. En particular, les reduccions en la taxa de creixement del comerç internacional han estat molt diferents entre les diferents regions. El gràfic anterior també representa l'obertura comercial dels principals exportadors mundials en les últimes dues dècades. Les diferències són sorprenents. A la Xina, l'obertura comercial va caure des d'aproximadament el 65 % el 2006 fins al 35 % el 2020. Com que la Xina és el primer exportador mundial (representa el 15 % del total de les exportacions mundials), aquesta caiguda ha tingut un gran impacte en les tendències mundials. Encara a l'Àsia, també observem que l'Índia ha experimentat una reducció de l'obertura comercial des d'aproximadament el 56 % el 2012 fins al 38 % el 2020. Si ens fixem en els Estats Units, ens trobem que l'obertura comercial s'ha mantingut relativament estable, fluctuant al voltant del 27 % en les dues últimes dècades. En aquest context, la Unió Europea mostra nivells persistentment alts i creixents d'obertura comercial, des del punt més baix del 69 % el 2002 fins al punt més alt del 93 % el 2021. Així doncs, observem que l'obertura comercial disminueix a l'Àsia, roman estable a Amèrica del Nord i continua creixent a Europa.

Una última observació és que Europa està especialment orientada cap al seu interior en termes de comerç internacional. La taula següent mostra la proporció del comerç intraregional per a les diferents regions

geogràfiques. Tot i que hi ha una variació substancial entre regions, Europa i Àsia central destaquen clarament, amb gairebé el 68 % del seu comerç exterior dins de la regió. Aquesta xifra contrasta amb el 49 % de l'Àsia oriental i el 27 % dels Estats Units. Encara que el comerç intraregional ha disminuït lleugerament a Europa de 2000 a 2020, encara continua sent molt important.

Quotes de comerç intraregional (%)

	2000	2020
Àsia Oriental i Pacífic	46,6	49,6
Europa i Àsia Central	72,7	67,7
Amèrica Llatina i el Carib	17,3	13,0
Orient Mitjà i Nord d'Àfrica	5,9	14,7
Amèrica del Nord	36,0	27,4
Àsia del Sud	5,0	7,0
Àfrica Sub-Sahariana	13,9	16,5

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de Comtrade, FMI i ITPDE.

El comerç de Catalunya i les tendències globals

Les dues anàlisis presentades anteriorment - la dinàmica i la composició del comerç català, i els fets estilitzats sobre les tendències mundials - suggereixen algunes idees sobre la influència potencial de l'última sobre la primera.

Les dades suggereixen que, tot i que l'economia catalana és molt oberta i cada vegada ho és més, el seu comerç es concentra molt dins d'Europa. Les dades també suggereixen que la desacceleració global de l'obertura comercial està probablement impulsada per uns quants grans exportadors de fora d'Europa, mentre que els països de la UE-27, socis comercials principals de Catalunya, continuen gaudint d'alts i creixents nivells d'obertura comercial. Això es confirma també en un context més ampli: les dades suggereixen que el comerç intraregional preval a Europa. Tot i que es requereixi un estudi més detallat, es pot interpretar aquestes observacions com una indicació que les tendències de "desglobalització" observades en algunes regions del món probablement no tindran un impacte important en l'economia catalana. Les preocupacions sobre la influència negativa de la "desglobalització" en l'economia catalana podrien, per tant, ser exagerades.

Referències bibliogràfiques

ANTRÀS, P. (2020). “De-Globalisation? Global Value Chains in the Post-COVID-19 Age”. National Bureau of Economic Research Working Paper Series, No. 28115.

GOLDBERG, P. K. (2019). “The Future of Trade”. IMF, Finance & Development, Vol. 56, No. 2.

GOLDBERG, P. K. I REED, T. (2023). “Is the Global Economy Deglobalizing? And if So, Why? And What Is Next?” World Bank Policy Research Working Paper, WPS 10392.

2.

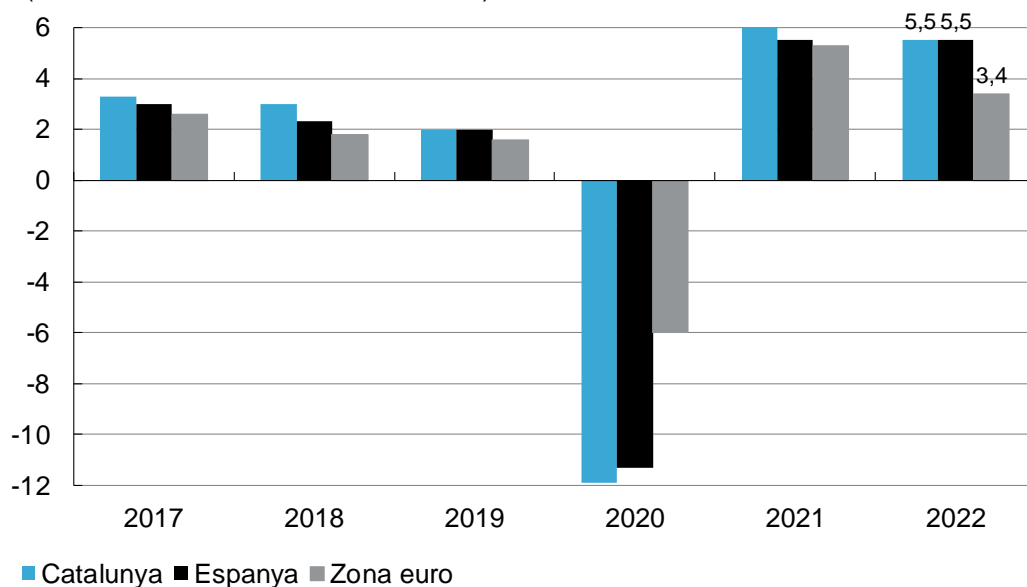
El fort creixement de l'economia catalana en un entorn marcat per les pertorbacions globals

L'any 2022 l'economia catalana consolida la recuperació de la pandèmia amb un creixement significatiu (5,5 %), malgrat les incerteses globals relacionades amb la crisi energètica i les tensions inflacionistes

Durant l'any 2022 l'economia catalana ha experimentat un creixement significatiu (5,5 %). El 2021 el PIB s'havia recuperat un 6,2 %, després que l'esclat de la pandèmia el 2020 conduís a una davallada històrica del PIB d'un 11,9 %. Per tant, s'encadenen dos anys amb un ritme de creixement intens, alhora que l'evolució durant el 2022 ha estat força més positiva del que es pensava a principis d'any, en un context marcat per la guerra a Ucraïna, les tensions inflacionistes associades a l'energia i altres inputs i, a partir de l'estiu, l'enduriment de la política monetària després d'anys amb tipus d'interès en mínims.

El 2022 l'economia catalana va créixer un 5,5%, amb una resistència important davant els xocs geopolític i inflacionari

(% de variació anual del PIB en volum)



Font: Idescat, INE i Eurostat.

El creixement de l'economia catalana va superar en més de dos punts percentuals el corresponent a la zona euro (3,4 %)

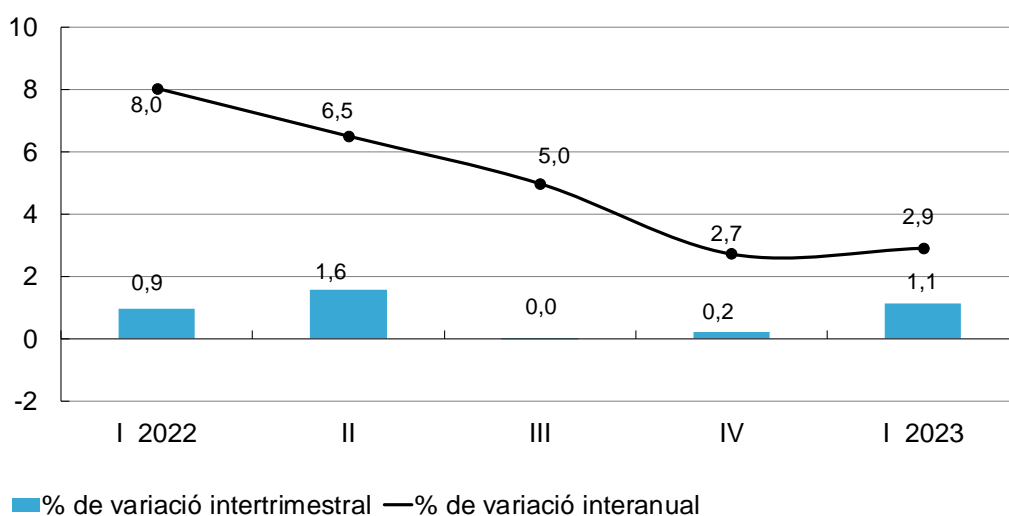
A la zona euro el PIB també va anotar un creixement important (3,4 %), però força més baix que el 2021 (5,3 %). L'afebliment va ser gradual, i mentre que principis d'any el ritme de creixement interanual superava el 5 %, al quart trimestre s'alentia a un 1,8 %. Per països, en el conjunt del 2022 els creixements més intensos del PIB van correspondre a Irlanda (12,0 %), Malta (7,1 %) i Portugal (6,7 %). Entre les economies grans va destacar el creixement a Espanya (5,5 %) i Itàlia (3,7 %), mentre que a França (2,5 %) i sobretot a Alemanya (1,8 %), l'alentiment va ser més marcat. Per tant, el creixement de l'economia catalana va superar àmpliament el de la zona euro durant el 2022 i va ser igual que el d'Espanya.

L'activitat econòmica va mostrar menys dinamisme a la segona meitat de l'any, per l'impacte de la guerra a Ucraïna i les tensions inflacionistes

Durant el primer semestre del 2022, l'economia catalana va registrar augments significatius (d'un 0,9 % i d'un 1,6 % intertrimestral el primer i segon trimestre, respectivament), ja que l'eliminació de la major part de les restriccions sanitàries va impulsar la millora de l'activitat econòmica. A la segona meitat del 2022 el patró trimestral va començar a reflectir els efectes de la guerra a Ucraïna i del context inflacionari, i els augments van alentir-se (0,0 % el tercer trimestre i 0,2 % el quart trimestre).

El creixement de l'activitat va moderar-se a la segona meitat del 2022

(% de variació del PIB en volum de Catalunya)

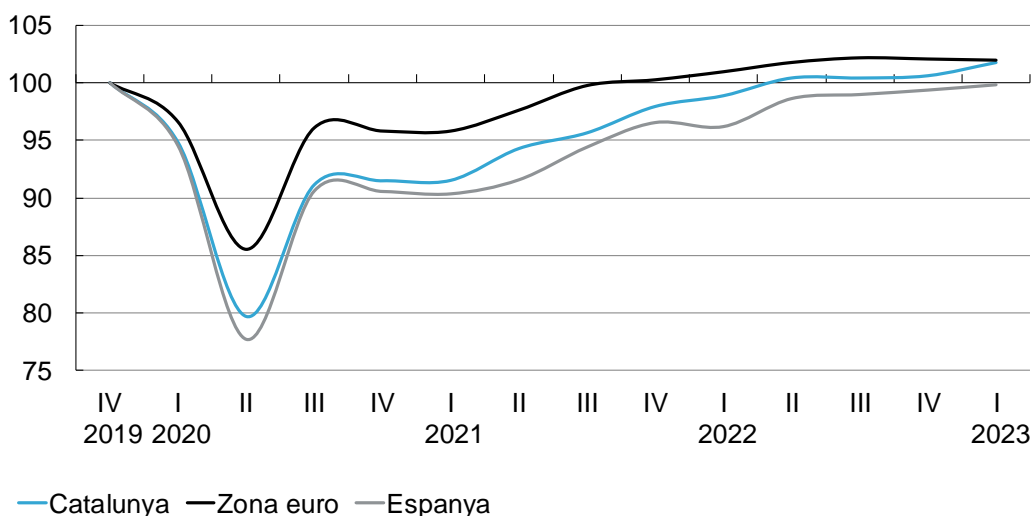


Font: Idescat.

El volum de PIB previ a la pandèmia es va recuperar a partir del segon trimestre del 2022

La millora de l'activitat econòmica va permetre que es tanqués la bretxa de PIB respecte de la situació prèvia a la crisi sanitària: des del segon trimestre del 2022 es va recuperar el volum de PIB pre-pandèmia (el que es registrava el quart trimestre del 2019) i a finals del 2022 ja se superava en un 0,6 %. A la zona euro el PIB va recuperar el volum previ a la pandèmia a finals del 2021 (i a finals del 2022 estava un 2,4 % per sobre), mentre que en el cas d'Espanya a finals del 2022 el PIB encara se situa un 0,6 % per sota dels volums previs.

A mitjans 2022 es va tancar la bretxa de PIB respecte als valors pre-pandèmia (PIB en volum del 4T2019=100)



Font: elaboració a partir de l'Idescat i Eurostat.

Els primers mesos del 2023, els indicadors econòmics han seguit mostrant una fortalesa notable i més positiva del que s'esperava fa mig any. El primer trimestre del 2023, el PIB català ha registrat un creixement d'un 1,1 % intertrimestral, per sobre dels dos trimestres anteriors, mentre que el creixement interanual se situa en un 2,9 %. S'ha reduït la tensió en la crisi energètica i també han disminuït els problemes en les cadenes d'aprovisionament, i això ha beneficiat sobretot el sector industrial, que ha tornat a un creixement positiu (3,6 % interanual). També destaca el creixement sòlid a la construcció (4,5 %), mentre que els serveis (3,0 %) continuen amb un ritme resistent. En canvi, el sector agrari segueix amb una evolució negativa, perjudicat per la situació de sequera i per l'encariment d'inputs.

Els efectes de la guerra d'Ucraïna sobre els preus energètics i d'altres inputs van impulsar la inflació fins a màxims i han conduït a un dràstic enduriment de la política monetària

Per tant, el 2022 ha estat un any en què l'economia catalana ha registrat un creixement econòmic significatiu, per sobre del seu entorn i també per sobre del que s'esperava inicialment, tenint en compte el context global d'incertesa. La guerra a Ucraïna va implicar un encariment molt intens del gas, i d'altres primeres matèries agrícoles i energètiques claus. Aquest factor, juntament amb la crisi de subministrament i els colls d'ampolla en alguns components (que ja venia de l'any 2021) va determinar que la inflació a les economies avançades s'enlairés fins al màxim de les darreres dècades. Davant d'aquesta inflació de costos, les autoritats monetàries van apostar per fortes pujades del tipus d'interès per tal de frenar els possibles efectes inflacionistes de segona ronda. El BCE va augmentar els tipus d'interès oficials fins als valors més alts en els últims quinze anys, després d'una llarga etapa amb uns tipus d'interès molt baixos.

L'economia ha crescut recolzada pels bons resultats de la demanda externa, i per la resistència del consum, que s'ha beneficiat de la solidesa del mercat de treball i de l'impuls fiscal

Davant d'aquests riscos a la baixa, l'economia catalana ha comptat amb l'impuls de la demanda externa, que s'ha mostrat dinàmica gràcies a la recuperació del turisme internacional i pels bons resultats en termes de volum de les exportacions de béns i serveis. Al mateix temps, tot i el context d'alta inflació i l'augment gradual en els costos financers, el consum de les llars i la formació bruta de capital han mantingut un creixement destacat. L'evolució positiva del mercat de treball, l'estalvi acumulat durant la pandèmia, així com les mesures fiscals dirigides a ajudar a les famílies davant l'augment de la inflació, han contribuït a sostenir el creixement del consum. Pel que fa a la inversió, ha comptat amb l'impuls fiscal relacionat amb els fons NGEU.

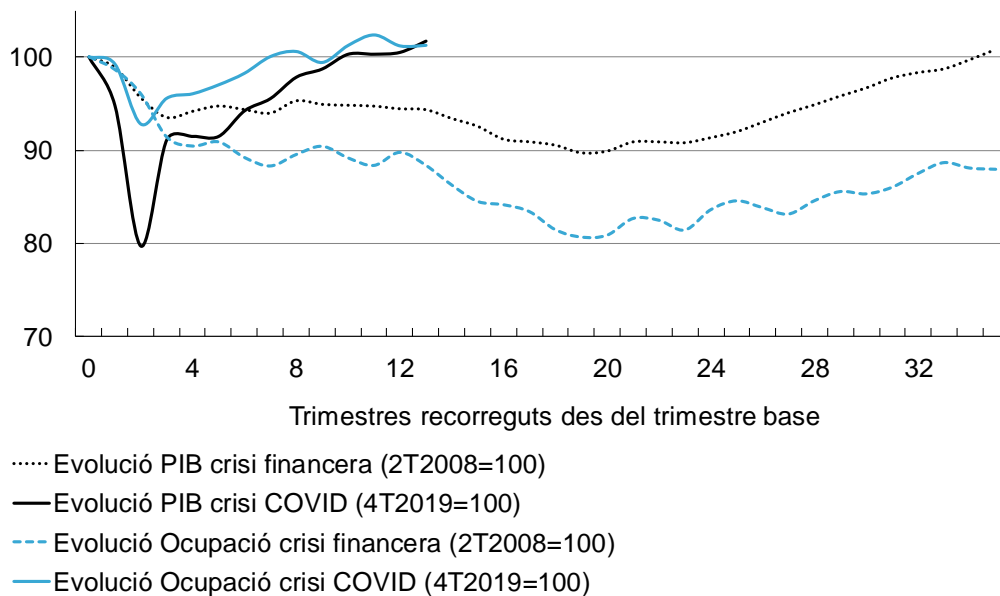
La recuperació del PIB després de la crisi sanitària ha estat més ràpida que després de la recessió financera, i amb menys costos socials

L'impacte econòmic de la crisi sanitària va ser inicialment molt més pronunciat que en el cas de la recessió financera de l'any 2008, però la recuperació postpandèmia ha estat més ràpida. La crisi financera va persistir diversos anys i va encadenar-se amb la crisi del deute públic a la zona euro. Una altra de les singularitats de la crisi sanitària és que l'ajust de l'ocupació ha estat molt més suau que en recessions

anteriors, i s'ha aconseguit retornar als nivells d'ocupació previs a la pandèmia, gràcies al paper jugat per mecanismes temporals d'ajust de l'ocupació (com els ERTO).

A la crisi sanitària la recuperació de l'activitat i sobretot de l'ocupació ha estat més ràpida que a la crisi financera

Evolució del PIB en volum i de l'ocupació EPA (2T2008 i 4T2019=100)



Durant el trienni 2020-2022 l'evolució del PIB reflecteix sobretot els canvis en la PTF

La millora de la productivitat total dels factors (PTF) contribueix substancialment al creixement del PIB del 2022, amb una aportació de 3,2 punts, després d'una recuperació més moderada el 2021 (quan va aportar 1,3 punts). Així, l'any 2022 el PIB va créixer un 5,4 % en termes logarítmics (igual que la resta de variacions que s'expressen en aquesta operació estadística), un creixement que ve, en gran part, de la millora de la PTF i, en menor mesura, de l'aportació dels factors de producció. En concret, cal destacar la notable aportació del factor treball, d'1,9 punts, mentre que l'aportació del factor capital va ser molt més moderada (0,2 punts).

No obstant això, aquestes dades cal posar-les en perspectiva, i interpretar-les en el context de la crisi sanitària. Així, l'any 2020 va ser un any atípic, en el que el PIB va caure un 12,7 % i la PTF va tenir una contribució molt negativa (-6,4 punts). En el període 2020-2022, la PTF presenta una aportació mitjana de -0,6 punts, mentre que el PIB cau un 0,4 %, sobretot per l'aportació negativa de la PTF i, en menor mesura, per l'aportació negativa del factor treball (de -0,1 punts de

mitjana). L'aportació del factor capital es manté positiva però continguda (de 0,2 punts de mitjana). Cal destacar el contrast respecte a l'anterior fase recessiva (2008-2013), quan la caiguda del PIB va reflectir la mala dinàmica del factor treball (que va tenir una aportació negativa de -2,0 punts de mitjana), mentre que l'aportació de la PTF va ser molt més continguda (-0,3 punts). L'aportació negativa de la PTF durant la crisi sanitària reflecteix en bona part la intervenció contundent del sector públic, amb mecanismes com els ERTO, que han permès suavitzar l'ajust del factor treball.

Durant la crisi sanitària el PIB reflecteix sobretot el comportament de la PTF

(% de variació anual, llevat de les contribucions al creixement del PIB)

	2000-2007	2008-2013	2014-2019	2020-2022
PIB Catalunya	3,3	-1,7	2,8	-0,4
Contribució al creixement del PIB				
de la PTF*	0,2	-0,3	0,8	-0,6
del treball*	1,8	-2,0	1,5	-0,1
del capital*	1,6	0,7	0,4	0,2
Dades de referència				
Relació capital-treball*	0,4	5,3	-1,9	0,6
Productivitat aparent				
del treball*	0,3	2,1	0,0	-0,3
del capital*	-0,1	-3,3	1,8	-0,9

* taxes de variació i aportacions calculades en termes logarítmics.

Font: Idescat i Departament d'Economia i Hisenda.

La PTF del conjunt de l'Estat presenta el 2022 una aportació al PIB inferior a la de Catalunya (1,8 punts). Tenint en compte el trienni 2020-2022, la PTF d'Espanya també presenta una aportació inferior però més propera a la de Catalunya (de -1,5 punts).

Pel costat de la demanda, tot i l'elevada inflació, el consum de les llars va mostrar un creixement notable (4,1 %)

El creixement econòmic durant el 2022 va basar-se en una aportació positiva tant de la demanda interna (que va contribuir en 2,7 punts percentuals a l'augment del PIB) com de la demanda externa (2,8 punts). El consum de les llars va mostrar un creixement notable (4,1 %) malgrat el fort augment de la inflació. L'evolució favorable al mercat de treball va ser essencial per a mantenir el ritme en el consum, que a finals del 2022 encara mostrava augments superiors al 3 % interanual, si bé a principis del 2023 el ritme s'ha desaccelerat més (1,4 %) i comença a acusar més l'empitjorament de les condicions financeres. D'altra banda, l'estalvi acumulat durant la pandèmia va ajudar a

sostenir el consum, si bé les dades d'Espanya sobre estalvi per al 2022 (informació no disponible per al cas català) apunten que la taxa d'estalvi s'hauria reduït fins a un 7,2 % de la renda disponible, 6,6 punts inferior a la del 2021. Així, després que la taxa d'estalvi arribés a màxims el 2020 (17,7 %) amb els confinaments i les restriccions sanitàries, l'any 2022 se situaria per sota de la taxa que es registrava el 2019 (8,2 %).

La formació bruta de capital va continuar amb un augment destacat (3,8 %), en part gràcies al desplegament dels fons NGEU, però va desacelerar-se la segona meitat del 2022

La formació bruta de capital va créixer un 3,8 %. Es va veure beneficiada pel major desplegament dels fons NGEU (durant el 2022 es va accelerar la resolució de convocatòries), si bé a la part final de l'any va perdre impuls (el quart trimestre el ritme va alentir-se a un 1,8 % interanual), entre altres factors per l'enduriment de les condicions financeres i per la persistència en la inflació de costos.

El 2022 destaca especialment l'augment del saldo positiu amb l'estranger per la millora del turisme, així com el ritme del consum de les llars i de la inversió

PIB pel costat de la demanda (% de variació anual)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Demanda interna	3,0	3,2	1,2	-8,7	4,3	3,2
Despesa en consum de les llars	2,4	2,3	1,1	-12,2	5,5	4,1
Despesa en consum de les administracions públiques ¹	1,1	1,9	2,5	3,3	1,4	-0,1
Formació bruta de capital ²	6,4	7,1	0,6	-9,1	4,2	3,8
FBCF (béns d'equipament i altres actius)	7,4	4,3	-3,0	-6,8	6,0	3,5
FBCF (construcció)	8,1	10,8	6,5	-10,5	-0,5	4,8
Saldo amb l'exterior ^{3 i 4}	0,8	0,2	0,9	-4,5	2,4	2,8
Saldo amb l'estranger ⁴	-0,2	-1,3	-0,1	-2,2	1,3	2,9
Exportacions totals de béns i serveis a l'estranger	5,2	2,2	2,6	-22,8	15,2	14,0
Exportacions de béns i serveis	4,9	1,7	2,4	-11,8	13,6	5,0
Consum dels estrangers al territori	6,8	4,9	3,6	-78,3	47,2	162,8
Importacions totals de béns i serveis de l'estranger	7,4	7,0	3,3	-20,3	12,9	7,5
Importacions de béns i serveis	6,8	6,0	3,2	-17,6	12,5	5,3
Consum dels residents a l'estranger	21,7	25,4	5,7	-64,4	30,0	82,9
Saldo de la resta de l'Estat ⁴	1,0	1,5	1,0	-2,3	1,0	-0,1
PIB	3,3	3,0	2,0	-11,9	6,2	5,5

¹ Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat lucrativa al servei de les llars.

² Inclou la variació d'existències.

³ Inclou el saldo amb l'estranger i amb la resta d'Espanya.

⁴ Aportació al creixement del PIB.

Font: Idescat.

Per components, al conjunt del 2022 va créixer tant la inversió en béns d'equipament (3,5 %), com la inversió en construcció, que va recuperar el creixement positiu (4,8 %) després de dos anys de davallada. La inversió en béns d'equipament, l'any 2022 va situar-se en un volum un 7,5 % superior al del 2019, mentre que la inversió en construcció encara era un 1,1 % inferior. La menor recuperació de la inversió en construcció també s'ha relacionat amb problemes en l'oferta per tal d'atendre la demanda d'inversió en construcció, pel context d'escassetat de sòl i l'encariment de materials.

Pel que fa al consum de les administracions públiques, durant el 2022 va registrar una variació d'un -0,1 %, després del creixement positiu que venia registrant els últims anys, i que en part s'explica pel final de la pandèmia i d'algunes polítiques associades. Tot i això, des d'un punt de vista més ampli, va continuar l'impuls fiscal per a fer front a la crisi energètica i a l'alta inflació, i sobretot dirigit a llars vulnerables i a les empreses o sectors més afectats.

El saldo amb l'estranger millora de manera considerable, gràcies a l'impuls de les exportacions i sobretot la recuperació del consum dels estrangers al territori

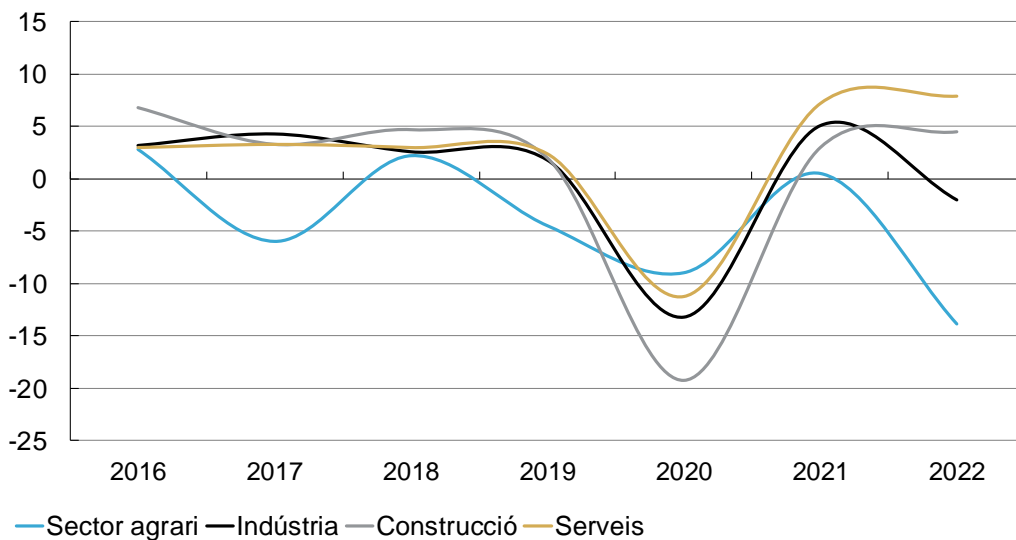
El fort creixement del consum dels estrangers (que reflecteix la recuperació del turisme estranger), juntament amb el notable dinamisme de les exportacions de béns i serveis no turístics, van ser claus per a explicar el bon comportament de la demanda externa el 2022.

El saldo amb l'exterior va aportar 2,8 punts al creixement econòmic del 2022, sobretot per la forta contribució positiva del saldo amb l'estranger (2,9 punts). Els bons resultats d'aquest saldo s'expliquen pel fort creixement de les exportacions totals (14,0 %), superior al de les importacions totals (7,5 %). Dins de les exportacions, el més destacat va ser la millora en el consum dels estrangers al territori, que després d'haver-se ensorrat el 2020 per l'aturada de turisme amb la pandèmia, ha registrat dos anys d'augment molt forts per la recuperació del turisme estranger. Al mateix temps, també es va anotar un creixement notable de les exportacions de béns i serveis no turístics, que van augmentar en volum un 5,0 % tot i un context internacional complicat (per la crisi energètica i pels problemes de subministrament a escala global). Això suggereix que, tot i que part de les tensions inflacionistes en costos s'han traslladat als preus finals d'exportació, el sector exterior ha tingut un bon comportament i ha seguit mantenint la seva competitivitat.

L'evolució per sectors econòmics va ser desigual el 2022: creixement fort a la construcció (4,5 %) i als serveis (7,9 %), mentre que la indústria i el sector agrari van registrar caigudes per l'impacte de l'encariment de l'energia i altres inputs bàsics

Per sectors econòmics, l'evolució va ser molt desigual. L'augment més intens va correspondre a la construcció (4,5 %) i sobretot als serveis (7,9 %), que es van beneficiar de la desaparició de restriccions sanitàries i van registrar un creixement molt estès per branques. En canvi, el sector industrial i el sector agrari van resultar especialment perjudicats per l'encariment de l'energia i d'altres inputs bàsics, i pels problemes d'aprovisionament que no obstant van anar millorant al llarg de l'any. El VAB de la indústria i el sector agrari va registrar caigudes, d'un -2,0 % i d'un -13,9 %, respectivament. Durant la segona meitat del 2022 els serveis van continuar mostrant un perfil sòlid (tot i que amb un creixement més moderat, una vegada superada la crisi sanitària), mentre que a principis del 2023 la indústria ha mostrat una evolució més favorable gràcies a la millora en els costos energètics i en els colls d'ampolla. En tot cas, a finals del 2022 el sector serveis superava àmpliament el volum de VAB que registrava abans de la pandèmia (l'any 2019), mentre que el sector agrari és el que es mostrava més allunyat.

Dinamisme als serveis i a la construcció, i davallada a la indústria i al sector agrari. Evolució del VAB per grans sectors econòmics (% de variació anual en volum)



Font: Idescat.

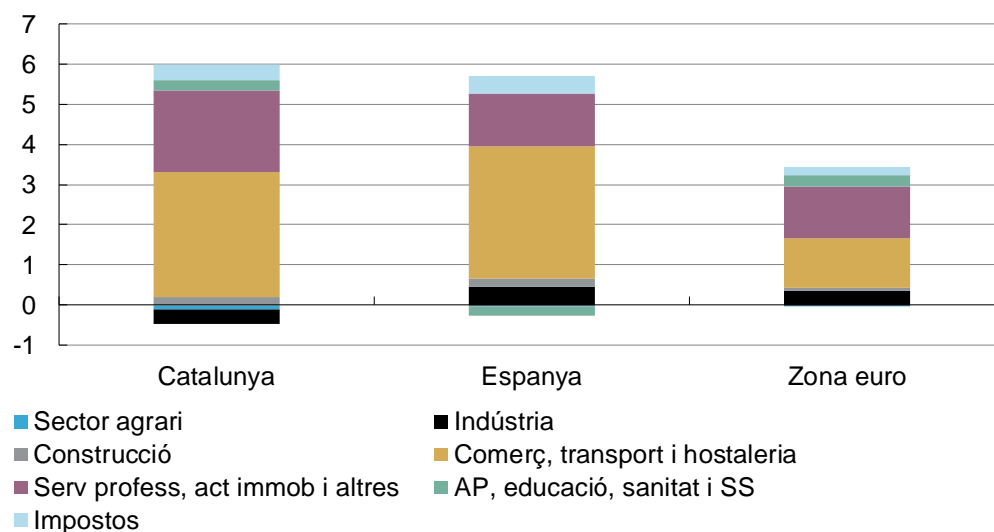
Dues branques dels serveis (comerç, transport i hostaleria, i els serveis professionals) van explicar bona part del creixement econòmic del 2022

Si analitzem la contribució dels principals sectors al creixement del PIB català el 2022, s'observa una aportació positiva molt significativa (de 3,1 punts percentuals) de la branca de comerç, transports i hostaleria. Aquesta activitat s'ha beneficiat de l'eliminació de restriccions sanitàries i ja va tenir una aportació molt destacada al creixement del 2021 (després d'haver estat la branca més castigada per l'esclat de la pandèmia el 2020). També destaca l'aportació positiva al creixement del 2022 (de 2,1 punts) dels serveis professionals, tècnics, activitats immobiliàries i altres. Les contribucions al creixement d'aquestes branques van ser molt superiors a Catalunya que a la zona euro.

El sector industrial va retrocedir un 2,0 % l'any 2022, per l'encariment de l'energia i altres inputs i pels colls d'ampolla

A partir de la segona meitat del 2021, el ritme de la indústria va començar a afeblir-se, en gran mesura per la crisi d'aprovisionaments a escala global. Durant el 2022, el sector industrial català va intensificar la tendència negativa, perquè als problemes dels colls d'ampolla es va afegir el fort augment de costos de l'energia i d'altres inputs bàsics, i el seu VAB va disminuir un 2,0 % (l'any 2020, d'esclat de la pandèmia, havia caigut un 13,2 %, i el 2021 va recuperar el creixement positiu, d'un 5,1 %).

Les branques dels serveis expliquen el creixement de l'economia catalana el 2022. Contribucions per sectors a la variació del PIB. Any 2022 (punts percentuals)



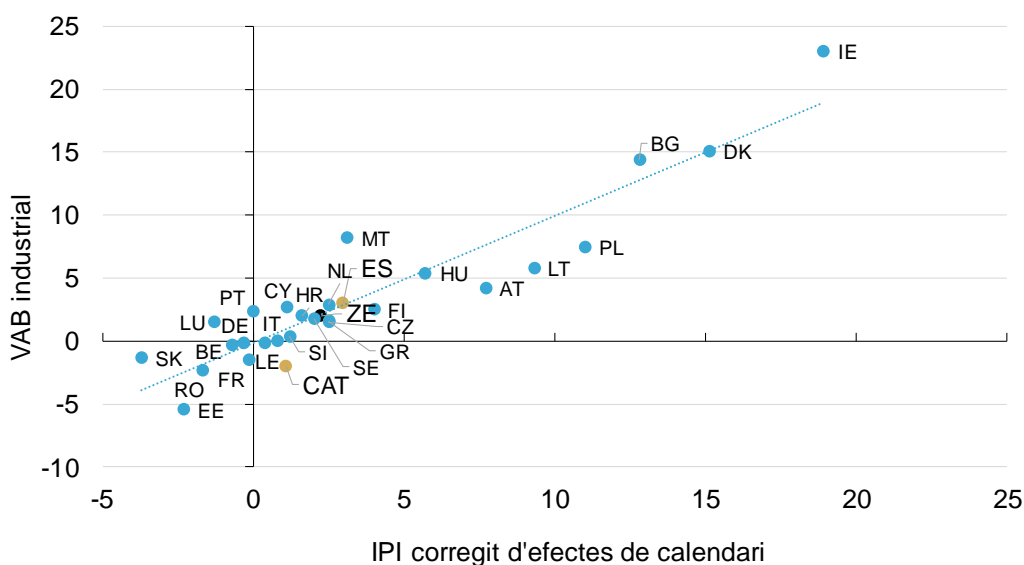
Font: elaboració a partir de l'Idescat.

L'afebliment del sector industrial al llarg del 2022 ha estat un fenomen força global, però en el cas de Catalunya algunes activitats industrials (com el material de transport) s'han vist fortament afectades per la manca de components o per l'encariment de l'energia.

La producció industrial va créixer un 0,6 % el 2022, amb una evolució menys negativa que el VAB industrial

Un dels principals indicadors del sector industrial, l'índex de producció industrial, va incrementar un 0,6 % en el conjunt del 2022 (el 2021 havia augmentat un 8,3 %, després del retrocés d'un 9,3 % del 2020). Per tant, la producció industrial en volum va mantenir una trajectòria positiva al llarg del 2022, però amb augments molt febles. Si s'exclou la producció d'energia, i es consideren només les manufactures, s'observa una evolució més favorable (amb un augment de la producció d'un 1,2 % en el conjunt del 2022). Cal destacar que la producció industrial ha mostrat un comportament més positiu que el VAB industrial, i amb una evolució força similar a la d'altres països europeus. En aquest sentit, el context de fort encariment de consums intermedis dificulta la interpretació dels indicadors: el creixement de la facturació o de la producció en volum sovint pot amagar una evolució menys favorable en el valor afegit (que equival a la producció menys els consums intermedis, tot valorat en preus constants). En tot cas, altres indicadors relacionats amb el sector industrial, com el creixement de l'afiliació en el sector, o la bona evolució de les exportacions industrials també aporten una lectura més favorable.

L'encariment d'inputs i la crisi de subministraments va afectar de manera intensa el sector industrial català (% de variació en volum del VAB industrial i de l'IPI, en mitjana 2022, als països UE)



Font: Idescat i Eurostat.

L'evolució desigual per subsectors industrials el 2022: fort creixement de la farmacèutica i la maquinària mecànica, i davallades importants al tèxtil i al material de transport (afectat per l'escassetat de components)

L'evolució de la producció industrial per subsectors va ser desigual, tal com ja va passar l'any 2021. Els creixements més forts durant l'any 2022 van correspondre a la farmacèutica i a la maquinària mecànica. Aquests subsectors també han estat els que més s'han recuperat en comparació amb la situació pre pandèmia, i mostren el creixement més gran en comparació amb el 2019, juntament amb el cautxú i plàstic i els equips elèctrics, electrònics i òptics. Per contra, les davallades més importants durant el 2022 i també en comparació amb l'any 2019 van correspondre al tèxtil i confecció, el subministrament d'aigua, l'energia elèctrica i el material de transport (en aquest últim cas molt afectat pels problemes d'aprovisionament de microxips que van iniciar-se l'any 2021). Algunes de les branques amb alta dependència energètica (com la metal·lúrgia o la indústria química) també van mostrar descensos de la producció durant el 2022.

La indústria farmacèutica i la maquinària mecànica són les branques industrials amb més creixement, i el material de transport i el tèxtil són les més allunyades dels nivells del 2019
(% de variació)

	% de mitjana de creixement	% de variació 2021	% de variació 2022	% de variació 2022 / 2019
IPI general	1,8	8,3	0,6	-1,2
Indústries extractives	-2,0	21,7	-4,3	-8,0
Indústries manufactureres	2,1	9,6	0,9	-0,3
alimentació, begudes i tabac	1,4	8,4	-0,4	2,2
tèxtil, confecció, cuir i calçat	3,3	15,5	-6,6	-14,1
paper, arts gràfiques i suports enregistrats	-2,4	8,2	0,2	0,5
indústries químiques	2,0	8,0	-1,6	5,4
productes farmacèutics	2,0	3,3	11,3	17,5
cautxú i matèries plàstiques	3,3	8,8	3,2	6,1
altres productes minerals no metàl·lics	2,1	10,6	-0,5	5,0
metal·lúrgia i productes metàl·lics	3,2	12,7	-2,5	-4,4
materials i equips elèctrics, electrònics i òptics	3,5	11,4	1,3	5,4
maquinària i equips mecànics	3,0	17,3	9,1	10,0
material de transport	0,7	1,0	-4,5	-28,8
altres indústries manufactureres	4,1	19,9	1,8	-1,6
Energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	-0,7	-3,6	-0,2	-7,6
Subministrament d'aigua	1,6	0,8	-7,7	-11,3

Font: Idescat.

El VAB de la construcció va mostrar dinamisme (va augmentar un 4,5 % anual), però amb unes perspectives futures menys optimistes per l'alça en els costos financers

El sector de la construcció va experimentar una evolució favorable durant el 2022, segons les dades dels comptes econòmics de l'Idescat. El seu VAB va augmentar en volum un 4,5 %, un creixement que supera el que es va registrar el 2021 (3,0 %), i després de la forta davallada d'un 19,2 % de l'any 2020.

Altres indicadors d'activitat de la construcció, com l'afiliació, els visats o el consum de ciment, van anotar també una evolució favorable

Tot i que durant la primera meitat del 2022, la construcció també va registrar un fort encariment en els seus costos i escassetat de certs materials claus, l'evolució dels indicadors del sector va ser en general positiva. L'ocupació a la construcció (mesurada per l'afiliació) va anotar un creixement important (3,3 %), mentre que el consum de ciment va augmentar en volum un 6,2 % (després de l'augment del 9,9 % del 2021). Pel que fa als visats d'obra nova, van créixer un 10,2 %, fins a assolir els 16.400 visats (la xifra més elevada de la darrera dècada). Tanmateix, es detecta un alentiment de l'activitat constructora a partir del segon trimestre del 2022 (i que s'està desaccelerant més els primers mesos del 2023). Això s'explicaria per la incertesa davant la forta pujada en els tipus d'interès, les majors dificultats per a accedir a finançament, la reducció progressiva de l'estalvi acumulat, i la manca de sòl en les zones de major demanda.

Evolució positiva de la compravenda i la construcció d'habitatge

	Consum de ciment (tones) % de variació anual	Visats d'obra nova ¹		Visats d'obra nova i de reforma		Compravenda d'habitatges nous	Compravenda d'habitatges usats	Índex de preu de l'habitatge nou (2015=100)	Índex de preu de l'habitatge usat (2015=100)
		Valor absolut	% de variació anual	Valor absolut	% de variació anual				
2007	3,3	84.842	-32,4	88.391	-32,8	46.034	65.448	146,4	184,5
2013	-25,4	2.401	-39,0	8.460	-16,4	15.124	30.284	89,9	95,2
2019	23,2	13.796	6,8	21.974	17,0	12.012	68.994	136,0	134,0
2020	-10,5	10.476	-24,1	18.078	-17,7	11.220	54.666	147,7	135,8
2021	9,9	14.886	42,1	22.894	26,6	15.195	73.980	153,4	140,5
2022	6,2	16.400	10,2	20.495	-10,5	16.958	85.143	165,1	150,4

¹ Visats de direcció d'obra nova dels col·legis d'arquitectes tècnics.

Font: INE i Ministeri de Foment.

Els indicadors immobiliaris van registrar un creixement significatiu el 2022, tot i que les perspectives futures són més incertes

Pel que fa al mercat immobiliari, la demanda d'habitatge va experimentar durant el 2022 un creixement fort, perquè continuaven les compres amb estalvi acumulat durant la pandèmia i per l'anticipació d'operacions davant l'expectativa de fortes alces en els tipus d'interès a partir de l'estiu. Les compres d'habitatge van arribar a la xifra més elevada dels darrers 15 anys (amb un augment d'un 14,5 % en comparació al 2021 i un 55,0 % més que el 2019). En particular les compres d'habitatge nou van incrementar un 11,6 % i les d'habitatge de segona mà un 15,1 %, però els primers mesos del 2023 també s'observa una desacceleració destacada.

Segons les dades de l'INE, els preus del sector immobiliari van continuar a l'alça durant el 2022 (7,1 %), tant pel que fa a l'habitatge de nova construcció (7,6 %) com l'usat (7,0 %). El consens dels analistes apunta que aquest increment de preus s'explicaria per la fortalesa de la demanda, els importants increments dels costos de construcció i la manca d'oferta d'habitatge nou. Tot i això, es detecta una lleugera correcció del preu de l'habitatge a partir del quart trimestre del 2022, en concret de l'habitatge usat. Segons les dades de la Secretaria d'Habitatge, el preu del lloguer ha assolit una xifra rècord el 2022 (779,7 euros/mes de mitjana) mentre que, en paral·lel, disminueixen el nombre de contractes signats (-9,0 %). El creixement dels preus de lloguer és més accentuat en les àrees de major demanda, que són l'àrea metropolitana de Barcelona i a la zona costanera, i en bona part s'explicaria per les creixents dificultats d'accés a l'habitatge de propietat i pels nous usos alternatius de l'habitatge que redueixen el mercat parc de lloguer.

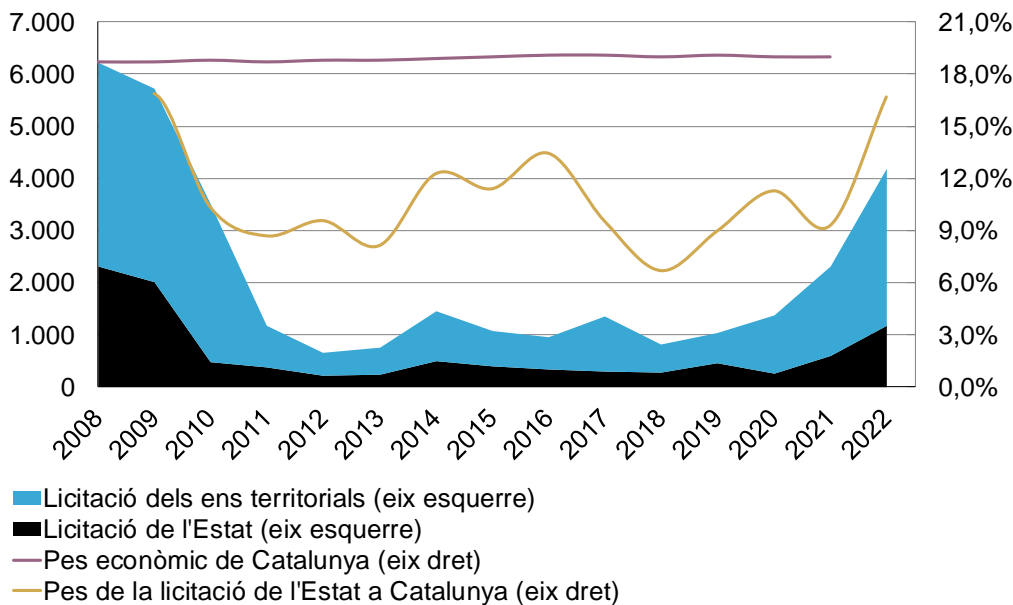
La licitació oficial va anotar el 2022 la xifra més alta des del 2010, però persisteix un diferencial molt notable entre el pes de la licitació de l'Estat a Catalunya i el seu pes econòmic

Pel que fa a l'obra pública, durant el 2022 es va produir un augment molt intens de la licitació oficial (d'un 80,6 %), per segon any consecutiu, i es va assolir la xifra més alta des del 2010. L'augment es deriva en major mesura de la licitació de les administracions territorials (Generalitat i administració local), que és el component principal (va representar més d'un 70 % de la xifra total de licitació), tot i que la licitació estatal també va augmentar. Aquest fort creixement de la licitació està vinculat en part a la recepció i execució dels fons NGEU. En qualsevol cas, estem parlant de volum de licitació, i caldrà

veure posteriorment el grau i ritme d'execució d'aquests contractes d'obra pública.

La licitació van tancar el 2022 amb els millors resultats en més de 10 anys

Licitació oficial d'obres(en milions d'euros), i pes de la licitació estatal a Catalunya (% sobre el conjunt de l'Estat) i pes econòmic de Catalunya (% sobre el PIB d'Espanya)



Font: Ministeri de Foment i INE.

El 2022 la licitació estatal a Catalunya va augmentar el seu pes sobre el total d'Espanya de manera significativa (va passar d'un suposar un pes del 9,2 % sobre el total de la licitació a Espanya el 2021 a un 16,7 % el 2022). Al mateix temps, el volum econòmic de la licitació de l'Estat a Catalunya durant el 2022 ha estat la xifra més elevada des del 2009. En tot cas, tot i l'augment del 2022, el pes de la licitació estatal a Catalunya ha quedat al llarg de les darreres dècades molt lluny del seu pes econòmic, que se situa en l'entorn d'un 19 %.

El sector de serveis va liderar de nou el creixement durant el 2022, amb un augment d'un 7,9 %, i amb un dinamisme molt generalitzat per activitats

El sector serveis va començar a recuperar-se de manera clara a partir del segon trimestre del 2021, i ja acumula dos anys de recuperació forta.

En el conjunt del 2022 el seu VAB va augmentar un 7,9 %, després del fort creixement del 7,2 % que ja havia anotat el 2021. Cal recordar que el 2020 l'esclat de la pandèmia i les restriccions sanitàries vam afectar de ple als serveis de més interacció social, de manera que el VAB dels serveis van retrocedir un 11,2 %. Tot això, una vegada superada la crisi sanitària, és el sector que s'ha recuperat d'una manera més intensa (en

mitjana 2022 superava en un 2,7 % el volum de VAB del 2019). Per tant, el sector de serveis, que és el que té més pes sobre l'economia i el que registra variacions més estables, torna a guanyar pes amb una participació d'un 74,8 % sobre el VAB nominal total. Per tant, supera el pes que tenia el 2019 (d'un 74,3 %), abans de la pandèmia, tot i que el component nominal no li ha anat a favor, perquè els últims tres anys ha registrat un creixement del seus preus (del seu deflactor), per sota del conjunt de l'economia.

Fort dinamisme als serveis, sobretot en els serveis professionals i en les activitats de més interacció social (que han recuperat el pes perdut durant la crisi sanitària)

Evolució i pes del VAB per sectors econòmics	% de variació mitjana 2014-2019	% de variació 2019-2022	% de variació 2022	Pes sobre el total (%)		
				2019	2020	2022
Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	-1,3	-21,2	-13,9	0,9	1,1	0,6
Indústria	3,4	-10,6	-2,0	19,7	19,8	20,1
Indústria manufacturera	3,6	-10,5	-1,5	16,7	16,7	15,9
Construcció	3,3	-13,0	4,5	5,2	4,8	4,5
Serveis	2,6	2,7	7,9	74,3	74,3	74,8
Comerç a l'engròs i al detall; reparació de vehicles; transport i emmagatzematge, i hoteleria	2,0	1,3	14,6	25,1	21,2	25,3
Informació i comunicacions	8,7	9,1	11,6	3,9	4,4	4,0
Activitats financeres i d'assegurances	-2,7	2,0	-5,4	3,4	3,7	3,6
Activitats immobiliàries	1,7	-0,6	0,3	12,0	13,3	11,1
Activitats professionals, científiques i tècniques; activitats administratives, i serveis auxiliars	6,4	7,9	12,4	10,0	10,6	10,8
Administració pública, educació, sanitat i serveis socials	1,8	3,6	1,7	15,4	17,3	15,9
Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment, i altres serveis	2,8	-1,9	15,2	4,5	3,8	4,0
VAB	2,8	-1,1	5,6	100,0	100,0	100,0

Font: Idescat.

Les branques de serveis amb un creixement més intens van ser el comerç, transport i hoteleria; les activitats professionals i les activitats artístiques

La recuperació dels serveis durant el 2021 i el 2022 va ser gairebé generalitzada. Els subsectors amb un creixement del VAB més intens durant el 2022 van ser les activitats artístiques i recreatives (15,2 %, tot i que aquesta branca encara no ha recuperat el volum prepandèmia); el comerç, transport i hoteleria (14,6 %, liderat pel creixement de restauració i serveis d'allotjament, que van beneficiar-se de la recuperació del turisme estranger) i les activitats professionals i

tècniques. Aquestes dues branques sí que han superat el volum de VAB que es registrava el 2019, sobretot les activitats professionals, en les que destaca en particular el dinamisme dels serveis tecnològics. La branca d'Administració Pública, Educació i Sanitat va mostrar un creixement moderat (1,7 %), per sota del de 2021 (quan va créixer un 2,9 % també pels efectes de la pandèmia). L'única branca que va mostrar un descens el 2022 van ser les activitats financeres i d'assegurances (-5,4 %), en contrast amb el creixement positiu que havien anotat el 2020 i el 2021.

El turisme estranger va recuperar el dinamisme l'any 2022

Pel que fa al turisme, que té un pes significatiu dins del sector serveis, va recuperar el dinamisme l'any 2022, gràcies a l'eliminació de les restriccions sanitàries i al creixement del turisme internacional. La seva millora va contribuir de manera important a impulsar el creixement econòmic. En aquesta publicació s'inclou un requadre que analitza amb detall la recuperació del turisme a Catalunya al llarg del 2022.

El 2022 el VAB agrari va caure, molt perjudicat pel fort creixement dels consums intermedis

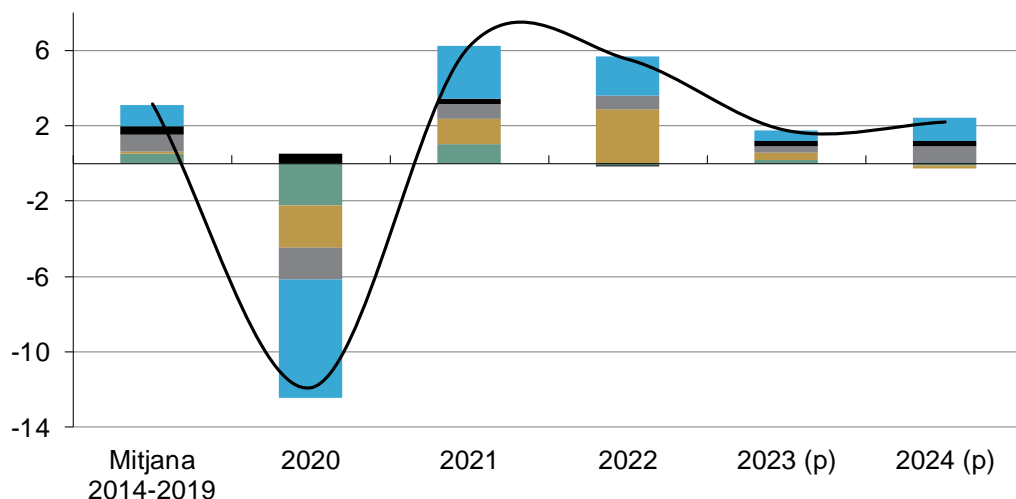
Segons les dades de l'Idescat, el VAB del sector agrari, silvícola i pesquer va registrar una important caiguda en volum, d'un 13,9 %, l'any 2022, després del lleu creixement del 0,5 % registrat el 2021. El descens del VAB agrari s'explica en gran mesura pel fort creixement dels consums intermedis (encariment de l'energia i de primeres matèries claus per al sector agrari, com els pinsos o els fertilitzants). Paral·lelament, s'ha produït un descens en volum en la producció ramadera (que té un pes específic relativament elevat a Catalunya) i sobretot en l'agrícola per la climatologia adversa. La producció total es mantindria o incrementaria en termes nominals perquè els preus finals han augmentat, però això no ha estat suficient per evitar que el fort increment de consums intermedis (en altres paraules, dels costos de producció) hagi erosionat de manera significativa el valor afegit. Segons estimacions del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural, el VAB en volum (sense tenir en compte els subsectors de la silvicultura i la pesca), hauria registrat una variació d'un -16,8 % el 2022. En aquesta publicació s'inclou un requadre elaborat pel Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural, i que analitza amb detall l'evolució del sector agrari a Catalunya l'any 2022.

El creixement econòmic serà més moderat el 2023, pel context inflacionista i l'enduriment de la política monetària, però amb un ritme per sobre de la majoria d'economies avançades

De cara a l'any 2023, les darreres previsions macroeconòmiques del Departament d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya (publicades l'abril del 2023) preveuen un creixement del PIB de l'1,7 % l'any 2023. Aquestes projeccions s'emmarquen en un context on encara predomina una elevada incertesa, tot i que l'evolució durant el 2022 i els primers mesos del 2023 ha estat millor del que s'esperava, i amb uns resultats sòlids al sector exterior i al mercat laboral. Els riscos a la baixa estarien relacionats amb l'efecte de la inflació en el poder adquisitiu de les llars; amb els riscos geopolítics (en especial la guerra a Ucraïna i les seves implicacions en algunes matèries primeres), i amb els efectes de l'enduriment accelerat de la política monetària. Per a l'any 2024 es preveu un creixement del PIB català d'un 2,2 %.

El 2022 el saldo amb l'estranger i el consum de les llars impulsen el PIB. El 2023 i 2024 el patró de creixement es mantindria equilibrat

(aportació en punts percentuals dels components de demanda al % de variació del PIB en volum)



- Consum de les llars
- Consum de les administracions públiques (1)
- Formació bruta de capital (2)
- Saldo amb l'estranger
- Saldo amb la resta de l'Estat
- PIB

(p) Previsions d'abril de 2023.

¹Inclou el consum de les institucions sense finalitat lucrativa

²Inclou la variació d'existències

Font: Idescat i Departament d'Economia i Hisenda.

Per components, el creixement previst per a l'any 2023 recull tant una contenció de la demanda interna com una aportació positiva de la demanda externa, amb contribucions d'1,2 punts i 0,6 punts,

respectivament. La moderació de la demanda interna reflecteix la feblesa del consum de les llars i la formació bruta de capital (amb un creixement esperat de l'1,1 % i l'1,9 %, respectivament). La contenció del consum de les llars recull l'efecte de les pressions inflacionistes i l'augment dels costos financers. La desacceleració de la inversió incorpora els efectes de la incertesa i l'empitjorament de les condicions de finançament. Amb tot, la solidesa del mercat de treball, la millora dels colls d'ampolla i l'impuls dels fons NGEU podrien contrarestar aquests factors limitadors. El creixement del consum de les administracions públiques es mantindria moderat però positiu (1,5 %), per les mesures de suport per afrontar l'alça dels preus i l'acord salarial dels empleats públics en el període 2022-2024. Les exportacions totals de béns i serveis avançarien un 3,3 %, en un context d'avanç moderat del comerç mundial. Enguany, la recuperació del turisme estranger i l'expansió dels serveis no turístics continuaran sent factors d'impuls.

Pel que fa al mercat de treball, les previsions per al 2023 apunten a una moderació en l'avanç de l'ocupació equivalent a temps complet (0,7 %), en sintonia amb el ritme més lent de creixement econòmic, mentre que la taxa d'atur es mantindria (9,6 %). El 2024 l'ocupació equivalent a temps complet avançaria un 1,3 %, i permetria un descens de la taxa d'atur (fins a un 9,1 %).

Previsions macroeconòmiques de Catalunya

		2022	2023 (p)	2024 (p)
PIB	% de variació real	5,5	1,7	2,2
PIB	Milions d'euros	270.710	285.300	300.258
Demanda interna	Aportació al creixement	2,7	1,2	2,4
Despesa en consum de les llars	% de variació real	4,1	1,1	2,5
Despesa en consum de les administracions públiques ¹	% de variació real	-0,1	1,5	1,6
Formació bruta de capital ²	% de variació real	3,8	1,9	4,8
Saldo exterior	Aportació al creixement	2,8	0,6	-0,2
Saldo amb l'estranger	Aportació al creixement	2,9	0,4	-0,1
Exportacions de béns i serveis	% de variació real	14,0	3,3	3,7
Importacions de béns i serveis	% de variació real	7,5	3,0	4,9
Saldo amb la resta d'Espanya	Aportació al creixement	-0,1	0,2	-0,1
Llocs de treball creats ³	Milers	119,9	24,4	45,6
Llocs de treball creats ³	% de variació	3,6	0,7	1,3
Taxa d'atur	aturats / població activa (%)	9,7	9,6	9,1

(p) Previsions d'abril de 2023.

¹ Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat lucrativa al servei de les llars.

² Inclou la variació d'existències.

³ En termes equivalents a temps complet.

Font: Idescat, INE i Generalitat de Catalunya (Departament d'Economia i Hisenda).

Requadre 2. Evolució del sector agrari el 2022

Cristina Fumanal i José Ángel Calvo
Servei d'Estadística i Preus Agroalimentaris del Gabinet Tècnic del
Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural

Situació del sector agroalimentari català després de la invasió d'Ucraïna

L'any 2022 va ser un any complicat per al sector agrari, marcat per l'inici de la guerra entre Rússia i Ucraïna a finals de febrer, les incidències climàtiques (principalment els efectes de la sequera i les gelades) i l'increment de preus agraris.

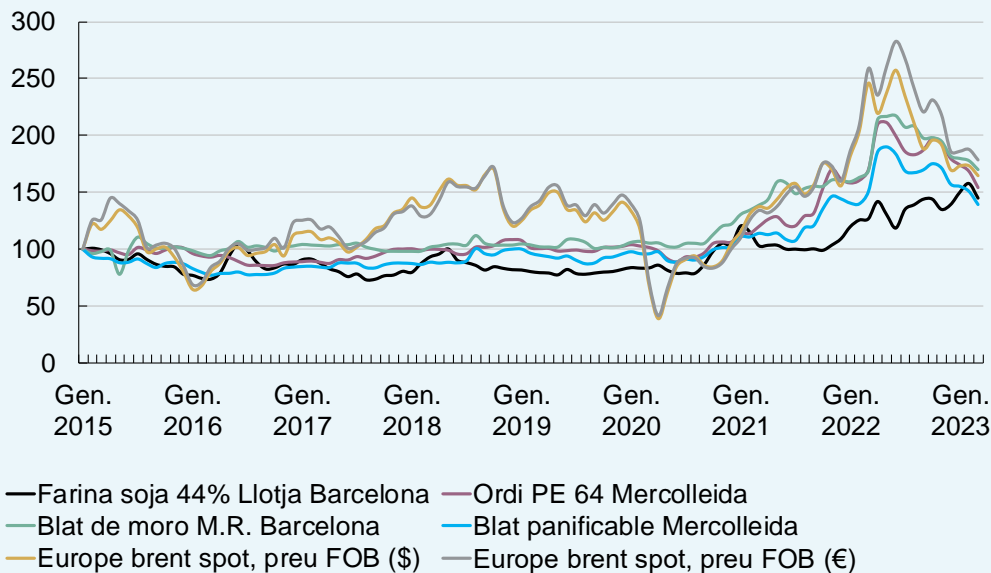
L'esclat del conflicte bèl·lic entre Rússia i Ucraïna no va fer més que empitjorar una situació ja complicada per al sector agroalimentari, que veia com des del febrer de l'any anterior els preus de l'energia no paraven de créixer i marcar rècords, amb el consegüent increment dels costos de producció. Aquest increment es va atribuir a una complexa conjunció de factors, però principalment a l'increment de la demanda dels consumidors arreu del món després de la supressió de les severes restriccions que es van dur a terme durant la crisi per la COVID-19. Diversos factors van afavorir l'increment dels preus de les matèries primeres fins al febrer: l'especulació dels mercats, un augment de la demanda de cereals per part de la Xina (la producció càrnia d'aquest país asiàtic es va incrementar de nou) i els escenaris climatològics desfavorables, amb una disminució de la collita de blat de moro al Brasil i una pèrdua de la collita de blat als Estats Units i el Canadà deguda a la sequera (el mateix que va succeir a Europa a les principals regions productores de Rússia i Ucraïna).

L'inici del conflicte, essent Rússia el principal exportador mundial de gas i el segon de petroli, va desestabilitzar encara més el mercat, disparant encara més els preus dels combustibles fòssils i de l'energia elèctrica fins a assolir màxims històrics, provocant importants increments als preus dels adobs i la majoria d'inputs.

En els següents gràfics de l'[índex d'evolució comparada de preus](#), actualitzat fins al darrer mes amb dades (març 2023), mostra les alces significatives que ja anaven acumulant els principals cereals, el petroli, i consegüentment els adobs i els pinsos abans d'esclatar el conflicte, a causa de la crisi de subministraments global i tal com han continuat la

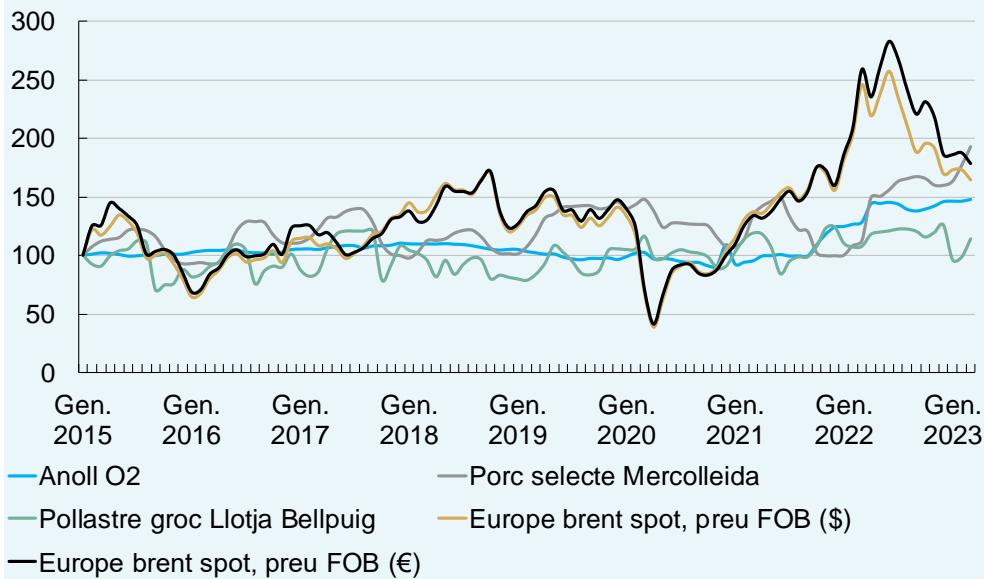
tendència alcista a posteriori fins a l'inici de l'estiu 2022 quan van començar a disminuir, principalment pel que fa al petroli i lleugerament al preu dels cereals. Tot i això, els pinsos continuen amb preus molt elevats i els adobs també, la qual cosa fa que els preus dels productes, tant ramaders, com agrícoles, encara continuïn per sobre de l'any base (2015).

Índex d'evolució dels preus agrícoles i del petroli (índex gener 2015=100)



Font: Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural (Gabinet Tècnic - Servei d'Estadística i Preus Agroalimentaris), Llotja Barcelona, Mercolleida, US Energy Information Administration.

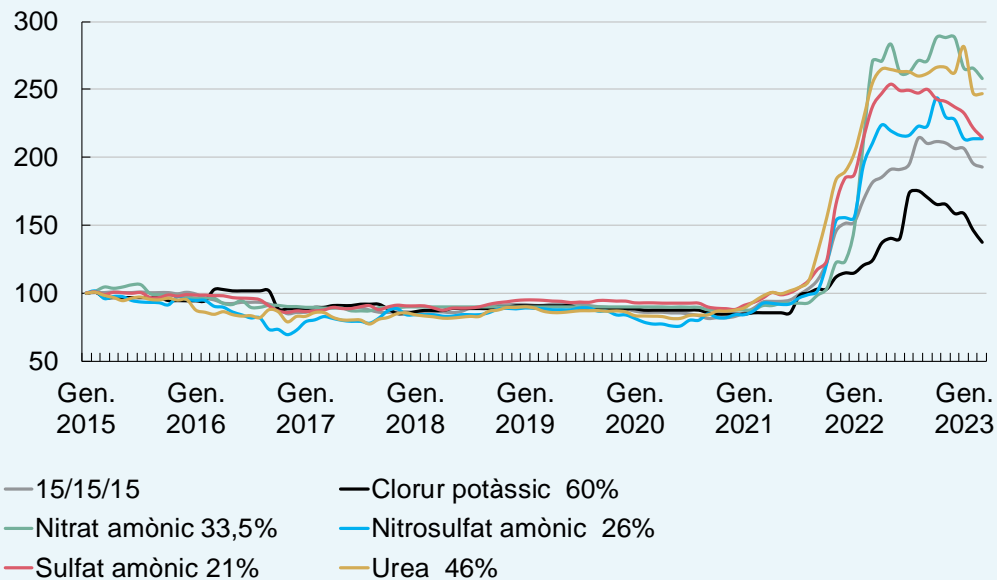
Índex d'evolució dels preus ramaders i del petroli (índex gener 2015=100)



Font: Departament Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural (Gabinet Tècnic - Servei d'Estadística i Preus Agroalimentaris), Llotja Bellpuig, Mercolleida, US Energy Information Administration.

Índex d'evolució dels preus dels adobs

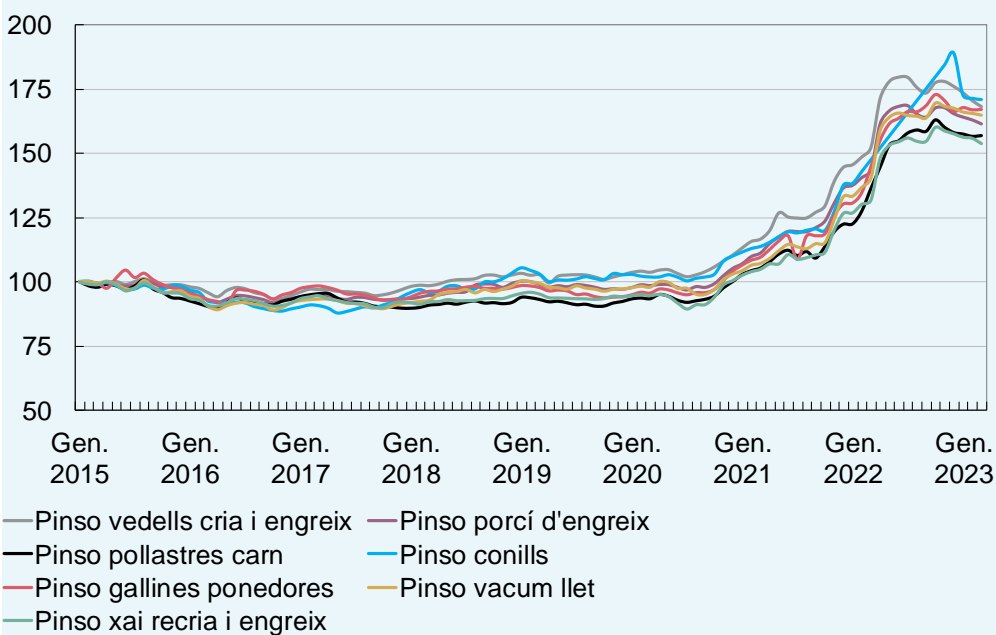
(índex gener 2015=100)



Font: Departament d'Acció Rural, Alimentació i Agenda Rural (Gabinet Tècnic - Servei d'Estadística i Preus Agroalimentaris)

Índex d'evolució dels preus dels pinsos

(índex gener 2015=100)



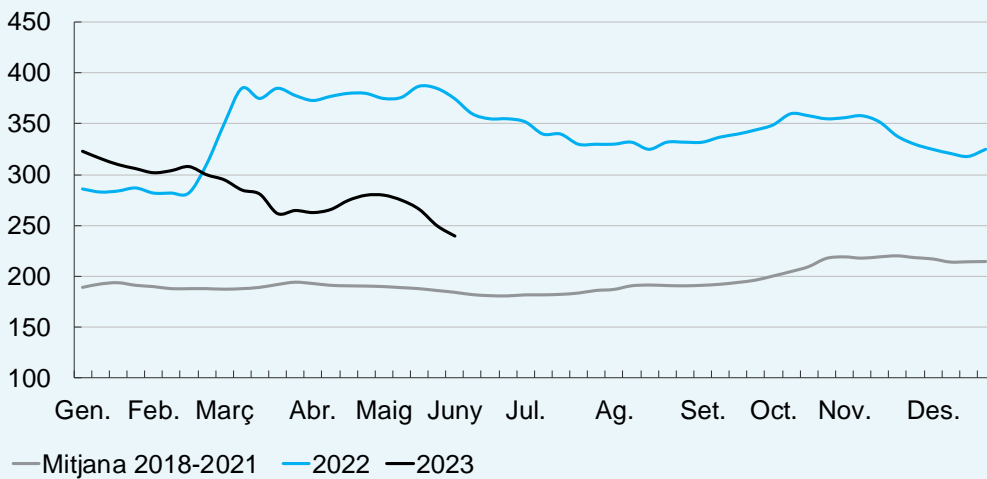
Font: Departament d'Acció Rural, Alimentació i Agenda Rural (Gabinet Tècnic - Servei d'Estadística i Preus Agroalimentaris)

L'increment dels costos de producció el 2022 impacta notòriament al sector agrícola i ramader. En els primers mesos de 2023 l'índex d'evolució de preus de la majoria d'inputs ha tingut disminucions, però aquestes caigudes no neutralitzen la considerable escalada de l'any 2022.

Afectació en el subministrament de matèries primeres

D'entrada, l'afectació més rellevant de la guerra a Ucraïna va ser l'escalada imparable i generalitzada dels preus dels cereals en conjunt a les principals llotges representatives de Catalunya, degut principalment a l'impacte pel que fa a les importacions d'aquestes matèries primeres. Ucraïna és el principal proveïdor de Catalunya de blat de moro i d'oli de gira-sol. A part de cereals, a través del port de Tarragona, també s'importen d'Ucraïna pinsos, farines i farratges, que proveeixen fonamentalment t les empreses productores de pinso de Lleida. El ramader i el carni han estat els sectors més afectats a causa del notori increment dels costos de l'alimentació animal.

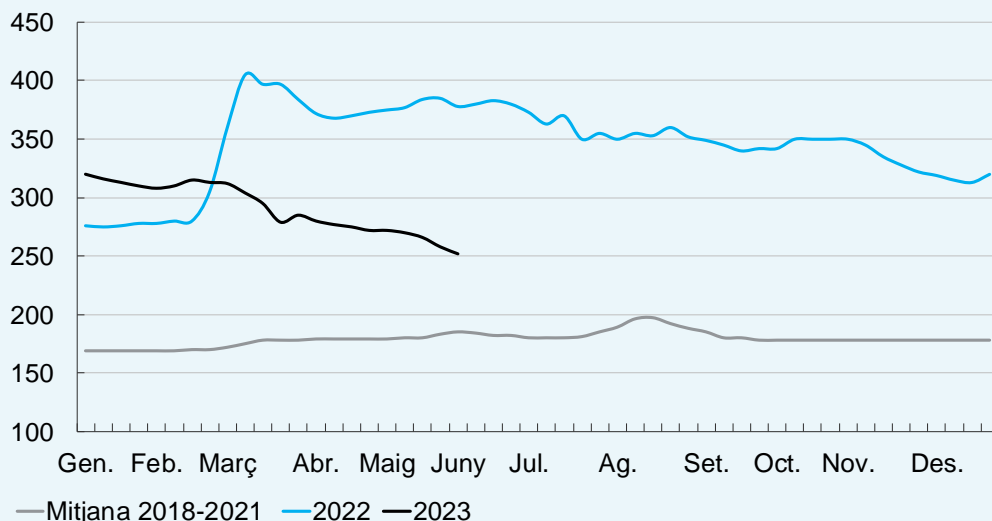
Índex d'evolució del preu de l'ordi
(euros/tona)



Font: Departament d'Acció Rural, Alimentació i Agenda Rural (Gabinet Tècnic - Servei d'Estadística i Preus Agroalimentaris) i Mercolleida.

Índex d'evolució del preu del blat de moro (Urgell)

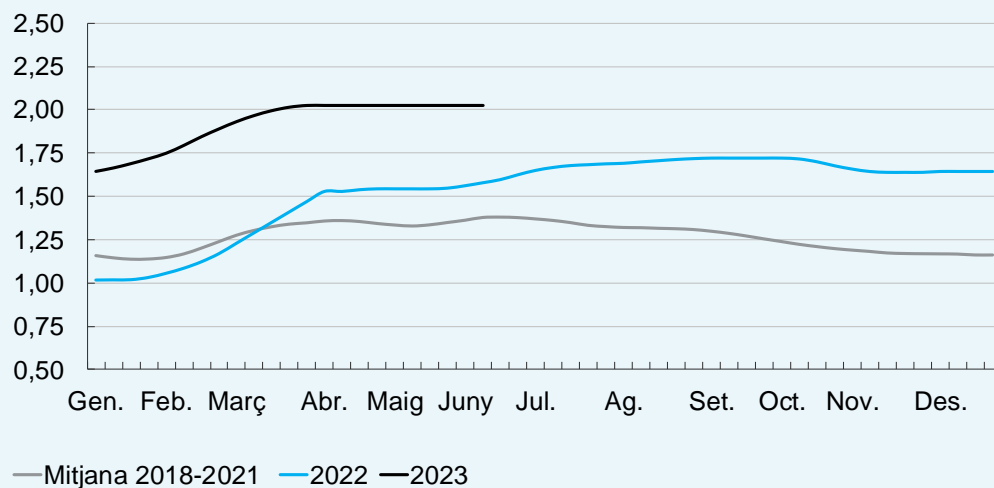
(euros/tona)



Font: Departament d'Acció Rural, Alimentació i Agenda Rural (Gabinet Tècnic - Servei d'Estadística i Preus Agroalimentaris).

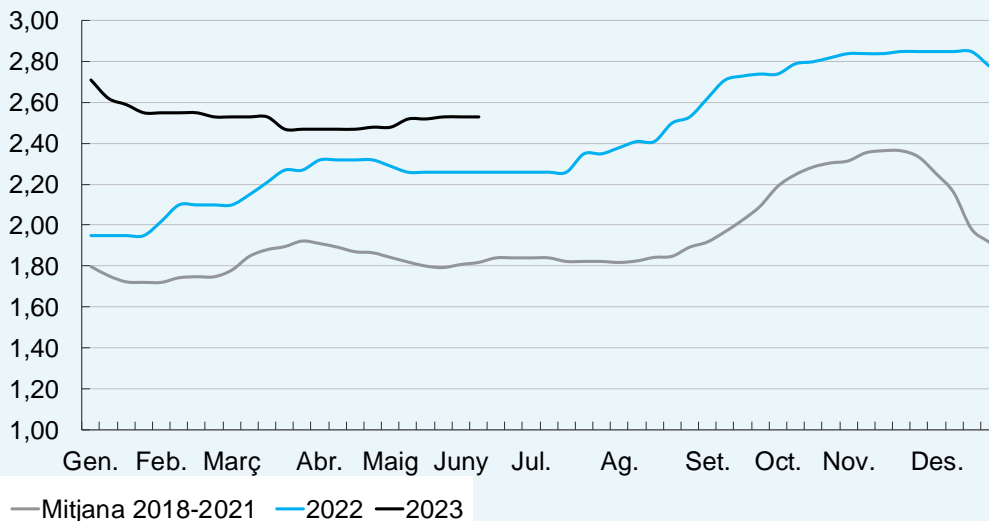
Índex d'evolució del preu del porc de Lleida

(euros/quilo)



Font: Departament d'Acció Rural, Alimentació i Agenda Rural (Gabinet Tècnic - Servei d'Estadística i Preus Agroalimentaris) i Mercolleida.

Índex d'evolució del preu del conill (Moncun*) (euros/quilo)



*MONCUN: Mercat en Origen Nacional del Sector Cunícola fruit de la col·laboració de la Llotja de Bellpuig i de MERCOLLEIDA.

Font: Departament d'Acció Rural, Alimentació i Agenda Rural (Gabinet Tècnic - Servei d'Estadística i Preus Agroalimentaris).

Tot i que la invasió d'Ucraïna va esclatar el 24 de febrer, a escala mundial els cereals i els olis vegetals ja experimentaven una pujada especulativa per la situació del conflicte.

El blat ucraïnès i el rus representen el 30 % del comerç mundial d'aquest cereal i Rússia n'és el primer exportador en l'àmbit mundial. A més, un 50 % de l'oli de gira-sol exportat mundialment és ucraïnès.

Amb més de 100 milions de tones produïdes el 2021, Ucraïna és des de fa dècades un dels deu productors de cereal més importants del món, però l'actual situació de guerra que viu el país implica una dràstica minvada que està tenint conseqüències en tot el planeta. Segons estimacions de l'Associació Nacional de Cereals d'Ucraïna, la collita 2022 pot ser un 40 % menor que la de 2021.

Així, l'esmentada entitat quantifica la producció de 2022 en 64 o 65 milions de tones, la qual cosa suposa 46 milions menys que el 2021, any en què es va assolir un rècord històric de producció. Les dades de què disposava l'Associació a finals de desembre de 2022 es referien al 90 % de les explotacions de cereal d'Ucraïna. La disminució afecta en especial el blat de moro, amb una caiguda estimada del 30 %.

Malgrat la guerra, encara importem molt cereal d'Ucraïna a escala europea, país del qual han arribat 6 milions de tones de blat de moro, que representen el 44,7 % del total. El primer proveïdor europeu d'aquest cereal és el Brasil, a qui comprem 6,4 milions de tones, però pel que fa al blat n'hem importat des d'Ucraïna 2,44 milions de tones,

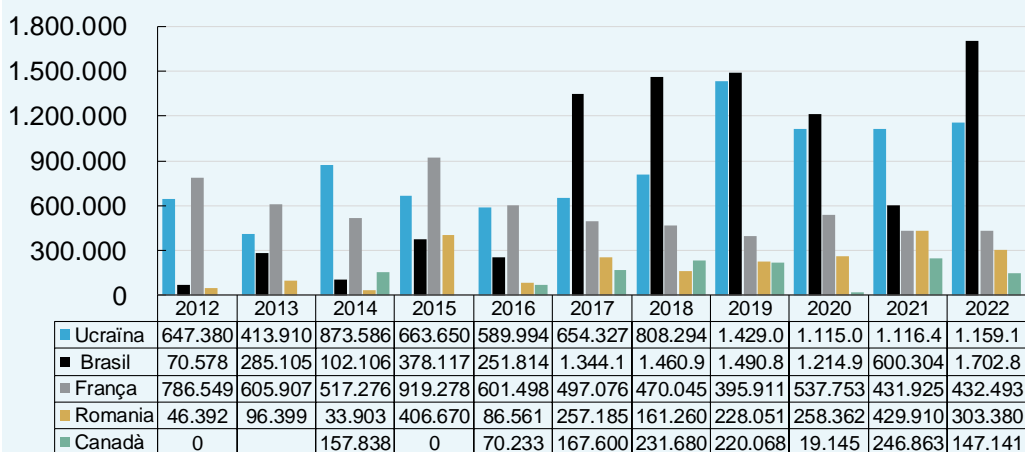
la qual cosa suposa un 64,4 % del total que comprem a països de fora de la UE. A Ucraïna, li comprem també unes 600.000 tones d'ordi i, per això, és el primer proveïdor europeu d'aquests dos cereals.

Pel que fa a Espanya, segons un informe de l'ONU, és el primer destí de les exportacions agràries ucraïneses, seguida de Turquia i la Xina, per tant, la situació d'aquest país, ha fet necessari cercar nous socis comercials i han incrementat les importacions de cereals i olis i greixos procedents d'altres països. Per exemple, en el cas del blat de moro, Ucraïna es va mantenir com a tercer proveïdor el 2022, però a causa de la situació del país, la seva quota en el total de les importacions va passar del 17,2 % del 2021 a l'11,8 % aquest any (en valor).

El blat de moro, l'oli de gira-sol i el blat figuren entre els principals productes importats d'Ucraïna per Catalunya. Concretament, el blat de moro va suposar l'any 2021 un 36 % del total de les importacions d'aquest cereal a Catalunya. En el cas dels olis aquesta xifra va arribar al 49 %, i concretament per l'oli de gira-sol el volum de producció ucraïnesa va arribar al 82 % del total importat per aquest producte. Pel que fa a Catalunya, que és deficitària de cereals, haurà de substituir la importació d'Ucraïna amb la diversificació de les compres a altres països productors, com l'Argentina, Brasil o els Estats Units.

L'evolució de les importacions de blat de moro, blat i olis per part de Catalunya a escala mundial en aquests darrers deu anys, mostren la dependència, que per aquests productes, té Catalunya d'Ucraïna.

Evolució de les importacions de blat de moro a Catalunya (tones)



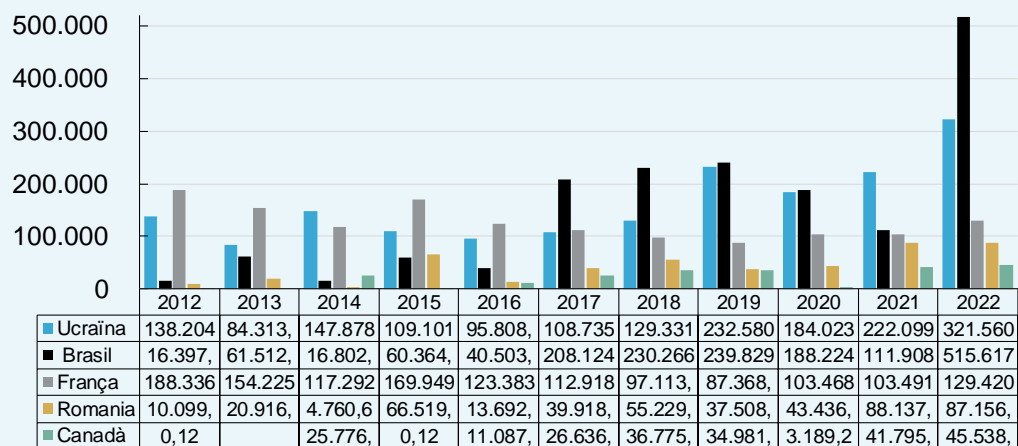
■ Ucraïna ■ Brasil ■ França ■ Romania ■ Canadà

Font: Servei d'Estadística i Preus Agroalimentaris. Gabinet Tècnic DACC.

Origen dades: DataComex.

Evolució de les importacions de blat de moro a Catalunya

(milers d'euros)



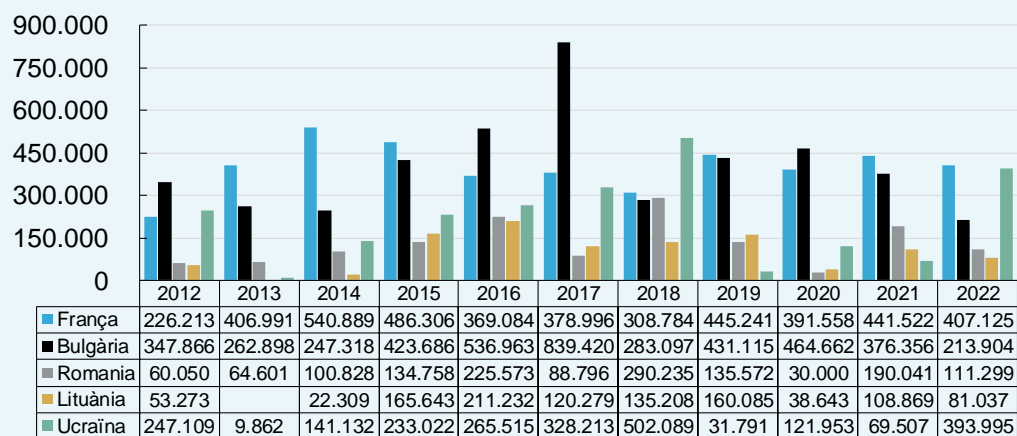
■ Ucraïna ■ Brasil ■ França ■ Romaniaa ■ Canadà

Font: Servei d'Estadística i Preus Agroalimentaris. Gabinet Tècnic DACC.

Origen dades: DataComex.

Evolució de les importacions de blat a Catalunya

(tones)



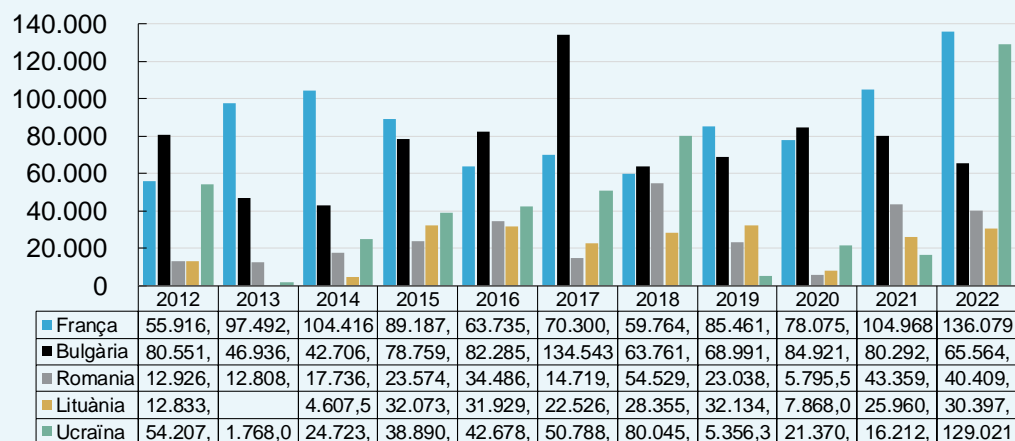
■ França ■ Bulgària ■ Romaniaa ■ Lituània ■ Ucraïna

Font: Servei d'Estadística i Preus Agroalimentaris. Gabinet Tècnic DACC.

Origen dades: DataComex.

Evolució de les importacions de blat a Catalunya

(milers d'euros)



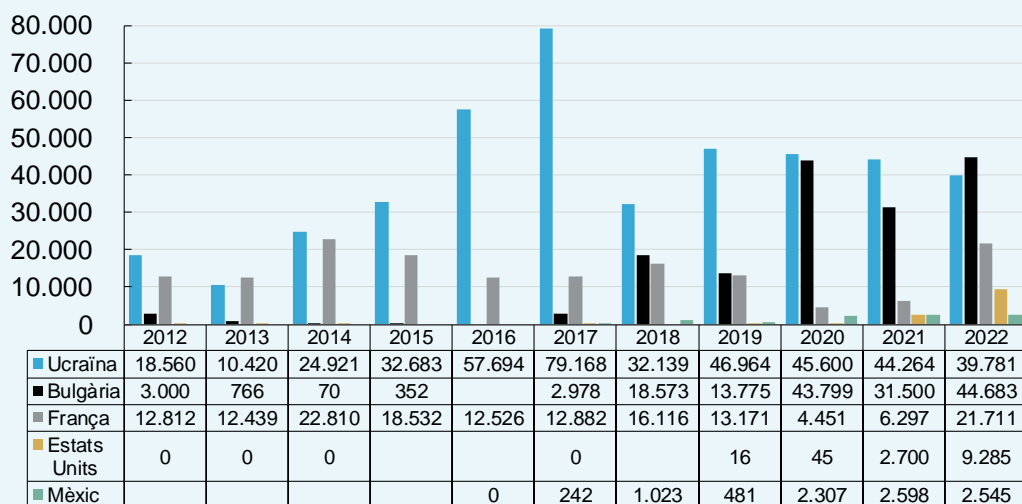
■ França ■ Bulgària ■ Romania ■ Lituània ■ Ucraïna

Font: Servei d'Estadística i Preus Agroalimentaris. Gabinet Tècnic DACC.

Origen dades: DataComex.

Evolució de les importacions d'olis a Catalunya

(tones)



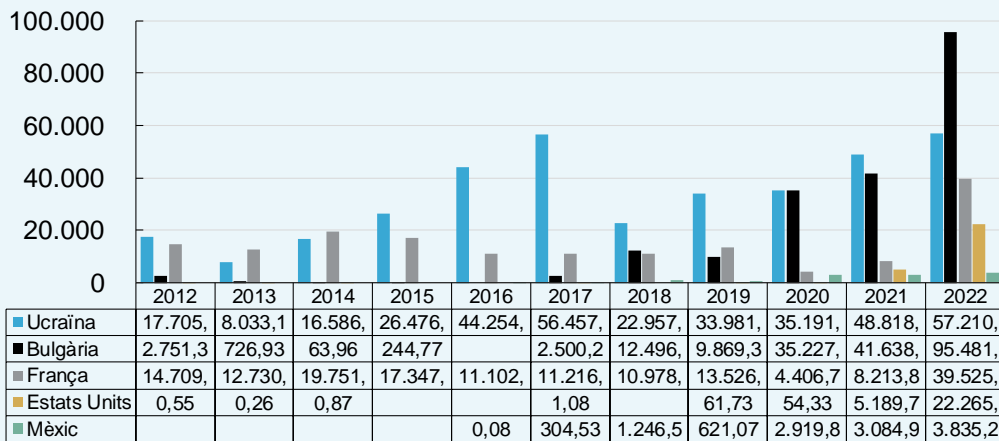
■ Ucraïna ■ Bulgària ■ França ■ Estats Units ■ Mèxic

Font: Servei d'Estadística i Preus Agroalimentaris. Gabinet Tècnic DACC.

Origen dades: DataComex.

Evolució de les importacions d'olis a Catalunya

(milers d'euros)



■ Ucraïna ■ Bulgària ■ França ■ Estats Units ■ Mèxic

Font: Servei d'Estadística i Preus Agroalimentaris. Gabinet Tècnic DACC.

Origen dades: DataComex.

Afectació al sector agrari el 2022

La conjuntura del sector agrari a Catalunya resulta afectada per la situació del mercat conjuntament amb els factors climàtics adversos que es van donar l'any 2022.

Fruita fresca: la climatologia adversa, amb les gelades de primavera, va suposar una important reducció de la collita de fruita de pinyol i fruita de llavor (primera vegada que es van aplicar ERTOS a les centrals fructícoles). Els preus es van incrementar, però no van compensar l'augment dels costos de producció que va haver d'assumir el sector (fitosanitaris, fertilitzants, energia, envasos, etc.).

Fruita seca: la darrera collita d'ametlla 2022 va patir una pèrdua de producció arran de les gelades del mes d'abril. Les previsions de producció a la baixa a Califòrnia (líder del mercat mundial) van fer incrementar lleugerament els preus que es van mantenir estables durant l'any, tot i que molt lluny de les previsions inicials per a un sector que ja venia d'anys complicats per la pandèmia de la COVID-19 i el tancament del canal Horeca.

Oli d'oliva: el sector de l'oli d'oliva porta des de l'any 2022 amb una clara tendència alcista de preus, provocada per les baixes produccions a les principals regions productores, per les conseqüències de la guerra a Ucraïna (amb increments de preus de l'oli de gira-sol i altres olis de llavors que van afavorir els increments de la resta d'olis) i per la sequera que s'allarga en el temps.

Porcí: durant el 2022 el sector intenta trobar l'equilibri en una Europa que no pot compensar la falta d'exportacions cap a la Xina i la manca d'impulsos en un mercat comunitari pessimista enfront de la guerra a Ucraïna, però on l'oferta està molt ajustada i la demanda continua molt activa, la qual cosa arrossega a unes cotitzacions que marquen màxims històrics.

Boví de carn: a finals de juliol del 2021 s'observa un canvi en el comportament dels preus del boví de carn, amb l'inici d'una tendència alcista que s'ha mantingut fins al 2022. La recuperació de bona part de la restauració després del tancament per la COVID-19 i la creixent demanda per a l'exportació de canals, per una banda, i la baixada en l'oferta a causa de l'increment del preu del pinso que desincentiva l'entrada de nous animals a l'engreix i afavoreix la ràpida sortida d'animals existents, per l'altra, van desencadenar unes pujades de preus constants, que es van anar accentuant durant el 2022.

Conill: l'increment de les cotitzacions produïdes durant el 2022 no repercuteix en el benefici dels ramaders a causa de l'increment dels costos, sobretot del pinso. Cal recordar que els darrers cinc anys han tancat un 4 % de les explotacions, el que ha suposat una pèrdua de més del 30 % en nombre d'efectius.

Oví: el sector venia d'un 2021 amb una oferta baixa d'animals en camp, la qual cosa dificulta la seva disponibilitat i tensa els preus a l'alça. Aquesta limitació en l'oferta va ser vigent el 2022 i va permetre mantenir els preus estables, tot i això, existeix preocupació per l'escassetat de farratges al camp, fet que disminueix la reserva per a l'alimentació en un moment en què el cost del pinso és molt elevat.

Ous: l'inici de la guerra a Ucraïna i l'increment dels preus del petroli, va suposar un augment dels costos molt rellevants, no només dels pinsos, sinó energètics (especialment importants en embalatges i envasat). Els problemes sanitaris (influença aviària) han portat una disminució molt gran del nombre de ponedores en l'àmbit mundial, europeu i també en certa mara a Catalunya, una limitació de l'oferta que també ha ajudat a l'increment anotat durant el 2022.

Estimació de la Renda Agrària

A Espanya, segons la darrera estimació (març 2023) del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació, la Renda Agrària 2022 baixa un -6,2 % respecte a l'any 2021. El principal factor que contribueix a aquesta variació negativa ha sigut el fort increment del valor dels consums intermedis, en especial dels pinsos, seguit dels fertilitzants i l'energia, variacions motivades fonamentalment pel factor del preu.

En el cas de Catalunya, a l'espera de la publicació de l'avanç definitiu de Renda Agrària 2022, igual que a Espanya la tendència de la Renda Agrària també és a la baixa. L'increment de la producció final agrària (producció agrícola i ramadera), no serviria per contrarestar l'important increment dels consums intermedis, principalment els aliments per al bestiar, l'energia i els fertilitzants que experimenten un fort increment de preus.

El valor de la producció agrícola pateix una disminució deguda, en gran mesura, per la disminució de producció de diferents sectors agrícoles (en especial fruita fresca, fruita seca i cereals) produïda per la climatologia adversa durant el 2022 (gelades i sequera). Tot apunta que l'increment de preus de la producció agrícola no compensaria la forta caiguda en volums de producció.

El valor de la producció ramadera augmentaria, afavorit per l'increment del valor econòmic dels sectors porcí, boví i aviram, i també per l'increment del valor econòmic dels productes animals (llet i ous principalment). En aquest cas es preveu que l'increment de preus sí que compensi la caiguda del volum de producció.

Efectes de la sequera i perspectives per al 2023

La sequera que afecta Catalunya, especialment des de fa dos anys, té incidència de forma significativa a les comarques que normalment tenen més pluviometria. Aquesta situació s'allarga en el temps i fa preveure un escenari perillós de cara a l'estiu, que pot estar marcat per les restriccions d'aigua i l'alt risc d'incendis.

La manca de pluges ha provocat baixada de les reserves dels embassaments, que s'ha traduït en una menor disponibilitat d'aigua, fet preocupant pel sector agrari que necessita aquest input pel desenvolupament dels conreus i per la ramaderia.

Les elevades temperatures dels darrers mesos i la manca de precipitacions tenen un impacte directe en la reducció de les collites (disminueixen els rendiments dels cultius i cau la producció agrícola) i en l'increment del preu dels productes alimentaris.

Tot apunta que la caiguda de les produccions que es van donar el 2022 continuïn per a l'any 2023, i és previsible que els efectes de la sequera s'aguditzin d'acord amb les previsions de manca de pluges fins a la tardor i les temperatures elevades a l'estiu superiors a les normals.

A algunes parts del territori han passat molts dies sense tenir precipitacions a primavera, època habitual de precipitacions

abundants. Hi ha greus afectacions a les pastures i als conreus d'hivern provocades per la sequera. Aquesta manca de pluja, conjuntament amb la baixada de les reserves d'aigua per regadius condiona la sembra dels conreus i provoca a una menor disponibilitat de pastures per a la ramaderia, fet que fa necessari haver de suplementar l'alimentació animal tant amb farratges com pinsos, que es troben amb poca disponibilitat i a preus molt elevats.

Aquesta mancança d'aliments per a la ramaderia està incrementant els sacrificis d'animals, fet que pot impactar a curt termini al cost dels aliments al consumidor.

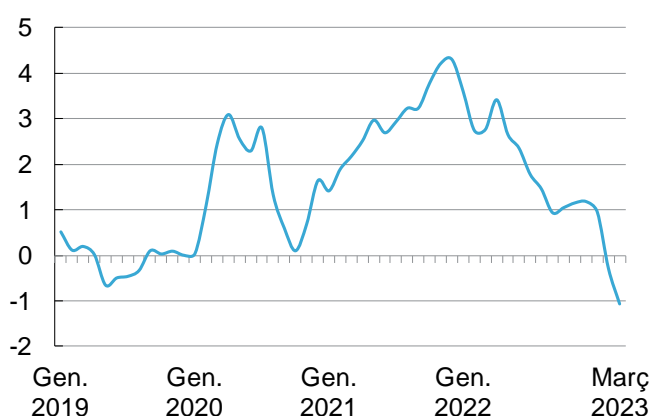
3.

El bon ritme del sector exterior gràcies al creixement dels fluxos de béns i serveis i a la forta recuperació del turisme

El comerç mundial es va mostrar resilient el 2022, enfront de tensions significatives en l'àmbit macroeconòmic i geopolític

Després de la forta recuperació experimentada pels fluxos comercials globals el 2021, l'any 2022 ha estat envoltat d'incerteses que han afectat el comerç internacional. D'una banda, la invasió de Rússia a Ucraïna, juntament amb les conseqüents sancions generalitzades al comerç amb Rússia, van augmentar la pressió en les cadenes de subministrament globals, ja pressionades des de l'esclat de la pandèmia. En el cas de la UE, durant el 2022 el 49,0 % d'empreses de la indústria manufacturera va patir limitacions en la seva producció a causa de l'escassetat de material o equipament, segons les dades de la Comissió Europea (CE). Es tracta d'un percentatge molt elevat en relació amb la mitjana històrica que cobreix el període 2005-2019, del 8,0 %. No obstant això, des de la segona meitat del 2022 s'observa un progressiu relaxament d'aquestes pressions.

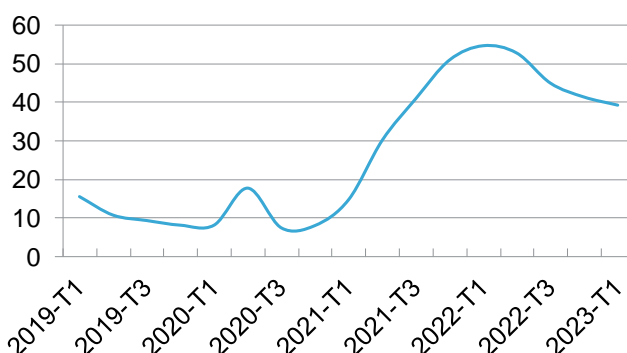
Índex global de pressió en les cadenes de subministrament



Nota: Un augment d'aquest índex indica un augment de les pressions a les cadenes de subministrament globals.

Font: Banc de la Reserva Federal de Nova York.

Empreses en la indústria manufacturera de la zona euro que pateixen escassetat de material per la seva producció (% del total d'empreses enquestades de la indústria manufacturera)



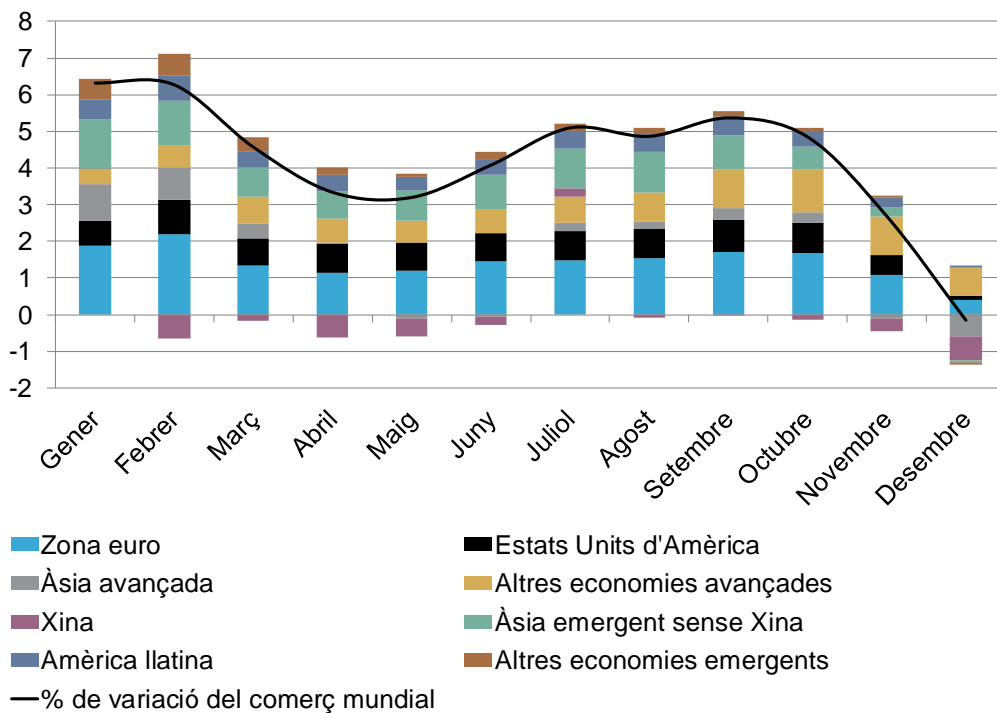
Font: Enquesta trimestral sobre la indústria manufacturera de la Comissió Europea.

D'altra banda, mentre que la majoria d'economies avançades van retornar el 2022 a la normalitat pel que fa a la seva situació sanitària, a la Xina encara es van patir diverses onades de contagis i es van imposar confinaments estrictes a diverses ciutats del país al llarg de l'any. Juntament amb l'alentiment de la seva activitat econòmica a causa de la crisi immobiliària, això va suposar una notable aturada del seu comerç, especialment de les seves importacions, que van caure un 4,8 % en volum. Tenint en compte que la Xina és el segon país que més importa del món, aquests esdeveniments van tenir un impacte notable en la resta de països, especialment de la resta d'Àsia.

El comerç mundial de béns manté un ritme dinàmic durant els primers tres trimestres del 2022, però s'alenteix el quart, quan els efectes de l'enduriment de la política monetària comencen a fer-se palesos

Tot i això, el comerç mundial de béns es va mostrar resilient el 2022, amb un creixement del 2,7 % en volum, segons l'Organització Mundial del Comerç (OMC). Durant els tres primers trimestres del 2022 el comerç mundial va mostrar una evolució favorable (4,2 % interanual acumulat), però es va alentir el darrer trimestre del 2022, amb una disminució del 0,7 % interanual.

El comerç mundial de béns es manté dinàmic bona part de l'any, però s'alenteix el darrer trimestre. 2022 (contribucions al % de variació interanual de la mitjana mòbil de 3 mesos)



Font: CPB World Trade Monitor.

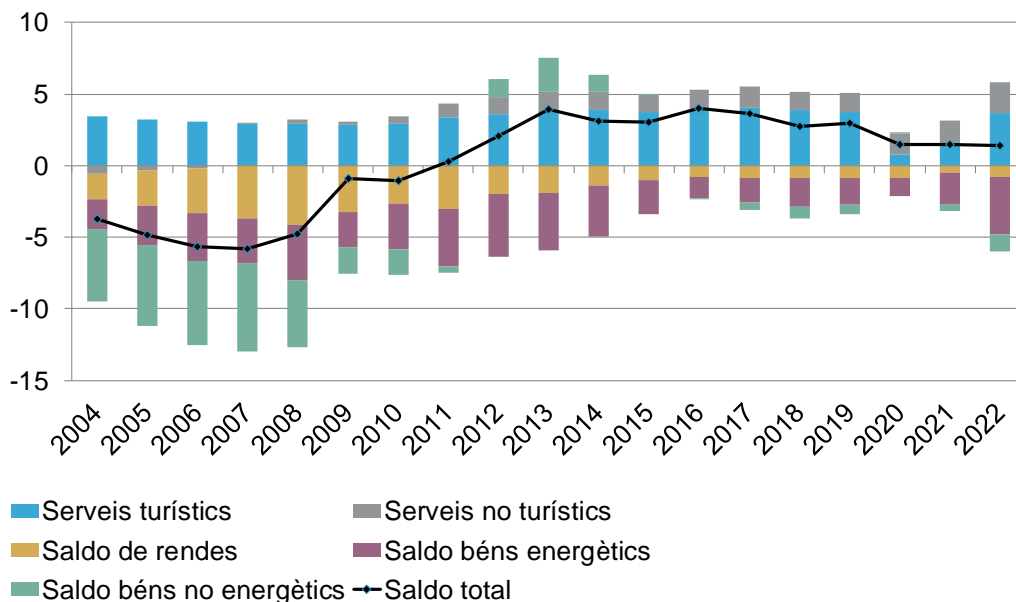
El 2023, tot i que alguns d'aquests riscos s'estan dissuadint, en concret les tensions a les cadenes de subministrament, la recent reobertura de la Xina i la moderació de la inflació, l'OMC preveu un ritme d'expansió del comerç de béns baix, de l'1,7 % en volum el 2023, per sota del creixement mitjà del comerç de béns mundial durant el període 2010-2022 (2,6 %). Cal destacar, no obstant això, que el ritme d'expansió del comerç de serveis sobrepassa el creixement del comerç de béns, tant pel que fa a l'any 2022 com a l'evolució esperada per al 2023.

Si analitzem les dades de l'FMI, que incorporen tant el comerç de béns com el de serveis, es registra un creixement notable del 5,1 % en volum l'any 2022, per sobre del creixement del PIB mundial (3,4 %). Tanmateix, s'estableix una previsió de creixement de només un 2,4 % per al 2023, per tant la moderació serà també d'una magnitud superior a la del PIB, que creixeria un 2,8 %.

L'economia espanyola presenta 12 anys consecutius amb superàvit en el sector exterior, gràcies a l'impuls dels serveis

En un context més incert per les fortes pertorbacions globals, val la pena fer notar la fortalesa del sector exterior de l'economia espanyola, que acumula dotze anys seguits amb superàvit en la balança per compte corrent (dades només disponibles per al conjunt de l'Estat).

Els serveis impulsen el superàvit del sector exterior de l'economia espanyola (% de pes sobre el PIB de cada saldo)



Font: Balança de pagaments (Banc d'Espanya).

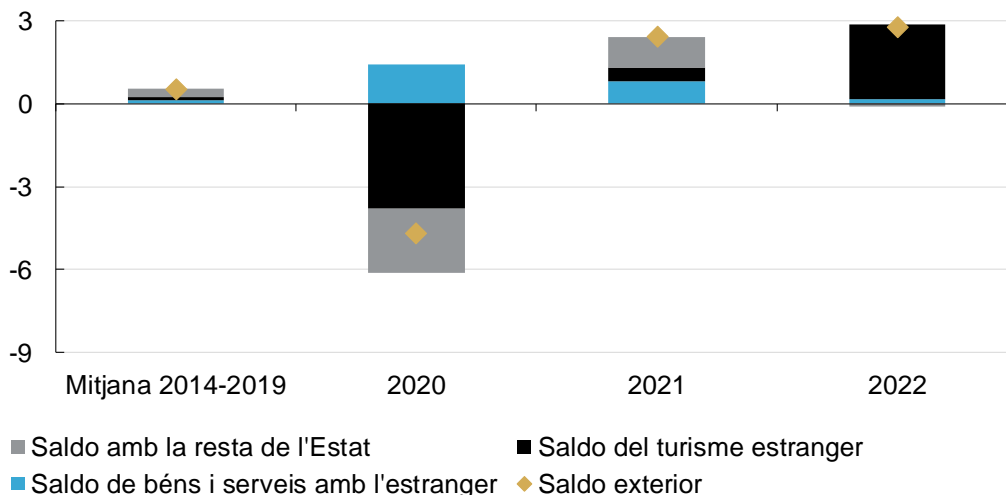
Aquest superàvit recull l'impuls tradicional dels serveis turístics, que s'han recuperat amb intensitat el 2022, però també el dels serveis no

turístics, que han crescut un 20 % en termes reals entre els anys 2019 i 2022, fins assolir el 2022 el 7,6 % del PIB (1 punt percentual per sobre del 2019, d'un 6,6 % del PIB)¹. Val a dir que ambdós components han permès compensar l'empitjorament del saldo de béns energètics.

La demanda exterior neta va impulsar el creixement del PIB de Catalunya, gràcies a l'aportació destacada del turisme estranger

L'economia catalana va créixer amb força el 2022, amb un augment del PIB real del 5,5 %. La demanda exterior neta (saldo amb l'exterior) va contribuir significativament a aquest creixement, amb una aportació de 2,8 punts percentuals (pp), molt superior a l'aportació dels darrers anys. Aquesta aportació prové del saldo amb l'estranger (2,9 pp), donat que el saldo amb la resta de l'Estat va ser negatiu (-0,1 pp). Les exportacions totals a l'estranger van mostrar un elevat dinamisme, amb un creixement en volum del 14,0 %, impulsades en gran part pel consum dels estrangers al territori –assimilable al turisme estranger– que va tenir un gran creixement gràcies a la normalització de la situació sanitària i a la fi de les restriccions a la mobilitat associades. Així, el saldo del turisme estranger (la diferència entre el consum dels estrangers al territori i el consum dels residents catalans a l'estranger) lidera l'aportació de la demanda exterior al creixement de l'economia catalana, amb una contribució de 2,7 punts percentuals.

El turisme estranger va liderar l'aportació de la demanda externa al creixement del PIB. Aportacions de cadascun dels saldos de la demanda externa (en punts percentuals)



Font: Comptes econòmics anuals de Catalunya (Idescat).

¹ FUNCAS (abril 2023). “[El sector exterior en la postpandemia.](#)”

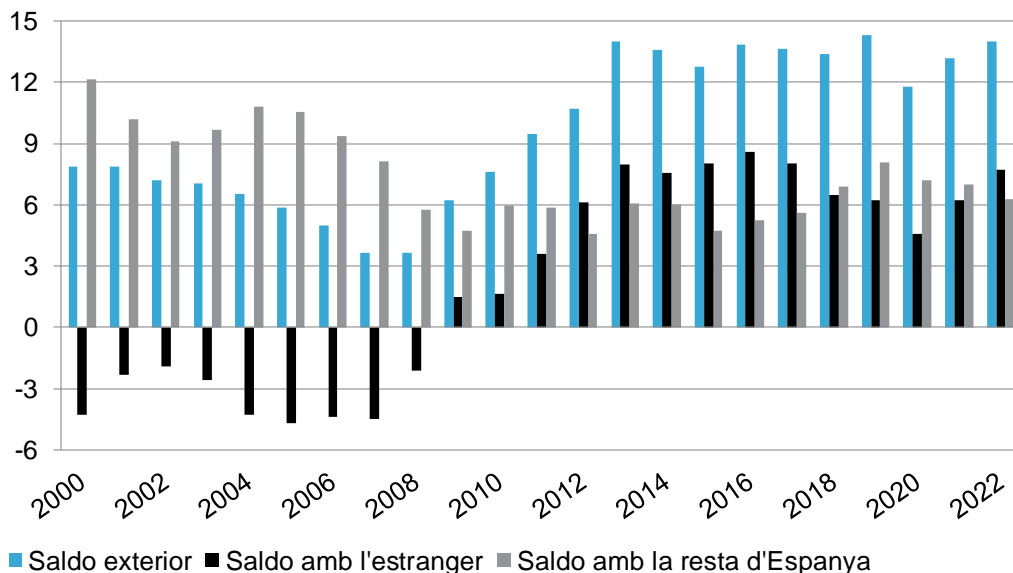
Les exportacions de béns i serveis no turístics també van mostrar un creixement notable, del 5,0 % en volum, similar a l'avanç de les importacions de béns i serveis no turístics (5,3%).

El saldo amb l'estranger sobrepasa el saldo amb la resta de l'Estat

L'any 2022, el saldo d'intercanvis totals de Catalunya amb l'exterior va ser de 37.915 milions d'euros, equivalent al 14,0 % del PIB. D'aquest pes, 7,7 punts percentuals corresponen al saldo amb l'estranger i 6,3 punts al saldo amb la resta de l'Estat.

El saldo amb l'estranger es manté en superàvit des de la primera resposta a la crisi financera l'any 2009, i ha anat guanyant pes en detriment del saldo amb la resta de l'Estat. En canvi, durant els anys de pandèmia en el període 2020-2021, el comerç amb la resta de l'Estat es va mostrar més resiliènt (possiblement per la menor afectació dels colls d'ampolla). L'any 2022, en gran part gràcies a la recuperació del turisme estranger, el saldo amb l'estranger torna a guanyar protagonisme, i el seu pes sobre el PIB sobrepasa novament el pes del saldo amb la resta de l'Estat; una situació que va donar-se només en el període que va des del 2012 al 2017.

El saldo amb l'estranger torna a sobrepasar el saldo amb la resta de l'Estat, una situació que només va donar-se en el període 2012-2017 (% del PIB)



Font: Comptes econòmics anuals de Catalunya (Idescat).

El comerç de béns de Catalunya va créixer notablement el 2022 en termes corrents, en gran part pel fort increment de preus. En termes reals, l'evolució va ser molt continguda

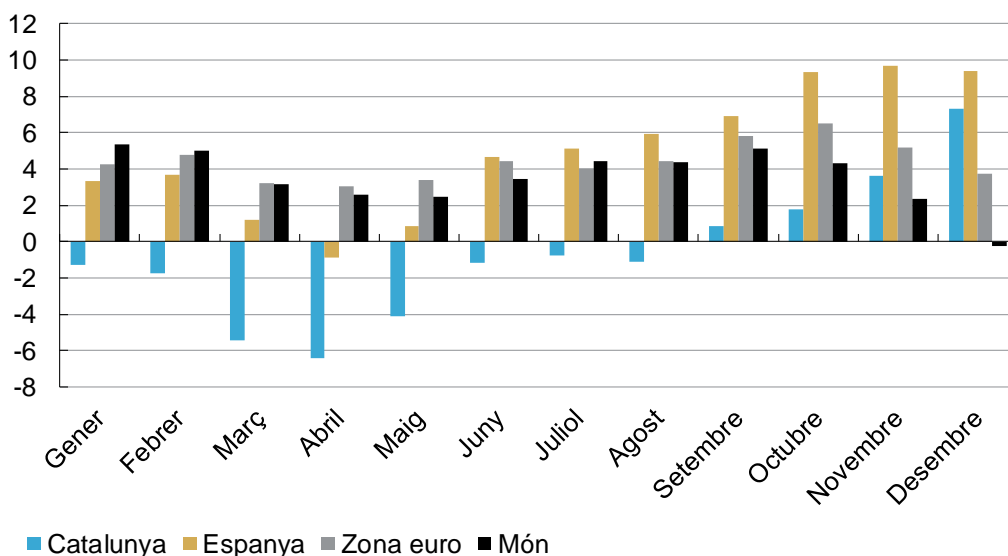
Les estadístiques que elabora l'Idescat, a partir de les dades de l'Agència Estatal d'Administració Tributària (AEAT), permeten analitzar les característiques i la dinàmica dels fluxos de comerç de béns amb l'estranger. A diferència de les dades comptables anteriors, les dades de duanes es refereixen únicament als intercanvis de béns, la valoració dels quals es fa en valors corrents.

L'any 2022 les exportacions de béns de Catalunya van créixer un 17,9 % en termes corrents, un creixement inferior al d'economies de l'entorn com ara Espanya (22,9 %), Itàlia (19,9 %) o França (19,1 %), i alhora superior al d'altres com Alemanya (14,1 %). Les importacions de béns també van créixer substancialment, a un ritme major que les exportacions, amb un increment del 23,6 %.

El 2022 també es va caracteritzar per una elevada inflació a escala global, originada principalment per l'increment de preus dels productes energètics. Per obtenir les dades de comerç en volum, es pot aproximar l'efecte dels preus a partir de l'índex de preus industrials d'exportació (IPRIX) i d'importació (IPRIM) de l'economia espanyola. Segons aquest índex, durant el 2022 els preus dels productes industrials exportats d'Espanya van créixer un 17,1 % anual i els preus dels productes importats un 25,2 %. Descomptant l'evolució d'aquests preus al comerç de Catalunya, el creixement de les exportacions de béns catalanes en termes reals augmentarien lleugerament (0,7 %) i les importacions disminuirien un 1,3 %. Les dades en volum per al conjunt d'Espanya apunten una evolució similar el 2022, amb un creixement de les exportacions de béns de l'1,4 % i del 0,2 % en el cas de les importacions de béns.

No obstant això, al llarg del 2022 cal distingir dues etapes en l'evolució de les exportacions catalanes. Durant la primera meitat de l'any, caracteritzada per l'inici de la guerra d'Ucraïna, per un fort repunt de la inflació i per una situació més pressionada a les cadenes de subministrament, les exportacions de béns catalanes van patir una disminució en termes reals. Durant la segona meitat de l'any, l'evolució de les exportacions va recuperar impuls i tant les de Catalunya com les d'Espanya van mostrar una evolució favorable, especialment durant el quart trimestre del 2022. Contràriament, les exportacions de la zona euro i del món es van desacelerar els darrers mesos de l'any. Aquesta tendència es manté a l'inici del 2023, i en l'acumulat els dos primers mesos de l'any les exportacions reals de Catalunya creixen un 13,1 % interanual, molt per sobre de la zona euro (2,4 %) i de les exportacions mundials (6,4 %).

Les exportacions de Catalunya en termes reals repunten durant la segona meitat de l'any. 2022 (mitjana mòbil de 3 mesos, % de variació interanual)



Nota: Els preus de les exportacions de béns de Catalunya s'aproximen a partir de l'IPRIX d'Espanya.

Font: Idescat, CPB i Ministeri d'Assumptes Econòmics i Transformació Digital.

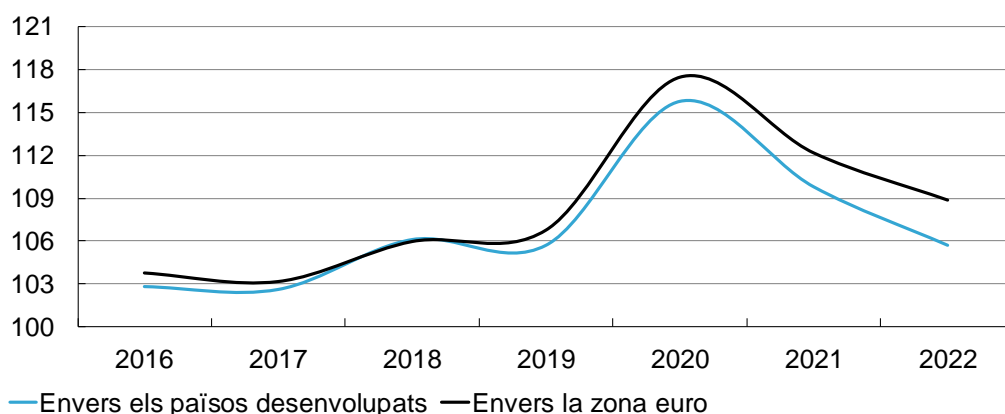
L'evolució de les exportacions ve condicionada per efectes de signe contraposat, amb l'alentiment de l'activitat econòmica dels principals mercats d'exportació i la millora de la competitivitat en costos

Per tal d'entendre els factors darrere de l'evolució de les exportacions de Catalunya, cal fixar-se en els seus principals determinants: la demanda dels principals mercats d'exportació (que captura l'efecte renda) i la competitivitat en costos (que captura l'efecte dels preus relatius). Per un costat, la crisi energètica i el fort repunt de la inflació global el 2022 van provocar un increment del cost de vida, agreujat per l'enduriment de les condicions financeres per fer front a la inflació. Els països de la zona euro, principal mercat d'exportació de Catalunya, han patit marcadament aquesta situació, la qual ha provocat un alentiment de la seva activitat econòmica i una moderació de la seva demanda.

Malgrat l'encariment dels costos energètics, la competitivitat en costos de l'economia espanyola hauria tingut una evolució relativament favorable. Segons el Banc d'Espanya, els indicadors de competitivitat en costos laborals unitaris de les manufactures van millorar el 2022, fet que va permetre recuperar gran part de la competitivitat perduda durant la pandèmia. La millora va ser especialment intensa envers els països desenvolupats, gràcies en part a la depreciació de l'euro.

La competitivitat en costos laboral unitaris de les manufactures millora el 2022, i gairebé recupera els nivells pre-pandèmia

(dades de l'economia espanyola; índex 1999=100)*



*La reducció de l'índex indica guany de competitivitat.

Font: Banc d'Espanya.

Les exportacions de béns dirigides al mercat comunitari van guanyar pes durant la pandèmia, una tendència que es va mantenir el 2022

Les exportacions de béns dirigides a la Unió Europea (UE) van continuar guanyant pes sobre el total d'exportacions catalanes el 2022. La UE és la principal destinació de les exportacions catalanes, amb el 60,7 % del total, on hi destaquen França (18,2 % del total) –on a més les exportacions creixen un 26,8 %–, Alemanya (9,9 % del total), Itàlia (9,4 %) i Portugal (6,4 %). Tots aquests països van incrementar el seu pes sobre les exportacions de Catalunya l'any 2022, a excepció de Portugal. En canvi, les exportacions a la resta de països d'Europa van perdre pes, com ara el Regne Unit, que perd 1,6 punts percentuals (pp) del seu pes sobre el total i, a més, mostra un creixement moderat amb relació a la resta de territoris. Fora d'Europa, destaquen els creixements de les exportacions dirigides a l'Amèrica Llatina (+35,1 %), els Estats Units (+20,7 %), Suïssa (+18,0 %) i Japó (+19,2 %). Contràriament, les exportacions de béns cap a la Xina es van reduir notablement (-12,6 %), a causa de la caiguda de les importacions en aquest país.

Les exportacions a la UE van guanyar pes entre 2019 i 2022

Exportacions de béns de Catalunya en valors corrents

	Any 2022			Pes 2022-2019
	milions d'euros	% sobre el total	% de variació anual	punts percentuals
Unió Europea	57.624	60,7	19,8	1,5
Alemanya	9.430	9,9	16,4	0,2
França	17.265	18,2	26,8	1,5
Itàlia	8.902	9,4	16,2	0,5
Portugal	6.040	6,4	20,6	-0,2
Països de fora de la UE	37.343	39,3	14,2	-1,5
Altres països i territoris d'Europa	12.314	13,0	11,6	-1,0
Regne Unit	4.067	4,3	5,1	-1,6
Suïssa	4.355	4,6	18,0	0,4
Amèrica del Nord	3.977	4,2	20,4	0,2
EUA	3.631	3,8	20,7	0,2
Amèrica llatina	5.842	6,2	35,1	0,4
Resta del món	15.210	16,0	10,1	-1,1
Japó	1.085	1,1	19,2	-0,1
Xina	2.357	2,5	-12,6	0,1
Total	94.967,1	100,0	17,9	-

Nota: Dades provisionals.

Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

Les exportacions dels vehicles de motor es van recuperar amb força el 2022, però perden pes sobre el total

L'any 2022 les exportacions de béns en termes corrents de Catalunya van créixer de manera generalitzada per branques d'activitat, destacant els productes energètics, les màquines d'oficina i instruments de precisió i òptica, el material de transport, la maquinària i la indústria química. La indústria química va liderar l'aportació al creixement de les exportacions, amb una contribució de 5,0 pp, seguida del material de transport, que inclou els vehicles de motor i altre material de transport (2,6 pp), i del sector de l'alimentació i begudes (2,2 pp). Aquestes tres branques són les principals exportadores de Catalunya, amb un pes del 27,2 %, 12,8 % i 13,6 % sobre el total, respectivament. Cal destacar, a més, que la indústria química ha anat guanyant pes els darrers anys (+3,1 pp respecte a la mitjana del període 2014-2019), així com el sector de l'alimentació (+1,5 pp). El contrari succeeix amb les exportacions de material de transport i del sector tèxtil, que han perdut pes sobre el total (-4,0 i -1,5 pp, respectivament).

La indústria química, el material de transport i l'alimentació van liderar les aportacions al creixement de les exportacions en termes corrents

Exportacions de béns de Catalunya en valors corrents. Any 2022

	% sobre el total	% de variació anual	Aportació al creixement (pp)	% de variació respecte al 2019
Indústries químiques	27,3	18,5	5,0	41,9
Vehicles de motor i altres materials de transport	13,1	20,0	2,6	6,8
Alimentació i begudes	13,4	16,2	2,2	39,2
Resta branques d'activitat	11,8	16,8	2,0	34,4
Productes energètics; extracció i refinació petroli	3,6	39,5	1,2	9,3
Maquinària i equips mecànics	6,1	18,2	1,1	27,5
Equips elèctrics i electrònics	6,6	16,4	1,1	31,7
Metal·lúrgia i productes metàl·lics	6,3	16,5	1,0	40,9
No classificats	1,4	105,4	0,8	22,2
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	7,0	4,3	0,3	5,8
Màquines d'oficina, instruments precisió i òptica	1,3	22,5	0,3	24,9
Agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca	2,2	8,5	0,2	32,0
Total	100,0	17,9	17,9	28,4

Nota: Dades provisionals.

Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

Tenint en compte l'índex de valor unitari d'exportació (IVU, assimilable al preu d'exportació) de cada branca d'activitat per a l'economia espanyola, es poden aproximar els creixements reals de les exportacions catalanes per sectors. Així, les exportacions de productes químics de Catalunya van mostrar un creixement en termes reals molt més moderat el 2022 (0,8 %), tot i que dins de la indústria química els productes farmacèutics van tenir un millor comportament (3,8 %). El sector alimentari també va mostrar un creixement moderat en termes reals (0,8 %), mentre que els vehicles de motor van créixer notablement (22,0 %). En canvi, l'agricultura i la ramaderia van disminuir les seves exportacions reals (- 6,6 %), com també el sector tèxtil (- 10,4 %) i les exportacions energètiques (- 3,1 %).

Les importacions de la indústria química, els productes energètics i el material de transport impulsen les importacions a Catalunya

Les importacions de béns han crescut amb molta força en termes corrents l'any 2022. Aquest creixement va venir impulsat especialment per la indústria química –la principal branca importadora de Catalunya–, que va créixer un 20,7 % i va aportar 5,0 pp al creixement de les importacions. També destaquen les contribucions de les importacions de productes energètics i de material de transport (3,1 pp

cadascuna), que també van mostrar uns creixements anuals molt elevats, del 41,3 % i del 27,4 %, respectivament. Respecte del 2019, totes les branques d'activitat superen amb escreix el valor importat del 2019, excepte el material de transport, que es troba un 15,1 % per sota.

Les importacions de la indústria química, l'energia i el material de transport lideren l'aportació al creixement. Importacions de béns de Catalunya en valors corrents. Any 2022

	% sobre el total	% de variació anual	Aportació al creixement (pp)	% de variació respecte al 2019
Indústries químiques	23,7	20,7	5,0	37,6
Productes energètics; extracció i refinació petroli	8,6	41,3	3,1	9,5
Vehícles de motor i altres materials de transport	11,7	27,4	3,1	-15,1
Resta branques d'activitat	11,8	18,8	2,3	30,8
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	9,0	23,7	2,1	10,3
Alimentació i begudes	7,4	26,6	1,9	27,5
Agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca	5,1	35,9	1,7	58,3
Metal·lúrgia i productes metàl·lics	6,2	26,7	1,6	44,5
Equips elèctrics i electrònics	8,3	14,4	1,3	39,6
Maquinària i equips mecànics	5,7	16,1	1,0	16,1
Màquines d'oficina, instruments precisió i òptica	2,3	14,7	0,4	11,2
No classificats	0,1	60,8	0,0	47,1
Total	100,0	23,6	23,6	21,3

Nota: Dades provisionals.

Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

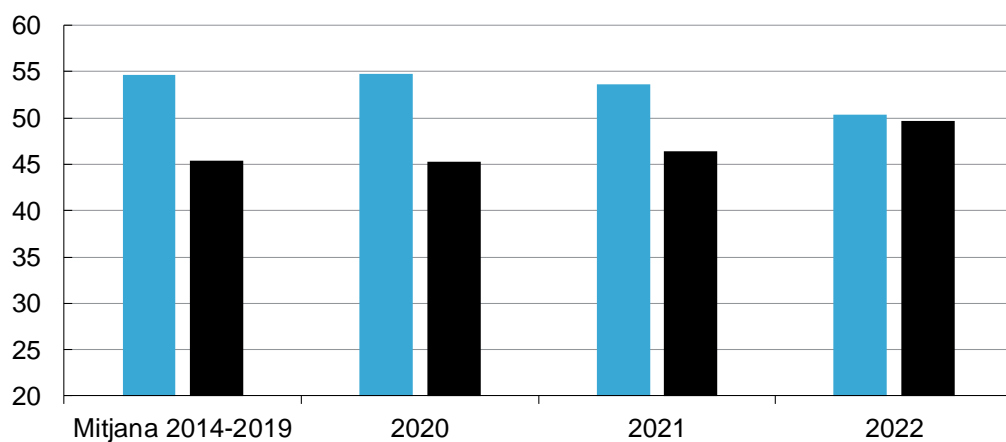
Les importacions de béns de fora de la UE dupliquen el creixement de les importacions de la UE, en el context de la crisi energètica

D'altra banda, l'any 2022 les importacions de béns fora de la UE a Catalunya van guanyar protagonisme i van créixer més intensament que les del mercat comunitari. En concret, les importacions de fora de la UE van augmentar un 32,2 % anual (un 30,2 % respecte al 2019), el doble que les importacions provinents de la UE, que van créixer un 15,7 % (13,7 % respecte al 2019). Així, les importacions extracomunitàries guanyen pes i el 2022 van representar el 49,7 % del total, un guany de 4,3 pp respecte a la mitjana del període 2014-2019, en detriment de les importacions provinents de la UE. De fet, segons l'informe anual del Banc d'Espanya, en el context de la crisi energètica, la pèrdua de competitivitat dels sectors d'ús intensiu d'energia a

Europa (com la química i la metal·lúrgia) podria haver impulsat les importacions de fora del continent.

Les importacions de béns de fora de la UE guanyen pes

Pes sobre el total (%). Valors corrents.



■ UE ■ Extra UE

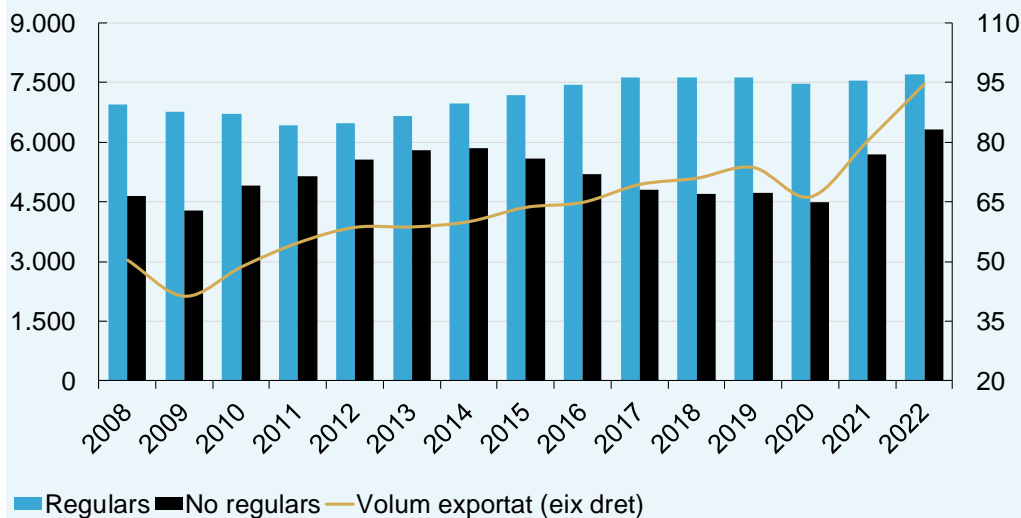
Font: Idescat.

Requadre 3 L'empresa catalana exportadora continua expandint-se i se situa en màxims històrics

Les empreses que exporten volums superiors als 50.000 euros anuals creixen un 5,9 % el 2022 i assoleixen un màxim històric de 14.024 empreses exportadores

El nombre d'empreses que exporten un volum superior als 50.000 euros anuals (representen el 99,7 % del volum exportat), va créixer un 5,9 %, fins a les 14.024 empreses, i se situa en màxims històrics. Aquestes empreses es poden segmentar en 7.715 exportadores regulars –aquelles que han exportat de manera ininterrompuda els darrers quatre anys– i 6.309 empreses que no han exportat de manera regular els anys anteriors. Les primeres van registrar un creixement del 2,2 % anual (és l'increment més intens des del 2017), mentre que les segones del 10,8 % (inferior a l'augment del 27,0 % del 2021).

El nombre d'empreses exportadores continua expandint-se el 2022 i assoleix un nou màxim històric
(nombre d'empreses i milers de milions d'euros)



Nota: Les dades fan referència a les empreses que exporten 50.000 euros o més anualment.

Es consideren empreses exportadores regulars aquelles que han exportat de manera ininterrompuda els darrers quatre anys.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'ICEX.

El 2022, les exportacions catalanes van assolir un màxim històric, amb un volum exportat de gairebé 95 mil milions d'euros (un 17,9 % més

que l'any anterior). Cal dir que part del creixement de les exportacions s'explica per l'increment de preus, que ha sigut notable el 2022. Al capítol del sector exterior, s'aproximen les exportacions catalanes en termes reals.

D'aquesta manera, les vendes de Catalunya a l'exterior lideren el conjunt de les exportacions de l'Estat, amb el 24,4 % del volum total exportat (24,1 % en el cas de les regulars) i concentra el 28,8 % del nombre total d'empreses exportadores (el 30,5 % de les regulars).

L'aixecament de les mesures de contenció de la Covid-19 el 2022 ha permès reobrir l'activitat econòmica amb l'exterior. Amb això, es recupera la caiguda registrada el 2020 i se superen els nivells anteriors a la pandèmia, tant pel que fa al nombre d'empreses regulars i no regulars, com al seu volum exportat.

El valor mitjà exportat de les regulars continua sent el principal contribuent del creixement de les exportacions

Durant el 2022, en un context marcat per la reobertura del comerç mundial (exceptuant el tancament de la Xina, per la política de “covid zero”)², les empreses catalanes que exporten volums superiors als 50.000 euros anuals, van exportar gairebé 95 mil milions d'euros, un 17,9 % més que l'any anterior. Aquest import representa un màxim en la sèrie històrica, si bé cal notar l'impacte de l'increment dels preus.

Pel que fa a les exportadores regulars, que representen el 55 % del nombre d'empreses exportadores, van exportar per valor de 82,6 mil milions d'euros (16,0 % de variació anual), mentre que el volum exportat de les no regulars va ser de 12,1 mil milions d'euros (+33,4 %).

La variació del volum exportat es pot explicar o bé per la variació en el nombre d'empreses (el que es denomina marge extensiu), o bé per la variació en el valor mitjà exportat per empresa (marge intensiu) –és a dir, la intensitat exportadora.

Fins al 2012, el factor més rellevant per explicar la dinàmica de les exportacions és l'increment del valor mitjà exportat de les empreses exportadores regulars (marge intensiu). En canvi, entre el 2013 i el 2016 té més importància l'augment del nombre d'empreses exportadores regulars (marge extensiu). A partir del 2017, el marge intensiu de les regulars recupera el protagonisme. I, de fet, és el

² D'acord amb dades de l'Organització Mundial del Comerç, el comerç mundial va créixer un 2,7 % el 2022, un 4,2 % a Amèrica del Nord, i 2,7 % a Europa.

component que més contribueix en la recuperació de les exportacions després de la davallada el 2020.

El 2022, el valor exportat mitjà per empresa continua a l'alça: les empreses regulars exporten 10,7 milions d'euros de mitjana cadascuna (un 13,5 % més que l'any anterior), i les no regulars 1,9 milions d'euros per empresa. És a dir, la intensitat exportadora és aproximadament 5 vegades superior en les regulars.

El marge intensiu de les regulars segueix impulsant les exportacions de béns, tot i que en menor mesura que l'any anterior (% de variació interanual i punts percentuals)



Nota: Les dades fan referència a les empreses que exporten 50.000 euros o més anualment.

El marge extensiu es defineix com la contribució de la variació del nombre d'empreses exportadores a la variació de les exportacions de béns. El marge intensiu es defineix com la contribució de la variació del valor mitjà exportat de les empreses exportadores a la variació de les exportacions de béns.

Font: elaboració a partir de dades de l'ICEX.

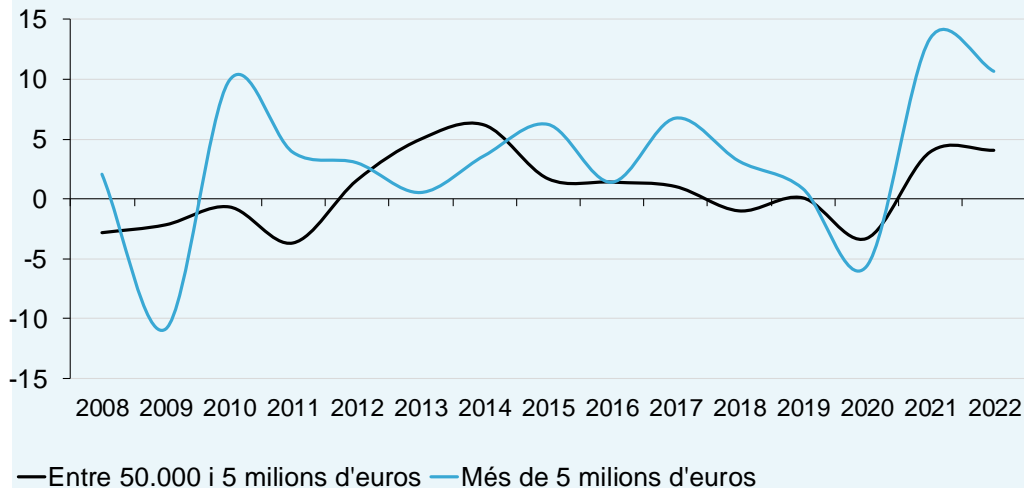
El nombre d'empreses exportadores regulars que exporta més de 5 milions d'euros creix un 10,7 % el 2022

El 2022, el nombre d'empreses que exporta més de 5 milions d'euros anuals va augmentar un 10,7 %, fins a les 1.911 empreses (184 empreses més) i, de mitjana, han exportat gairebé 40 milions d'euros cadascuna. El nombre d'empreses del segment d'entre 5 i 50 milions d'euros són les que més creixen en termes absoluts (+149 empreses).

Més del 60 % de les empreses que exporten de manera regular un volum superior als 5 milions d'euros anuals pertanyen a la indústria manufacturera. Concretament, les branques industrials que concentren el major nombre d'empreses exportadores regulars (amb

volums exportats de més de 5 milions d'euros anuals) són la indústria química, la fabricació de maquinària, els productes plàstics i la indústria de l'alimentació. Aquest patró es manté al llarg de tota la mostra d'empreses exportadores regulars.

El nombre d'exportadores regulars que exporta grans volums mostra una evolució favorable els darrers anys (% de variació anual)



Font: elaboració a partir de dades de l'ICEX.

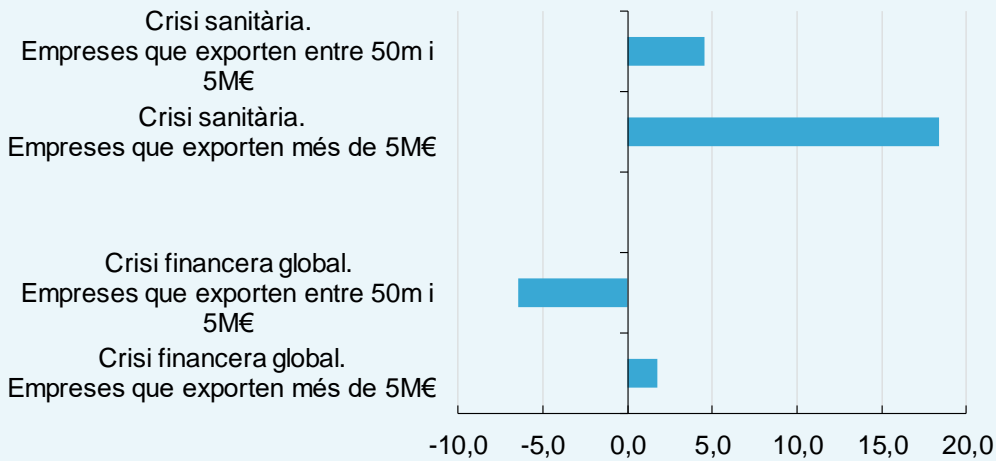
La resiliència del sector exterior millora durant la crisi sanitària

De fet, si comparem la recuperació de la base exportadora regular en les dues darreres crisis, es pot apreciar una millora de la resiliència del sector exterior durant la crisi sanitària. Entre l'any 2019 i l'any 2022 el nombre d'empreses que exporta regularment més de 5 milions d'euros anuals ha augmentat gairebé un 20 %, en paral·lel a l'augment del volum exportat per aquestes empreses (també molt significatiu, de gairebé el 25 %). Durant la crisi financera del 2008 aquest segment d'empreses també va sortir reforçat, però amb menys intensitat.

Pel que fa al segment d'empreses exportadores regulars de menor dimensió, amb volums exportats entre 50 mil i 5 milions d'euros, també s'aprecia una expansió en el nombre d'empreses durant la crisi sanitària, si bé molt més moderada (del 4,5%). En aquests anys, entre el 2019 i el 2022, el volum exportat també creix (un 5,8%), si bé el context dels preus difereix en una crisi i altra: segons l'índex de valor unitari de les exportacions (IVUS), a Espanya, el preu de les exportacions va disminuir un 0,6 % entre el 2008 i el 2011, mentre que va créixer un 27,5 % entre el 2019 i el 2022.

I nombre de grans empreses exportadores regulars creix amb intensitat després de la davallada del 2020

(% de variació acumulada del nombre d'empreses exportadores regulars)



Nota: m = mil i M = milions. La variació acumulada durant la crisi sanitària fa referència al període 2019-2022, mentre que la crisi financera global fa referència al període 2008-2011.

Font: elaboració a partir de dades de l'ICEX.

Requadre 4. Impacte econòmic de la COVID-19 sobre el sector turístic a Catalunya i Espanya³

Jordi Suriñach, José R. García-Sanchis, Ernest Pons i Esther Vayá
Grup de recerca AQR-IREA. Universitat de Barcelona

Sens dubte, un dels sectors més afectats per la pandèmia COVID-19 ha estat el turístic, atès que la limitació de la mobilitat de persones ha estat una de les mesures principals per a lluitar contra la pandèmia. Aquest sector té una elevada importància en l'economia catalana i espanyola i, a més, té alts efectes d'arrossegament sobre altres sectors econòmics. A tall d'exemple, Figuerola (2018) estima que el PIB turístic l'any 2017 va representar l'11,6 % i 11,8 % del PIB total, respectivament⁴.

A continuació s'analitza l'impacte de la pandèmia sobre el sector turístic i l'economia en general, a escala espanyola i catalana, per mitjà d'una anàlisi comparada entre l'evolució realment observada en el sector els anys 2020 i 2021 (Escenari "Covid") i l'evolució que hauria pogut tenir aquest sector en cas de no haver-se produït la pandèmia (Escenari "No Covid").

En primer lloc, s'analitza l'evolució de dues de les principals variables de demanda turística, comparant les dades reals amb les que previsiblement s'haguessin produït sense pandèmia⁵. En segon lloc,

³ Aquest requadre es basa en resultats del projecte PANDEMIES 2020 (Agaur - 2020PANDE00060), i en el treball de García-Sanchis, JR; Pons, E; Suriñach, J. i Vayá, E. (2022): "El impacto económico del Covid-19 sobre el sector turístico español". Document de Treball 2022/09. Grup de Recerca AQR. Universitat de Barcelona.

⁴ Figuerola, M. (2018). Estimación de la renta turística de las comunidades autónomas españolas. Análisis regional. <https://mesadelturismo.org/wp-content/uploads/2018/10/PIBREGIONAL.pdf>

⁵ Les prediccions en l'escenari No COVID s'han realitzat implementant una modelització estocàstica de sèries temporals amb l'aplicatiu JDEMETRA+, programari desenvolupat pel Banc Nacional de Bèlgica, el Deutsche Bundesbank i Eurostat, i que és oficialment recomanat als membres del Sistema Estadístic Europeu i del Sistema Europeu de Bancs Centrals per a l'ajust estacional i de calendari en estadístiques oficials.

s'estima l'impacte econòmic potencial derivat de la reducció de la despesa turística deguda a la pandèmia.

Evolució comparada d'indicadors de demanda turística en escenari COVID i no COVID

En la taula 1 es presenten les variacions que s'han produït, per Catalunya i Espanya, en dos dels principals indicadors de demanda turística, respecte a l'any 2019 (nombre de viatgers i despesa turística). Es compara l'evolució real haguda amb la que s'hagués donat sense pandèmia.

Taula. Viatgers i despesa turística. Evolució respecte a 2019

	2020		2021	
	Espanya	Catalunya	Espanya	Catalunya
Nombre Viatgers (totals)	-68,2%	-71,6%	-44,4%	-51,0%
Nombre Viatgers (residents)	-55,1%	-52,5%	-24,0%	-19,3%
Nombre Viatgers (no residents)	-80,5%	-82,0%	-63,7%	-68,2%
Despesa turística (total)	-69,9%	-76,8%	-50,0%	-64,1%
Despesa turística (residents)	-45,2%	-46,8%	-15,3%	-14,2%
Despesa turística (no residents)	-78,5%	-82,9%	-62,0%	-74,1%

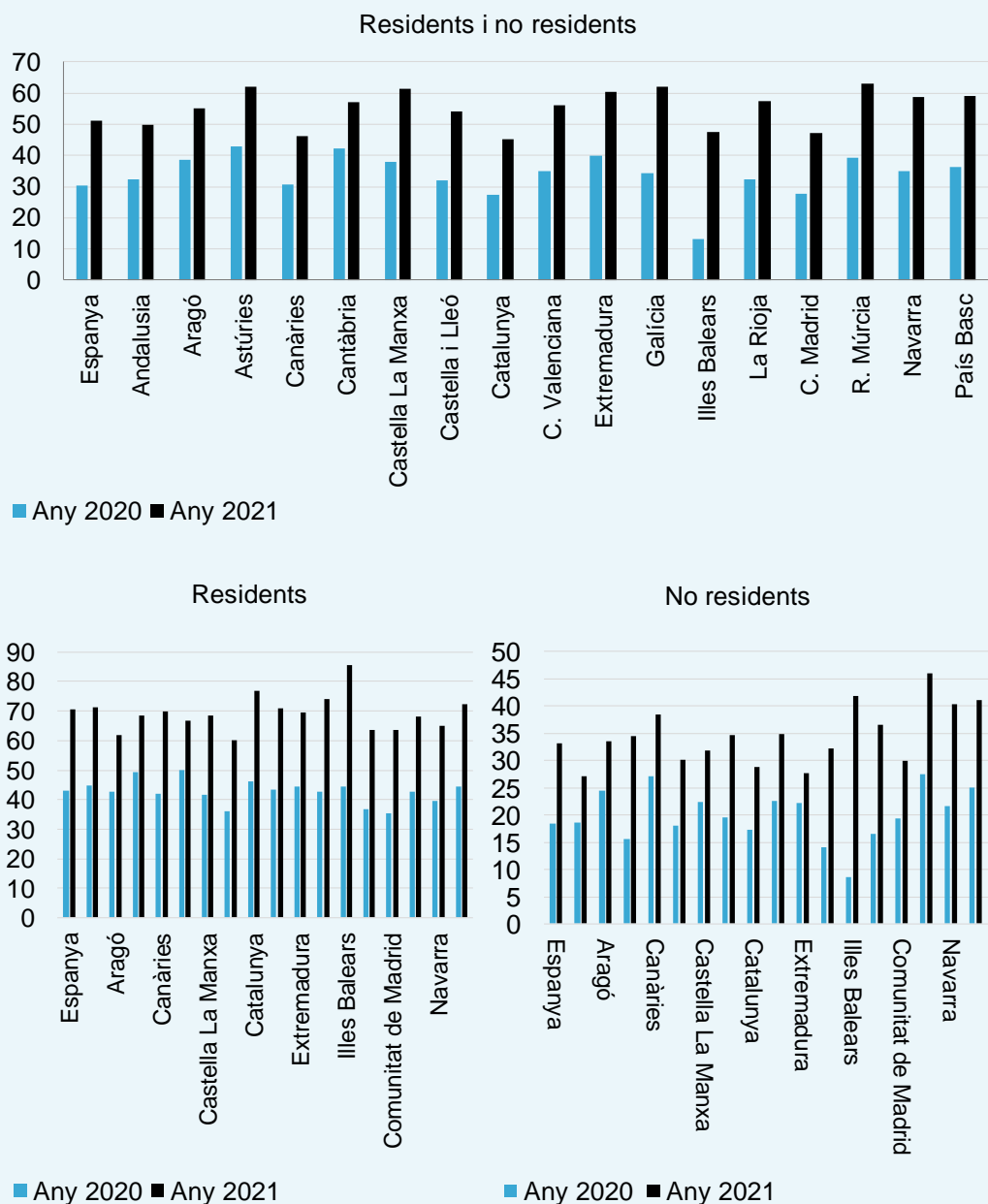
Font: García-Sanchis et al (2022) a partir de dades de Encuesta de ocupación hotelera, Encuesta de gasto turístico (Egatur) i Encuesta de turismo de residentes (Familitur), INE.

Com s'observa, la caiguda en el nombre de viatgers ha estat superior a Catalunya que a Espanya, i major el 2020 que en 2021. Catalunya és la tercera (segona) comunitat autònoma amb un descens percentual més elevat en el nombre de viatgers en 2020 (2021). Així mateix, la reducció és superior en els no residents a Espanya que en residents, clarament degut a les restriccions de mobilitat. De tota manera, es veu que a Catalunya, la caiguda de residents d'Espanya és menor, per a un efecte desplaçament d'espanyols que haguessin marxat a l'estranger i que acaben visitant Catalunya.

El 2020, en ambdós territoris, la caiguda del nombre de viatgers està al voltant del 70 % (55 % en residents i 80 % en no residents). El 2021, la caiguda està entre el 44 % (Espanya) i el 51 % (Catalunya), amb reduccions entre el 20 % en residents i 65 % en no residents.

A partir del Gràfic 1, es pot veure el comportament del conjunt de comunitats autònomes (CCAA) de l'estat. Catalunya és una de les més afectades.

Gràfic 1. Viatgers. Base 100 = Escenari "No Covid"

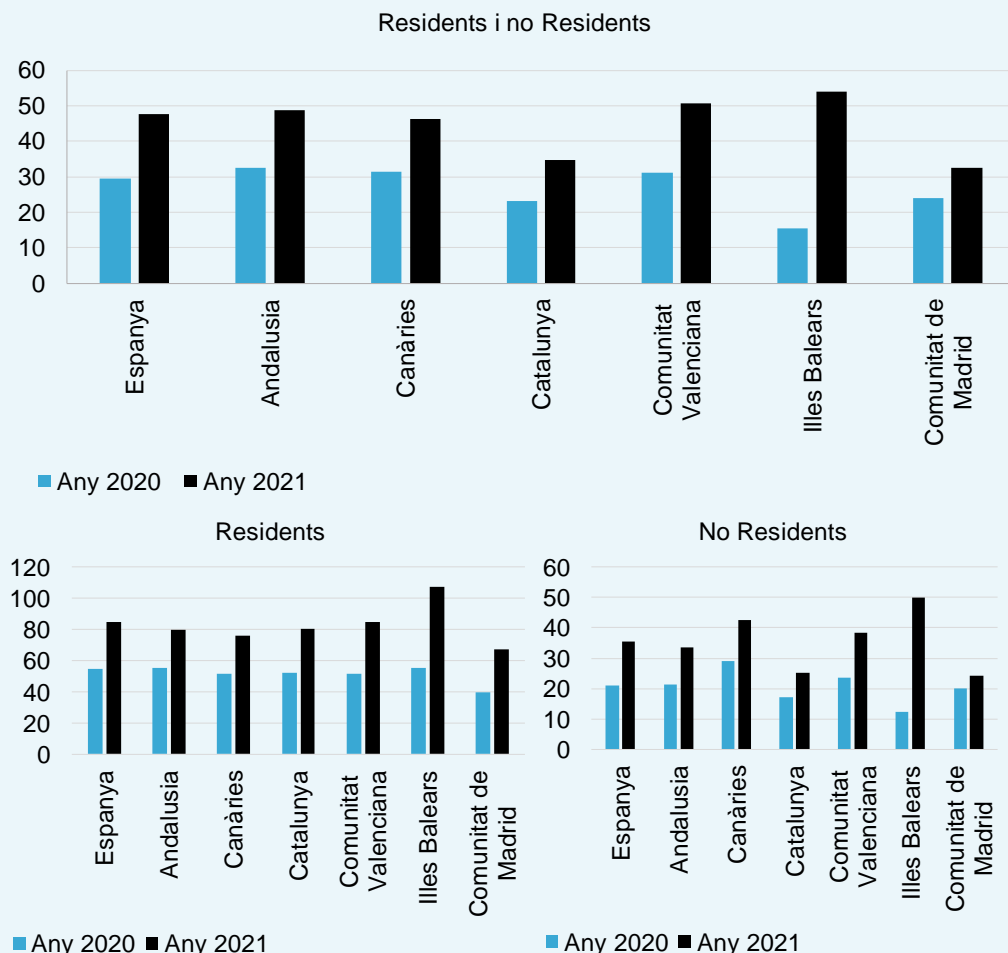


Font: García-Sanchis et al (2022) a partir de dades de Encuesta de gasto turístico (Egatur) i Encuesta de turismo de residentes (Familitur), INE.

Una altra variable clau de l'impacte de la pandèmia sobre l'activitat turística és la despesa turística (vegeu taula 1 i Gràfic 2). Com anteriorment, tant a Catalunya com a Espanya, l'any 2021 es comporta millor que el 2020, i els percentatges de reducció de la despesa total, en 2020 i 2021, respecte a l'any 2019, són quelcom superiors als del nombre de viatgers. Així mateix, les reduccions percentuals són superiors a Catalunya que a la mitjana estatal (77 % front 70 % el 2020 i 64 % front 50 % el 2021), i les caigudes són molt més elevades en no residents que en residents (p. ex., a Catalunya la caiguda en el 2020 és del 83 % en no residents i del 47 % en residents).

Globalment, també s'observa una reducció de la despesa mitjana diària per persona.

Gràfic 2. Despesa total. Base 100 = Escenari "No Covid"



Font: García-Sanchis et al (2022) a partir de dades de "Encuesta de ocupación hotelera",

Impacte econòmic total derivat de la reducció de la despesa turística a causa de la pandèmia

A partir de la despesa turística real i predita, s'han estimat les pèrdues potencials en termes de facturació, llocs de treball equivalents a temps complet (ETC) i contribució del sector turístic al PIB que s'han produït a conseqüència de la pandèmia. S'ha utilitzat la metodologia Input-Output, amb la que es mesuren els efectes directes, indirectes i induïts derivats de la despesa en una activitat o branca. ⁶

⁶ Per a més detalls de la metodologia, consultar García-Sanchis et al (2022), op cit, o Vayá, E., García-Sanchis, J.R., Murillo, J., Román, J., i Suriñach, J. (2018):

"Economic impact of cruise activity: the case of Barcelona". Journal of Travel &

A causa dels efectes multiplicadors (impactes indirectes i induïts), la intensa reducció de la despesa turística ha tingut notables repercussions que no se circumscriuen als sectors típicament turístics, sinó que s'estenen a tota l'economia.

La taula 2 i gràfic 4 (que compara el succeït el 2020 i 2021 respecte al que hagués passat sense COVID), i el gràfic 3 (on es compara el succeït el 2020 i 2021 respecte a l'any 2019), resumeixen els principals resultats associats a la pandèmia, en les principals macromagnituds de l'economia catalana i espanyola, per a la reducció de la despesa en el sector turístic. S'analitza, successivament, la facturació, la contribució al PIB i els llocs de treball en ambdues economies, deguts a la modificació de la despesa turística. De la taula i figures se'n desprèn que:

(a) La disminució de la facturació originada per la reducció de la despesa turística, a Catalunya, l'any 2020 (2021) respecte a l'escenari "no Covid" és del 77 % (66 %). L'any 2020, la reducció és de 3 euros de cada 4, i el 2021 de 2 de cada 3. A Espanya, la reducció és menor (71 % i 54 %, respectivament). Per exemple, en termes absoluts, a Catalunya, la disminució de facturació en l'any 2020 respecte si no hi hagués hagut pandèmia, és de 46.369 milions d'euros (M€).

(b) Si no hi hagués hagut els ERTes, la reducció de llocs de treball ETC a Catalunya hauria estat del 75 % (2020) i 64 % (2021). A Espanya, de nou, és menor (69 % i 51 %). De nou, com a exemple, teòricament l'any 2020 a Catalunya s'haguessin perdut 388.330 llocs de treball ETC⁷.

Donat l'impacte més gran de la pandèmia al sector turístic, la contribució (directe+indirecte+induïda) del sector al PIB total es redueix, a Catalunya, en 11 (10) punts percentuals el 2020 (2021). Aproximadament, tant el 2020 com 2021, la contribució al PIB passa de l'entorn del 15 % (escenari "no Covid") a un (4-5 % amb "Covid"). A Espanya es passa d'una contribució del 20 % a un 7-10 %.

Tourism Marketing, 35, (4), 479-492. "Economic impact of cruise activity: the case of Barcelona". Journal of Travel & Tourism Marketing, 35, (4), 479-492.

⁷ Aquestes estimacions de pèrdues de llocs de treball són únicament teòriques i resulten d'aplicar linealitat i assumir elasticitat perfecta del mercat laboral, no tenint en compte l'impacte que els ERTes van tenir al mercat. És per això, que aquestes xifres han de ser considerades com la màxima pèrdua potencial de llocs de treball que s'hauria pogut donar.

(c) Per tant, l'any 2021 es comporta millor que el 2020, bàsicament degut a les menors restriccions al moviment de persones.

Taula 2. Impacte econòmic estimat derivat de la Despesa Turística (2020-2021). Comparativa entre escenari Covid i No Covid. Catalunya i Espanya

	Catalunya		Espanya	
	Xifres Absolutes	Variació relativa	Xifres Absolutes	Variació relativa
FACTURACIÓ TOTAL ⁽¹⁾				
2019	59.790		462.015	
Escenari "Covid" 2020	13.900		139.679	
Escenari "No Covid" 2020	60.269		473.930	
Escenari "Covid" 2021	20.940		224.982	
Escenari "No Covid" 2021	61.882		485.999	
Variació "Covid" vs "No Covid" 2020	-46.369	-76,90%	-334.251	-70,50%
Variació "Covid" vs "No Covid" 2021	-40.943	-66,20%	-261.018	-53,70%
LLOCS DE TREBALL TOTALS (ETC) ⁽²⁾				
2019	509.450		3.753.987	
Escenari "Covid" 2020	125.202		1.205.555	
Escenari "No Covid" 2020	513.532		3.850.803	
Escenari "Covid" 2021	188.607		1.941.787	
Escenari "No Covid" 2021	527.280		3.948.868	
Variació "Covid" vs "No Covid" 2020	-388.330	-75,60%	-2.645.248	-68,70%
Variació "Covid" vs "No Covid" 2021	-338.672	-64,20%	-2.007.080	-50,80%
CONTRIBUCIÓ AL PIB				
2019	14,60%		20,3% ⁽⁶⁾	
Escenari "Covid" 2020	4,00%		6,90%	
Escenari "No Covid" 2020	14,9% ⁽⁴⁾		21,1% ⁽⁴⁾	
Escenari "Covid" 2021	5,70%		10,20%	
Escenari "No Covid" 2021	15,7% ⁽⁴⁾		20,6% ⁽⁴⁾	
Variació "Covid" vs "No Covid" 2020	-10,9 pp ⁽³⁾	-72,90%	-14,2 pp ⁽³⁾	-67,30%
Variació "Covid" vs "No Covid" 2021	-10 pp ⁽³⁾	-63,80%	-10,4 pp ⁽³⁾	-50,50%

Notes: (1) Totes les magnituds monetàries estan expressades en Milions de € (M€) a preus del 2021; (2) Les dades d'ocupació es corresponen amb Llocs de Treball equivalents a temps complet (ETC); (3) Punts Percentuals (PP); (4) Els impactes totals són el resultat d'afegir els impactes directes, indirectes i induïts; (5) Per obtenir la contribució al PIB s'han utilitzat les prediccions del BBVA (Observatori Regional d'Espanya) realitzades el 2019 per al PIB dels anys 2020 i 2021; (6) Aquesta estimació és superior al 12,4% d'aportació del turisme al PIB de l'economia espanyola estimada per l'INE en el Compte Satèl·lit del Turisme d'Espanya per al 2019 (INE). Això es deu, entre altres raons, al que, a diferència de les estimacions aquí presentades, aquest impacte s'estima considerant els efectes directes i indirectes de la despesa turística (sense considerar els efectes induïts). L'estimació que s'aconseguiria en el present article si únicament es contemplessin els efectes directes i indirectes es xifraria en 11,9%, molt propera al 12,4% anterior. Al seu torn, si només es consideren els efectes directes, la seva contribució seria del 6,02%.

Font: García-Sanchis et al (2022).

Gràfic 3. Impacte econòmic estimat derivat de la Despesa Turística a Catalunya (2019-2021). Comparativa respecte al 2019



Notes: (1) Totes les magnituds monetàries estan expressades en Milions de € i a preus del 2021; (2) Les dades d'ocupació es corresponen amb Llocs de Treball equivalents a temps complet i s'estimen a partir de les Taules Input-Output. Aquestes estimacions es realitzen assumint linealitat i un mercat laboral sense friccions, ni restriccions ni intervencions (per tant, no es considera adequadament l'efecte dels ERTOS). Per això, han de ser considerades com les disminucions màximes teòriques que es podrien haver produït; (3) Les diferències estan quantificades prenent la dada del 2019 com a referència.

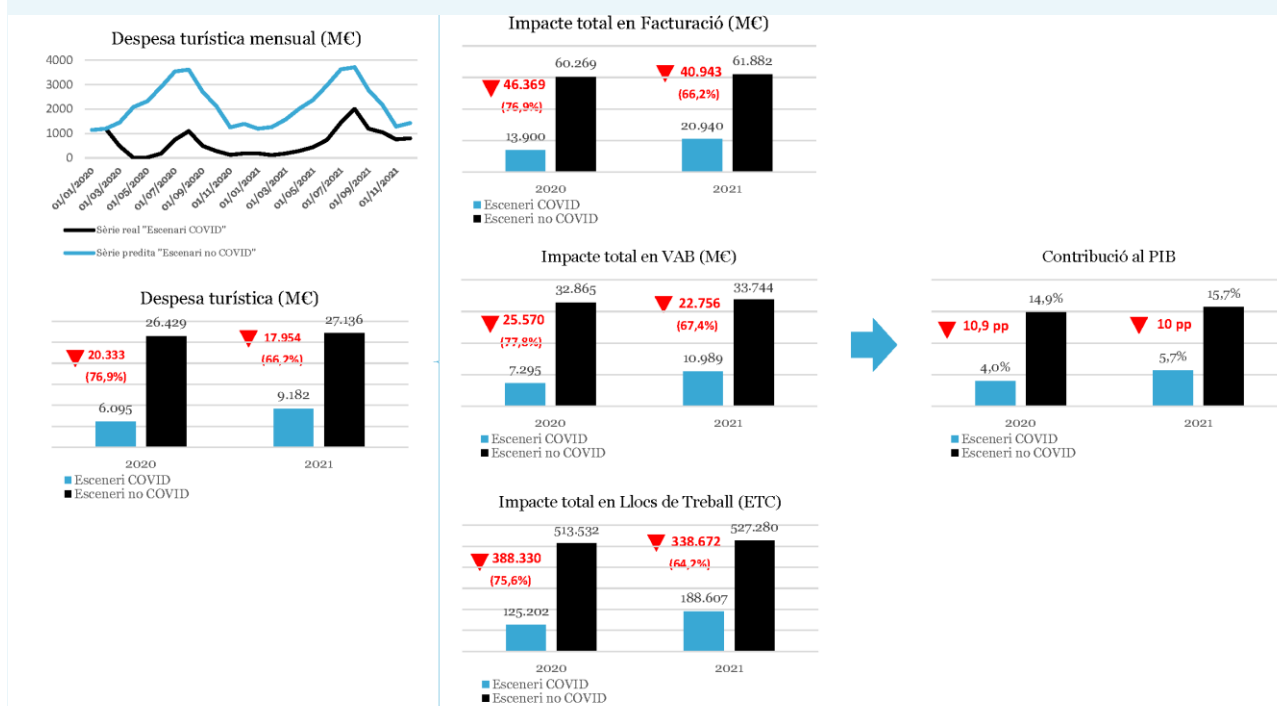
Font: García-Sanchis et al (2022)

(d) El gràfic 3, que compara el comportament dels anys 2020 i 2021 respecte a l'any 2019, per a Catalunya, reproduïx aproximadament els resultats anteriors (en els que es comparen les dades reals respecte al que hagués passat en l'escenari "no Covid"). En concret, comparant els anys 2019 i el primer de la pandèmia, a causa de la menor despesa turística, la facturació a Catalunya passa de 59.700 M€ a 13.900 M€, el VAB passa de 32.603 M€ a 7.295 M€, la contribució al PIB passa del 14,6 % al 4,0 %, i els llocs de treball teòrics ETC passen de 509.450 a 125.202.

(e) Els efectes multiplicadors a Catalunya, l'any 2019, eren de 2,3 (facturació), 2,4 (VAB) i 1,9 (llocs de treball), indicant, per exemple, que per cada 1000 € de facturació addicional directa en el sector turístic, la facturació total a Catalunya creix en 1.300 €. Aquests multiplicadors són inferiors als de la mitjana estatal (de 3,6, 3,4 i 2,7, respectivament), a causa del pes més gran del sector turístic a Espanya que a Catalunya.

(f) Si es compara l'impacte de la COVID per la menor despesa turística, amb altres cinc comunitats autònomes⁸, tant per al 2020 com 2021 s'observa que, en valors absoluts, Catalunya és la més afectada en facturació, la segona més afectada en llocs de treball (la primera és les Illes Canàries), i la cinquena, en reducció en punts percentuals, en la contribució al PIB. En canvi, en termes relatius, l'afectació és superior en les Illes Balears i les Illes Canàries⁹.

Gràfic 4. Impacte econòmic estimat derivat de la Despesa Turística a Catalunya (2020-2021). Comparativa entre Escenari "No Covid" i "Covid"



Notes: (1) Totes les magnituds monetàries estan expressades en Milions de € i a preus del 2021; (2) Les dades d'ocupació es corresponen amb Llocs de Treball equivalents a temps complet i s'estimen a partir de les Taules Input-Output. Aquestes estimacions es realitzen assumint linealitat i un mercat laboral sense friccions, ni restriccions ni intervencions (per tant, no es considera adequadament l'efecte de les ERTES). Per això, han de ser considerades com les disminucions màximes teòriques que es podrien haver produït; (3) Les diferències estan quantificades prenent la dada real de l'"Escenari No Covid" com a referència.

Font: García-Sanchis et al (2022)

⁸ Andalusia, C. Valenciana, Illes Balears, Illes Canàries i C. Madrid.

⁹ Per a més detall, veure García-Sanchis et al (2022).

Requadre 5. La forta recuperació del turisme estranger, una de les palanques d'impuls de l'economia

Al llarg del 2022 el turisme estranger va mostrar una recuperació intensa i va impulsar significativament l'activitat econòmica de Catalunya

Durant els anys 2020 i 2021 el sector turístic va ser un dels sectors econòmics més afectats per la crisi sanitària global. Les restriccions a la mobilitat de les persones per controlar el risc de contagi van minimitzar els fluxos turístics i especialment els fluxos amb l'estranger, ja que les restriccions es van enfocar a la mobilitat internacional i a les activitats d'interacció social.

Catalunya té una gran rellevància com a destinació turística internacional, el que genera un volum de turisme estranger amb un pes significatiu en l'economia catalana. En efecte, l'any 2019 el consum dels estrangers al territori va representar el 6,4 % del PIB¹⁰, un pes superior al d'Espanya (5,7 %), la zona euro (2,7 %) i els països de l'entorn com França (2,3 %) o Itàlia (2,5 %). La dràstica caiguda d'aquests ingressos durant la pandèmia, que només van representar un 1,5 % del PIB català el 2020 i un 2,1 % el 2021, explica, en part, una caiguda més accentuada de la seva activitat econòmica.

Al llarg de l'any 2022, gràcies a la normalització de la situació sanitària i a la pràctica fi d'aquestes restriccions, el turisme va recuperar el dinamisme d'abans de la pandèmia. En conjunt, a Catalunya van arribar 39 milions de turistes (tant de l'estranger com d'Espanya), un 83,6 % del nivell assolit el 2019, un any que va registrar màxims històrics. Aquesta recuperació va permetre impulsar el creixement de l'economia catalana el 2022, amb un saldo del turisme estranger que va enfilars la seva aportació al creixement del PIB fins als 2,7 punts.

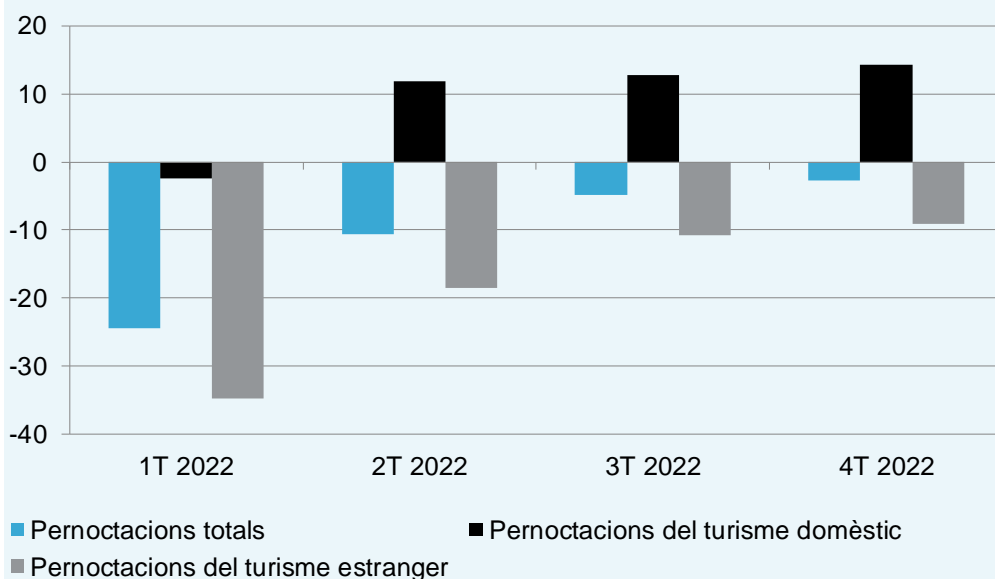
¹⁰ Cal fet notar però, per a aquest mateix any 2019, que la contribució al PIB del turisme se situaria en el 14,6 %, si considerem els efectes directes, indirectes i induïts (vegeu el Requadre de l'Impacte econòmic de la COVID-19 sobre el sector turístic a Catalunya i Espanya).

Les pernoctacions hoteleres dels turistes domèstics superen amb escreix les del 2019

Pel que fa a les pernoctacions en establiments hotelers, l'any 2022 van ser un 8,8 % inferiors a les 2019. Les pernoctacions dels turistes estrangers van mostrar una tendència favorable, però encara van ser un 15,7 % inferiors al 2019. En canvi, les pernoctacions provinents del turisme domèstic van superar substancialment les xifres prepandèmia. En concret, les dels residents a Catalunya van superar les del 2019 en un 11,2 % i les dels residents a la resta de l'Estat en un 9,1 %.

La tendència de millora es va estendre al llarg del 2022, amb un nivell de pernoctacions que va apropar-se cada vegada més als nivells del 2019. El primer trimestre les pernoctacions totals encara van ser un 24,4 % inferiors a les del mateix trimestre del 2019 (les dels estrangers un -34,7 %), mentre que durant el quart trimestre les pernoctacions totals gairebé van assolir el mateix nivell que el 2019 (les totals van quedar un 2,8 per sota i les dels estrangers un 9,1 % per sota). També val la pena fer notar que des del segon trimestre les pernoctacions dels turistes domèstics (residents a Catalunya i a la resta de l'Estat) superen significativament les del 2019. Aquesta tendència s'accelera durant els primers mesos del 2023, i en l'acumulat del gener a l'abril les pernoctacions hoteleres totals ja superen les del mateix període del 2019 en un 2,3 %, mentre que les dels estrangers pràcticament assoleixen el mateix nivell (-0,6 %).

L'expansió del turisme domèstic compensa bona part de la recuperació més gradual del turisme estranger (% de variació del nombre de pernoctacions hoteleres respecte al mateix trimestre del 2019)



Nota: El turisme domèstic inclou els residents a Catalunya i a la resta d'Espanya.
Font: Idescat.

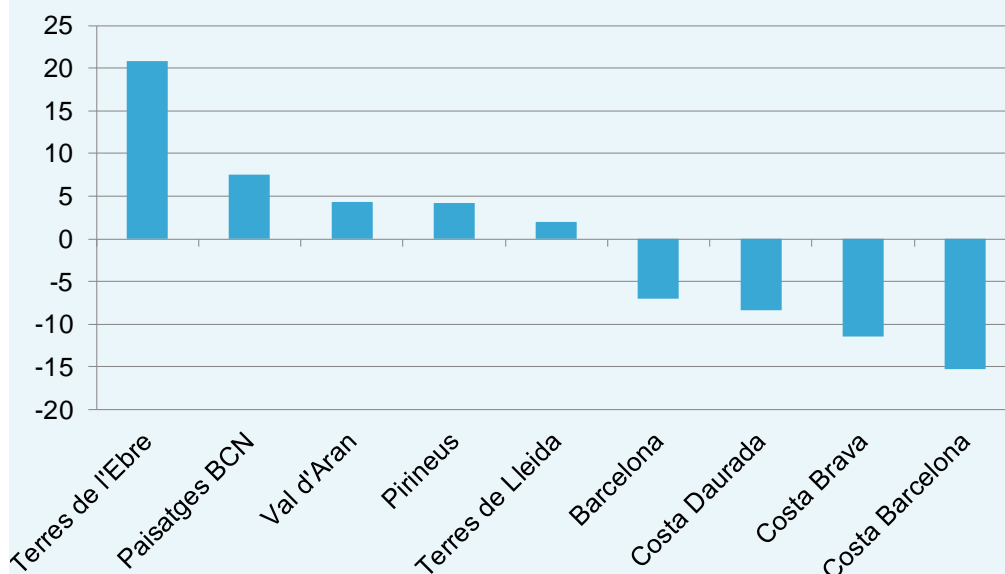
La pandèmia va portar un canvi de preferències dels turistes cap a destinacions domèstiques o més properes, en detriment del turisme de llarga distància (on encara hi ha un marge notable de recuperació). Així, les pernoctacions hoteleres realitzades per turistes de Catalunya i de la resta de l'Estat van guanyar pes, i van passar de representar el 2019 el 26,8 % al 32,6 % el 2022. Un altre canvi destacat en les preferències prové de l'augment del pes relatiu dels establiments hotelers de major categoria. Les pernoctacions en hotels amb una categoria de cinc i quatre estrelles han incrementat el seu pes sobre el total d'hotels del 52,6 % el 2019 al 53,3 % el 2022. Caldrà veure com evoluciona el sector durant el 2023 per poder determinar si els canvis en la composició de la demanda hauran estat només conjunturals o tenen un caràcter més estructural.

Les marques turístiques de l'interior de Catalunya guanyen protagonisme arran de la pandèmia

D'altra banda, arran de la pandèmia també s'ha observat una major demanda per les destinacions turístiques en entorns rurals, inicialment perquè oferien una menor congestió de persones, en un context d'alt risc de contagi epidemiològic. No obstant això, l'any 2022 aquesta tendència encara es va mantenir, tot i que la majoria de les mesures sanitàries contra la COVID van desaparèixer. Així, a Catalunya les marques turístiques situades a l'interior superen amb escreix el nivell de pernoctacions hoteleres del 2019, destacant les Terres de l'Ebre (+20,9 %).

Les destinacions rurals van matenir el seu lideratge en la recuperació

Pernoctacions hoteleres per marques turístiques el 2022 (% de variació respecte del 2019)



Font: Idescat.

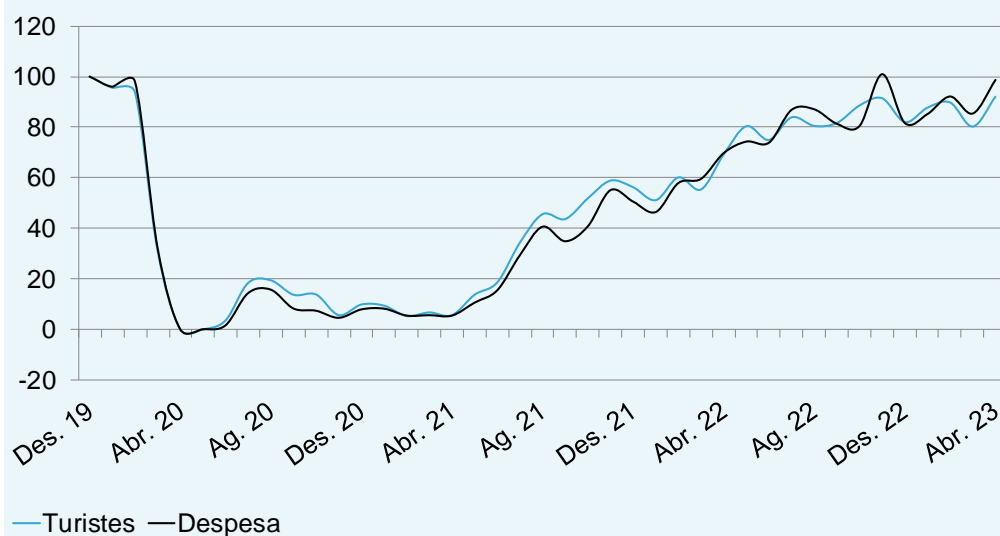
En canvi, les destinacions urbanes i de turisme de sol i platja, històricament més congestionades pel turisme, encara no han recuperat les pernoctacions del 2019. Probablement, aquesta recuperació desigual per marques turístiques presenti una correlació elevada amb la importància relativa del turisme domèstic en cadascuna d'aquestes destinacions.

La millora en el turisme estranger iniciada l'abril del 2021 continua al llarg del 2022, fins a gairebé tancar la bretxa pre pandèmia a principis del 2023

El turisme estranger a Catalunya ha mantingut una tendència creixent des de mitjans del 2021, que es va accelerar durant el 2022, amb un total de 14,8 milions de turistes i una despesa total de 16.461,1 milions d'euros, molt per sobre dels nivells del 2021 (5,8 milions de turistes i una despesa de 5.523,4 milions). No obstant això, els turistes estrangers i la seva despesa encara van ser al voltant d'un 23,0 % inferiors als valors del 2019. A més, en el rànquing estatal, Catalunya ha estat la primera destinació en volum de turistes estrangers (20,7 % del total).

El turisme estranger s'apropa progressivament al nivell pre pandèmia

Nombre de turistes estrangers i despesa associada (índex 2019=100)



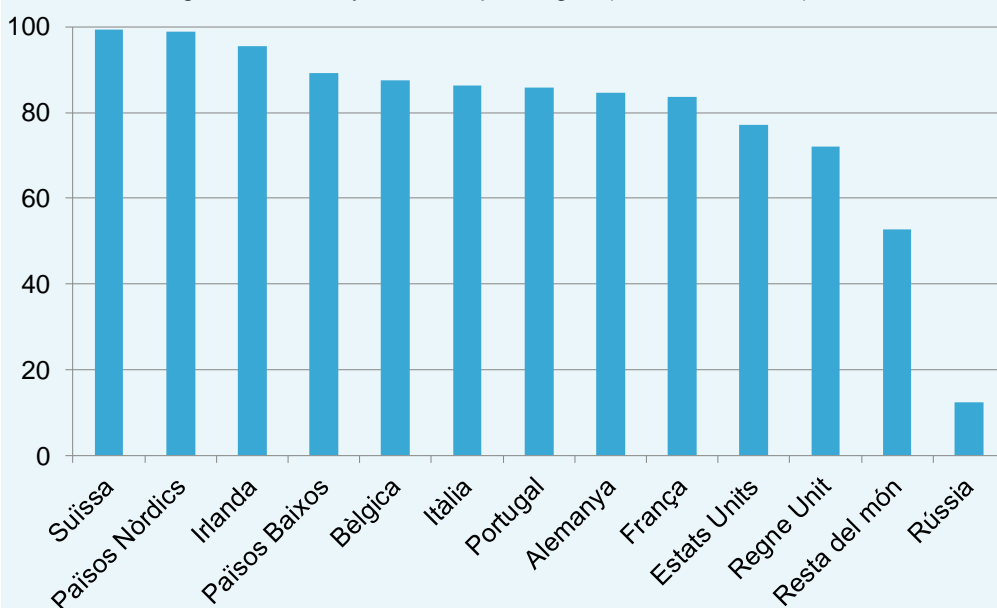
Font: Idescat.

La recuperació més ràpida dels mercats emissors tradicionals contrasta amb un marge de recuperació encara notable en el mercat britànic i els mercats de més llarga distància

L'evolució del turisme estranger el 2022 va ser heterogènia per països emissors. Per un costat, els turistes d'alguns països del nord d'Europa van assolir un nombre gairebé equivalent al del 2019, en concret Suïssa (-0,7 %), els països nòrdics (-1,2 %) i Irlanda (-4,6 %). A més, els països emissors tradicionals de la Unió Europea (UE) van superar el 80,0 % del nivell assolit el 2019. Els primers mesos del 2023 ja hi ha diversos països que superen amb escreix el nombre de turistes del 2019, com ara Portugal (+75,7 %), els Estats Units (+9,9 %) i Itàlia (+8,4 %).

Els turistes provinents d'Europa van mostrar una recuperació més intensa

Turistes estrangers a Catalunya el 2022 per origen (índex 2019=100)



Font: Idescat.

Contràriament, encara hi ha marge de recuperació del turisme provinent de països com el Regne Unit, un dels principals mercats emissors de Catalunya, afectat per l'alentiment de la seva economia i per la depreciació de la lliura esterlina. De la mateixa manera, el turisme asiàtic encara es troba lluny dels nivells prepandèmia, ja que països com la Xina encara van tenir restriccions a la mobilitat a causa de l'evolució epidemiològica del país. Així, els turistes de la Xina van ser un 69,4 % inferiors al 2019 (en el període acumulat del juliol al desembre, segons les darreres dades disponibles) i els del Japó un 81,3 % inferiors, segons l'estadística experimental de l'INE (mesurament dels turistes a través de la posició del mòbil). En canvi, les dades d'aquesta estadística destaquen el bon comportament dels

turistes d'Amèrica del Sud, que en el mateix període van superar un 1,7 % el nombre de turistes del 2019.

4.

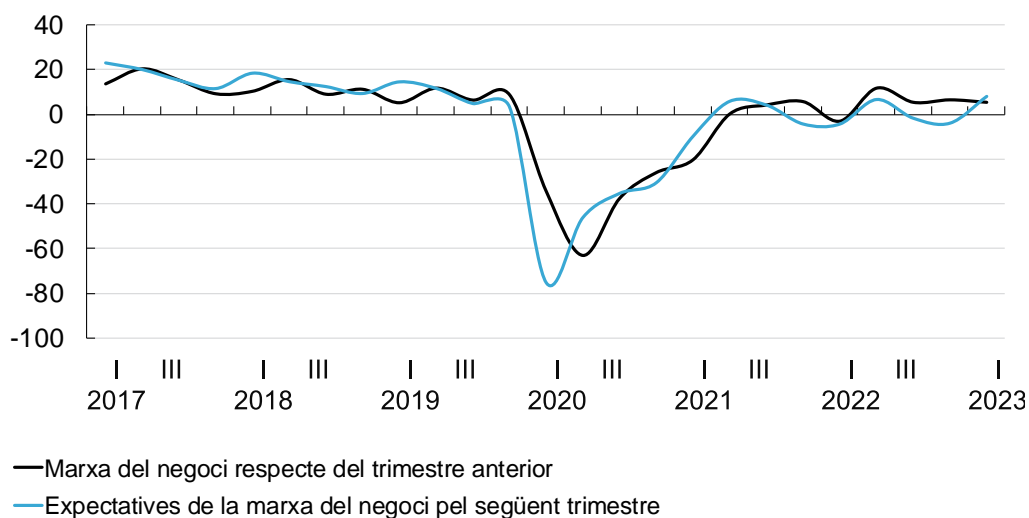
El teixit empresarial consolida la seva recuperació

Els indicadors de clima empresarial es van mantenir moderats al llarg del 2022 i desprenen més optimisme per al 2023

Durant el 2022, els indicadors de clima empresarial (referents a la situació i expectatives empresarials) es van mantenir estables, però moderats i per sota dels nivells pre-pandèmia. El saldo de respostes positives menys negatives de la marxa del negoci ha millorat dels -3,1 punts del primer trimestre fins a situar-se en 6,4 punts a finals d'any. Aquest balanç recula lleugerament durant el primer trimestre d'enguany (5,3 punts).

Pel que fa a les expectatives, aquestes han sigut pessimistes al llarg del 2022 (-3,8 punts el quart trimestre), si bé les perspectives empresarials registrades el primer trimestre del 2023 es mostren favorables (8,9 punts), i representa el resultat més positiu des del segon trimestre del 2019 (quan es van registrar 11,8 punts). De la mateixa manera que en la marxa del negoci, aquest optimisme es generalitza en tots els grans sectors econòmics: l'hostaleria se situa al capdavant, amb 21,9 punts, mentre que el comerç es manté en la franja més prudent (3,7 punts).

Estabilitat i prudència en el clima empresarial al llarg del 2022, amb expectatives més favorables per al segon trimestre del 2023 (% de saldo de respostes positives-negatives)



Font: Idescat, Cambra de Comerç de Barcelona i INE.

Per comparar i dimensionar els saldos, aquests contrasten amb els resultats més negatius registrats el segon trimestre del 2020, on els indicadors de la marxa del negoci van caure fins a -62,9 punts i les expectatives empresarials fins als -46,1 punts.

El nombre d'empreses concursades es va reduir en el conjunt del 2022 malgrat el repunt per la finalització de la moratòria concursal

El nombre d'empreses concursades –deutors concursats que exercien una activitat empresarial i inscrits en el Registre Mercantil– es va reduir un 11,3 % el 2022 respecte del 2021. Concretament, 1.063 empreses catalanes van entrar en concurs de creditors en l'acumulat de l'any.

No obstant això, s'observa que durant el tercer trimestre hi ha un increment del nombre d'empreses concursades. Part d'aquest augment es deu al fet que el 30 de juny del 2022 va finalitzar la moratòria concursal, que eximia de l'obligació de declarar-se en concurs de creditors. Aquesta mesura, en vigor des de l'abril del 2020, es va implantar per tal de pal·liar les dificultats derivades de la situació econòmica generada per la crisi de la COVID-19 i disposar d'un marge addicional de temps per restablir l'equilibri patrimonial i evitar l'entrada en concurs.

La majoria d'empreses concursades es concentren en el sector del comerç i la reparació de vehicles, la construcció i la indústria manufacturera. Quant al nombre d'assalariats, la meitat tenien 5 o menys assalariats (i incloent-hi les empreses sense assalariats). Les últimes dades disponibles, del primer trimestre del 2023, suggereixen que el nombre d'empreses concursades es continua reduint.

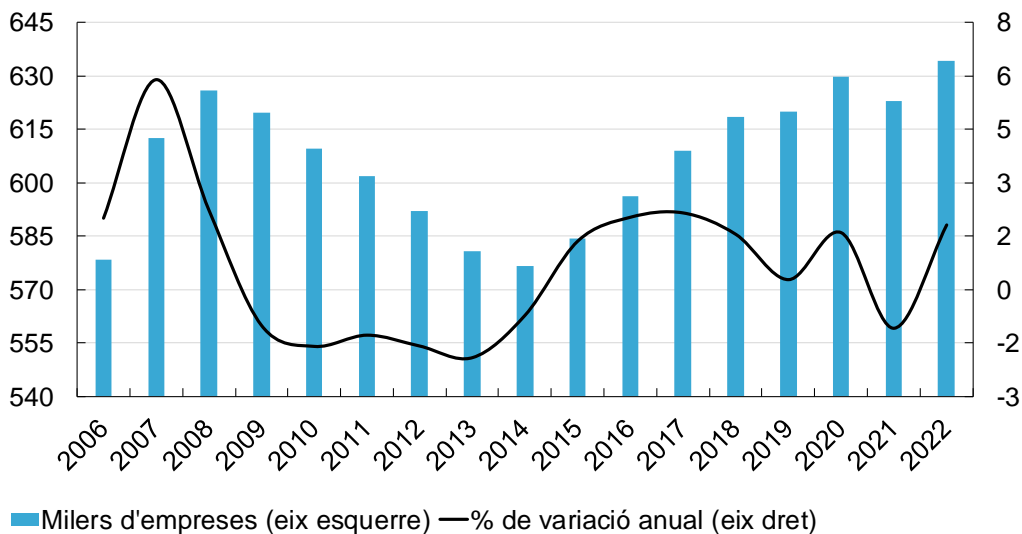
El nombre d'empreses amb domicili social a Catalunya va augmentar un 1,8 % el 2021, i supera els nivells d'abans de la pandèmia

A continuació s'analitza l'evolució de la demografia empresarial a partir de les dades del Directori Central d'Empreses (DIRCE) de l'INE, que és la font més robusta i ens permet valorar els canvis fins a l'1 de gener de 2022. Aquesta informació es complementa amb altres indicadors que ens proporcionen senyals avançats per al conjunt del 2022 (en concret, la creació neta de societats mercantils i els comptes de cotització de la Seguretat Social).

La irrupció de la COVID-19 a inicis del 2020 i les mesures per a contenir-la van comportar l'aturada de l'activitat econòmica i la davallada de la demanda de béns i serveis, fet que va impactar negativament en el dinamisme del teixit empresarial. Concretament, durant el 2020 tant el nombre d'empreses amb domicili social com les que tenen establiment a Catalunya (independentment del seu domicili social) va caure un 1,1 %, fins a les 622.967 empreses amb domicili social i les 630.474 empreses amb establiments a Catalunya.

Al llarg del 2021, l'avenç en la vacunació i l'aixecament de les mesures de contenció de la COVID-19, juntament amb el suport de les polítiques públiques, van permetre reprendre bona part de l'activitat empresarial a Catalunya. A 1 de gener de 2022 hi havia 634.223 empreses amb seu social, que representa un increment de l'1,8 % respecte a l'1 de gener del 2021. Si ens fixem en les empreses amb establiments, la xifra també ha augmentat un 1,8 %, i n'hi ha 11.209 més que l'any anterior.

El nombre d'empreses amb domicili social a Catalunya creix durant el 2021 i supera el nivell d'abans de la pandèmia
(milers d'empreses i % de variació anual)



Nota: Dades a 1 de gener de cada any.

Font: Idescat, a partir del Directori central d'empreses (DIRCE) de l'INE.

En conjunt, el teixit empresarial català ha recuperat els nivells previs a la pandèmia, amb 4.347 empreses amb seu social més respecte a l'1 de gener del 2020 (+0,7 %) i 3.911 establiments més (+0,6 %).

La recuperació de la demografia empresarial ha estat heterogènia per branques d'activitat econòmica i dimensió de l'empresa

La comparativa de la demografia empresarial entre l'1 de gener de 2020 i de 2022, indica que la recuperació ha estat desigual per branques d'activitat econòmica. En el cas de la resta de serveis, el transport i la construcció han superat el nombre d'empreses que tenien llavors (en un 1,7 %, 1,4 % i 0,5 %, respectivament). Dins de la resta de serveis, destaca el dinamisme empresarial de la branca d'informació i comunicacions, les activitats financeres i les activitats immobiliàries. Per altra banda, el nombre d'empreses de la indústria, el comerç i l'hostaleria se situa per sota dels nivells previs a la pandèmia (en un - 1,5 %, - 1,0 % i - 0,7 %, respectivament). En el cas del sector industrial també hi ha certa heterogeneïtat: la fabricació de productes farmacèutics, químics i les indústries de l'alimentació són les branques més dinàmiques, mentre que en negatiu destaca la pèrdua neta d'empreses en les branques de la metal·lúrgia i maquinària.

Quant a la dimensió de l'empresa, aquelles que no tenen assalariats i les que en tenen entre 1 i 9 són les més resilientes, i se situen un 1,1 % i 0,6 % per sobre dels nivells pre-pandèmia, respectivament. En canvi, les empreses de 10 o més assalariats mostren una evolució menys favorable, encara per sota dels nivells que tenien llavors.

En conjunt, el nombre d'empreses va superar el nivell del 2019, tot i que la recuperació ha estat desigual per branques econòmiques i per dimensió

(% de variació entre el 2020 i 2022 del nombre d'empreses amb seu social a Catalunya)*

	Total	Indústria	Construcció	Comerç	Transport/ Emmagatzematge	Hostaleria	Resta Serveis
Total	0,7	-1,5	0,5	-1,0	1,4	-0,7	1,7
Sense assalariats	1,1	-0,7	-1,2	-1,1	2,6	-4,8	2,6
Amb assalariats	0,1	-1,9	3,1	-0,9	-0,9	1,2	0,0
d'1 a 9	0,6	-1,7	2,9	-0,2	0,4	2,7	0,3
de 10 a 49	-3,9	-1,5	6,1	-9,4	-12,6	-14,6	-1,8
de 50 a 249	-6,8	-7,8	-14,0	-7,8	0,5	-27,3	-2,4
més de 249	-1,0	2,8	4,5	-3,8	-11,8	-13,0	0,0

* Dades a 1 de gener.

Font: Idescat, a partir del Directori central d'empreses (DIRCE) de l'INE, que cobreix totes les activitats econòmiques, excepte la producció agrària i pesquera, els serveis administratius de l'Administració central, autonòmica i local (inclosa la Seguretat Social), les activitats de les comunitats de propietaris i el servei domèstic.

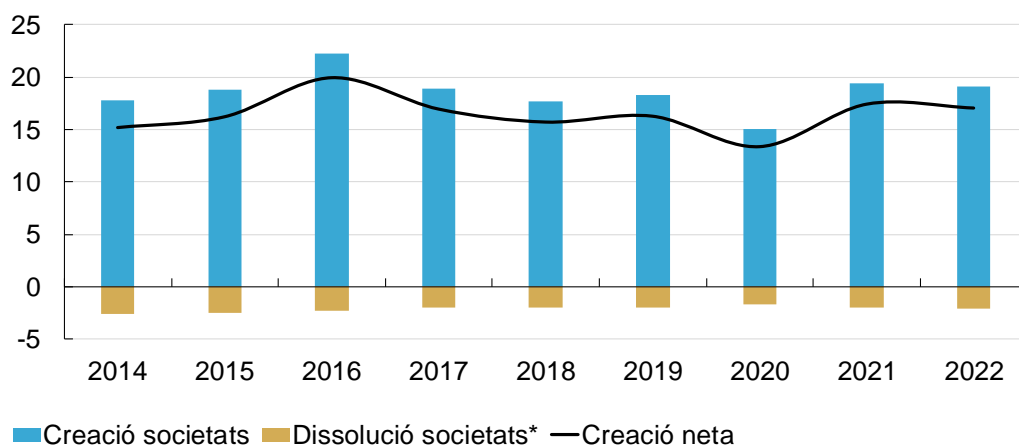
La creació neta de societats mercantils es manté dinàmica el 2022 i principis del 2023

Després de la caiguda en la creació neta de societats mercantils el 2020 (-17,9 %), al llarg del 2021 es va recuperar el dinamisme, amb un

augment net de 17.411 societats. El 2022, malgrat que la creació neta de societats mercantils va caure un 2,1 % anual, l'augment net va ser de 17.040 societats mercantils, el que representa un increment del 2,0 % respecte als nivells del període 2014-2019. Es van crear 19.101 societats i se'n van dissoldre 2.061 (un 4,6 % i 2,9 % més que el 2019, respectivament).

Les últimes dades disponibles indiquen que, en l'acumulat del 2023 (fins al maig), la creació neta de societats mercantils és un 10,8 % superior que el mateix període de l'any anterior.

El dinamisme en la creació neta de societats mercantils s'estén al 2022 (milers de societats)



*Les dissolucions de societats s'indiquen en signe negatiu.

Font: Idescat, a partir del Registre mercantil.

El nombre de comptes de cotització a Catalunya es va incrementar en 698, un 0,3% més respecte al desembre del 2021

El règim general i el règim especial de la mineria del carbó sumaven 244.036 comptes de cotització¹¹ amb data 31 de desembre de 2022. Al llarg de l'any es van crear 698 comptes, el que representa un increment del 0,3 % respecte el desembre del 2021. Aquesta xifra contrasta amb la caiguda de 20.479 comptes el 2020 respecte el 2019 (-7,9 %), i per tant encara no s'han recuperat els nivells anteriors a la pandèmia.

L'anàlisi dels comptes de cotització per estrats d'assalariats suggereix una recuperació més intensa en els comptes amb més assalariats, en especial a partir de 51 assalariats. També destaca l'increment del

¹¹ Cada compte de cotització correspon a un o més treballadors per compte d'altri que desenvolupen l'activitat laboral en un o diversos centres de treball d'una mateixa empresa, dins d'una mateixa província.

nombre de comptes de cotització de la construcció (1,8 %) i de la resta de serveis (1,3%), mentre que la indústria i el comerç, el transport i l'hostaleria es redueixen (-1,2 % i -0,7%, respectivament), unes dinàmiques que caldrà confirmar amb les dades més robustes del DIRCE.

El nombre de comptes de cotització de més 10 assalariats augmenta de manera significativa, així com en el sector de la construcció i la resta de serveis
(nombre de comptes de cotització i % de variació)

Comptes de cotització a desembre de 2022		
	Nombre	% de variació interanual
Total	244.036	0,3
Nombre d'assalariats		
1 - 10	204.497	-0,4
11 - 50	31.344	3,5
51 - 250	6.890	5,3
> 250	1.305	5,9
Sector econòmic		
Primari	2.550	0,0
Indústria	21.692	-1,2
Construcció	25.013	1,8
Comerç, transport i hosteleria	96.419	-0,7
Resta de serveis	98.362	1,3

Font: INE.

5.

La solidesa del mercat laboral, amb la reducció de la temporalitat com a nota destacada

L'any 2022 l'ocupació va mantenir un bon ritme de creixement, tot i el context econòmic més incert: l'afiliació va créixer un 3,8 % i la població ocupada segons l'EPA un 2,1 %

Durant el 2022, l'ocupació va seguir amb una evolució molt positiva. L'afiliació a la Seguretat Social va registrar un creixement d'un 3,8 %, per sobre del ritme del 2021 (2,7 %). La població ocupada mesurada per l'Enquesta de Població Activa (EPA) va augmentar un 2,1 %, un ritme inferior a l'afiliació i també més baix que el creixement del 3,2 % del 2021. En termes absoluts (i en mitjana anual), el 2022 el nombre d'afiliacions va incrementar-se en 131.928, mentre que el nombre d'ocupats segons l'EPA, va augmentar en 72.200 persones.

En la segona meitat del 2022 el creixement econòmic va desaccelerar-se per la crisi energètica i les tensions en la inflació arran la guerra a Ucraïna, i això també va implicar un lleu alentiment del creixement de l'ocupació, especialment en el cas de l'ocupació EPA. En canvi, durant els primers mesos del 2023, l'ocupació ha registrat una evolució favorable, fins i tot una mica més intensa que en el quart trimestre del 2022 (per exemple l'afiliació mostra augments interanuals superiors al 3,0 % l'abril i el maig).

Les hores treballades van créixer un 4,9 % i el fenomen dels ERTO va tornar-se pràcticament residual

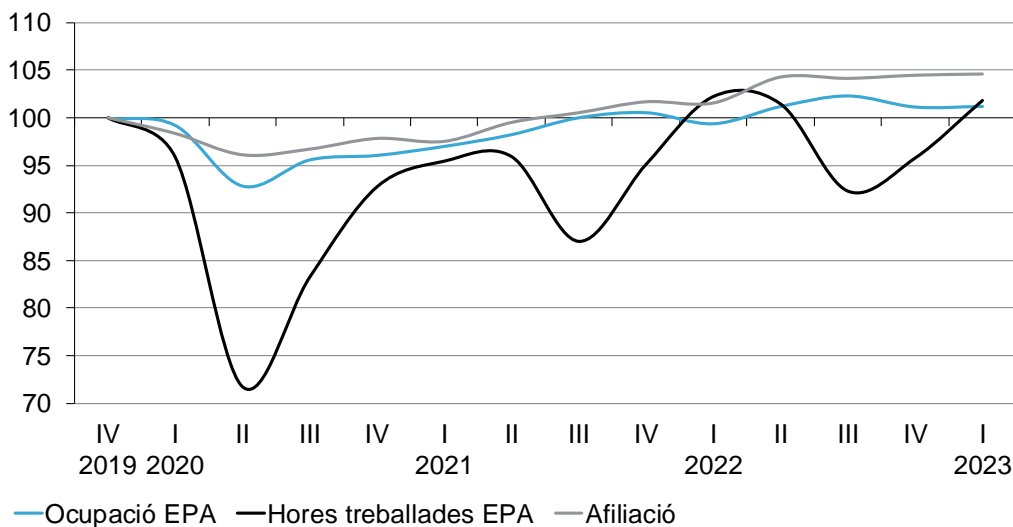
També resulta d'interès analitzar altres indicadors d'ocupació complementaris, com les hores treballades de l'EPA. Cal recordar que durant la pandèmia es van utilitzar de manera important els expedients temporals de regulació d'ocupació (ERTO). Com que les persones acollides a ERTO es consideren com a ocupades per l'EPA i com a afiliacions en alta, la variable laboral que permetia conèixer millor l'evolució de l'ocupació eren les hores treballades. Les hores van registrar una caiguda significativa el 2020 (-13,1 %), i una forta

recuperació el 2021 (8,7 %) i durant el 2022 (4,9 %). Els llocs de treball equivalents a temps complet (procedents de la comptabilitat de l'Idescat), que en part també recullen la dinàmica de les hores treballades i de la jornada mitjana anual, van retrocedir molt el 2020 (- 11,1 %), mentre que el 2021 i el 2022 van augmentar amb intensitat (8,2 % i 3,6 %, respectivament). Paral·lelament, les persones en ERTO han anat a la baixa i representen un fenomen molt residual: en mitjana del 2022 van representar un 0,3 % dels afiliats, però a final de l'any suposaven únicament un 0,2 %.

El mercat laboral s'ha recuperat més ràpid de la crisi sanitària, en comparació amb recessions anteriors

El creixement de l'ocupació durant el 2021 i el 2022 confirma que l'evolució durant la crisi sanitària ha estat molt més favorable que en anteriors recessions, quan l'ocupació registrava unes caigudes intenses i superiors a les del PIB. Per exemple, durant la crisi financera l'ocupació segons l'EPA va davallar un 8,1 % l'any 2009 (el PIB havia caigut un 4,4 %), i va encadenar cinc anys seguits de caiguda. En canvi, la crisi sanitària només va suposar un descens de l'ocupació l'any 2020. L'any 2022 totes les variables laborals superen els valors pre-pandèmia (especialment l'afiliació, que ha acabat el 2022 més d'un 4,5 % superior a abans de la pandèmia), si bé és cert que l'evolució en el cas de les hores treballades a la segona meitat del 2022 no ha estat tan favorable com en els altres casos. Diversos treballs han tractat aquest tema, i destaquen que en comparació amb abans de la pandèmia s'hauria produït una reducció en la jornada laboral setmanal.

Les variables d'ocupació superen àmpliament els valors pre-pandèmia, especialment l'afiliació (Index base 100=IVT2019)



Font: EPA (Idescat i INE).

L'ocupació també va experimentar un creixement significatiu a Espanya i a la zona euro

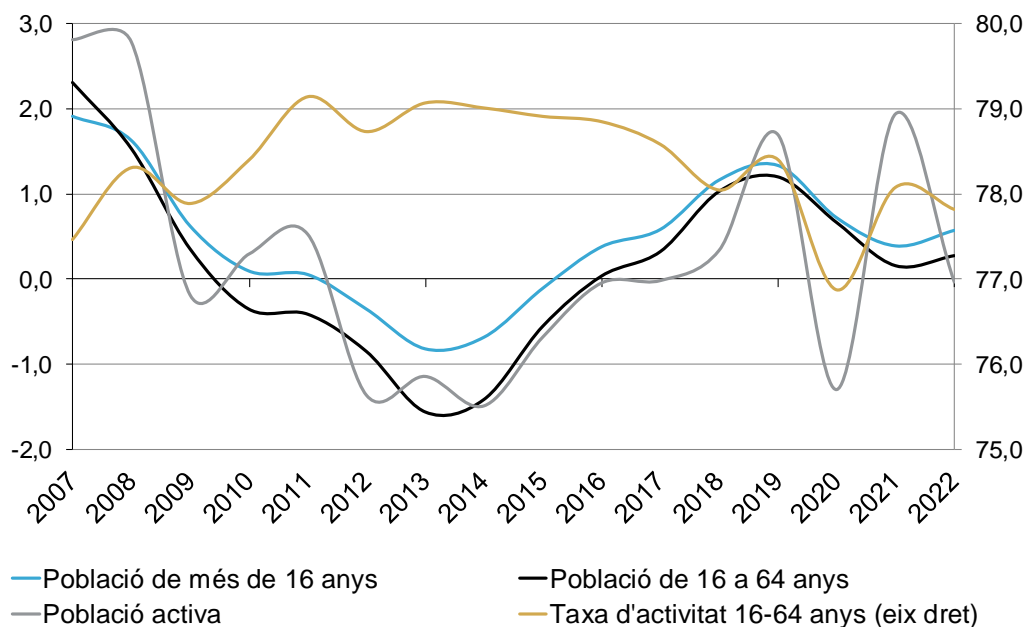
L'any 2022 l'ocupació va mostrar un creixement notable tant a Espanya i a la zona euro, després de la reactivació que ja havia experimentat el 2021. La població ocupada a Espanya ha crescut un 3,1 % anual segons l'EPA (augment molt similar al 3,0 % del 2021), i l'afiliació s'ha incrementat un 3,8 %. A la zona euro, l'ocupació va créixer un 2,8 %, amb una acceleració important després de l'augment de l'1,0 % del 2021. L'increment va ser pràcticament generalitzat per països (a les dues principals economies, Alemanya i França, els creixements van ser d'un 2,7 % i 2,2 %, respectivament).

La població en edat de treballar va seguir amb un creixement suau, i la taxa d'activitat va retrocedir lleugerament

La població en edat de treballar (de 16 a 64 anys) va seguir durant el 2022 amb un creixement suau (0,3 %), similar al dels dos anys anteriors. Es constata, per tant, que el seu ritme es força inferior al que presentava abans de la crisi sanitària (el 2018 i el 2019 va créixer per sobre de l'1 % anual), a causa de l'alentiment de la població estrangera durant els anys de pandèmia.

La població en edat de treballar creix a un ritme moderat el 2022

(% de variació anual)



Font: Enquesta de població activa (EPA), de l'INE.

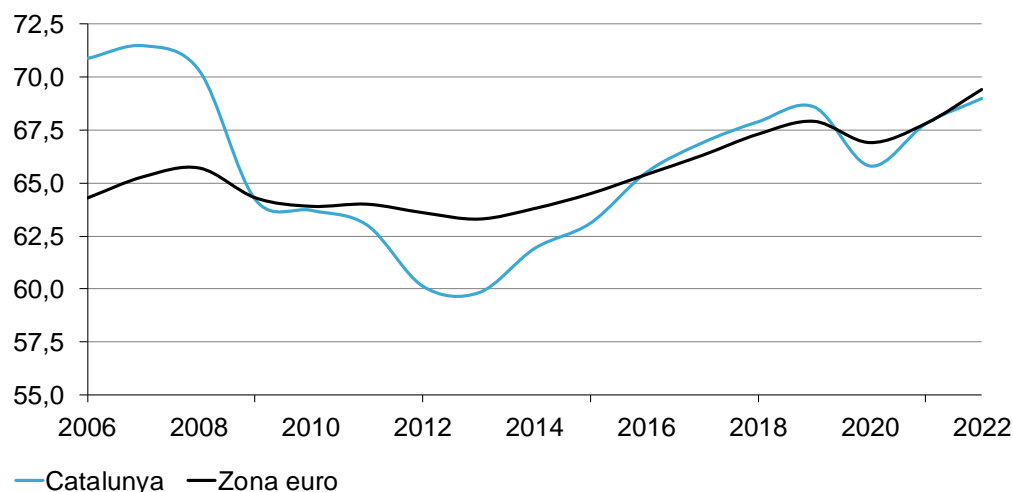
Pel que fa a la població activa, havia registrat una forta davallada durant el 2020, el 2021 va recuperar-se amb força (fins a superar els valors prepandèmia), i l'any 2022 va restar estancada, mentre que a

principis del 2023 torna a créixer amb força. La taxa d'activitat (de 16 a 64 anys) va retrocedir lleugerament el 2022, d'un 78,1 % a un 77,8 %, si bé va continuar en valors elevats i força superiors a la mitjana de la UEM (dos punts percentuals per sobre). Amb una perspectiva temporal més àmplia, la taxa d'activitat es manté en valors molt alts des de l'any 2007.

La taxa d'ocupació de 16 a 64 anys va augmentar fins a un 70,2 %, valor superior al que es registrava abans de la pandèmia i molt similar al de la zona euro

El creixement de la població ocupada durant el 2022 va determinar un augment per segon any consecutiu de la taxa d'ocupació (de 16 a 64 anys), que va situar-se en un 70,2 % (per sobre del 69,7 % de l'any 2019). Cal recordar que al període 2017-2019 la taxa d'ocupació a Catalunya va ser més alta que a la zona euro, i després del descens durant el 2020, els dos últims anys ha tornat als estàndards europeus. En aquest cas la taxa comparable és la de la població de 15 a 64 anys (que és l'interval d'edat que utilitza l'Eurostat), que ha estat d'un 69,0 % a Catalunya, mentre que a la zona euro ha estat d'un valor similar, d'un 69,4 %.

La taxa d'ocupació puja i segueix en valors similars a la mitjana de la zona euro (% de població ocupada 15-64 anys/ població 15-64 anys)



Font: Eurostat.

La taxa d'atur va baixar d'un 11,6 % a un 9,7 % el 2022, de manera que es deixa enrere la crisi sanitària amb la taxa d'atur anual més baixa des del 2008

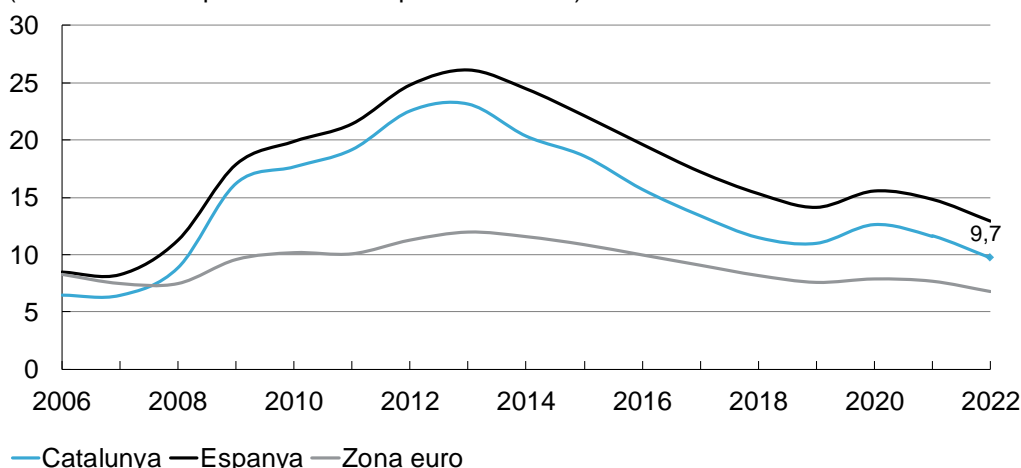
Segons l'EPA la població en atur va reduir-se l'any 2022 en 73.300 persones (un -16,3 %). L'augment de l'ocupació havia estat de 72.200 persones, de manera que gairebé tots els nous llocs de treball han estat

ocupats per població en atur, i només una part molt petita han estat ocupats per nous actius (s'han registrat 1.200 actius més). La taxa d'atur va baixar d'un 11,6 % a un 9,7 %, la taxa anual més baixa des del 2008. Per tant, s'ha sortit de la crisi sanitària amb una taxa d'atur inferior a la d'abans de la pandèmia, a diferència del que havia passat en recessions anteriors quan la taxa d'atur s'havia disparat i havia trigat anys en aconseguir reduccions significatives (a la crisi financera la taxa d'atur va arribar a un màxim d'un 23,1 % l'any 2013). Com ja s'ha comentat, la figura dels ERTO va ser clau per aconseguir un ajust més suau al mercat de treball. Les primeres dades del 2023 (primer trimestre) apunten a un lleu repunt en la taxa d'atur (que puja d'un 9,9 % a finals del 2022 a un 10,4 %). Aquest increment no s'explicaria per un alentiment de l'ocupació (que segueix creixent a bon ritme), sinó per un fort augment de la població activa.

Si es consideren altres mesures ampliades de l'atur, s'observa també una millora durant el 2022: la taxa U5, que inclou les persones desanimades que sí que volen treballar i estan disponibles, però que no cerquen feina (perquè pensen que no en trobaran o per altres motius), va baixar d'un 13,8 % a un 11,6 %. I la taxa U6, a la que se li incorpora les persones ocupades a temps parcial amb caràcter involuntari, baixa d'un 17,7 % a un 16,2 %. D'altra banda, el descens de l'atur ve acompanyat d'un augment en les vacants: la proporció de vacants sobre la població activa (que prové de l'enquesta de cost laboral de l'INE i que també s'analitza al capítol de preus i salaris), va pujar l'any 2022 fins a un 0,76 %, el valor més alt des de l'inici de la sèrie l'any 2013. A Espanya la ràtio de vacants també va pujar fins al valor més alt dels darrers anys, d'un 0,6 %.

La taxa d'atur del 2022 és la dada anual més baixa des del 2008

(Taxa d'atur= % població en atur/població activa)



Font: Idescat, INE i Eurostat.

La taxa d'atur a Espanya va reduir-se fins a un 12,9 %, mentre que a la zona euro va assolir un mínim (6,8 %)

Al conjunt de l'Estat la taxa d'atur va reduir-se d'un 14,8 % a un 12,9 %, i també s'assoleix la taxa anual més baixa des del 2022. Pel que fa a la zona euro, després que la taxa d'atur experimentés un increment molt moderat el 2020 (d'un 7,6 % a un 7,9 %), els dos anys següents s'ha reduït fins a arribar a un 6,8 %, la taxa d'atur més baixa de la sèrie (que comença l'any 2002). La divergència en termes de taxa d'atur dins la UEM va seguir sent significativa: les taxes d'atur més elevades van ser les de Grècia (12,5 %) i Espanya (12,9 %)- tot i que durant 2021 i 2022 van disminuir- mentre que les més baixes van ser les de Malta (2,9 %) i Alemanya (3,1 %).

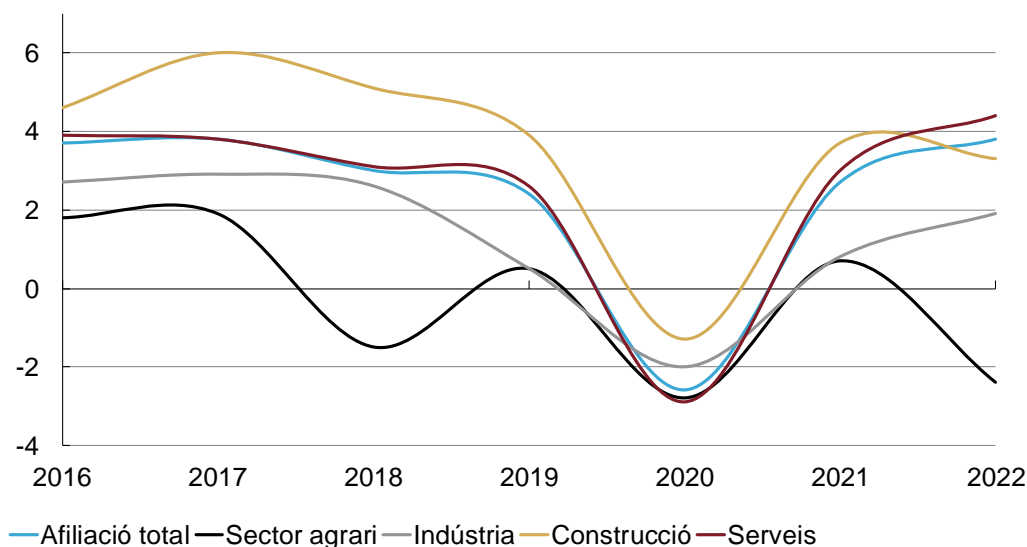
Durant el 2022 hi va haver més flux de persones ocupades que van mantenir el lloc de treball, i va augmentar la sortida de l'atur cap a l'ocupació, amb registres que milloren els dels cinc anys anteriors

L'EPA també permet l'anàlisi de fluxos al mercat de treball. L'any 2022, en mitjana, la permanència en l'ocupació en el trimestre següent va ser d'un 95,33 % dels ocupats (95,16 % el 2021). Un 2,26 % de les persones que estaven ocupades havia passat a situació d'atur el trimestre següent. Això implica una mica més de sortida d'ocupació cap a l'atur que el 2021 (quan el percentatge havia disminuït força, fins a un 2,18 %), però queda compensat per menys de sortida de l'ocupació cap a la inactivitat, d'un 2,41 % (enfront del 2,67 % el 2021). Pel que fa a les persones en atur, un tret positiu és que baixa la permanència en l'atur (48,42 % el 2022, quan els cinc anys anteriors estava per sobre del 50 %). La permanència a l'atur cau perquè han pujat els fluxos d'aturats que han passat a l'ocupació (un 27,02 % havien aconseguit ser ocupats al trimestre següent, per sobre dels percentatges dels cinc anys anteriors) i també perquè han pujat els fluxos d'aturats que passen a la inactivitat (24,56 % en mitjana 2022, per sobre del 20,07 % del 2021). En resum, el 2022 va produir-se un major flux de persones ocupades que van mantenir la feina i es va produir un major flux de persones a l'atur que van trobar una ocupació o van passar a la inactivitat, en coherència amb els bons resultats del mercat de treball durant el 2022.

Per sectors productius, el creixement de l'afiliació va ser més intens als serveis i la construcció

Les dades d'afiliació per grans sectors productius mostren com el creixement va ser generalitzat per sectors productius en el conjunt del 2022. El sector dels serveis és el que registra un increment més intens (4,4 %, per sobre del 3,0 % registrat el 2021), seguit de la construcció (3,3 %), i de la indústria (1,9 %). Les afiliacions del sector agrari segueixen una tendència a la baixa i cauen un 2,4 %.

Per grans sectors d'activitat, el creixement de l'afiliació ha estat especialment intens als serveis
(% de variació anual de l'afiliació)



Font: Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

Els serveis de menjar i begudes, de tecnologies de la informació i d'allotjament són les branques on més va augmentar l'afiliació el 2022

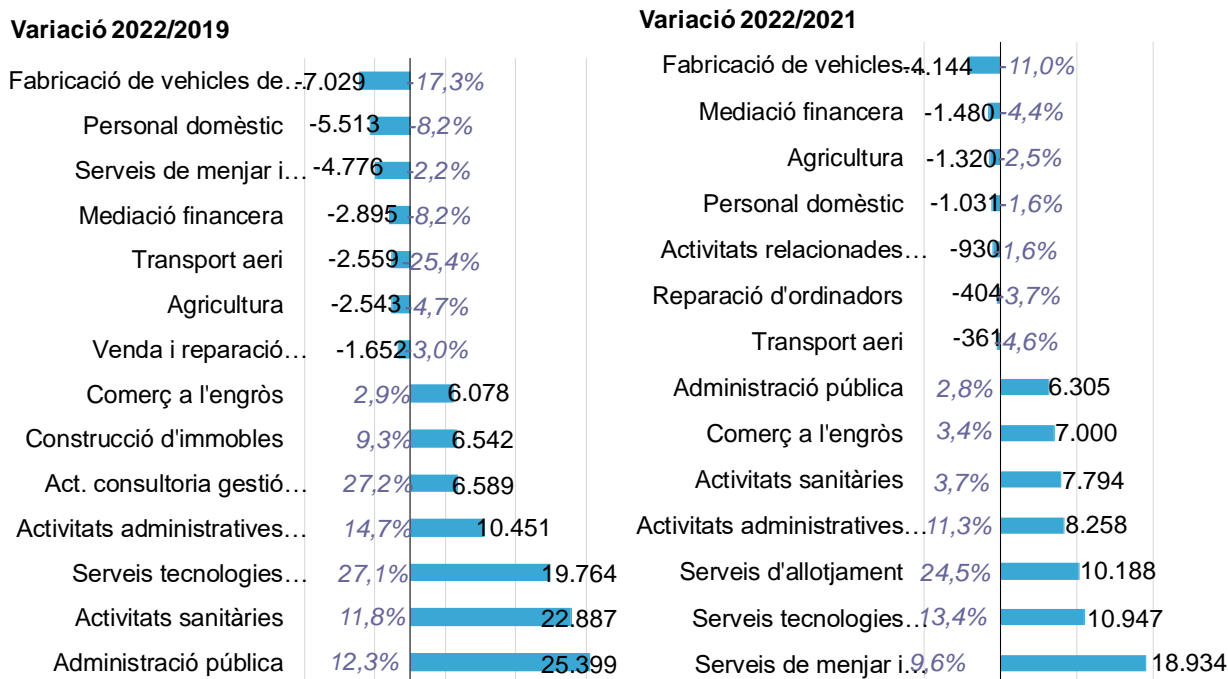
La informació de l'afiliació desagregada per branques d'activitat permet analitzar la recuperació sectorial de la crisi sanitària i l'evolució al llarg del 2022. Entre el 2021 i el 2022, amb la recuperació del turisme, augmenta l'afiliació de branques com els serveis de menjar i begudes i els serveis d'allotjament, amb un augment del 9,6 % i 24,5 %, respectivament (18.934 i 10.188 persones més), tot i que els primers encara es troben un 2,2 % per sota dels nivells del 2019. També destaca el creixement de les afiliacions dels serveis tecnologies de la informació (13,4 %), que continua amb el dinamisme dels darrers anys (10.947 afiliats més).

En negatiu, destaca l'afiliació en la fabricació de vehicles de motor, que cau un 11,0 % respecte al 2021 (4.144 treballadors afiliats menys), i no

hauria recuperat els nivells del 2019 –va ser una de les branques més afectades pels colls d'ampolla el 2022. També cauen les afiliacions de la mediació financera –possiblement per les fusions i el procés de digitalització que s'ha produït els darrers anys– i el transport aeri, que també se situa per sota dels nivells prepanidèmia.

L'afiliació de les activitats relacionades amb l'ocupació, que inclou les persones que treballen per a empreses de treball temporal, també va registrar una caiguda (-1,6 %), que es va concentrar en la segona meitat de l'any, amb l'entrada en vigor la reforma laboral a partir de l'abril.

Branques econòmiques on més ha disminuït i augmentat l'afiliació a la Seguretat Social (variació anual, en termes absoluts i en %)



Nota: variació anual (en termes absoluts i en percentatge) del nombre d'afiliats el 2022, en comparació amb el 2019 i el 2021.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions i l'Observatori de Treball i Model productiu

Des de l'any 2015 una part important de la creació d'ocupació s'ha concentrat en treballs més qualificats, i això també s'ha mantingut durant el 2022

L'EPA permet conèixer l'evolució de la població ocupada segons tipus d'ocupació, d'acord amb la classificació internacional elaborada per l'Organització Internacional del Treball (OIT). Dins de l'ocupació creada al període 2015-2022 ha tingut un paper molt destacat la categoria de professionals científics i intel·lectuals (que inclou, entre d'altres, professionals de les tecnologies de la informació, de les ciències i del dret; professionals de la salut i de l'ensenyament;

especialistes en finances i organització, etc.). Aquesta categoria agrupa gairebé el 40 % de l'ocupació generada en aquest període, seguida pels tècnics i professionals de suport (que han representat un 26,8 % de l'ocupació creada). L'any 2022 s'ha mantingut aquest patró d'una major creació d'ocupació absoluta en les categories d'ocupació més qualificada.

Els darrers anys ha destacat la creació d'ocupació de treballs més qualificats

	2015		2022		2015-2022		
	Total ocupats	% sobre total ocupació	Total ocupats	% sobre total ocupació	variació mitjana anual	Variació absoluta	% sobre variació total de l'ocupació
Directors i gerents	161,7	5,3	175,7	5,0	1,2	14,0	3,2
Professionals científics i intel·lectuals	557,7	18,1	729,3	20,8	3,9	171,6	39,3
Tècnics i professionals de suport	321,1	10,4	438,1	12,5	4,5	117,0	26,8
Empleats oficina, comptables i administratius	410,5	13,3	463,4	13,2	1,7	52,9	12,1
Treballadors restauració, personals i venedors	656,5	21,3	674,9	19,2	0,4	18,4	4,2
Treballadors act. agrícoles, ramaderes i pesqueres	46,2	1,5	45,0	1,3	-0,4	-1,2	-0,3
Artesans, treballadors indústries i construcció	344,1	11,2	345,6	9,8	0,1	1,5	0,3
Operadors instal·lacions i maquinària, i muntadors	262,8	8,5	280,6	8,0	0,9	17,8	4,1
Ocupacions elementals (peons agricultura, indústria, construcció, personal neteja, treballadors domèstics, etc.)	316,6	10,3	359,8	10,2	1,8	43,2	9,9
Ocupacions militars	0,7	0,0	1,9	0,1	15,3	1,2	0,3
Total	3.077,7	100,0	3.514,3	100,0	1,9	436,6	100,0

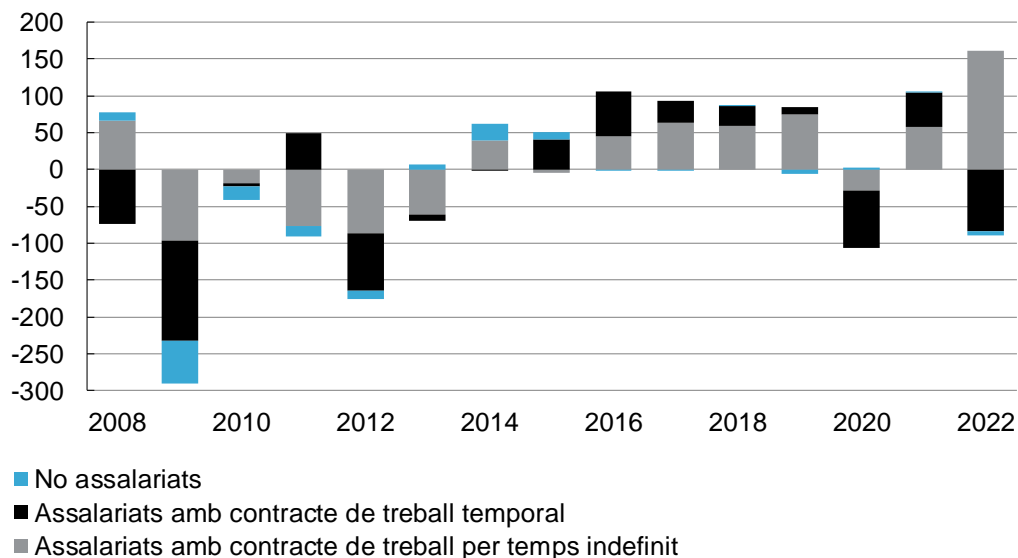
Font: EPA (Idescat).

L'any 2022 la millora de l'ocupació va concentrar-se en la població assalariada a temps complet i al sector privat, mentre que la taxa de parcialitat cau al valor més baix des del 2010

Les dades desagregades de l'EPA assenyalen que el creixement de la població ocupada va concentrar-se en l'ocupació assalariada (2,6 % anual) i, en canvi, el treball no assalariat va disminuir un 1,0 %. Aquesta dinàmica és coherent amb la que mostra l'afiliació, que assenjala un creixement feble de l'afiliació al règim d'autònoms (0,4 %). Segons tipus de jornada, va créixer l'ocupació a jornada

completa (2,7 %) i, en canvi, la població ocupada a temps parcial va caure per tercer any consecutiu (-1,8 %). La taxa de parcialitat va baixar fins a un 12,6 %, el valor més baix des del 2010. La població assalariada del sector privat va mostrar un creixement notable (3,7 %), a diferència de la població assalariada al sector públic, que va reduir-se (-2,5 %) després del fort creixement que havia registrat el 2021.

El 2022 l'ocupació indefinida va créixer en més de 160 milers de persones, en contrast amb la davallada de la temporal (variació anual en milers de persones)



Font: Idescat.

Arran de la reforma laboral, el 2022 va produir-se un fort augment de l'ocupació indefinida, i la taxa de temporalitat va baixar fins a mínims històrics

El mes d'abril del 2022 va entrar plenament en vigor la reforma laboral aprovada pel govern central, una reforma que restringeix molt l'ús de contractes temporals. Les dades de l'EPA mostren un creixement intens de la població ocupada indefinida durant el 2022 (7,0 %, amb un increment absolut de 161.600 persones), mentre que l'ocupació temporal va caure un 14,1 % (84.800 treballadors temporals menys). La taxa de temporalitat va reduir-se fins a un 17,2 %. Aquest informe anual inclou un requadre que analitza específicament l'evolució de la temporalitat a Catalunya arran de la darrera reforma laboral.

Baixa el pes de les ETTs en el total de contractacions

Les dades de contractacions de l'Observatori del Treball i del Model productiu de la Generalitat de Catalunya mostren com l'any 2022 el nombre de contractes temporals va disminuir gairebé un 30 %, amb un mínim històric. Tot i això, el grau de rotació al mercat de treball va

continuar elevat. És a dir, van signar-se molts menys contractes temporals, però dins d'aquests van guanyar pes els d'una durada inferior a un mes (van representar un 50,5 % dels contractes temporals, quan el 2021 representaven un 39,5 %). Per tant, tot i que la reforma imposa una penalització a aquests contractes de tan curta durada (amb una cotització més alta), continuen tenint rellevància. D'altra banda, s'ha produït un fort descens de la quota de mercat de les Empreses de Treball Temporal (ETTs), és a dir, del seu pes en el total de la contractació, a causa de les majors restriccions per a formalitzar contractes temporals.

El 2022 va millorar la taxa d'ocupació, la de temporalitat i la d'atur

	2020	2021	2022
Catalunya			
Població activa (% de variació anual)	-1,3	1,9	0,0
Població ocupada (% de variació anual)	-3,0	3,2	2,1
Assalariats amb contracte de treball indefinit	-1,2	2,5	7,0
Assalariats amb contracte de treball temporal	-12,5	8,5	-14,1
Població en atur (% de variació anual)	13,1	-6,7	-16,3
Taxa d'activitat de la població de 16 a 64 anys (%)	76,9	78,1	77,8
Dones	73,2	75,2	74,5
Homes	80,6	81,0	81,2
Taxa d'ocupació de la població de 16 a 64 anys (%)	67,1	69,0	70,2
Dones	63,3	65,4	66,7
Homes	70,9	72,5	73,8
Taxa d'atur (%)	12,6	11,6	9,7
Dones	13,4	12,9	10,3
Homes	11,9	10,4	9,1
Població de 16 a 24 anys	34,0	28,9	24,1
Catalunya			
Taxa de temporalitat (%)	19,6	20,5	17,2
Proporció d'ocupació a temps parcial (%)	13,9	13,1	12,6
Espanya			
Població activa (% de variació anual)	-1,3	2,1	1,9
Població ocupada (% de variació anual)	-2,9	3,0	3,1
Població en atur (% de variació anual)	8,7	-2,9	-11,8
Taxa d'activitat de la població de 16 a 64 anys (%)	73,4	75,0	75,3
Taxa d'ocupació de la població de 16 a 64 anys (%)	61,9	63,8	65,5
Taxa d'atur (%)	15,5	14,8	12,9
Taxa de temporalitat (%)	24,1	25,1	21,1

Font: Enquesta de població activa (EPA), de l'INE.

El seu pes en la contractació s'ha reduït en 3,9 punts, fins al 19,5 %, el valor més baix des del 2014, si bé cal tenir en compte que la reforma laboral per primera vegada obre la porta a aquestes empreses a realitzar contractes indefinits (en particular els fixos discontinus). De fet, un 5,4 % dels contractes formalitzats per ETTs han estat fixos discontinus.

La proporció de l'atur de llarga durada va disminuir fins a un 38,4 % del total de la població en atur

El descens de l'atur el 2022 va venir acompanyat d'una reducció de la proporció d'atur de llarga durada, que va passar d'un 44,8 % el 2021 a un 38,4 %. La proporció d'atur de molt llarga durada (més de dos anys de cerca), en canvi, va pujar lleugerament a un 23,0 % (fa un any era d'un 22,3 %). De la taxa d'atur total del 2022 (d'un 9,7 %), 3,7 punts s'expliquen per persones desocupades que cerquen feina des de fa un any o més.

Es van assolir els valors més baixos des del 2008 tant en la taxa d'atur de les dones (10,3 %), com en la dels homes (9,1 %)

L'ocupació femenina va créixer durant el 2022 a un ritme una mica superior a la dels homes, i en tots dos casos, es va produir una millora important en les taxes d'ocupació de 16 a 64 anys, que van créixer més d'un punt percentual fins a un 66,7 % en les dones i un 73,8 % en els homes. La població activa dels homes va restar estancada i la de les dones va retrocedir lleugerament (-0,2 %), de manera que la creació d'ocupació va traslladar-se en gran mesura en una caiguda de l'atur: la taxa d'atur de les dones va baixar fins a un 10,3 % (2,5 punts inferior a la del 2021), mentre que la taxa d'atur dels homes va disminuir fins a un 9,1 % (1,3 punts inferior a la del 2021).

La taxa d'atur ha baixat l'any 2022 a gairebé tots els col·lectius, però continua alta entre els joves o els estrangers no comunitaris

L'ajust en l'ocupació durant la crisi sanitària va afectar més als col·lectius que ja prèviament partien d'un atur més alt. Durant el 2021 i el 2022 la recuperació econòmica ha permès una reducció de la taxa d'atur generalitzada per col·lectius. Amb tot, es continuen registrant taxes d'atur elevades en la població jove (la de 15 a 24 anys presenta una taxa d'un 24,1 %), en la població estrangera no comunitària (18,6 %) i entre les persones amb estudis només obligatoris (16,2 %). Catalunya mostra una taxa d'atur més alta que la UEM en tots els col·lectius, però les diferències més grans es produeixen precisament

en els joves (amb una taxa d'atur gairebé deu punts més alta que a la UEM). Per contra, la taxa d'atur de les persones amb estudis superiors (que inclou cicles formatius superiors i universitaris) van presentar la taxa d'atur més reduïda (4,9 %) i similar a la de la zona euro.

La taxa d'atur dels joves continua sent molt superior a Catalunya que a la zona euro, mentre que la taxa de les persones amb estudis superiors és la més baixa i similar a la zona euro

Taxa d'atur d'alguns col·lectius de població (%)

	Catalunya			Zona euro	Diferencial Catalunya/zona euro
	2021	2022	Variació 2022 (pp.)	2022	
Total	11,6	9,7	-1,9	6,8	2,9
Sexe					
Dones	12,9	10,3	-2,6	7,2	3,1
Homes	10,4	9,1	-1,3	6,4	2,7
Edat					
De 15 a 24 anys	28,9	24,1	-4,8	14,6	9,5
De 25 a 54 anys	10,4	8,4	-2,0	6,3	2,1
De 55 a 64 anys	9,3	8,4	-0,9	5,2	3,2
Nivell de formació assolit					
Fins a la secundària obligatòria	17,5	16,2	-1,3	12,0	4,2
2a etapa de l'educació secundària	13,5	10,9	-2,6	6,4	4,5
Superior	6,6	4,9	-1,7	4,3	0,6
Taxa d'atur de la població estrangera no UE-27	22,5	18,6	-3,9	13,0	5,6

Font: Idescat i Eurostat.

D'altra banda, el col·lectiu de població aturada és un dels que presenta més vulnerabilitat quant a la seva renda, i és rellevant conèixer quin percentatge rep una prestació o subsidi per desocupació. Aquesta cobertura, que va anar disminuint des del 2010 fins al 2017 (d'un 43,1 % fins a un 26,1 %), ha millorat des del 2017, tret del descens registrat l'any 2021. L'any 2022 ha pujat fins a un 32,2 %. De tota manera, la cobertura és relativament baixa, i suggereix que moltes persones tenen unes condicions laborals poc favorables i que els impedeixen generar drets a percebre prestacions d'atur.

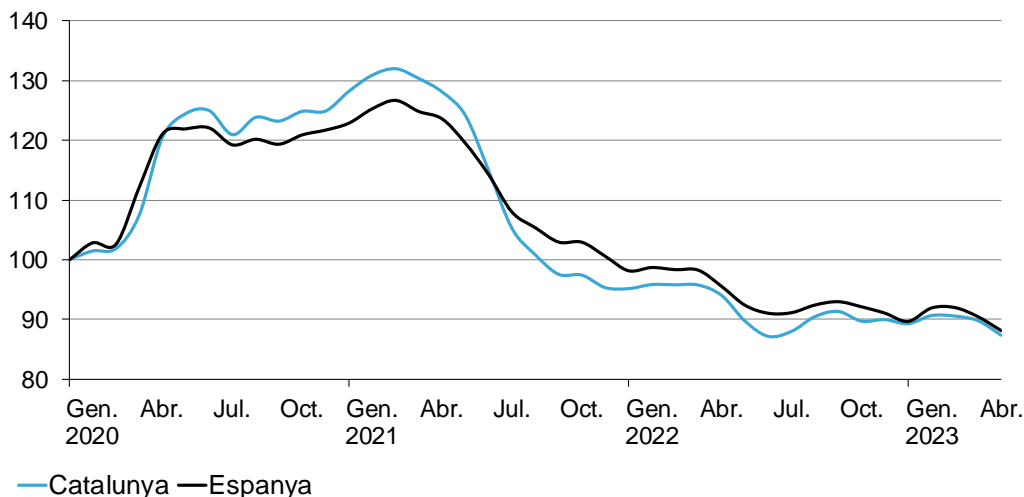
L'atur registrat va continuar amb una evolució favorable, amb una reducció d'un 18,9 % el 2022

El 2022, l'atur registrat es va reduir de manera significativa: un 18,9 % en mitjana anual respecte del 2021. El ritme de descens va ser més intens a la primera meitat de l'any, i els últims mesos el descens va alentir-se. A Espanya, el nombre de persones registrades a l'atur ha disminuït un 16,9 % en mitjana 2022. El febrer del 2021, el nombre

d'aturats registrats va assolir un màxim, de més de mig milió d'aturats registrats (que no s'assolia des del 2016) i, des de llavors, s'ha reduït progressivament fins a arribar a les 338.795 persones l'abril del 2023, el valor més baix des del 2008. D'aquesta manera, les dades d'enguany consoliden la recuperació del mercat de treball.

Des de finals del 2021, l'atur registrat s'ha mantingut per sota del nivell anterior a la irrupció de la pandèmia

(desembre 2019 = 100)



Font: Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

Les dades territorials de l'any 2022 mostren una millora generalitzada, si bé la taxa d'atur registral continua relativament alta a comarques com el Baix Penedès, el Montsià i el Baix Camp

Les dades territorials de l'any 2022 mostren una gran millora generalitzada de l'atur registrat respecte al 2021, especialment en aquelles comarques que pertanyen a l'Alt Pirineu i Aran. Per altra banda, si ens fixem en les taxes d'atur registral, les més altes corresponen a les comarques del Camp de Tarragona, les Terres de l'Ebre i el Penedès.

L'Idescat proporciona dades comarcals sobre l'evolució de l'afiliació al règim general (en aquest cas la variació interanual a desembre del 2022 segons la comarca on s'ubica el compte de cotització) i sobre l'evolució de l'atur registrat (variació anual de la mitjana del 2022). Addicionalment, l'Observatori del Treball calcula una taxa d'atur registral, que compara el volum de l'atur registrat amb una població activa hipotètica que estaria formada per les persones comptades dins l'atur registrat i les persones afiliades a la Seguretat Social (segons la residència de la persona afiliada). L'evolució d'aquestes dades (vegeu l'Annex per a més detall) mostra que l'any 2022 hi ha hagut una

millora generalitzada d'aquests indicadors laborals. No obstant això, hi ha diferències territorials importants entre comarques.

En l'àmbit comarcal, l'evolució més favorable en termes d'afiliació durant el 2022 s'ha produït al Baix Penedès (amb un creixement interanual d'un 5,1 % a desembre del 2022). També destaca l'augment a la Garrotxa (5,0 %) i l'Anoia (4,9 %), per sobre de la mitjana de Catalunya (d'un 3,4 % interanual). Per contra, l'evolució més desfavorable correspon a la Noguera (-3,1 %), les Garrigues (-1,1 %) i el Berguedà (-0,9 %).

Els decrements més intensos en l'atur registrat corresponen a l'Aran (- 42,9 %), el Pallars Sobirà (-30,3 %) i l'Alta Ribagorça (-29,2 %), enfront la mitjana de Catalunya del -18,9 %. Aquestes comarques tenen un nombre baix d'aturats registrats i, per tant, les variacions a la baixa impliquen un decreixement relatiu significatiu.

Finalment, les dades de desembre del 2022 de la taxa d'atur registral mostren que la més alta és la del Baix Penedès (14,1 %, enfront de la mitjana d'un 9,4 % a Catalunya), seguida del Montsià (11,7 %), el Baix Camp (11,5 %) i l'Anoia (11,4 %). Es manté, per tant, la situació dels darrers anys, quan aquestes comarques són les que han mostrat les taxes d'atur més altes. En sentit contrari, les taxes d'atur registral més baixes corresponen a l'Aran (3,1 %), l'Alta Ribagorça (4,2 %), la Cerdanya (4,5 %) i el Pallars Sobirà (5 %). Ja fa anys que aquestes comarques encapçalen els llistats de comarques amb taxes d'atur més reduïdes. En comparació amb la situació pre pandèmia, la taxa d'atur registral del 2022 per a Catalunya (d'un 9,4 %), és inferior al valor que presentava el 2019 (10,6 %), i s'ha produït una reducció a totes les comarques (excepte a la Terra Alta i a la Segarra). La disminució més gran correspon al Baix Empordà i al Baix Penedès (amb reduccions que superen els 3 punts percentuals).

Requadre 6. Evolució recent de la temporalitat a Catalunya arran de la darrera reforma laboral

La reforma laboral que va entrar en vigor l'any 2022 arriba després de diverses reformes que no van aconseguir reduir l'alta temporalitat

Un dels principals problemes estructurals del mercat laboral català al llarg de les darreres dècades ha estat la seva alta temporalitat i rotació, molt superior als estàndards europeus. La literatura acadèmica ha tractat àmpliament els efectes negatius associats a una alta temporalitat al mercat de treball (Toharia, 2005; García-Serrano i Malo, 2013; Doménech, 2022). Entre d'altres, destaca l'alta sensibilitat de l'ocupació al cicle econòmic (amb ajustos molt grans en termes de destrucció d'ocupació en les recessions); menys productivitat agregada i pèrdua d'eficiència econòmica amb la rotació; impacte negatiu en les diferents dimensions de la qualitat del treball (estabilitat, condicions de treball, formació, rendes salarials, carrera laboral); i efectes indirectes en termes d'emancipació tardana de les generacions joves, menys natalitat, problemes d'accés a l'habitatge, etc.

Des que la contractació temporal va introduir-se dins del marc legal espanyol l'any 1984, la temporalitat va disparar-se fins a arribar a màxims d'un 34,6 % a Catalunya l'any 1994 (a Espanya va arribar a un 33,7 % aquell any). Des d'aleshores, es van realitzar diverses reformes laborals amb l'objectiu de reduir-la, sobretot dirigides a reduir la bretxa de costos entre la contractació indefinida i la temporal, però amb resultats poc exitosos a l'hora de disminuir la temporalitat. Després d'assolir màxims a mitjan anys noranta, la temporalitat va reduir-se (especialment a Catalunya on va caure fins a situar-se al voltant del 25 % abans de la crisi financera, mentre que a Espanya el descens va ser menor). Tot i això, a partir del 2010 va restar relativament estable en valors encara molt superiors a la mitjana europea.

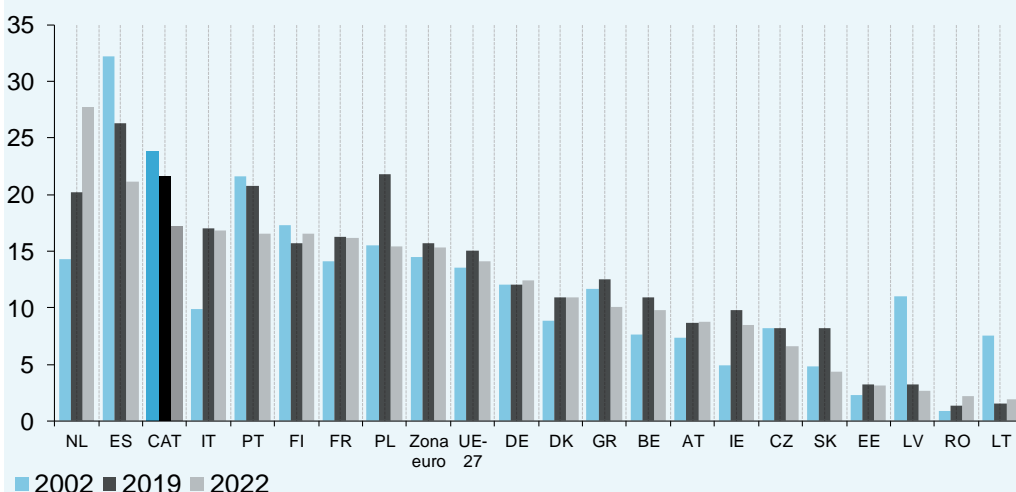
També es constata que al llarg de les darreres dècades l'economia espanyola ha estat la que ha presentat gairebé sistemàticament la temporalitat més alta a la UE. A més, es tracta d'una temporalitat molt superior a la UE en tots els sectors de l'economia, de manera que

aquest fet no s'explica pel fet de tenir una estructura productiva amb més pes d'activitats amb ocupació estacional com el turisme, sinó per factors de regulació i institucionals que expliquen l'ús excessiu d'aquesta figura.

El 2021 el govern central va aprovar una nova reforma laboral en el context del desplegament del programa Next Generation EU, que no només implica inversions sinó també reformes estructurals. Aquest requadre realitza una anàlisi descriptiva de les dades d'ocupació indefinida i temporal disponibles per a l'any 2022 per al cas català, informació que confirma que la temporalitat ha caigut a mínims històrics. En tot cas, caldrà esperar un temps per conèixer els impactes a mitjà i llarg termini d'aquesta política.

Durant molts anys la temporalitat ha estat de les més altes de la UE

(% d'assalariats temporals / total assalariats)



Font: Idescat i Eurostat.

La reforma laboral restringeix de manera significativa l'ús de contractes temporals i converteix el contracte indefinit en la modalitat per defecte

El mes d'abril del 2022 va entrar plenament en vigor la reforma laboral aprovada a finals del 2021 pel govern central, una reforma que es va acordar entre sindicats, organitzacions empresarials i govern. Els principals punts de la reforma són que es restringeix la temporalitat i es reforça la seva causalitat (ha d'existir una causa que justifiqui perquè es fa un contracte temporal), alhora que el contracte indefinit es converteix en l'opció per defecte. Així, s'elimina la modalitat de contracte temporal que més s'utilitzava (el contracte d'obra i servei), i es restringeix molt l'ús de la segona modalitat més emprada, el contracte temporal per circumstàncies de la producció. El contracte temporal podrà tenir una durada de màxim sis mesos i només es podrà

utilitzar quan es donin increments ocasionals i imprevisibles de l'activitat que no puguin ser atesos amb els treballadors de l'empresa.

Al mateix temps, la reforma impulsa el contracte indefinit fix discontinu com a una de les vies de flexibilitat de l'empresa, per atendre la temporalitat vinculada a l'estacionalitat, a les subcontractes i a les Empreses de Treball Temporal (ETTs). En tot cas, el contracte fix discontinu, al ser indefinit, implica més drets, més indemnització i també major vinculació entre treballador i empresa. Tots aquests canvis han conduït a un creixement intens en el nombre de treballadors indefinits durant l'any 2022, ja que s'ha produït una conversió molt intensa de temporals a indefinits, i a més, una part molt més gran de la nova ocupació generada ja es fa amb contractes indefinits.

Finalment, la reforma laboral també introdueix el Mecanisme RED de flexibilitat i estabilització de l'ocupació, que ve a consolidar i revisar els Expedients Temporals de Regulació d'Ocupació (ERTO) davant de crisis cícliques i sectorials. Aquesta figura va ser la principal eina d'ajust davant la crisi sanitària, i va possibilitar una evolució molt més favorable de l'ocupació i amb menys costos socials que en anteriors recessions.

EI 2022 s'ha produït un creixement intens de la població ocupada amb contracte indefinit

L'any 2022 l'ocupació va mostrar un creixement significatiu, i el nombre mitjà d'afiliats al règim general el desembre del 2022 era un 3,4 % superior a un any abans, amb un augment de 98.068 persones. Si mirem com va variar aquest estoc de persones afiliades segons si el contracte és indefinit o temporal, la nota destacada és la forta davallada dels afiliats temporals (311.785 afiliats temporals menys que fa un any, - 42,6 % interanual), mentre que els afiliats amb contracte indefinit han augmentat en 401.133 persones (+ 20,1 % interanual). La categoria d'Altres (que inclou col·lectius que no tenen contracte laboral, com funcionaris, alguns socis treballadors de cooperatives, pràctiques no laborals a empreses, etc.) ha incrementat en 8.719 persones afiliades. Per tant, els indefinits van augmentar per la conversió de temporals i també perquè una part més gran de la nova ocupació generada va ser de naturalesa indefinida.

L'augment de l'afiliació indefinida s'explica sobretot pels indefinits a jornada completa (un 56,3 % de l'increment), mentre que un 25,1 % de l'augment es deu als indefinits a temps parcial i un 18,6 % als fixos discontinus

Dins de les persones afiliades amb contracte indefinit, els fixos discontinus experimenten un creixement molt intens (s'han més que duplicat en un any), però la major part de l'augment de l'afiliació indefinida en el darrer any (un 56,3 %) prové dels indefinits a jornada completa. Un 25,1 % de l'augment va provenir d'indefinits a temps parcial i un 18,6 % de fixos discontinus.

Més de la meitat de l'augment de l'ocupació indefinida s'explica pels treballadors indefinits a jornada completa

Afiliats mensuals mitjans al règim general per tipus de contracte i jornada

	Variació desembre 2021- desembre 2022				
	Desembre de 2021	Desembre de 2022	Variació en persones	% sobre variació total de l'ocupació indefinida	% de variació relativa
Total afiliats	2.875.823,8	2.973.891,5	98.067,6	-	3,4
Total afiliats indefinits	1.993.365,6	2.394.498,9	401.133,3	-	20,1
Indefinits a jornada completa	1.597.050,8	1.823.064,1	226.013,3	56,3	14,2
Indefinits a jornada parcial	334.589,9	435.147,1	100.557,2	25,1	30,1
Indefinits fixos discontinus	61.724,8	136.287,7	74.562,9	18,6	120,8
Total temporals	731.069,1	419.284,1	-311.785,0	-	-42,6
Temporals a jornada completa	449.546,6	281.131,0	-168.415,7	-	-37,5
Temporals a jornada parcial	266.641,6	123.666,4	-142.975,2	-	-53,6
Aprenentatge, formació i pràctiques	14.880,8	14.486,8	-394,1	-	-2,6
Altres	151.389,2	160.108,5	8.719,3	-	5,8
% d'afiliats temporals sobre el total	25,4	14,1		-	-
% de fixos discontinus sobre el total	2,1	4,6		-	-

Font: Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

La pèrdua de pes dels treballadors temporals ha estat molt més gran que l'increment de fixos discontinus, que passen a representar un 4,6 % dels afiliats generals (enfrent un 2,1 % un any abans)

Si considerem el pes dels afiliats temporals (un indicador que seria similar a la taxa de temporalitat de l'EPA), el desembre del 2022 era d'un 14,1 % del total d'afiliats al règim general. Un any abans (desembre 2021), el pes era d'un 25,4 %, i abans de la pandèmia

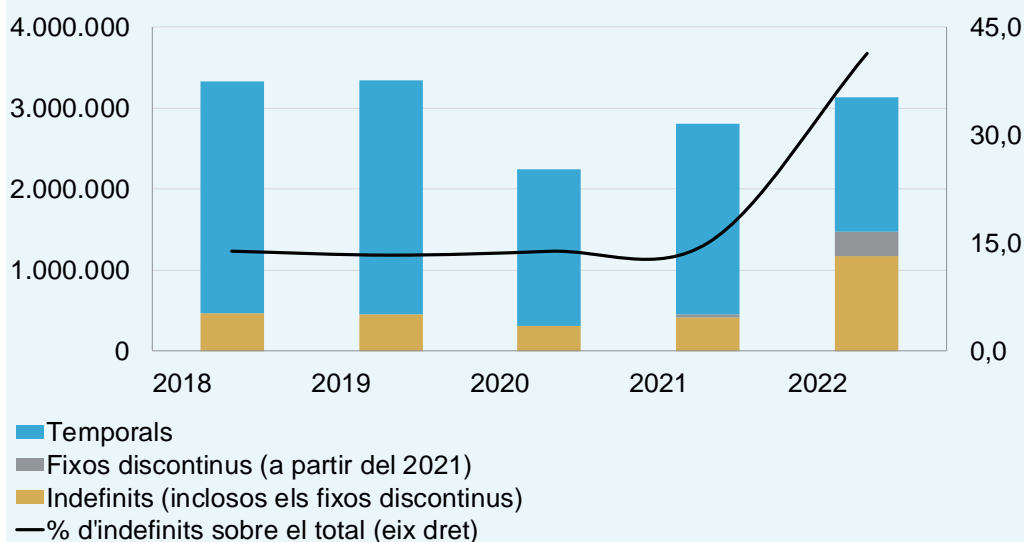
(desembre 2019) era d'un 26,7 %. Com ja s'ha apuntat, el fenomen del descens de la temporalitat ha anat acompanyat d'un cert guany de pes dels fixos discontinus, si bé la caiguda en la temporalitat ha estat molt més gran que l'augment de pes dels fixos discontinus. Així, els fixos discontinus representaven a finals del 2022 un 4,6 % dels afiliats al règim general, quan fa un any eren un 2,1 % (el desembre del 2019 el pes també era d'un 2,1 %). Pel que fa al pes del temps parcial, no s'observa que el seu pes hagi incrementat arran de la reforma laboral (de fet, ha disminuït d'un 20,9 % el desembre del 2021 a un 18,8 % dels afiliats al règim general el desembre del 2022).

Els nous contractes indefinits gairebé es tripliquen el 2022 i assolixen un volum rècord

La informació de les oficines de treball de la Generalitat (OTG) sobre contractes també confirma les tendències apuntades. Es produeix una forta davallada en la creació de contractes temporals i un creixement molt intens dels contractes indefinits, que es multipliquen per 2,8 en el conjunt del 2022 i assolixen un volum històric. La proporció de contractes indefinits sobre el total durant el 2022 ha estat d'un 41,4 %, molt per sobre de la proporció al voltant del 13-15 % que presentava a les darreres dècades (el 2021 va ser d'un 15,1 %).

La proporció de contractes indefinits ha estat d'un 40%, molt superior a la mitjana del 15% dels últims anys

Contractes indefinits i temporals (Nombre absolut i proporció d'indefinitos)



Font: Observatori del Treball i del Model productiu.

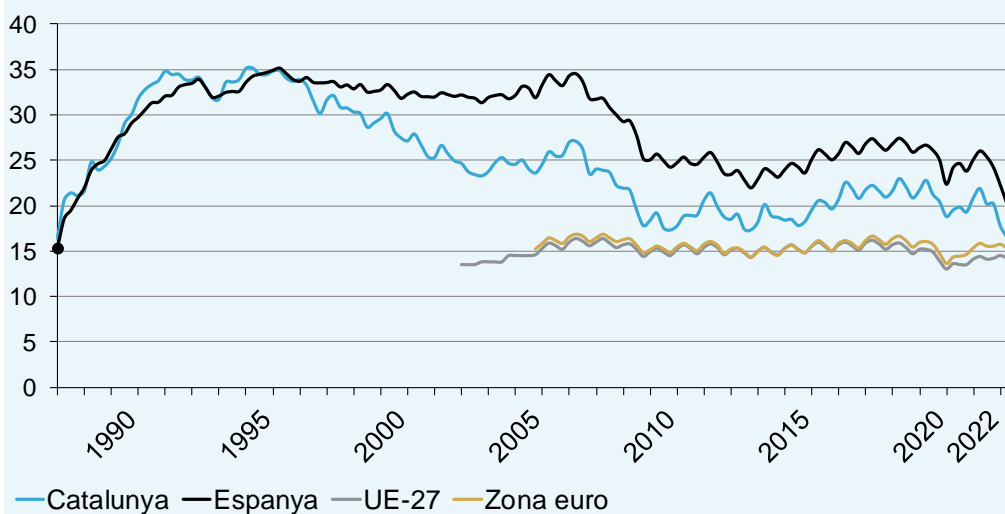
La taxa de temporalitat cau el 2022 fins a una mitjana del 17,2 %, que representa un mínim anual històric

Les dades de l'EPA també confirmen el creixement intens de la població ocupada indefinida durant el 2022 (d'un 7,0 %, amb un increment absolut de 161.600 persones), mentre que l'ocupació temporal va caure un 14,1 % (84.800 treballadors temporals menys). Això va determinar una caiguda significativa de la taxa de temporalitat, que assoleix un mínim anual històric (17,2 %).

D'altra banda, l'EPA detecta un fort augment dels fixos discontinus, però aquests tenen una menor importància que en el cas de l'afiliació. Així, l'EPA comptabilitzava el quart trimestre del 2022 70,6 milers d'ocupats fixos discontinus (un 2,3 % del conjunt dels assalariats) mentre que l'afiliació comptava 136,3 milers de fixos discontinus el desembre del 2022 (un 4,6 % dels afiliats al règim general). Diversos analistes han alertat que l'EPA pot estar tenint problemes a l'hora de captar una ocupació intermitent com és la dels fixos discontinus i podria estar infraestimant aquest tipus d'ocupació.

La taxa de temporalitat arriba a un mínim històric el 2022

(% d'assalariats temporals/ total assalariats)



Font: Enquesta de població activa (EPA), de l'INE.

A la segona meitat del 2022 la taxa de temporalitat va seguir a la baixa i el quart trimestre va arribar a un 14,5 %, per primera vegada en valors similars als de la zona euro (14,6 %)

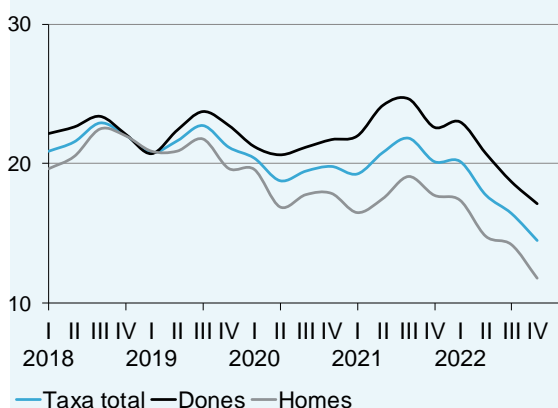
El dinamisme del mercat de treball i el nou marc laboral establert per la reforma laboral del 2021 han conduït, com ja s'ha comentat, a una reducció intensa de la taxa de temporalitat a Catalunya, que disminueix d'un 20,5 % el 2021 fins a un 17,2 % en mitjana del 2022. A Espanya, on la taxa de temporalitat els darrers anys ha estat

sistemàticament més alta que a Catalunya (entre 4 i 5 punts superior), també es va reduir fins a mínims (fins a un 21,2 % en mitjana 2022). Cal recordar que la taxa de temporalitat va disparar-se a mitjan anys vuitanta, i des d'aleshores ha restat en valors molt alts, i molt per sobre de la mitjana europea. La taxa de temporalitat a la UE-27 ha estat d'un 14,2 % en el conjunt del 2022. Cal destacar que la reducció de la temporalitat a Catalunya ha estat especialment marcada a la segona meitat del 2022, i el quart trimestre del 2022 la taxa de temporalitat ha arribat a un 14,5 %, un valor ja molt similar al de la UE-27 (13,5 %) o la zona euro (14,6 %). El primer trimestre del 2023 la taxa de temporalitat continua baixant a Catalunya i marca un nou mínim històric (14,3 %).

La taxa de temporalitat cau a tots els col·lectius i a gairebé totes les branques d'activitat, però presenta resistència a baixar al sector públic

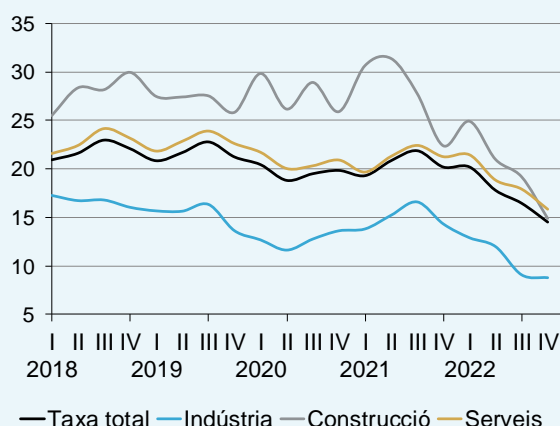
La reducció de la taxa de temporalitat ha beneficiat gairebé tots els col·lectius, amb una davallada més gran en les franges d'edat de menor edat. La reducció més intensa és per a la població de 16 a 24 anys, si bé encara continuen mostrant una temporalitat molt elevada (per sobre del 40 % a finals del 2022). La davallada en la temporalitat s'ha concentrat al sector privat, que els darrers anys ja mostrava una temporalitat molt més baixa que el sector públic. Per tant, hi ha marge per a noves reduccions de la temporalitat agregada si el sector públic disminueix la seva.

La taxa de temporalitat baixa per a les dones i els homes (% d'assalariats temporals/ total assalariats)

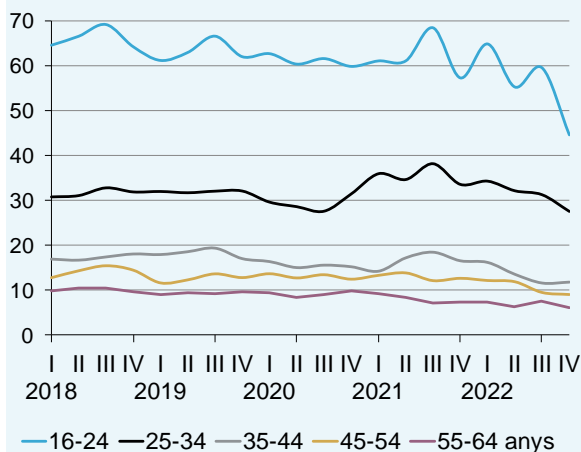


Font: Enquesta de població activa (EPA), de l'INE.

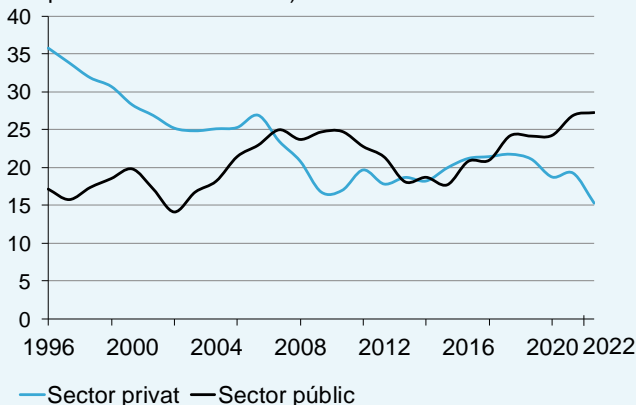
També es redueix a tots els grans sectors d'activitat (% d'assalariats temporals/ total assalariats)



La taxa de temporalitat baixa sobretot per als joves



Els darrers anys la taxa de temporalitat al sector públic ha superat la del sector privat (% d'assalariats temporals/ total assalariats)

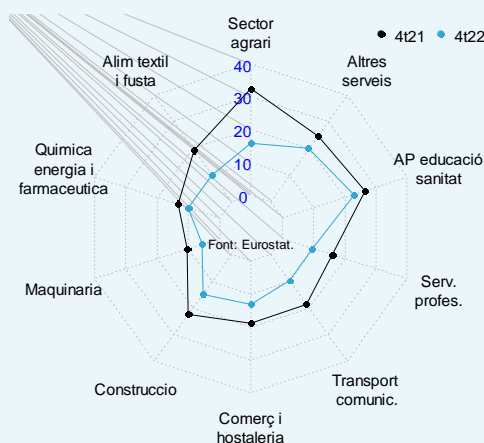


Font: Enquesta de població activa (EPA), de l'INE.

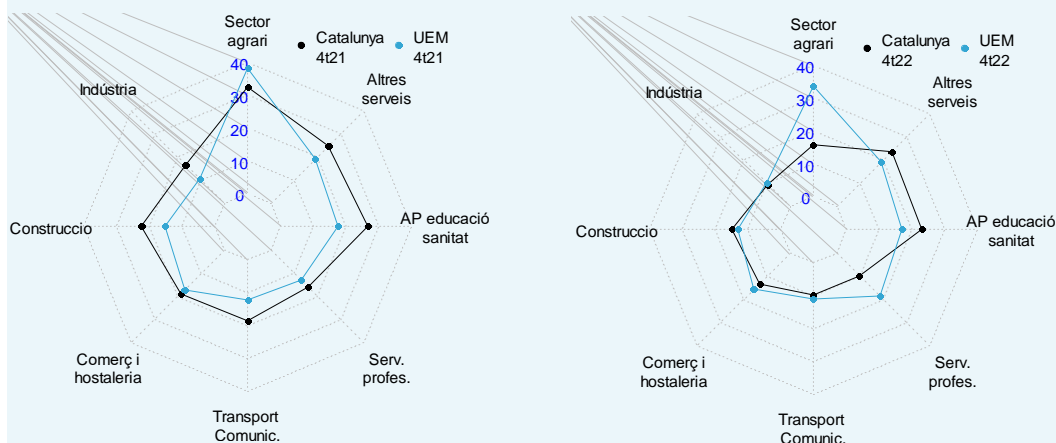
Per sectors d'activitat, la temporalitat cau en tots ells, però especialment a la construcció, ja que la reforma laboral ha suprimit el contracte d'obra i servei, d'ampli ús en aquest sector, i a la vegada, ha introduït el nou contracte indefinit adscrit a obra (per a treballadors que encadenen obres diferents però sota la mateixa empresa, etc.) pensat per a aquest sector. També destaca la reducció de la temporalitat a la indústria, que ja partia com el sector d'activitat amb temporalitat més baixa. Els serveis és el sector que encara mostra la temporalitat més elevada (també cal tenir en compte que els treballadors del sector públic, on la temporalitat és més alta, estan inclosos als serveis). Per branques desagregades d'activitat, destaca la caiguda de la temporalitat al sector agrari, a la construcció, a l'agrupació d'indústria alimentària i tèxtil i al transport, mentre que l'administració pública, sanitat i educació mostren un descens molt contingut.

Quan es comparen les dades de temporalitat per branques a Catalunya amb la zona euro, pot observar-se que, abans de la reforma, la temporalitat era força més alta a Catalunya en gairebé totes les activitats (les úniques branques on era força similar era en el comerç i l'hostaleria, i era inferior al sector agrari). El 2022, la temporalitat convergeix als valors europeus en gairebé totes les branques, tret de la categoria d'AP, educació i sanitat.

Descens de la taxa de temporalitat a totes les branques



Abans la temporalitat era més alta que a la UEM a totes les branques pero el 2022 convergeix



Font: Eurostat i elaboració pròpia a partir de les microdades de l'EPA.

Caldrà més informació i un horitzó temporal més llarg per a disposar d'avaluacions rigoroses sobre l'impacte econòmic de la reforma laboral

Tot i els senyals que apunten cap a una millora en l'estabilitat en el mercat de treball, caldrà més informació i un horitzó temporal més llarg per a avaluar els efectes de la reforma sobre múltiples dimensions (Banc d'Espanya, 2022). Caldrà tenir en compte l'impacte sobre variables com l'ocupació, l'atur, les rendes salarials, o la productivitat, així com l'impacte heterogeni sobre diferents col·lectius. És fonamental analitzar si la reforma laboral acaba implicant un major temps de treball anual per als treballadors d'aquesta nova ocupació generada. En particular, és interessant veure si passa això per al cas d'algunes d'aquestes modalitats contractuals que estan creixent (com els fixos discontinus), en particular si augmenten les hores treballades i els ingressos anuals derivats de l'activitat laboral en aquestes

modalitats(ja que també compten amb períodes d'inactivitat sense ingressos per treball).

En segon lloc, les dades disponibles fins al moment apunten a uns bons resultats de la reforma laboral en un moment de recuperació econòmica. Tot i això, caldrà veure si amb aquesta reforma s'ha aconseguit modificar el patró habitual d'ajust al mercat de treball en moments de crisi, que en el passat s'ha caracteritzat per destrucció molt intensa del treball temporal i altres formes precàries de treball. A la crisi sanitària, els ERTOS van implicar un nou model d'ajust, i cal veure si en un futur amb la reforma laboral es mantenen els mecanismes d'ajust que permeten preservar en major mesura l'ocupació.

Alguns treballs recents, com els realitzats per BBVAResearch (2022) per al cas espanyol, destaquen que l'èxit de la reforma a mitjà termini dependrà de si aconsegueix incrementar l'ocupació (en termes d'hores treballades per treballador) i la productivitat. Troben evidència, a més, que el creixement de la contractació indefinida estaria beneficiant en gran mesura els treballadors joves. Al mateix temps, alerten d'alguns efectes menys positius, com un increment de la rotació laboral en els treballadors indefinits, alhora que el fet de reduir la temporalitat podria complicar la sortida de l'atur de determinats col·lectius per als quals la temporalitat era una via habitual per abandonar l'atur (tot i que de manera intermitent). El Banc d'Espanya (2022) també apunta que la rotació laboral agregada ha disminuït però a la vegada han augmentat les taxes de sortida des dels contractes indefinits. Així mateix, tot i la bona evolució de l'ocupació, el comportament de les hores treballades mostra certa feblesa i caldrà seguir amb atenció la seva trajectòria futura.

D'altra banda, el nou marc de contractació no sembla haver reduït la gran volatilitat que es produeix en les dades diàries d'afiliació en els tancaments de mes, i que s'explica per un abús en l'augment de baixes de treballadors quan el mes tanca abans de festius o de períodes de vacances. Aquest tipus de pràctiques es produeix sobretot en el cas de treballadors temporals o també de fixos discontinus, als quals l'empresa dona de baixa en la Seguretat Social quan entren en un període d'inactivitat. Tot plegat, implica que la inspecció de Treball ha de continuar amb la tasca de vigilància contínua per evitar els fraus i abusos que es puguin produir. L'ús de tècniques de tractament de dades massives poden facilitar el seguiment d'aquestes males pràctiques.

Referències bibliogràfiques:

BANCO DE ESPAÑA. « Informe anual 2022 ». Maig 2022 [en línia].

BBVA RESEARCH. « Reforma laboral: seis meses después ». Juliol 2022 [en línia].

BBVA RESEARCH. « Reforma laboral: luces y sombras ». Agost 2022 [en línia].

DOMÉNECH, R. «La reforma laboral de 2021: una evaluación preliminar». Cuadernos de Información Económica [Madrid: FUNCAS], Marzo-Abril 2022.

GARCÍA-SERRANO, C.; MALO, M.Á. «Beyond the contract type segmentation in Spain ». Employment Working Paper núm. 146, [Ginebra: Organització Internacional del Treball], 2013.

MALO, M.Á. «La reforma laboral de 2021: ¿hacia el fin de la temporalidad? ». Cuadernos del Mercado de Trabajo, número 9 [Madrid: Servicio Público de Empleo Estatal, Ministerio de Trabajo y Economía Social], Abril 2023.

TOHARIA, L. (DIR.) «El problema de la temporalidad en España: un diagnóstico». [Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales], 2005.

Requadre 7. Teletreball: canvi conjuntural o estructural?

Gemma García

Universitat de Barcelona i IEB

La pandèmia va tenir un notable impacte en l'economia mundial i en els mercats laborals. Més enllà de la conjuntura del moment, la crisi sanitària va donar lloc a una acceleració d'algunes de les transformacions estructurals que ja s'anaven registrant en els darrers anys. D'entre elles, sens dubte, cal esmentar la digitalització de l'economia, que va passar a ser gairebé una qüestió de supervivència. L'increment en les vendes en línia, l'èxit de les plataformes de reproducció en línia, la docència a distància o el creixement en la compra de béns i serveis via internet són exemples clars de l'avenç en la digitalització. Destaca, però, l'adopció de tecnologies digitals en l'àmbit del treball, fet que va permetre mantenir bona part de l'activitat econòmica en el període de confinament i posterior desescalada. El teletreball va registrar, així, augments notables en tots els països i Catalunya no n'és una excepció.

Diversos factors condicionen les possibilitats de treballar a distància. És evident que, com a condicions necessàries, cal disposar de la infraestructura tecnològica i les competències digitals de la població. A banda d'això, però, l'adopció del teletreball dependrà en gran manera de l'estructura productiva. Bona part de les activitats de serveis, i més concretament els serveis intensius en coneixement i TIC, són els que presenten més possibilitats de teletreballar. Però dins d'un mateix sector es detecten diferències substancials entre territoris en funció de les característiques de les ocupacions i de les empreses (vegeu Milasi *et al.*, 2020¹²). Així, la major o menor presència de treball per compte propi té una incidència significativa. El major o menor pes d'ocupacions d'alta qualificació (directors-gerents, tècnics i professionals i tècnics de suport) té també una rellevància clau en les possibilitats d'implementar el teletreball. De la mateixa manera, el major o menor pes que l'economia irregular tingui en el país pot

¹² Milasi, S., González-Vázquez, I. i Fernández-Macías, E. (2020). “[Telework in the EU before and after the COVID-19: where we were, where we head to](#)”. *Science for Policy Briefs*. European Commission.

dificultar l'adopció del teletreball. Igualment, la dimensió empresarial pot tenir una incidència clara en la posició dels diversos territoris.

La presa en consideració d'aquests factors permet avaluar el percentatge d'ocupats que potencialment podrien teletreballar. Dingel i Neiman (2020)¹³ han avaluat el teletreball potencial a els Estats Units xifrant-lo al voltant del 37 %. Fadinger i Schymik (2020)¹⁴, per la seva banda, estimen un potencial de teletreball a Alemanya del 42 % dels ocupats. En el cas d'Espanya, s'han dut a terme diverses estimacions de la població ocupada que podria teletreballar, amb uns resultats que oscil·len del 30,6 % d'Anghel *et al.* (2020)¹⁵, el 32,5 % de Rodríguez (2020)¹⁶ o del 33 % de Palomino *et al.* (2020)¹⁷. Catalunya (juntament amb Madrid) ocupa una posició capdavantera entre les CCAA, amb un 33,5 %, 35 % o 36 % de població ocupada que potencialment podria teletreballar, respectivament, segons els estudis citats.

Els efectes de la pandèmia

Catalunya enregistrava abans de la pandèmia un percentatge d'ocupats que treballaven des de casa sensiblement menor que en altres economies del nostre entorn. Així, l'any 2019 només el 8,6 % dels ocupats a Catalunya teletreballaven (de manera habitual –més de la meitat dels dies treballats– o ocasional), enfront del 14,6 % registrat de mitjana de la UE-27 i molt lluny dels països capdavanters com Suècia (37,8 %), Països Baixos (37,2 %), Luxemburg (33,4 %) o Finlàndia (32,1 %). Aquest diferencial s'explicava pel teletreball de manera ocasional, mentre que en el cas del teletreball usual les diferències són molt menors.

L'esclat de la pandèmia, com s'ha dit, va suposar un increment generalitzat en el teletreball. L'any 2021 el percentatge d'ocupats que va teletreballar a Catalunya va assolir el 19 % de la població ocupada, amb un augment de més de 10 punts respecte al 2019. Això la situa

¹³ Dingel, J. i Neiman, B. (2020). "[How Many Jobs Can be Done at Home?](#)", *NBER Working Paper* No. 26948.

¹⁴ Fadinger, H. i Schymik, J. (2020). "[The costs and benefits of home office during the Covid-19 pandemic: Evidence from infections and an input-output model for Germany](#)". *Covid Economics*, 9:107-134.

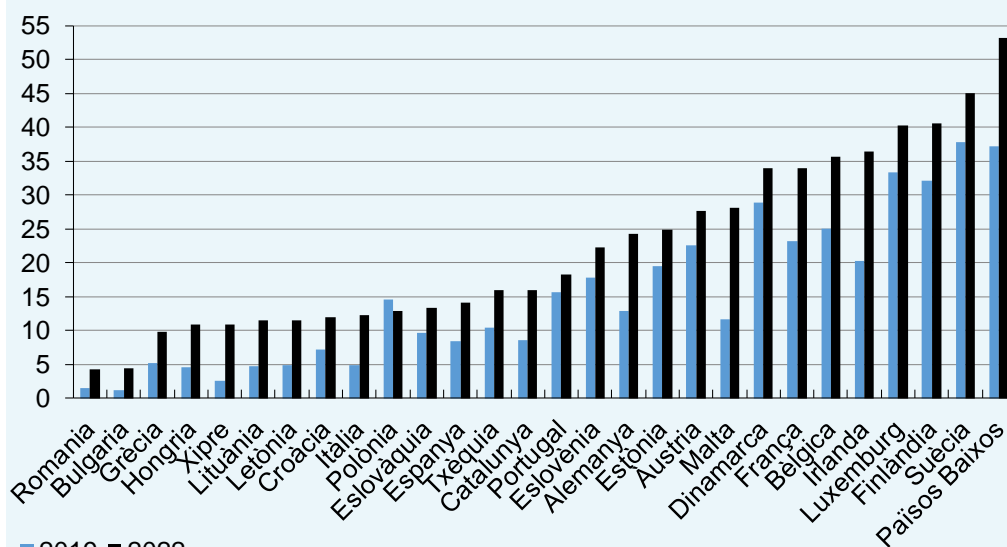
¹⁵ Anghel, B., Cozzolino M. i Lacuesta, A. (2020). "[El teletrabajo en España](#)". *Boletín Económico* 2/2020. Banco de España.

¹⁶ Rodríguez, D. (2020). "[Teletrabajo, acceso a Internet y apoyo a la digitalización en el contexto del Covid-19](#)". *Fedea Apuntes* 2020/08.

¹⁷ Palomino, J.C., Rodríguez, J. G. i Sebastián, R. (2020). "[Teletrabajo en España, ¿estamos Preparados para el distanciamiento?](#)". Blog Nadaesgratis, maig.

entre les economies amb majors increments d'aquesta modalitat de treball, tot i que per sota dels percentatges de teletreball potencial. Cal dir que això s'explica fonamentalment per l'increment molt notable en els treballadors que declaren teletreball més de la meitat dels dies de la setmana (que van passar a ser el 12,6 % dels ocupats el 2021, vuit punts més que el 2019), i es produeix amb menys intensitat en els que afirmen treballar des de casa de manera ocasional. I és que aquest va ser, sens dubte, el canvi provocat per la pandèmia. El confinament va donar lloc a què el teletreball fos la situació habitual tots els dies laborables.

El teletreball a la Unió Europea (% d'ocupats)



■ 2019 ■ 2022

Font: INE i Eurostat.

Les xifres agregades de teletreball amaguen, però, una diversitat de situacions. En primer lloc, cal destacar la notable diferència entre treballadors assalariats i la resta. En el cas dels assalariats el 2022 un 13,1 % d'aquests teletreballen, percentatge que s'eleva al 30,9 % entre els no assalariats.

Per estrats d'edat, els ocupats de més edat han estat els que han registrat sempre una major presència del teletreball, mentre que la població més jove ha estat sempre la que menys ha utilitzat aquesta modalitat. Segons sexe, el teletreball era, abans de la pandèmia, lleugerament més freqüent entre els homes que a les dones. Les noves relacions laborals després de la Covid-19 han portat a un fort impuls del teletreball en la franja d'edats de 35 a 44 anys i a una major extensió d'aquesta modalitat entre les dones, i en especial del teletreball habitual. Cal tenir la precaució de què la utilització del teletreball com a mesura de conciliació no acabi, però, traduint-se en una major segregació per gènere.

Caracterització del teletreball a Catalunya i a Espanya

	2019	2022
Catalunya		
Total ocupats	8,6	15,9
Assalariats	4,5	13,0
No assalariats	31,0	30,9
Segons sexe		
Homes	8,7	15,0
Dones	8,4	17,0
Segons edat		
16-34 anys	7,5	11,6
35-44 anys	8,9	18,1
45 i més anys	8,9	17,0
Espanya		
Total ocupats	8,3	13,9
Assalariats	4,2	10,5
No assalariats	30,2	31,9
Segons sexe		
Homes	8,9	13,4
Dones	7,6	14,4
Segons edat		
16-34 anys	5,5	11,3
35-44 anys	9,0	15,3
45 i més anys	9,4	14,4

Font: Enquesta de població activa (EPA), INE.

El teletreball és també més freqüent a mesura que ens desplacem cap a decils de salaris més elevats. Això s'explica fonamentalment per la tipologia d'ocupacions on és més factible aplicar la modalitat de teletreball.

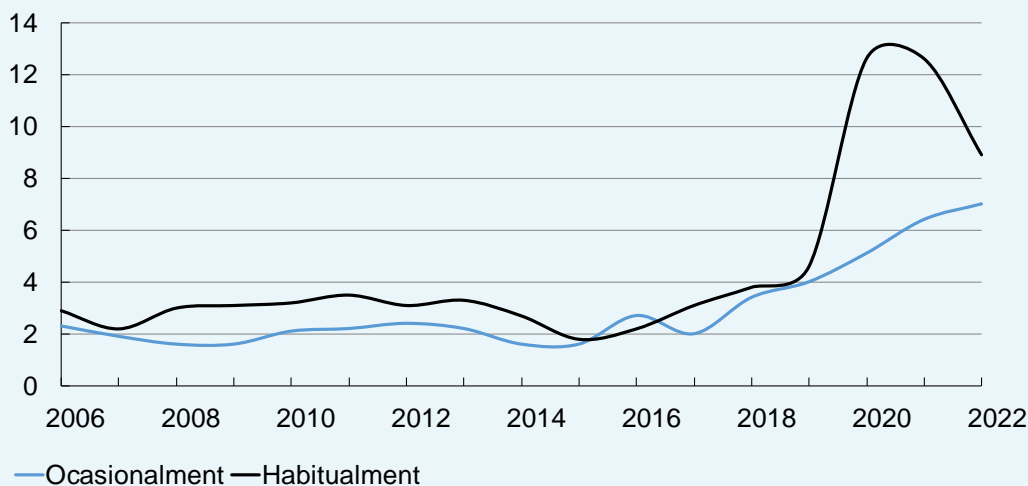
El teletreball post-Covid

La fi de les restriccions i el retorn a la “normalitat” han suposat, però, una davallada en el teletreball de manera generalitzada als països europeus l'any 2022. A la mitjana de la UE27 els ocupats que teletreballen han passat del 24,2 % al 22,6 %. Catalunya se situa entre les economies on més ha davallat aquesta modalitat, passant del 19 % al 15,9 % dels ocupats.

L'augment del teletreball registrat durant la pandèmia va ser doncs conjuntural? O estem davant d'un canvi de caràcter més estructural? Una anàlisi detallada de les xifres a Catalunya (com a tots els països

europèus) permet comprovar que la reducció en l'ús del teletreball es produeix exclusivament en els que treballen des de casa més de la meitat de dies a la setmana. Contràriament, el teletreball ocasional¹⁸ ha continuat creixent. Sembla haver-se produït, doncs, un canvi significatiu en l'àmbit de les relacions laborals conduent cap a l'extensió del treball híbrid, on predomina el retorn a la presencialitat però amb una certa flexibilitat per teletreballar una part dels dies de jornada laboral.

Evolució del teletreball a Catalunya (% d'ocupats)



Font: INE.

Quins factors poden influir en aquestes tendències? D'una banda, el teletreball té efectes positius en la productivitat (Bloom *et al.* 2015¹⁹) arran d'una major capacitat de concentració, més flexibilitat en la gestió del temps de treball i menys aturades en la jornada de treball (sempre que es donin les condicions²⁰). Des de l'òptica de l'empresa, el treball en remot pot suposar menors costos d'espai necessari i menor rotació dels treballadors. A escala macroeconòmica, la reducció en els desplaçaments té també efectes positius en termes de temps i cost de transport i reducció de la contaminació. També poden, però, assenyalar-se alguns possibles efectes negatius com poden ser els riscos derivats de la seguretat en les connexions o un cert "aïllament" laboral.

¹⁸ I que correspondria a aquells treballadors que, tot i haver retornat presencialment al seu lloc de treball, disposen d'un o dos dies a la setmana per treballar des de casa.

¹⁹ Bloom, N., Liang, J., Roberts, J. i Ying, Z. J. (2015). "Does working from home work? Evidence from a Chinese experiment". *The Quarterly Journal of Economics*, 130(1), 165-218.

²⁰ Probablement, l'adopció precipitada i forçada del teletreball durant la crisi de la Covid no era el millor escenari perquè s'acomplissin aquestes condicions.

Sembla clar, però, que els efectes positius superen els potencials costos, de manera que estem probablement davant de canvis permanents en l'organització de les relacions laborals. De fet, en el cas de l'economia espanyola, s'estima que l'adopció de manera generalitzada per als treballadors que potencialment poden teletreball portaria a un augment de la productivitat d'entre l'1,4% i el 6,2% (Canals i Carreras 2020²¹).

Ara bé, com s'ha vist, les dades un cop superada la pandèmia ofereixen alguns dubtes respecte d'aquesta evolució. En aquest sentit, és rellevant tenir present que la legislació laboral en matèria de teletreball pot afectar els incentius per aplicar o no aquesta modalitat. En el cas d'Espanya, cal dir que abans de la pandèmia el teletreball estava contemplat únicament de manera genèrica a l'Estatut dels Treballadors. L'extensió forçada d'aquesta modalitat va portar a l'aprovació de la Llei 10/2021 de treball a distància. En ella s'estableix que en el cas que el teletreball superi el 30 % de la jornada laboral s'ha de complir una sèrie de requisits i condicions, mentre que si no arriba a aquest percentatge es manté una situació "desregulada". És evident, doncs, que la normativa vigent suposa un clar incentiu a què els dies de teletreball no superin el 30 %, de manera que impulsa el teletreball de manera ocasional (un o dos dies a la setmana), però desincentiva l'habitual. Com s'ha vist, els resultats de l'any 2022 semblen constatar-ho en la mesura que continua augmentant el teletreball ocasional, però hi ha un clar retrocés en el treball en remot de manera usual. Ajustar la legislació seria una mesura per potenciar l'ús de la digitalització en l'àmbit laboral.

²¹ Canals, C. i Carreras, O. (2020). "[Teletrabajo y productividad: un binomio complejo](#)". *Informe mensual*. Caixabank, setembre.

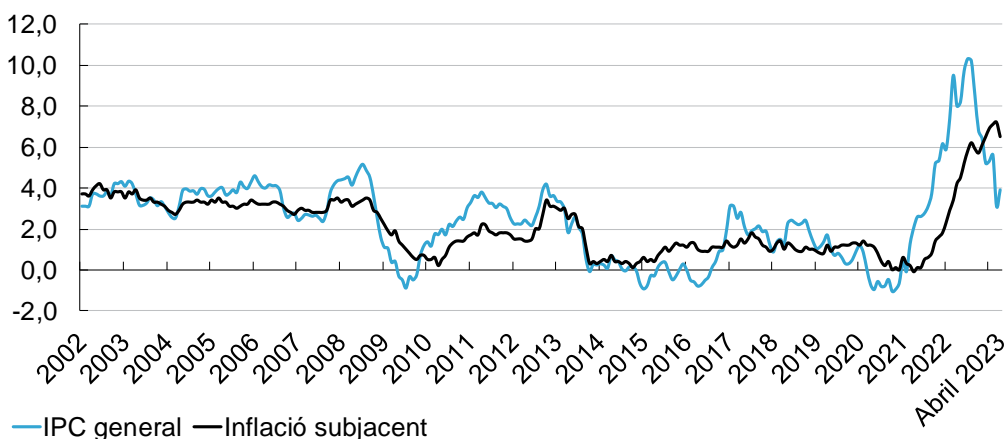
6.

La inflació en màxims el 2022 i molt per sobre dels augments salarials

La inflació del 2022 toca sostre el juliol i tanca el conjunt de l'any en el 8,0 %, molt condicionada pels preus energètics

El 2021 es va acabar amb unes taxes d'inflació elevades, que van seguir creixent durant el 2022 fins assolir un màxim a l'estiu. El juliol la inflació va ser del 10,3 %, i en aquest comportament de l'IPC hi va tenir un paper determinant el comportament dels preus de l'energia. El darrer trimestre del 2022 la inflació es va anar moderant, però un efecte contagi ha provocat la persistència d'una elevada inflació subjacent. En termes anuals, la inflació general va ser del 8,0 % (2,9 % el 2021), mentre que la subjacent va ser del 4,9 %.

L'any 2022 es registren les taxes d'inflació més elevades. A finals d'any es moderen, però la inflació subjacent persisteix en nivells elevats
(% de variació interanual dels Índexs de preus de consum)



Font: INE.

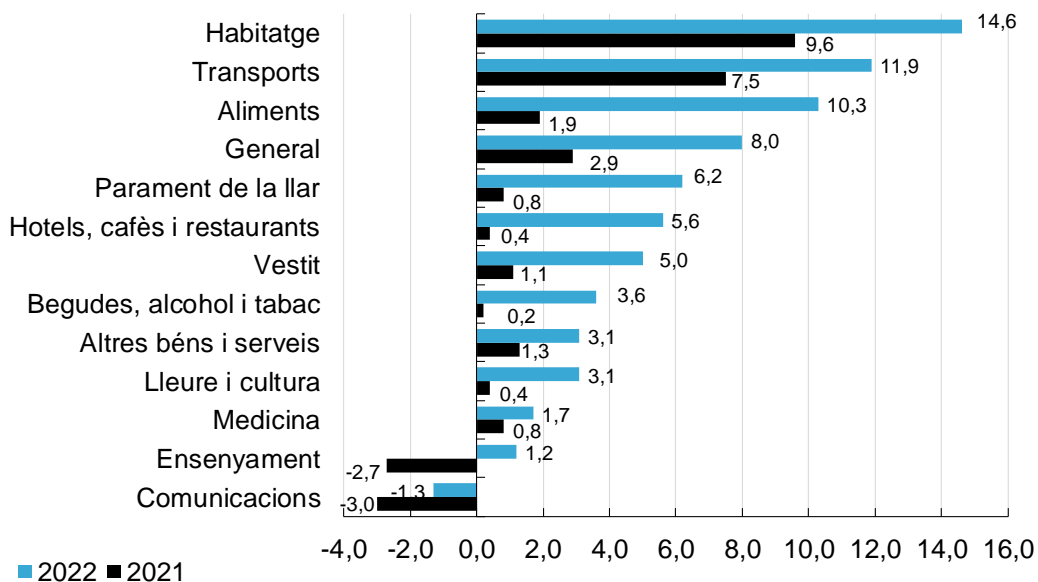
Per grups, destaquen l'habitatge (14,6 %), els transports (11,9 %) i els aliments (10,3 %)

El 2022 tots els grups han registrat inflacions més elevades que l'any 2021. L'habitatge (14,6 %) i els transports (11,9 %) ja partien d'inflacions elevades, però n'hi ha d'altres que s'han encarit de manera

molt important el 2022. El cas més evident és del de l'alimentació (10,3 %), que el 2021 havia mantingut una inflació de l'1,9 %. Els hotels, cafès i restaurants (5,6 %) i el grup de lleure i cultura (3,1 %), ambdós molt vinculats al turisme, també mostren un increment de preus, tot i que no tan pronunciat com el de l'alimentació.

El 2022 tots els grups mostren inflacions més elevades que el 2021

(% de variació anual)



Font: INE.

L'excepció ibèrica, amb la introducció del topall del gas, marca un punt d'inflexió en les taxes d'inflació

El 15 de juny del 2022 va entrar en vigor el Reial decret llei 10/2022, que va establir un mecanisme d'ajust del preu del gas destinat a la producció d'electricitat, aplicable només a Espanya i a Portugal. Alguns estudis, com el d'HIDALGO i MATEO (2023)²², confirmen l'efectivitat de la mesura, amb un estalvi important per a les llars. Malgrat tot, cal especificar que el 2022 la rúbrica de la calefacció, enllumenat i distribució d'aigua es va encarir un 27,6 %.

Durant l'any, el Govern espanyol ha aprovat més mesures per fer front a la inflació, que se sumen a algunes que ja eren vigents el 2021. Un estudi del Banc d'Espanya ha quantificat per a l'economia espanyola l'impacte que aquestes mesures han tingut sobre la inflació del 2022, i

²² HIDALGO-PÉREZ, M., MATEO, R. (2023). *L'excepció ibèrica: els efectes del topall al preu del gas*. Nota d'Economia 107. Departament d'Economia i Hisenda. Generalitat de Catalunya. En línia a: <

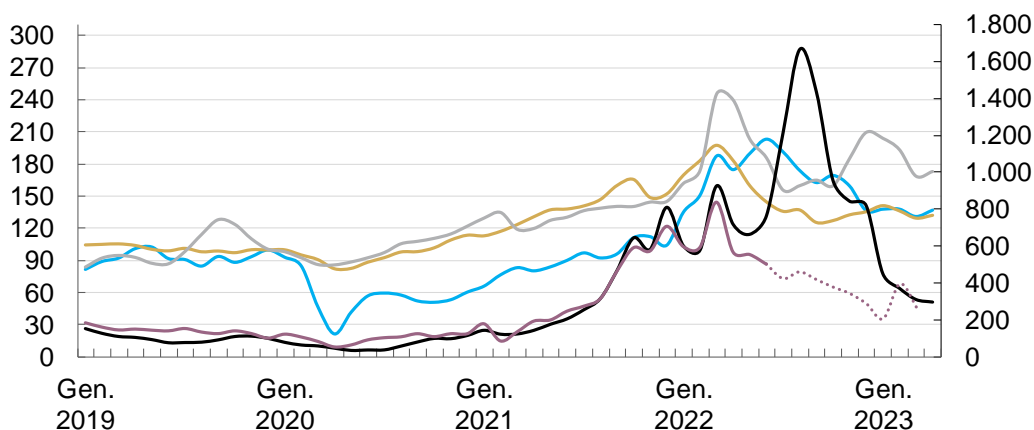
https://economia.gencat.cat/web/.content/70_economia_catalana/arxius/publicacions_periodiques/nota_d_economia/ne-107/NE-107-c7.pdf>

les més destacades han estat la bonificació de 20 cèntims al carburant, la reducció dels tipus de l'IVA de l'electricitat i del gas, l'excepció ibèrica, que ja s'ha comentat, la limitació a la pujada de la tarifa regulada del gas i, en menor mesura, la gratuïtat del transport públic. L'impacte agregat de totes aquestes mesures en les inflacions els anys 2021 i 2022 ha estat, respectivament, de -0,8 i de -2,3 punts percentuals, respectivament. No obstant, en el mateix estudi s'anticipa que la retirada d'aquestes mesures impactarà sobre els preus —a l'alça—, l'activitat i, també, tindrà efectes distributius.

A banda dels preus de l'energia, les matèries primeres també han condicionat el curs de l'IPC al llarg del 2022

L'esclat de la guerra a Ucraïna, el febrer de 2022, va provocar un increment dels preus d'algunes matèries primeres, en especial dels preus del gas i dels cereals, tal i com es pot veure en el gràfic següent. El petroli, per la seva banda, també ha experimentat un increment de preus. Amb tot, és important destacar que els preus d'aquests productes ja era elevat abans de la guerra.

Els preus de les principals matèries primeres van tocar sostre durant la primera meitat de l'any i després es moderen (índex desembre de 2019 = 100)



- Petroli Brent
- Alumini
- Níquel
- Gas natural (eix dret)
- Electricitat (eix dret)
- Electricitat (eix dret, després de la introducció del topall del gas)

Font: Banc d'Espanya, Banc Mundial i ember-climate.org.

Aquest increment de preus del petroli, que va registrar un màxim el mes de juny (113,65 euros el barril), ha condicionat l'evolució de preus del grup dels transports. No obstant això, cal tenir en compte que l'1 d'abril va entrar en vigor la bonificació dels 20 cèntims el litre de

carburant que s'ha comentat més amunt, amb resultats regressius. També, l'1 de setembre va entrar en vigor l'altra mesura molt vinculada als transports: la gratuïtat del transport públic. És en aquest moment que la inflació del grup dels transports es modera, tant per un efecte base com per l'inici de la mesura.

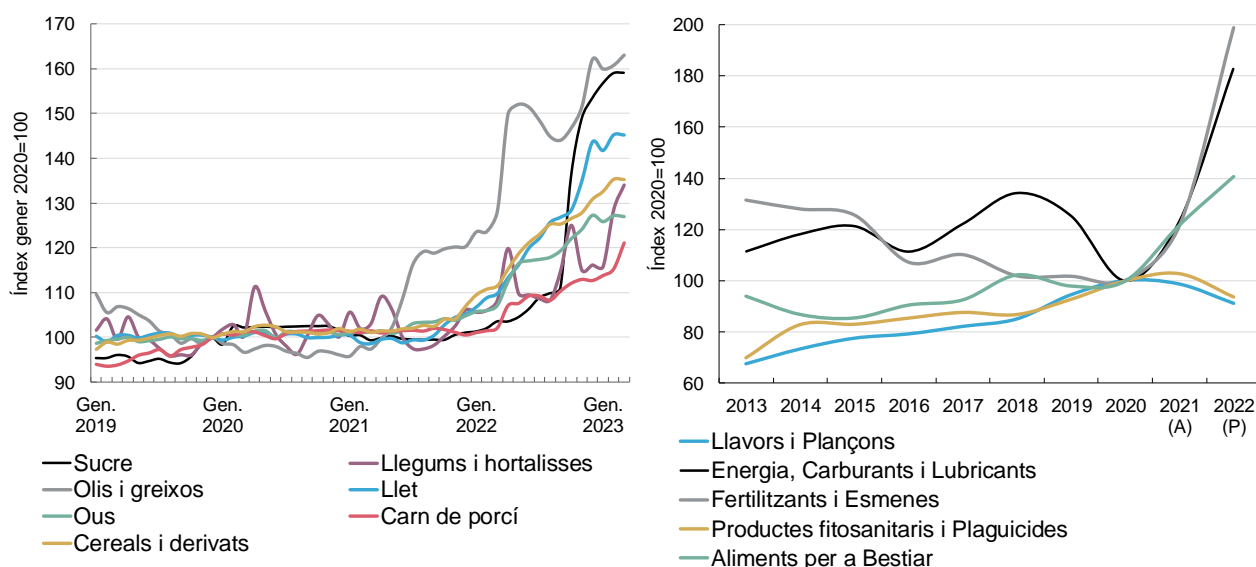
Pel que fa al preu de l'electricitat, es pot observar com tradicionalment va de la mà del preu del gas, perquè el gas és una matèria primera per a la seva generació. També s'observa com, a partir de la introducció del topall del gas, el preu de la llum es desancora del del gas fins arribar a nivells més moderats.

Els preus dels aliments experimenten una pujada molt important, i tanquen l'any amb un encariment del 10,3 %

L'altre grup protagonista de la inflació el 2022, junt amb el de l'energia, és el dels aliments, que tanquen l'any amb una taxa de creixement de preus del 10,3 %. Destaquen les rúbriques dels olis i greixos, amb un increment de preus anual el 2022 del 31,2 %, la llet (20,6 %), els cereals i derivats (17,4 %), el sucre (15,8 %), els ous (13,2 %), els llegums i hortalisses (9,7 %) o la carn de porcí (6,4 %).

Aquest encariment dels aliments està molt vinculat, sobretot, amb un increment molt gran dels costos de producció agrària, sobretot els fertilitzants i els carburants utilitzats en el seu procés productiu.

Els costos de producció agrària s'han disparat i condicionen els preus dels aliments

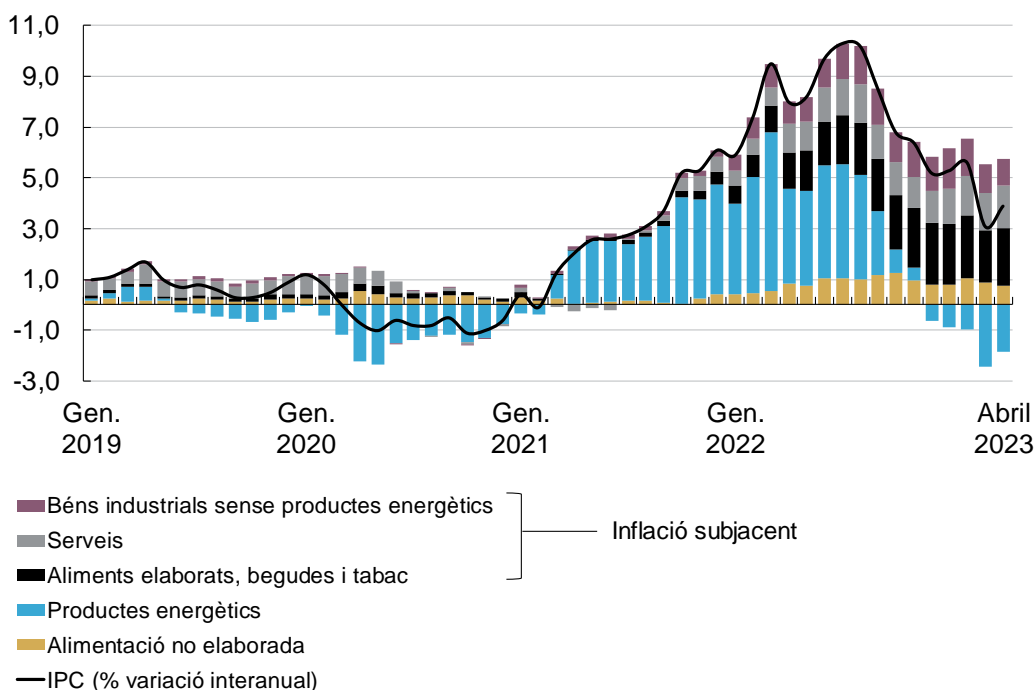


Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE i del Departament d'Acció climàtica, Alimentació i Agenda Rural.

La inflació alimentària és una de les claus en la persistència de la inflació subjacent en cotes elevades

Els encariments de les matèries primeres han derivat en un efecte contagi des dels grups inicialment més exposats fins a altres productes, que han vist créixer els seus costos de producció. Els béns industrials sense productes energètics han estat molt afectats per l'evolució dels preus de l'energia, i han registrat una inflació anual del 5,0 %, tot i que s'espera que també siguin els primers que moderin els encariments quan l'energia baixi els preus. Per la seva banda, destaca també el protagonisme dels serveis (2,8 % anual), una part dels quals, com el comerç o la restauració, operen protegits de la competència internacional. Finalment, l'increment de preus del grup de l'alimentació es trasllada al grup especial de l'alimentació elaborada, que és el que inclou la inflació subjacent i que registra una inflació anual del 9,8 %.

Els mesos finals de 2022 es modera la pressió de l'energia sobre els preus, però creix la de la inflació subjacent, molt condicionada pel preu dels aliments (Contribució per components a la inflació general, en punts percentuals)



Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE.

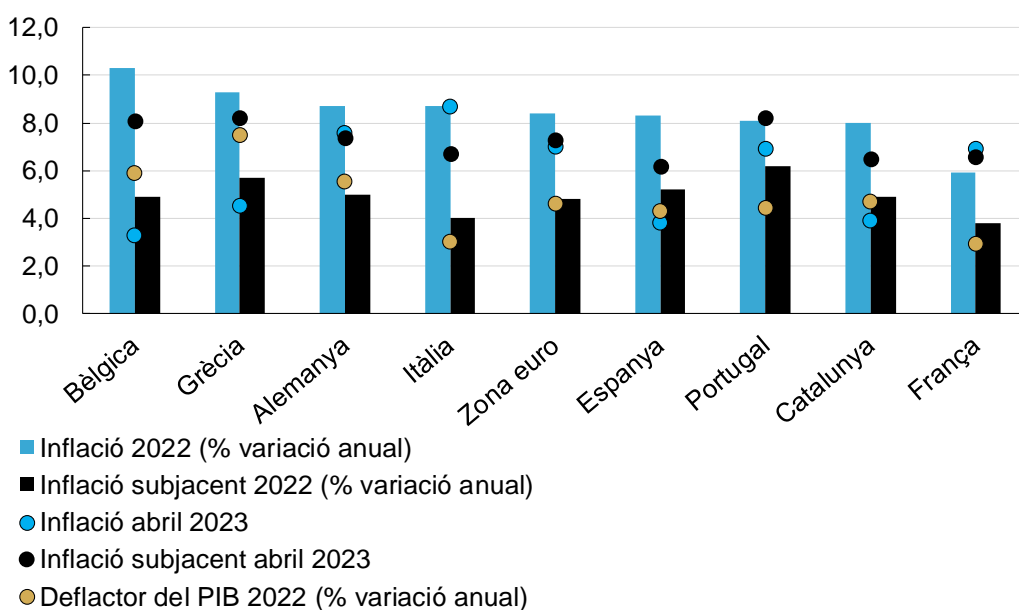
L'elevada inflació ha estat un fenomen comú en totes les economies europees

A la resta d'economies europees, el 2022 també ha estat un any d'inflacions elevades. Alemanya va tancar el 2022 amb una inflació del 8,7 %, i la zona euro amb un 8,4 %. Bèlgica va superar una inflació

anual del 10 % (10,3 %). Catalunya (8,0 %) i Espanya (8,3 %) s'han mantingut en una zona de països moderats. En el gràfic següent també es pot veure que, amb posterioritat al 2022, la inflació s'ha moderat de manera més intensa a Catalunya i a Espanya, fins i tot mantenint-se per sota dels nivells de França, que durant el 2022 va ser el país que va aconseguir mantenir unes taxes d'inflació més moderades.

Pel que fa als deflactors del PIB, que indiquen l'encariment dels productes fabricats a l'interior, s'observa que Catalunya està en la línia de la resta de països europeus, un fet que indica la naturalesa importada de la inflació a la majoria d'economies.

A les economies de l'entorn, la inflació general també toca sostre el 2022, però la subjacent segueix a l'alça (% variació anual de l'Índex de preus de consum)



Font: INE i Eurostat.

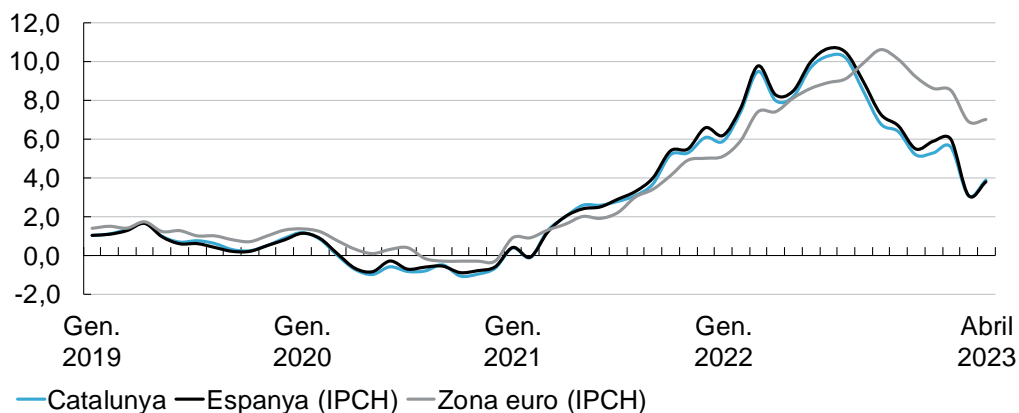
La inflació a Catalunya va començar a intensificar-se abans que a la resta d'economies europees, però també s'ha moderat abans

La primera meitat de l'any, les inflacions catalana i espanyola van ser superiors a les de la mitjana de la zona euro. A partir del tercer trimestre, la inflació a Catalunya es modera, mentre que a la zona euro va seguir intensificant-se. És aleshores quan arriben diferencials importants, de fins a 4 punts percentuals el mes de desembre.

Una de les causes principals d'aquest fenomen té l'origen en la configuració del mercat elèctric. Els preus de la llum, tant a Portugal com a Espanya i a Catalunya, es calculen gairebé en temps real i, per tant, capturen al moment les pujades i baixades del preu de

l'electricitat, que el 2022 han estat intenses. A la majoria de països de l'entorn, en canvi, el preu es calcula de manera trimestral.

L'augment de preus a Catalunya i a Espanya va començar a accelerar-se abans que a la resta de la zona euro, però el creixement també es modera abans (% de variació interanual)

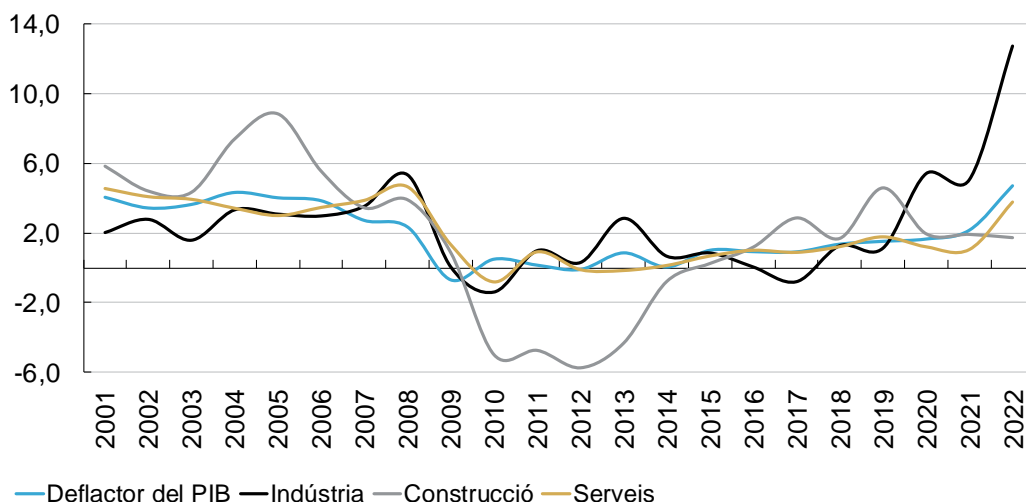


Font: INE i Eurostat.

El 2022 el deflactor del PIB experimenta un creixement del 4,8 %, impulsat pel fort creixement del deflactor de la indústria (12,7 %)

El 2022 el deflactor del PIB ha experimentat un increment del 4,8 %, un creixement molt elevat, superior fins i tot als que es van registrar els anys previs a la crisi financera. Aquest creixement ve donat sobretot pel comportament del deflactor de la indústria (12,7 %), tot i que el deflactor del sector serveis també registra un creixement important (3,8 %).

Els preus de la indústria van liderar l'alça del deflactor del PIB el 2022, i els serveis també registren un creixement (% de variació anual dels deflactors)



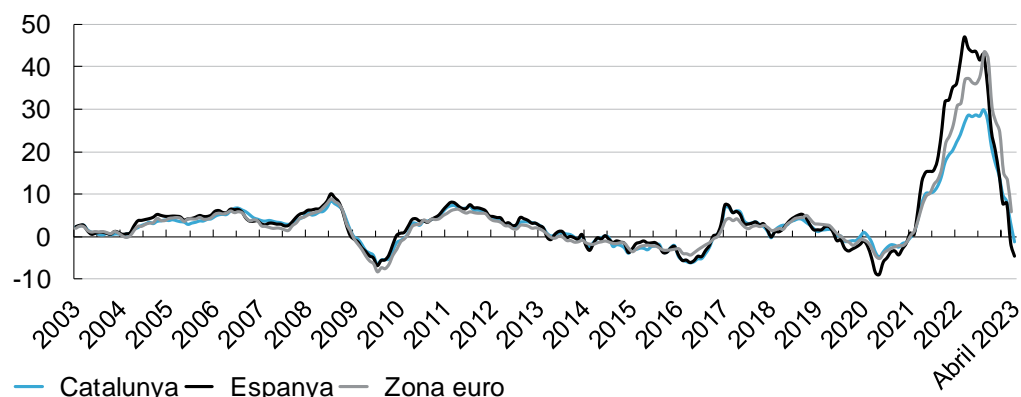
Font: Idescat.

El creixement de l'Índex de preus industrials ha assolit el màxim el mes d'agost del 2022 (29,8 %), però a partir de la moderació dels preus de l'energia l'índex es desploma

L'Índex de preus industrials de sortida de fàbrica (IPRI) també ha experimentat increments importants durant el 2022, tot i que es modera els mesos finals. Després d'una dècada en què els preus industrials no superaven una inflació del 2,5 %, ja el 2021 l'índex va iniciar una escalada molt important que ha assolit màxims el 2022. L'agost del 2022 la variació interanual de l'IPRI va ser del 29,8 %.

Després de l'escalada de preus industrials iniciada el 2021, l'IPRI es desploma a partir de l'estiu del 2022, sobretot degut als preus de l'energia

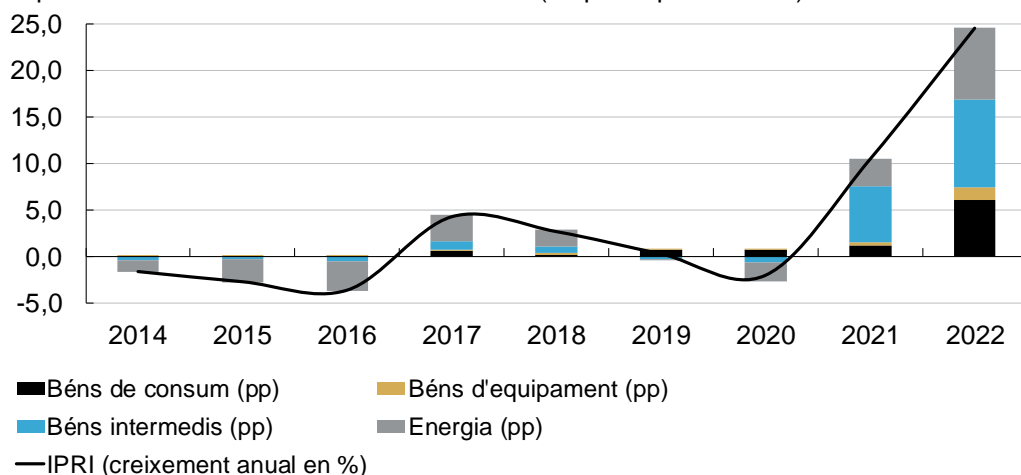
(% de variació interanual de l'Índex de preus industrials)



Font: INE i Eurostat.

En un context de disruptcions en les cadenes globals de subministraments i d'encariment de l'energia, els preus intermedis i els de l'energia impulsen l'alça dels preus industrials

Aportacions al % de variació anual de l'IPC (en punts percentuals)



Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE.

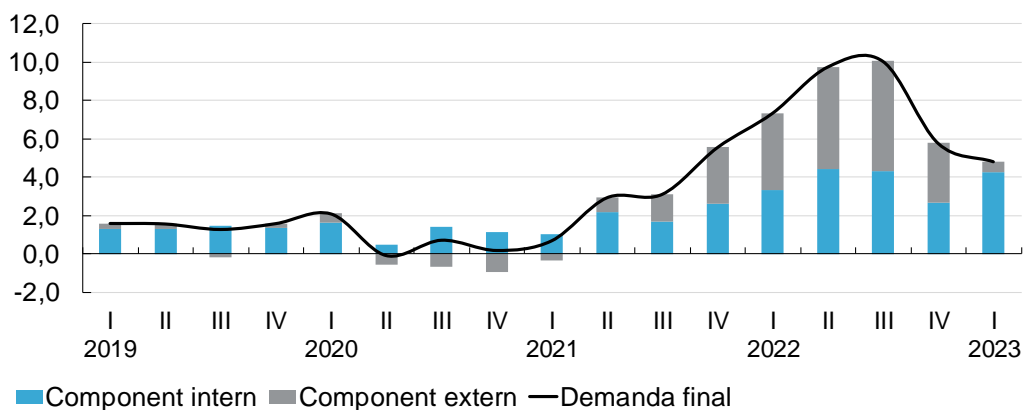
Convé destacar l'important creixement en els preus dels béns intermedis, derivat del fenomen dels coll d'ampolla que ja s'ha esmentat més amunt. El paper dels béns intermedis en l'evolució de

l'IPRI ha sigut molt important durant el 2022: dels 24,6 punts percentuals de creixement, 9,5 van correspondre als béns intermedis. L'aportació del component de l'energia va ser inferior, de 7,7 punts percentuals.

La inflació importada determina el creixement dels preus de la demanda final l'any 2022, un canvis en els preus relatius que condueixen a un deteriorament de relació real d'intercanvi

Per ara, el deflactor mostra un creixement més moderat que l'IPC tant a Catalunya com a Espanya, i això indica que la translació de l'augment de costos als preus finals encara és continguda. Destaca el fet que el deflactor de les importacions (que no s'inclou dins el deflactor del PIB) té un creixement molt intens (19,0 %) ja des del 2021, un fet que confirma que els problemes amb l'energia ja eren una realitat abans de la guerra a Ucraïna.

La inflació importada determina el creixement dels preus de la demanda final (aportacions al % de variació interanual dels preus de la demanda final)



Nota: el component intern dels preus de la demanda final ve donat pel deflactor del PIB, mentre que el component extern és el deflactor de les importacions.

Font:elaboració pròpia a partir de les dades de l'Idescat.

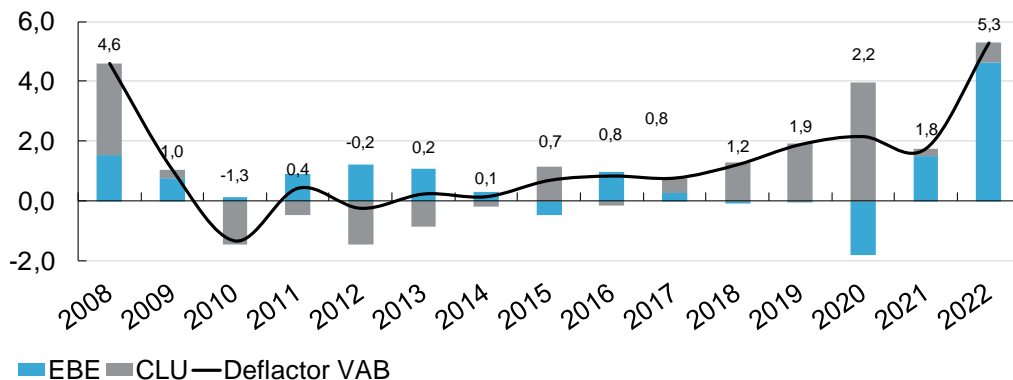
El quart trimestre de 2021 va començar a predominar la inflació importada, representada en el gràfic com el component extern. Aquest component extern és el que ha determinat el creixement dels preus de la demanda final, i ha predominat durant tot l'any. Pel que fa al component intern de la demanda final, capturat pel deflactor del PIB, la seva tendència ha sigut cap a l'acceleració, tot i que més suau que la del component extern. Durant el primer trimestre del 2023 s'apunta un canvi de tendència, de manera que la inflació importada perd pes en benefici dels preus de la producció interior.

El gràfic també ens permet concloure en primer lloc que, per ara, no s'observen efectes de segona ronda preocupants perquè, si bé els preus

del component intern de la demanda final han crescut, encara es troben en un creixement estable. En segon lloc, l'encariment dels béns importats ha afectat la relació real d'intercanvi, les importacions s'han encarit molt més que les exportacions. Per tant, sortim del 2022 més empobrits enfront l'exterior que l'any 2021, un patró comú dins les economies de l'euro. Aquest empobriment es tradueix en una pèrdua de renda que alentirà la recuperació del consum i la inversió.

L'excedent brut d'explotació experimenta un augment significatiu i el cost laboral unitari es manté contingut

(% variació del deflactor del VAB i contribucions al seu creixement)



Font: elaboració pròpia a partir de la comptabilitat anual de l'Idescat.

Les aportacions dels costos laborals unitaris (CLU) i de l'excedent brut d'explotació (EBE) al creixement del deflactor del VAB, que mesura l'encariment dels béns i els serveis produïts a Catalunya, indica que l'aportació de l'excedent brut d'explotació el 2022 va ser força superior al dels costos laborals unitaris. Malgrat això, d'ençà de l'any 2019 les aportacions d'ambdós components estan equilibrades.

Les previsions apunten a una moderació important de l'IPC general per al global de l'any 2023, i menys intensa en el cas de la inflació subjacent

Les previsions per a l'economia espanyola dels principals organismes de referència apunten a una inflació més moderada per al global dels anys 2023 i 2024. Pel que fa a la subjacent, les expectatives són que durant el 2023 encara pugi respecte del 2022. Així doncs, les previsions del panel de FUNCAS del mes de maig preveuen un creixement de l'IPC del 4,0 %, i de la inflació subjacent del 6,6 %, mentre que les del Banc d'Espanya, publicades el mes de març, són del 3,7 % per a l'IPC, i del 3,9 % per a la inflació subjacent. Per al 2024 es preveu una moderació en el creixement dels preus, a l'entorn del 3,6 %.

Les perspectives de la inflació apunten a un escenari de preus més moderat, però amb incerteses

La inflació general comença a donar senyals de relaxació, però hi ha elements que ens han de fer mantenir l'alerta. En primer lloc, la política d'enduriment de la política monetària del Banc Central Europeu ha tingut com a conseqüència directa el creixement de l'Euríbor, i aquest fet afecta profundament l'economia de les llars amb habitatge pel qual paguen hipoteca. Els efectes de la política monetària sobre la inflació, no obstant, triguen més en fer-se notar. D'altra banda, la sequera dels darrers mesos ha afectat el volum de collites i la gestió de les explotacions ramaderes²³, i per això caldrà veure quin impacte tindrà en el preu de l'alimentació, i si caldrà importar productes de l'exterior, amb evolucions incertes atès el context de conflicte que es viu a Ucraïna. Finalment, no s'espera que l'energia causi grans sorpreses a curt termini.

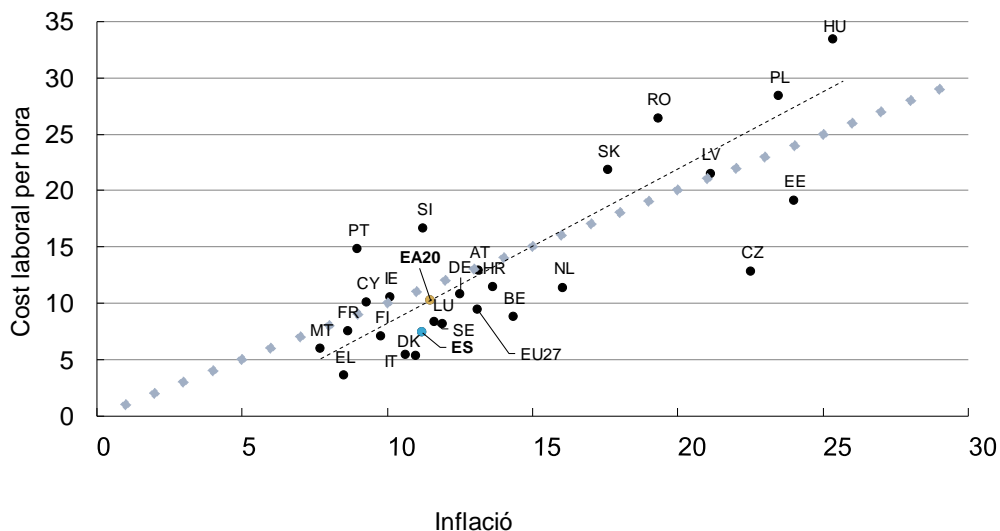
L'augment dels costos laborals a Espanya és dels més baixos d'una Unió Europea on la inflació afavoreix una gran dispersió en l'evolució d'aquests costos

El context inflacionari ha impactat en els salaris reals i els costos laborals a tot el continent europeu. A excepció de tres països (Bulgària, Irlanda i Malta), tots els membres de la Unió Europea (UE) han registrat retrocessos dels costos laborals per hora en termes reals. Prenent l'any 2019 com a referència, el creixement dels costos laborals per hora ha superat al dels preus a bona part de les economies de l'est del continent; però en conjunt, des d'abans de la pandèmia retrocedeixen en 3,8 % a la UE i en 5,6 % a la zona euro.

Els grans diferencials en la inflació del 2022, que han perjudicat més clarament els països de la banda oriental del continent, ajuden a entendre la forta dispersió registrada en l'evolució dels costos laborals per hora, tot i que els factors en joc poden haver estat diversos (entre ells, l'evolució de les hores de treball efectiu). Això apunta a un procés d'actualització dels costos laborals i dels salaris que, si bé ha estat inferior a la inflació, sembla haver respost en un grau considerable a la pèrdua de poder adquisitiu dels treballadors.

²³ Vegeu el requadre 2 *Evolució del sector agrari el 2022* inclòs en aquest mateix informe.

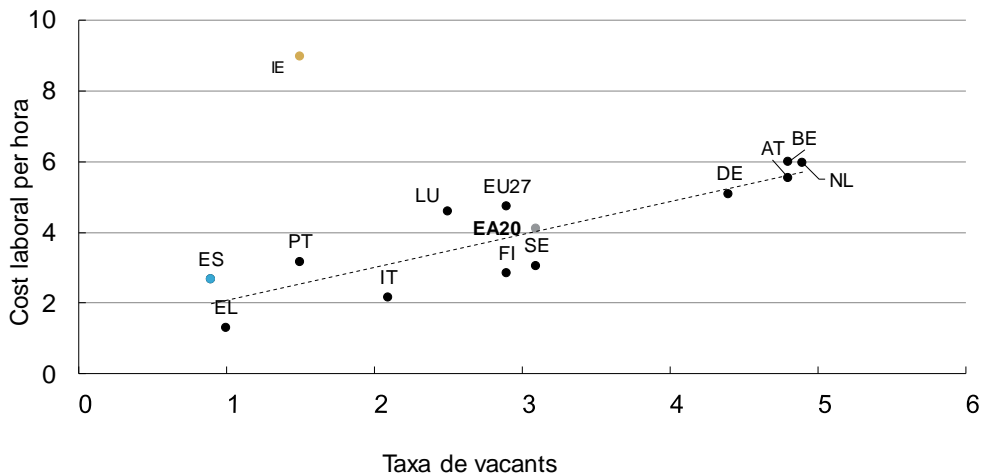
Els diferencials d'inflació entre els Estats membres de la UE contribueixen a una evolució diferenciada dels costos laborals per hora (% de creixement del cost laboral per hora i de l'índex de preus harmonitzat, 2019-2022)



Font: elaboració pròpia a partir de l'Eurostat. Els valors no són comparables amb els de l'ETCL de l'INE per a Espanya i les comunitats autònomes.

Nota: la línia grisa discontinua representa una situació de creixement nul dels costos laborals reals.

A la zona euro els costos laborals avancen en paral·lel a les tensions en el mercat de treball (% de creixement anual del cost laboral per hora i % de vacants per actiu)



Font: elaboració pròpia a partir de l'Eurostat. Els valors no són directament comparables amb els que proporciona l'ETCL de l'INE per a Espanya i les CCAA.

Nota: No hi ha dades disponibles per a França i Dinamarca.

La recta de regressió del primer gràfic no inclou els valors d'Irlanda, molt influïts per la caiguda dels costos laborals el 2021.

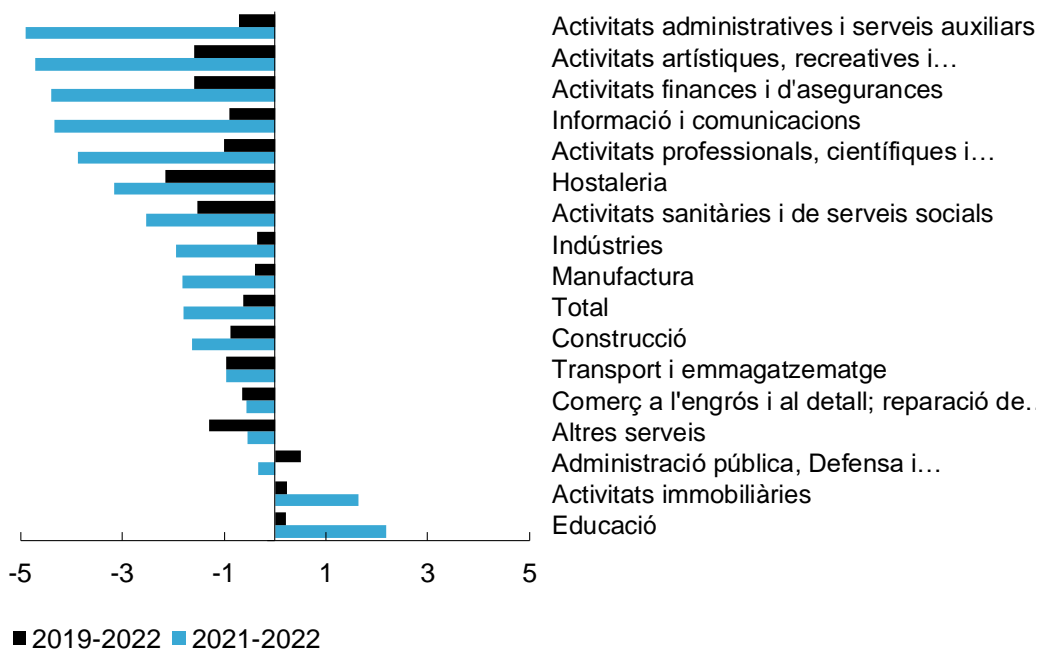
Una altra variable rellevant per explicar l'evolució dels costos laborals a Europa durant el 2022 és el grau de tensió (*market tightness*) del mercat laboral. La taxa de vacants, que recull el nombre de vacants per

cada mil actius, permet una aproximació a les dificultats per cobrir els llocs de treball.

En el cas de l'Europa occidental, en el període 2019-2022 la taxa de vacants (l'excés de demanda de treball, si es vol) ha mantingut una relació positiva amb el cost laboral, que no s'ha corroborat en el cas dels països de l'est, molt més afectats per la crisi energètica i les elevades taxes d'inflació.

L'any 2022 Espanya presenta un creixement dels costos laborals molt contingut en el context de la UE, molt a prop d'Itàlia, Grècia i Dinamarca. De fet, encadena fins a set trimestres consecutius amb un creixement nominal dels costos laborals per sota, tant de la UE com de la zona euro. L'augment dels costos laborals per hora treballada ha estat inferior al de la zona euro en gairebé totes les branques d'activitat, tant si es compara amb el 2019, abans de la pandèmia, com amb el 2021. Només es registra un creixement superior al de l'entorn en educació i en activitats immobiliàries.

Els costos laborals a Espanya han crescut per sota de la mitjana de la zona euro en gairebé totes les branques (desviació en les taxes de creixement, en punts percentuals)



Font: Eurostat

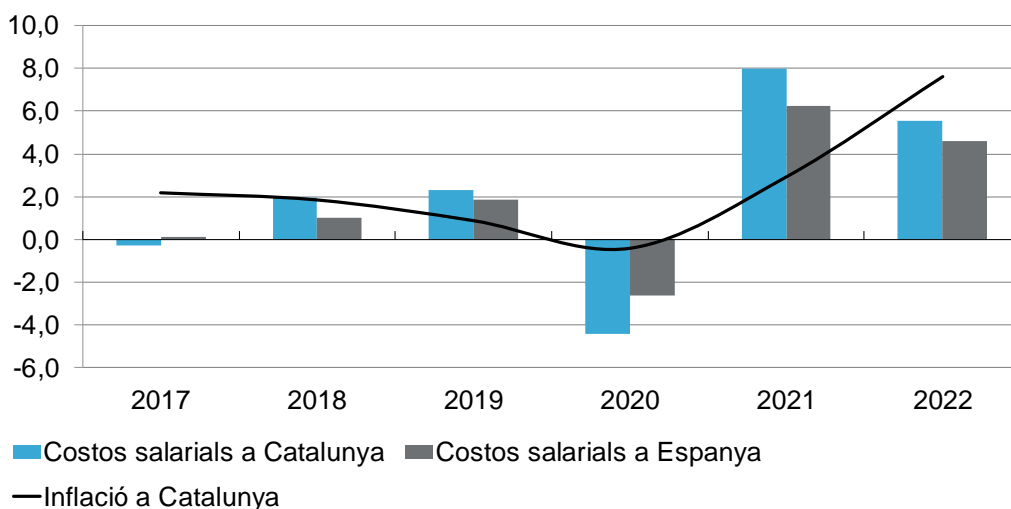
Els costos laborals i salarials a Catalunya creixen molt per sota de la inflació, i a un ritme lleugerament per sobre de la mitjana espanyola

A Catalunya, el creixement dels costos laborals per treballador i mes (5,0 %) ha estat lleugerament superior a la mitjana espanyola (4,2 %).

L'increment respon tant a la normalització de les hores treballades en branques que el 2021 encara estaven afectades per mesures de contenció (com l'hostaleria i el lleure), com a la pujada dels costos laborals per hora en diverses branques industrials, l'educació i les activitats immobiliàries. [Vegeu al respecte la Nota de Conjuntura 122, d'abril del 2023.](#)

Pel que fa als costos salarials, el creixement durant el 2022 se situa en un 5,6 % a Catalunya i en un 4,6 % a Espanya, molt per sota de l'alça dels preus (d'un 7,6 % anual), amb la consegüent pèrdua de poder adquisitiu dels salaris. L'anunciat pacte de rendes tripartit, entre govern central, patronal i sindicats majoritaris, no es va concretar al llarg del 2022, i en un context d'escassa pressió sindical, els salaris van assumir una pèrdua significativa del poder adquisitiu. El maig del 2023, en el marc del V Acuerdo para el Empleo y la Negociación Colectiva (AENC), les dues principals organitzacions patronals i els dos sindicats majoritaris a l'estat assolien un pacte que preveu increments salarials del 4% el 2023, i del 3% el 2024 i 2025 per al sector privat. Aquests augments, junt amb l'increment del Salari Mínim, del 3,6 % el 2022 i del 8,0 % el 2023, podrien afavorir la recuperació progressiva del poder adquisitiu mitjà dels salaris.

Els costos salarials han crescut molt per sota de la inflació (% de variació anual)



Font: Enquesta trimestral de cost laboral (INE).

Els augments salarials pactats creixen fins al 2,89 % a Catalunya, un avanç molt moderat en el context inflacionari

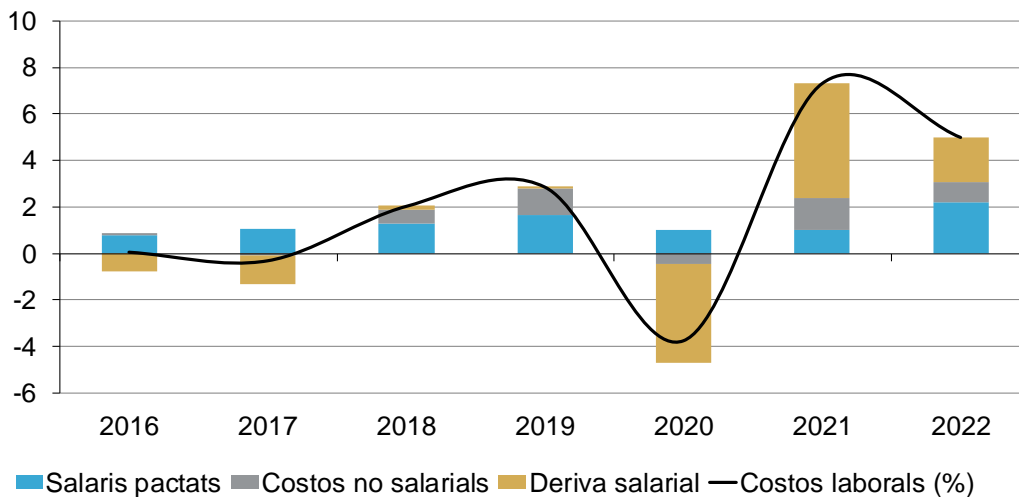
Els augments salarials pactats en convenis han assolit un valor mitjà del 2,89 % a Catalunya (2,78 % a Espanya). Les pujades pactades han anat augmentant mes a mes, en resposta als increments dels preus. En

comparació amb el 2021, la proporció de treballadors afectats per pujades superiors al 3 % ha passat del 2,2 % al 42,8 %, mentre la cobertura dels convenis també creixia en unes cent mil persones treballadores (6,5 %). En qualsevol cas, malgrat l'augment dels salaris pactats, aquests han quedat lluny de l'increment de preus.

Si ens fixem en l'evolució comparada dels costos salarials i els salaris pactats, en els anys 2021 i 2022 es pot apreciar com la deriva guanya pes com a factor que impulsa l'avanç dels costos salarials. A banda de l'impacte de l'efecte composició en els costos salarials (relacionat amb canvis en l'estructura de la força de treball), l'any 2021 podria recollir l'efecte dels ERTO mentre que l'any 2022 podria recollir en part el dinamisme del mercat del treball, amb els nivells d'atur més baixos des del 2008 i una proporció elevada de vacants sense cobrir.

Evolució del cost laboral i les contribucions dels seus components

(en punts percentuals tret del % de variació anual del cost laboral)



Font: elaboració pròpia a partir de l'Observatori del Treball i Model Productiu i l'Idescat.

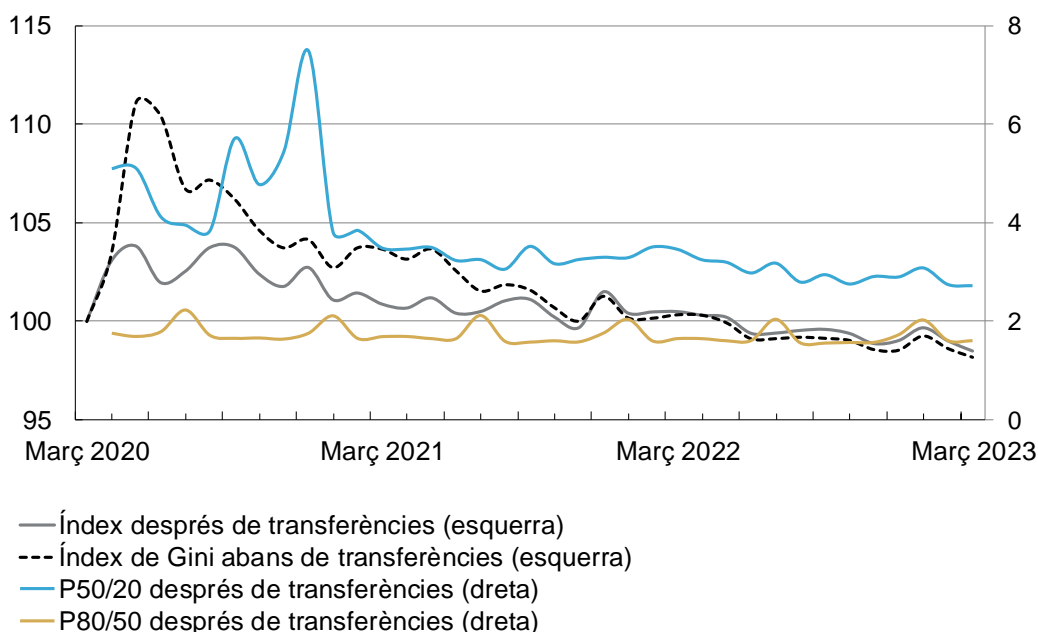
El dinamisme de la demanda genera tensions en el mercat laboral. Catalunya se situa entre les comunitats amb més vacants sense cobrir

En la primera meitat de l'any 2022, el nombre de vacants per cada mil actius ha assolit valors màxims de la darrera dècada i mitja a Catalunya, que se situa entre les comunitats amb una proporció més alta de vacants en relació amb la població activa, junt amb Navarra, Castella-i-Lleó i la Comunitat de Madrid.

Malgrat la inflació, l'augment de l'ocupació i dels salaris de nous llocs de treball reforça la caiguda de la desigualtat salarial

Els indicadors sobre l'evolució dels salaris en temps real aporten informació complementària sobre els efectes del dinamisme de la demanda en l'avanç de les remuneracions, així com sobre la desigualtat salarial. El contrast entre l'indicador salarial d'Indeed (per a Espanya), basat en anuncis de feina, i el de CaixaBank Research (amb dades per a Espanya i Catalunya), que obté informació de les nòmines percebudes pels seus clients, mostra trajectòries bastant semblants en els darrers anys; si més no, pel que fa als principals punts d'inflexió. Tanmateix, des de mitjan 2022, el creixement dels salaris anunciats sembla haver estat més sòlid que no el de les nòmines, el que podria ser un indicatiu (que requeriria de contrastos més robustos) sobre la pujada de salaris en nous llocs de treball. Així mateix, els salaris dels menors de vint-i-cinc anys, on es concentren una major proporció de potencials nous entrants al mercat de treball, haurien crescut notablement més ràpid que la mitjana.

La desigualtat salarial va recuperar els nivells prepandèmia el maig i continua baixant al llarg del 2022, en un context de millora del mercat de treball
(Març del 2020=100 i ràtio d'ingressos entre percentils de renda)



Font: CaixaBank Research

En un context de millora continuada del mercat de treball i de mesures de suport del sector públic al llarg de la crisi sanitària i energètica, els principals indicadors de desigualtat salarial milloren. D'una banda, l'índex de Gini abans de transferències s'ha reduït considerablement durant el 2022 i se situa des del maig en nivells inferiors als de l'inici de la pandèmia. De l'altra, la reducció de les diferències entre els

ingressos medians i els més baixos sembla haver contribuït de manera decisiva a la caiguda general de la desigualtat salarial.

Requadre 8. La inflació va ser superior en les llars de baixos ingressos

Els patrons de consum de les llars difereixen en funció de la renda

La inflació ha estat un dels fenòmens econòmics més importants de l'any 2022. L'augment de preus en termes anuals va ser del 8,0 %, la taxa més alta des de mitjans de la dècada dels vuitanta, al segle passat, amb una inflació molt elevada als grups de l'habitatge (14,6 %), el transport (11,9 %) i els aliments (10,3 %).

La metodologia emprada fins a l'any 2022 per a calcular la taxa d'inflació s'ha basat en una cistella de consum mitjana, calculada a partir de l'Enquesta de pressupostos familiars (EPF)²⁴ que publica l'Institut Nacional d'Estadística (INE) i que reflecteix els patrons de consum de les llars espanyoles. Aquesta cistella de consum proporciona informació del pes que té de cada producte sobre la despesa total. És a partir d'aquestes ponderacions que s'estructura l'Índex de Preus de Consum (IPC), i a les quals cal aplicar la variació de preus per obtenir-ne la taxa d'inflació.

Les llars suporten diferents taxes d'inflació en la mesura que les seves cistelles o patrons de consum també són diferents. L'EPF permet explorar com divergeix la inflació en funció de la renda de la llar. Per exemple, en les llars amb rendes més baixes, les despeses relacionades amb l'habitatge tenen un pes molt important en el global de la cistella de consum. D'altra banda, els hotels i els restaurants presenten una proporció molt petita de les seves despeses si es comparen amb la de les llars amb rendes més altes. Aquest patró en l'estructura de despesa ve determinat pels ingressos però també per altres factors com l'edat, el tipus de feina, i el nivell d'estudis (Banc d'Espanya, 2023 i CEPR²⁵, 2023).

S'han publicat alguns treballs que fan referència a aquesta diferència d'inflació en funció de la renda. ESADE (MARTÍNEZ JORGE, A., *et. al.*,

²⁴ A partir de l'any 2023 les ponderacions per calcular el creixement de l'IPC es faran en funció de la comptabilitat nacional.

²⁵ Centre for Economic Policy Research.

2023) ho fa per Espanya i en funció del decil de despesa equivalent²⁶. CaixaBank (SÁNCHEZ OLIVA, 2022) també va publicar un estudi en què feia un exercici similar per a la zona euro i on creava una cistella de béns de consum de primera necessitat. Aquest estudi remet a un altre treball efectuat pel *think tank* Bruegel (CLAEYS, G. *et. al.*, 2022), que es basa en calcular taxes d'inflació per quintils de renda –i no de despesa equivalent, com era el cas d'ESADE, i ho fa per països. El detall metodològic de Bruegel permet replicar els càlculs per a Catalunya.

L'aportació principal d'aquest requadre, doncs, és calcular una inflació específica de les llars a Catalunya durant l'any 2022 en funció del quintil de renda. També s'ofereix una anàlisi de l'encariment d'una cistella de la compra de productes de primera necessitat. Un detall de la metodologia emprada es pot consultar a l'annex final.

L'any 2022 el diferencial mitjà d'inflació entre les rendes més baixes i les més altes es va situar en 1,3 punts percentuals

Tal i com s'ha apuntat a l'inici del requadre, la inflació anual de l'any 2022 es va situar en el 8,0 %, amb un valor màxim mensual del 10,3 % interanual el juliol²⁷. Per grups de despesa, es detecta un augment molt important de preus en el grup de l'habitatge, que es va encarir anualment un 14,6 %. En aquest grup s'hi inclouen les despeses de lloguer i també les despeses de subministraments, com l'electricitat, el gas i l'aigua. El segon grup que més es va encarir va ser el del transport (11,9 %) que, entre d'altres, inclou els carburants i despeses de transport per carretera o ferrocarril, i el grup d'aliments va ser el tercer més inflacionari, amb una inflació anual del 10,3 %.

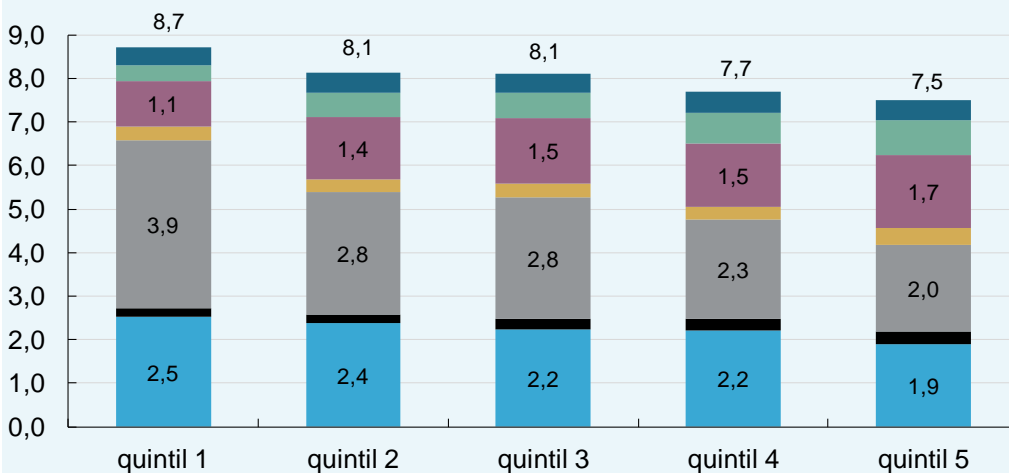
El gràfic següent mostra la inflació específica per a cada quintil, i que s'explica per la diferent aportació (i, per tant, ponderació) que té cada grup de despesa al quintil corresponent.

²⁶ La despesa equivalent mostra la despesa de les unitats de consum (enlloc de les llars), que té en consideració les economies d'escala que es produeixen segons el nombre i les edats de les persones que comparteixen les despeses de la llar, i els diferents patrons de consum.

²⁷ Podeu veure un detall de l'evolució dels preus a Catalunya el 2022 al capítol de preus d'aquest Informe Anual.

L'alimentació i l'habitatge representen dos terços de la despesa anual en les llars amb una renda més baixa, mentre que representa la meitat en les rendes més elevades

(aportacions en punts percentuals. Inflació en % variació interanual)



■ Aliments ■ Vestit i calçat ■ Habitatge ■ Mobles ■ Transport ■ Oci (1) ■ Altres (2)

Notes: (1) "Oci" inclou els grups d'"Oci i cultura" i "Restaurants i hotels". (2) "Altres" inclou els grups de "begudes alcohòliques i tabac", "salut", "comunicacions", "educació" i "altres béns i serveis".

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE i de l'Enquesta de pressupostos familiars (EPF).

Els tres grups més inflacionaris presenten un biaix important en el seu consum segons el nivell de renda de les llars. Així doncs, l'habitatge representa un 26,4 % de la despesa total en una llar del primer quintil de renda, que és el doble del que representa en una llar del darrer quintil (13,7 %). Això vol dir que un increment de preus en aquest grup fa créixer la inflació suportada per les llars de manera molt diferent en funció de la seva renda.

L'alimentació també representa una fracció molt considerable del consum total de les llars dels quintils baixos: un 24,5 % en el quintil més baix, mentre que és d'un 18,4 % en el quintil més elevat. El transport presenta un comportament més erràtic, però en termes generals es pot dir que són els quintils elevats els que gasten més en productes d'aquest grup, que inclou tant carburants com transport públic i privat.

L'impacte diferencial de la inflació segons la renda de les llars sembla evident. Les llars del primer quintil d'ingressos, que són les que van ingressar, com a màxim, 1.267 euros mensuals, van suportar una inflació anual d'un 8,7 % el 2022, que contrasta amb la mitjana anual del 8,0 % publicat per l'INE. Per contra, les llars del cinquè quintil, que van ingressar més de 3.400 euros mensuals, van suportar una inflació menor, del 7,5 %. A Espanya, les llars més pobres, que van ingressar, com a màxim, 1.217 euros mensuals, van suportar una inflació anual

d'un 9,1 % el 2022. Els més rics, que van ingressar més de 3.228,4 euros al mes, van suportar una inflació anual del 7,9 %.

Com ja s'ha comentat, destaca sobretot el gran pes que l'habitatge té en els quintils més baixos. Cal insistir en el fet que aquest grup inclou els preus del lloguer i no els de compra, i que també inclou els subministraments com el gas, l'electricitat i l'aigua. L'habitatge, que es va encarir un 11,9 % el 2022, va aportar 3,9 dels 8,7 punts de l'IPC en el quintil 1, mentre que per al quintil 5 va aportar-ne 2,0 dels 7,5 totals. El segon grup que més contribueix a la inflació dels quintils baixos és el de l'alimentació, que el 2022 es va encarir un 10,3 % i que va suposar 2,5 punts dels 8,7 totals de la inflació suportada pel quintil 1, mentre que per al quintil 5, els aliments van suposar només 1,9 punts dels 7,5 totals. En sentit contrari actua el grup dels transports, que només van suposar 1,1 punts d'un total de 8,7 punts d'inflació per al quintil 1, mentre que per al quintil 5 van suposar 1,7 punts dels 7,5 totals.

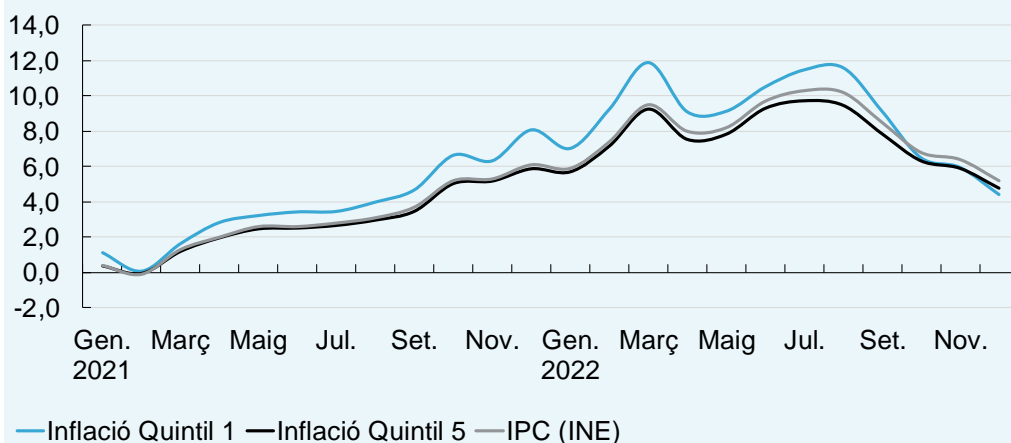
Al llarg de l'any aquestes diferències entre quintils de renda es van suavitzar gràcies sobretot a l'evolució dels preus de l'energia

En el gràfic següent es pot comprovar com les diferències en la inflació suportada han oscil·lat des de principis de l'any 2021 i al llarg del 2022, amb incidències importants en els mesos de març i agost del 2022. El mes de març, just després de l'esclat de la invasió russa a Ucraïna, els preus del subgrup de l'electricitat, el gas i altres combustibles es van enfilars fins al 72,3 % de variació interanual. Aquest encariment va ser més intens per als quintils baixos, el consum dels quals es basa sobretot en habitatge i aliments, i va suposar una inflació de l'11,9 % a les llars situades en el quintil 1 el mes de març. Per a les del cinquè quintil va ser del 9,3 %. Posteriorment, quan la llum i el gas es van abaratir, les diferències es van escurçar i, fins i tot, es van invertir, i la inflació per al quintil 1 va ser del 4,4 % el mes de desembre, mentre que per al quintil 5 va ser del 4,8 %.

A finals del 2022, la baixada del preu de l'electricitat va ser més intensa per als quintils baixos, i és per aquest motiu que el mes de desembre, la inflació suportada pel quintil 5 va ser lleugerament superior. Cal dir també que l'evolució a l'alça dels preus dels restaurants i els hotels, així com els preus del grup de l'oci i la cultura i dels mobles i parament de la llar, afecten més a les llars dels quintils elevats, i això ha contribuït a elevar el seu IPC.

El diferencial d'inflació entre el primer i cinquè quintil de renda va créixer al llarg de l'any 2021 i fins a tancar-se els últims mesos del 2022

(% variació interanual dels preus)



Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE i de l'Enquesta de pressupostos familiars (EPF).

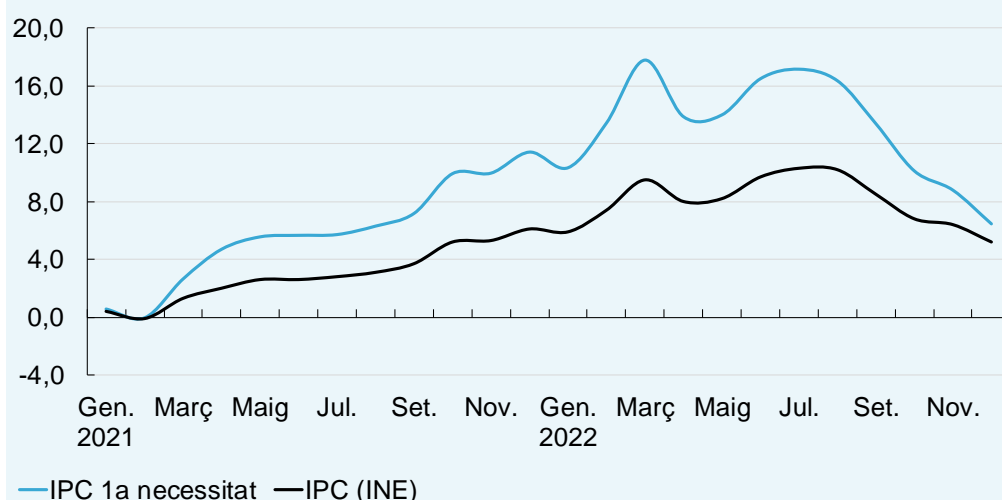
Un IPC calculat específicament per a béns de primera necessitat mostra que a partir de l'any 2021 i durant tot l'any 2022 es va mantenir en taxes de creixement superiors a les de l'IPC general

Per complementar l'estudi de les diferències en la inflació en funció dels quintils de renda, s'ha calculat una cistella de béns de primera necessitat. Un càlcul similar, però per a la zona euro, el va fer CaixaBank (SÁNCHEZ OLIVA, 2022).

En aquesta cistella de primera necessitat s'hi inclouen només els aliments i les begudes no alcohòliques, els lloguers, els carburants i els combustibles, l'electricitat, el gas i altres combustibles, el subministrament d'aigua i, finalment, el transport per carretera i el transport per ferrocarril. A partir de l'EPF, podem calcular el pes de cadascun d'aquests productes sobre la despesa total de les llars catalanes.

Aquestes ponderacions cal multiplicar-les per la variació interanual de preus per obtenir-ne la taxa d'inflació. En el cas del transport per ferrocarril i el transport per carretera, l'INE no desagrega l'IPC per comunitats autònomes i només disposem de la dada per a Espanya.

La inflació d'una cistella de béns de primera necessitat ha estat superior a la general des d'inicis del 2021 (% variació interanual)



Nota: L'IPC de béns de primera necessitat està calculat a partir de les taxes d'inflació de l'INE i les dades de despesa de l'EPF en subministrament d'aigua a l'habitatge, electricitat i gas, carburants i combustibles, transport per carretera i ferrocarril, lloguers reals, i alimentació. En el cas del transport per carretera i ferrocarril, les taxes d'inflació corresponen a les d'Espanya, ja que no estan disponibles per a Catalunya.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE.

La inflació d'aquesta cistella de productes de primera necessitat va ser, durant pràcticament tot el 2021 i cada mes del 2022, superior a la inflació general, que inclou tots els productes. El mes de març de 2022 la diferència va ser de 5,9 punts, perquè tant l'electricitat i el gas (amb una inflació del 72,3 % a Catalunya) com els carburants i els combustibles (37,4 %) van assolir un màxim en termes de creixement de preus interanual. Durant l'últim trimestre les diferències s'escurcen, principalment perquè, en termes interanuals, els preus de l'electricitat i el gas baixen, i també baixen els preus del transport, per les bonificacions en el transport públic (iniciades el setembre del 2022), que s'afegien al descompte del preu del combustible, en vigor des del març i fins a finals d'any.

En definitiva, a partir de l'EPF s'ha estimat la composició de la cistella de consum per a cada quintil de renda de les llars catalanes que, creuada amb la taxa d'inflació dels diferents productes, ha permès obtenir el creixement de l'IPC que cada quintil ha suportat al llarg dels anys 2021 i 2022. Amb això, es fa evident que aquest període inflacionari ha incidit de manera més intensa en els béns de primera necessitat i, per consegüent, en les llars amb rendes més baixes.

Annex: metodologia

Les fonts d'informació principals són les microdades de l'Enquesta de pressupostos familiars, que l'INE publica anualment. Aquesta enquesta proporciona dades socioeconòmiques i informació sobre la despesa monetària de béns i serveis de les llars. La despesa monetària de les llars està desagregada al màxim nivell de la classificació de productes ECOICOP (*European Classification of Individual Consumption by Purpose*). D'aquesta manera, podem agrupar els productes per a equiparar-los amb els grups disponibles a l'IPC, aconseguir les ponderacions per a estructurar un índex personalitzat per a cada quintil de renda i, també, estimar una cistella de consum de béns de primera necessitat.

L'Institut Nacional d'Estadística (INE) també publica les taxes d'inflació dels diferents grups de productes.

Un cop agrupada la despesa monetària per grups de consum de l'ECOICOP i segmentada per quintils de renda, s'obté el pes de cada grup dins de la cistella de consum. A partir de multiplicar aquestes ponderacions per la taxa de variació de preus corresponent i fer el sumatori d'aquestes aportacions, s'obté la taxa d'inflació suportada per cada quintil de renda.

També s'ha fet el càlcul per a la mitjana de les llars (és a dir, sense segmentar-ho per quintils de renda). Les ponderacions que s'obtenen per a cada grup de consum ECOICOP no són exactament les mateixes que les que publica l'INE per a l'IPC, perquè posteriorment l'INE fa ajustos a partir dels comptes nacionals. Aquesta estratègia segueix els treballs de SÁNCHEZ OLIVA (2022) i MARTÍNEZ JORGE i MARTÍNEZ SANTOS (2023).

Referències bibliogràfiques

BASSO, H. S., DIMAKOU O. i PIDKUYKO, M. (2023). "How inflation varies across Spanish households". Banc d'Espanya. Documentos ocasionales, núm. 2307

CLAEYS, G., GUETTA-JEANRENAUD, L. (2022) "Who is suffering most from rising inflation?" *Bruegel Blog*, 1 February. En línia a: <<https://www.bruegel.org/blog-post/who-suffering-most-rising-inflation>>

MARTÍNEZ JORGE, A. MARTÍNEZ SANTOS, J. (2023). "Las desigualdades en el impacto de la inflación en 2022, compensadas por la electricidad". Blog d'EsadeEcPol, Center for Economic Policy. En línia

a: <<https://www.esade.edu/ecpol/es/blog/las-desigualdades-en-el-impacto-de-la-inflacion-en-2022-compensadas-por-la-electricidad/>>

SÁNCHEZ OLIVA, R. (2022) “La inflació sí que entén de classes”. Informe mensual. Març 2022. CaixaBank Research.

SOLDANI, E. CAUSA, S. LUU, N. (2023). “The cost-of-living squeeze: Distributional implications of rising inflation”. VoxEU, blog del CEPR. En línia a: <https://cepr.org/voxeu/columns/cost-living-squeeze-distributional-implications-rising-inflation>

Requadre 9. L'episodi inflacionari del 2022 comparat amb l'estagflació dels setanta

Durant l'any 2022, les altes taxes d'inflació i les incerteses econòmiques globals han fet tornar amb força el concepte d'*estagflació*. Tant en columnes de la premsa econòmica com en informes d'institucions i gabinets d'estudis, s'ha posat damunt la taula el risc d'un escenari que combini recessió amb un creixement ràpid i generalitzat dels preus, a la manera de les crisis dels anys setanta.

El concepte d'estagflació descriu una conjuntura especialment complexa per a la política econòmica. La disjuntiva tradicional entre el dinamisme de la demanda agregada i l'estabilitat de preus deixa de tenir sentit: els preus poden seguir una espiral creixent, malgrat la contracció de la inversió i el consum en termes reals. Això suposa un clar obstacle per a les polítiques d'estabilització, ja que l'expansió fiscal i monetària per reactivar l'activitat afegeix combustible a la inflació.

Més enllà del xoc petroler, la crisi dels setanta responia a problemes de fons en el model de creixement que han donat lloc a diverses interpretacions

Les crisis dels setanta es coneixen com les *crisis del petroli*, perquè els seus detonants van ser, en primer lloc, els augments sobtats dels preus internacionals del combustible impulsats per l'Organització de Països Productors de Petroli (OPEP) en resposta a la Guerra del Iom Kippur (1973) i, en segon lloc, la Revolució Iraniana i la posterior guerra Iraq-Iran (1979). Tanmateix, existeix cert consens entre els economistes i historiadors sobre el fet que aquests xocs geopolítics sobtats van constituir l'aspecte més espectacular (i periodístic) de la crisi. Però les causes de fons eren més complexes.

La caracterització de la crisi dels anys setanta ha estat una font de controvèrsia entre diferents escoles del pensament econòmic. En molts sentits es pot considerar un punt d'inflexió: en posar en qüestió la utilitat de la Corba de Phillips (que estableix una relació negativa entre les taxes d'atur i d'inflació) i les polítiques de demanda keynesianes, es va obrir el pas a les polítiques d'oferta i a l'auge de plantejaments neoclàssics i monetaristes.

Les principals explicacions sobre l'estagflació dels anys setanta es podrien agrupar segons l'element en el qual es posa més èmfasi:

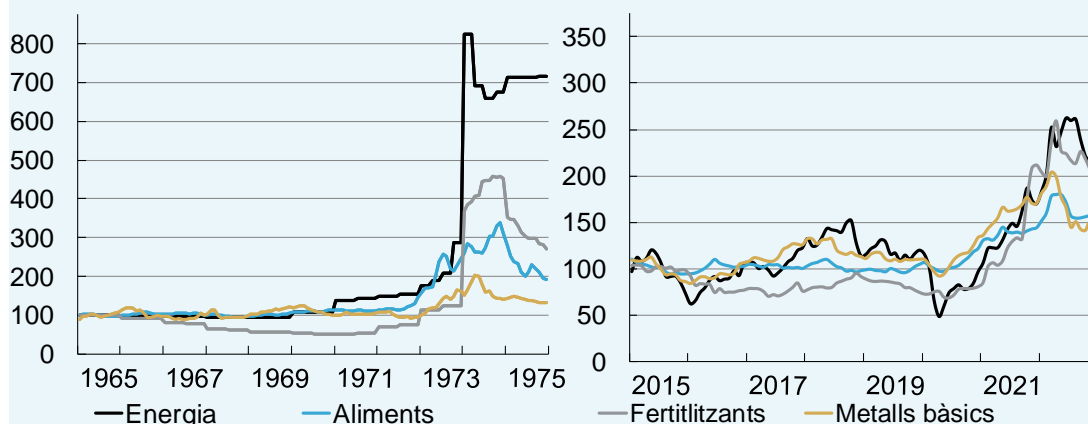
- **El conflicte distributiu i l'espiral salaris-preus.** Segons aquesta visió, aquells aspectes tant econòmics (fortalesa de la demanda i elevada inversió), com polítics i institucionals (regulacions, sindicats, etc.) que havien permès l'augment ràpid i sostingut dels salaris en les dècades de la segona postguerra, acabaren per generar una situació macroeconòmica insostenible. En un context de ràpid augment dels preus, la pressió per mantenir el poder adquisitiu dels salaris hauria incrementat els costos laborals de les empreses, forçant a noves pujades de preus i afectant negativament la rendibilitat.
- **Expansió monetària.** Més que un xoc exogen i puntual, l'augment dels preus de l'energia i altres matèries primeres seria un reflex de les polítiques macroeconòmiques expansives. L'augment sostingut de l'oferta monetària als Estats Units n'hauria estat l'aspecte més decisiu: dos anys abans ja havia conduït a la fi de la convertibilitat dòlar-or i dels tipus de canvi fixos, obrint un període d'instabilitat.
- **Alentiment de la inversió i erosió de la rendibilitat.** La caiguda de la rendibilitat que, especialment a l'economia nord-americana, es va fer palesa en els darrers seixanta, hauria conduït a un creixement cada cop més lent de la inversió en capital fix i finalment a una recessió. A mitjà termini, l'alentiment de la inversió incidiria a la baixa en l'oferta de béns i serveis, així com en el nivell d'ocupació.
- **Esgotament dels factors històrics de l'expansió de postguerra.** Diversos avantatges excepcionals que havien possibilitat l'auge econòmic dels Anys Daurats del capitalisme s'haurien exhaurit: I) la bretxa tecnològica dels Estats Units amb la resta d'economies industrials, que permetia que la primera potència tingués escassa competència, mentre altres països aprofitaven la difusió i imitació a baix cost de les tecnologies nord-americanes; II) els beneficis privats i col·lectius de la reconstrucció postbèl·lica, sobretot de la inversió en instal·lacions i infraestructures; III) el diferencial de productivitat entre sectors, especialment en aquells països que, a les acaballes de la Segona Guerra Mundial, disposaven d'una reserva important de treballadors agrícoles, que va ser mobilitzada cap a activitats industrials i de serveis amb una productivitat superior a la del sector primari.

Algunes d'aquestes explicacions són complementàries entre elles. Ara bé, en quina mesura ens serveixen per entendre la situació de l'economia mundial, espanyola i catalana mig segle després?

El principal paral·lelisme entre tots dos episodis: un augment sobtat del preu d'hidrocarburs i altres matèries energètiques, que ha impactat en altres components de la cistella de consum

Tant la crisi dels setanta com la inflació del 2022 han tingut en l'encariment dels hidrocarburs per raons geopolítiques la seva manifestació més clara i un dels seus detonants. El xoc de costos, a partir de l'augment sobtat dels preus internacionals dels productes energètics (als anys setanta sobretot del petroli; l'any 2022 especialment el gas), ha estat acompanyat també, en tots dos episodis, per l'encariment d'altres matèries primeres bàsiques i aliments. El resultat, per a les economies avançades, és el d'una inflació importada, derivada de l'encariment de diversos inputs clau. Les relacions reals d'intercanvi (la ràtio entre el deflactor de les exportacions i el de les importacions, la qual permet aproximar els efectes renda dels canvis en aquests preus relatius) van viure un deteriorament significatiu en bona part de les economies industrials en tots dos períodes. Ara bé, la magnitud d'aquesta contracció va ser molt diferent. Així per exemple, segons les dades d'AMECO: per a Espanya el retrocés durant el 1973-74 va ser del -13,8 %, i al 2021-22, del -5,1 %, o a França, del -16,1 % i -3,6 %, respectivament. Als Estats Units, la forta caiguda durant la primera crisi del petroli (-15,9 %) contrasta amb una relativa millora durant el 2022, atribuïble en part a les seves exportacions d'hidrocarburs.

Dos xocs sobtats dels preus de les matèries primeres, però de diferent intensitat (1965 i 2015 = 100)



Font: elaboració pròpia a partir de World Bank Commodity Price Data (The Pink Sheet).

En aquest sentit, tant en 1973-75 com en 2022, es pot parlar d'una inflació de costos, si bé l'encariment de les matèries primeres ha estat més breu el 2022.

Ara bé, en tots dos casos, l'encariment sobtat dels hidrocarburs i d'altres matèries primeres i aliments, va estar precedit d'un creixement gradual de tots ells, en un context de creixement de la despesa pública, expansió de l'oferta monetària i dinamisme dels mercats laborals. És per això que, més enllà dels xocs de caràcter exogen amb efectes en l'oferta, en tots dos casos existien condicions econòmiques favorables a la inflació pel costat de la demanda.

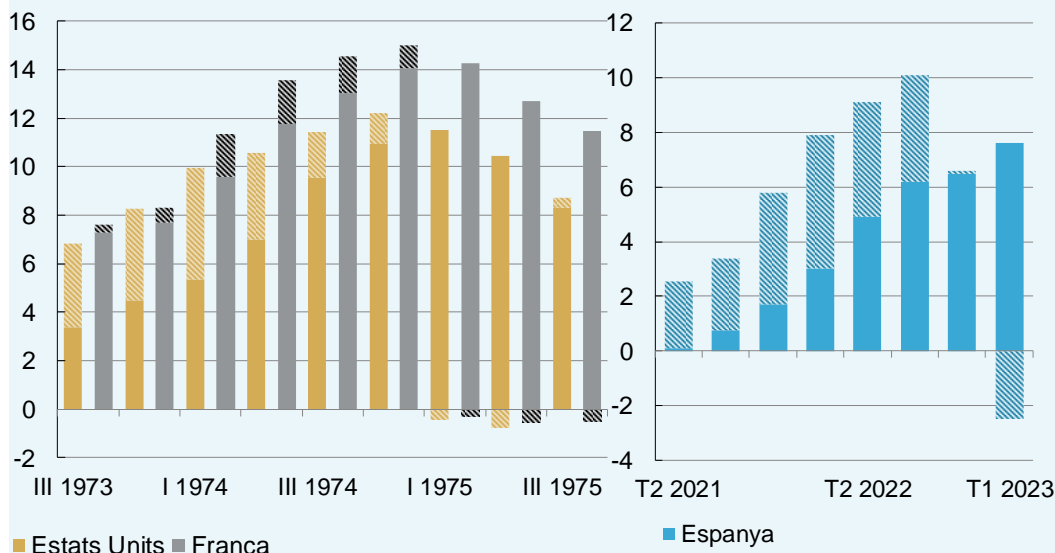
Amb tot, per parlar d'una situació d'inflació importada, més enllà de l'encariment sobtat (i puntual) d'algunes importacions, cal que aquest augment dels costos es traslladi a altres rúbriques de productes. Tant la crisi del setanta (de fet, les dues crisis del petroli, el 1973 i 1979) com l'episodi inflacionari del 2022 es corresponen amb aquesta situació.

Els gràfics següents comparen el comportament de la inflació general i de la inflació subjacent (aquella que exclou els productes amb preus més volàtils: productes energètics i aliments) en tots dos moments.

La inflació durant la crisi energètica dels setanta i del 2022: l'alça de la inflació importada precedeix el contagi a la subjacent

(Creixement interanual de l'IPC)

La barra ratllada mostra la diferència entre la inflació general i la subjacent



Font: Elaboració pròpia a partir de l'OCDE i l'INE.

S'hi observa com, afectant el els casos d'una crisi inflacionària, l'impacte de l'augment dels preus es fa sentir primer en el component més volàtil de la inflació, on les matèries primeres tenen molt més pes. De manera que la inflació general comença a créixer molt més que no pas la subjacent, que respon amb cert retard. A la llarga però, la

subjacent segueix l'ascens de la inflació general, és a dir, hi ha un efecte contagi dels components volàtils a la resta. Fins i tot quan la inflació general es modera o cau, la inflació subjacent es manté persistentment elevada en nivells superiors als de l'inici del xoc.

Es pot objectar a aquests paral·lelismes entre els dos episodis una diferència evident d'intensitat en l'increment de preus. Els Estats Units, per exemple, van assolir una inflació interanual del 12,2 % al quart trimestre del 1974, mentre que han tancat el 2022 amb un 7,1 %. Les diferències són molt més grans per a altres economies industrials com el Japó (23,4 % per 3,9 % el 2022), França (15,0 % per 6,1 %) o Itàlia (24,7 % per 11,7 % el 2022). Tanmateix, cal tenir present que la crisi del petroli venia precedida per dues dècades d'inflació relativament alta i sostinguda; mentre que el salt en els ritmes de creixement dels preus el 2022 arriba després d'anys de taxes d'inflació molt moderades a les economies avançades.

La davallada en les previsions de creixement presenta semblances amb l'estancament econòmic dels anys setanta, tot i que, per ara, l'atur es manté baix

L'altre gran component d'una situació d'estagflació, a banda de l'augment dels preus, és la situació d'estancament econòmic, que es manifesta en forma de recessió i atur. En aquest segon aspecte també s'observen paral·lelismes, per la reducció d'uns ritmes de creixement molt elevats, fruit de la recuperació posterior a la pandèmia.

La crisi dels 70 es va caracteritzar per l'alça dels preus i l'estancament de l'activitat econòmica (% de variació interanual del PIB real)

	Primera Crisi del Petroli			Segona Crisi del Petroli		
	1973	1974	1975	1979	1980	1981
Economies industrials¹						
Estats Units	5,7	-0,3	-0,3	3,4	0,0	2,5
Japó	8,0	-1,2	3,1	5,5	2,8	3,2
Alemanya	4,5	0,8	-0,5	4,0	1,1	0,4
França	5,4	2,9	-0,7	3,2	1,4	1,0
Regne Unit	6,7	-1,4	-0,1	2,8	-1,6	-1,3
Itàlia	6,5	4,7	-2,1	5,7	3,5	0,5
Espanya						
PIB a preus internacionals ¹	8,8	7,5	3,0	1,7	3,2	-0,1
PIB pm a preus constants ²	7,8	5,6	0,5	0,0	1,3	-0,1
PIB cf a preus constants ³	9,0	8,3	3,0	1,8	5,6	-0,6

¹ En dòlars internacionals del 2011, segons Maddison Project Database MPD (2020).

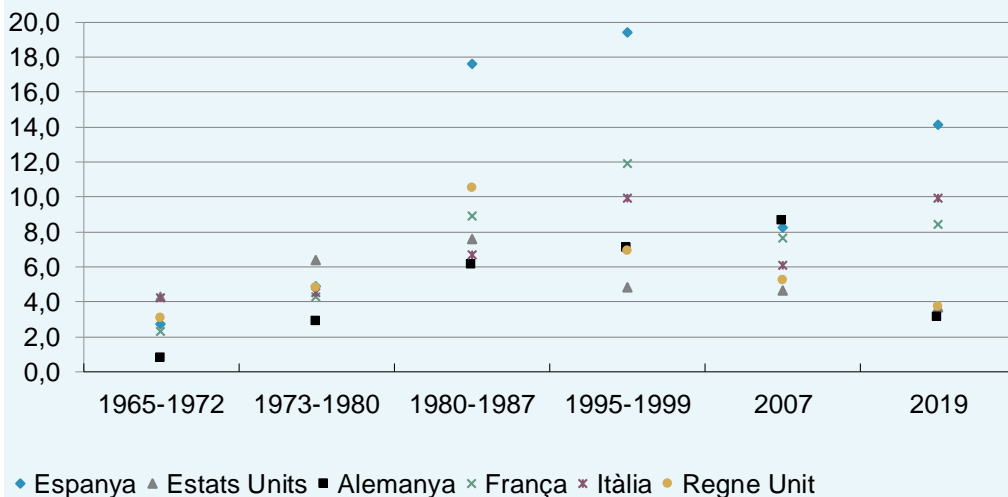
² Segons el Banc d'Espanya.

³ Segons Estadísticas Históricas de España.

A partir de la Guerra d'Ucraïna, les previsions de creixement de les principals economies per al 2022 i 2023 es van reduir dràsticament (per a més detall vegeu el capítol 1 d'aquest informe). En tot cas, la davallada en els ritmes de creixement no és el mateix que una situació de recessió global, de manera que les comparacions amb la crisi dels setanta poden resultar excessives des d'aquest punt de vista. Tanmateix, cal tenir present que les recessions associades a les dues crisis del petroli no van ser especialment profundes a les principals economies avançades (tret de la britànica i la italiana, potser). En el cas espanyol, fins i tot és aventurat parlar d'una recessió als anys setanta, ja que fins al 1981 no es va registrar una caiguda anual del PIB.

Amb tot, la magnitud de la contracció que expressen aquestes xifres no reflecteix les enormes dificultats del període, tant en termes socials com empresarials i de política econòmica.

Les crisis del petroli van obrir un període d'atur alt i persistent (taxa d'atur)



Font: Barry Eichengreen (2007): The European Economy since 1945: coordinated capitalism and beyond, Princeton University Press (1965-1999) i World Development Indicators 2007 i 2019).

L'augment de l'atur i la seva persistència en el temps, després d'anys d'una situació general molt propera a la plena ocupació, permet fer-se una idea de la intensitat i la duració dels impactes d'aquestes crisis.

Durant l'any 2022 i els primers mesos del 2023 no s'ha produït un augment de les taxes d'atur a la majoria de les economies avançades, més aviat al contrari: el mercat de treball es troba en un dels seus millors moments dels darrers anys. Però encara és prompte per avaluar els efectes de les pujades de tipus d'interès per part dels bancs centrals que tenen, de fet, en el refredament de la demanda de treball, un dels seus objectius intermedis per tractar de frenar la inflació.

El pas d'un període de tipus d'interès baixos a una fase de política monetària contractiva és un altre element en comú entre els dos episodis

Això apunta, de fet, a un paral·lelisme addicional entre la situació dels anys 2022-2023 i la de les crisis del petroli: el pas d'un període de tipus d'interès baixos a un de tipus alts, o més clarament, de les reduccions de tipus d'interès que havien precedit el xoc petrolier als dràstics augments que el van seguir per fer-hi front.

En aquest aspecte, és més difícil referir-se a una única cronologia per als anys setanta. Des d'un punt de vista internacional, els primers setanta van estar marcats per les davallades en el tipus de descompte de la Reserva federal (Fed) que, tanmateix, va respondre amb rapidesa a l'augment de la inflació durant el 1973. No totes les economies ho van fer amb la mateixa intensitat durant la primera crisi del petroli. En el cas espanyol, per exemple, les baixades prèvies de tipus havien tingut una magnitud molt més reduïda i, si bé durant el 1973 es van produir augments, no seria fins el 1977-78 quan es pot parlar d'un canvi bruscat en la política monetària.

Les pujades van ser molt més fortes i generalitzades en resposta a la segona crisi del petroli. En conjunt, des de finals del 1972 fins al 1981, el tipus de descompte nord-americà va passar del 4,5 % al 14,0 %. A Espanya el tipus de descompte vigent a mitjan 1973 era del 5 %, mentre que en 1977-1979 es va situar el tipus mitjà es va situar en 15 % (arribant al 39 % la tardor del 1978).

La integració en els mercats de capitals, propiciada per la globalització, junt amb el sorgiment de l'euro, fa que en els darrers anys la coordinació de la política monetària hagi estat molt més clara, com s'ha vist al llarg del 2022 i començaments del 2023. Un fenomen que s'ha vist afavorit també per la transmissió de la política monetària a través dels tipus de canvi.

Existeixen diferències remarcables entre els dos episodis: una inflació més globalitzada i el context excepcional de la pandèmia

Malgrat les semblances, existeixen també diferències remarcables en el context i el desenvolupament dels dos episodis inflacionaris.

Una primera diferència té a veure amb la globalització de la inflació que s'ha produït en les darreres dècades. Si bé els mercats globals de matèries primeres van tenir un paper clau en la inflació dels setanta, la creixent integració de l'economia hauria atorgat també un pes decisiu a les condicions generals d'oferta i demanda globals. Referint-se a aquest

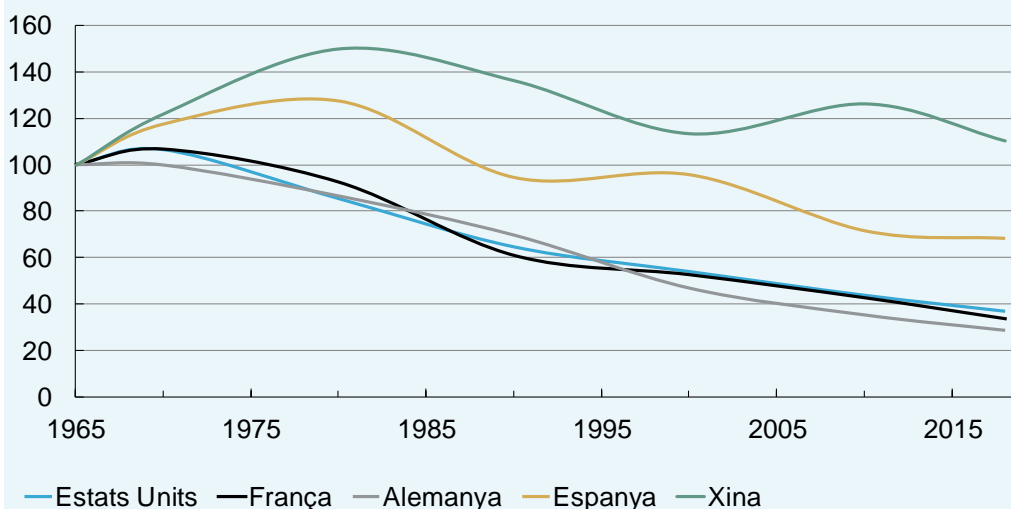
fenomen, Isabel Schnabel, membre del Comitè Executiu del Banc Central Europeu (BCE) apuntava, en relació amb els esdeveniments del 2021 i 2022, que els grans excedents d'estalvi global acumulats durant la pandèmia haurien impulsat la demanda de béns intercanviats a escala internacional, cosa que hauria incrementat la capacitat de fixar preus de moltes empreses, fins i tot en països amb capacitat instal·lada i força de treball disponibles.

La segona diferència, relacionada parcialment amb l'anterior, té a veure amb el paper que els colls d'ampolla van jugar en els primers mesos d'acceleració dels preus durant el 2021, abans de la Guerra d'Ucraïna. Aquests colls d'ampolla reflecteixen la importància que en les darreres dècades han adquirit les cadenes globals de valor. Però també es deriven dels efectes d'una situació excepcional com la pandèmia mundial, que en va interrompre el funcionament. És encara aviat per saber si la fragmentació geoeconòmica o l'alentiment de la globalització a què apunten informes de diverses institucions (com l'FMI o Bruegel, entre altres) podria convertir aquestes interrupcions de caràcter excepcional en quelcom més recurrent.

La menor intensitat en energies fòssils de l'activitat econòmica pot haver suavitzat els impactes inflacionaris

Una tercera diferència significativa té a veure amb la intensitat en energia provinent d'hidrocarburs de les principals economies. Tot i que el consum *per capita* i l'ús total de recursos fòssils han crescut molt en les darreres dècades, el consum de petroli, gas i carbó per unitat de PIB ha viscut una tendència clarament decreixent.

La intensitat en hidrocarburs de les economies avançades es contreu des de fa dècades (Exàjoul d'energia procedent d'hidrocarburs per unitat de PIB. 1965=100)



Font: BP Statistical Review of World Energy i Maddison Project Database MPD (2020).

La pèrdua de pes de les activitats industrials a bona part de les economies avançades en seria parcialment responsable, tot i que també l'economia xinesa ha començat a reduir la quantitat d'energia fòssil per unitat de producte en els darrers anys. Més important encara, les tecnologies han respost al creixement bruscat i sostingut dels costos del petroli tant durant els anys setanta com en episodis posteriors. Donat que bona part d'aquestes tecnologies estan incorporades en el capital fix, els seus efectes es fan sentir molt més enllà de les conjuntures alcistes dels preus energètics. La caiguda del consum d'hidrocarburs per unitat de PIB ha contribuït a suavitzar els impactes de l'encariment del gas i el petroli sobre els preus interns i l'activitat econòmica, malgrat tot.

El creixement moderat dels salaris i la baixa conflictivitat sindical i laboral suposen una altra diferència clau: no s'han produït espirals salaris-preus

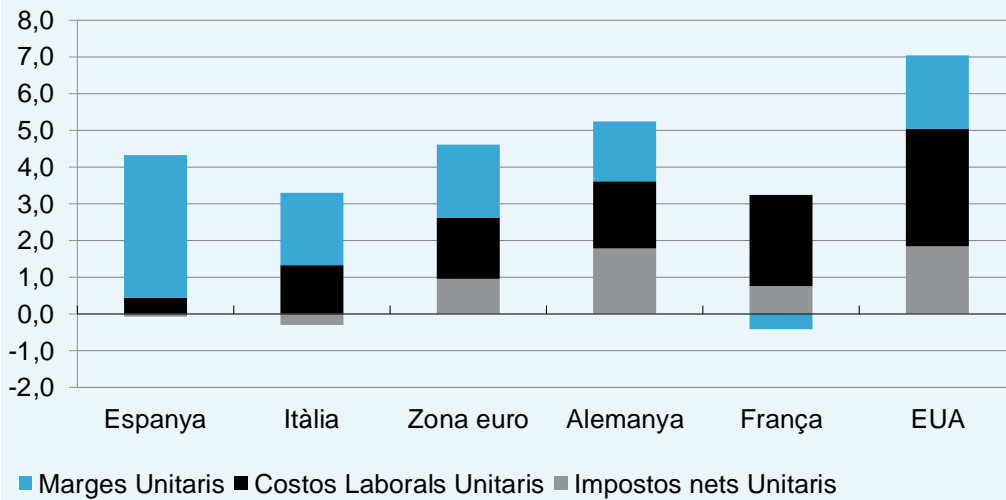
La quarta diferència està relacionada amb els anomenats efectes de segona ronda i el paper del conflicte distributiu en ambdós episodis inflacionaris. Una situació d'inflació importada implica, per a aquelles economies que la travessen, un deteriorament de la relació real d'intercanvi, fruit de l'encariment d'importacions clau, amb els consegüents efectes sobre les rendes dels agents econòmics. La distribució dels costos d'aquest empobriment és problemàtica des del punt de vista social i polític. Però també pot tenir conseqüències econòmiques preocupants, si contribueix a reproduir o ampliar el creixement dels preus, com efectivament va ocórrer durant bona part dels anys setanta.

Per això, durant el 2022, la possibilitat d'una espiral salaris-preus, en què l'intent de mantenir els salaris reals augmentés els costos laborals de les empreses i es traslladés als seus preus finals, ha estat al centre de les preocupacions. Malgrat les notables diferències entre països, no sembla que aquest hagi estat el cas durant el 2022. En termes de contribució al creixement del deflactor, al conjunt de la zona euro els marges empresarials unitaris han tingut un paper més significatiu que els costos laborals unitaris. Amb tot, les dades agregades amaguen una gran diversitat de situacions: moltes branques d'activitat i empreses han vist reduïts els seus marges.

De fet, els salaris mitjans, calculats com la Remuneració dels Assalariats per persona ocupada, han crescut per sota del deflactor del PIB als Estats Units i a la zona euro; tot i que hi ha excepcions importants en el cas europeu, especialment la francesa.

Els Costos Laborals Unitaris expliquen menys de la meitat de l'augment dels preus a la majoria d'economies avançades

(contribucions al creixement del deflactor en %. Any 2022)



Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'Eurostat i Bureau of Economic Analysis.

Els increments salarials pactats en convenis col·lectius han estat, de mitjana, inferiors a la inflació, cosa que contrasta amb la situació característica de la crisi dels anys setanta per a les principals economies. El baix creixement dels salaris pactats podria ser un reflex de la caiguda en els nivells de densitat sindical i en la conflictivitat laboral. Així, el percentatge de treballadors sindicats ha passat del 44,5 % al 13,0 % a Espanya entre 1978 i 2015; al Regne Unit la caiguda ha estat del 50,35 al 23,4 %, i als Estats Units, del 23,9 % al 10,3 %. Quant al nombre mitjà de dies perduts per vagues: al 2006-2010 suposava un 8,5 % del corresponent al 1976-1980 a Espanya, un 5,2 % al Regne Unit i un 5,7 % als Estats Units. Des de llavors i fins el 2022, aquesta caiguda, iniciada entre els anys setanta i els vuitanta, ha estat encara més acusada. Tot i que hi ha excepcions (França ha mantingut una alta conflictivitat laboral, mentre que Suècia o Bèlgica mantenen nivells de sindicació superiors al 50 %), aquesta és una tendència generalitzada entre les economies avançades que explica parcialment el menor poder de negociació col·lectiva dels treballadors.

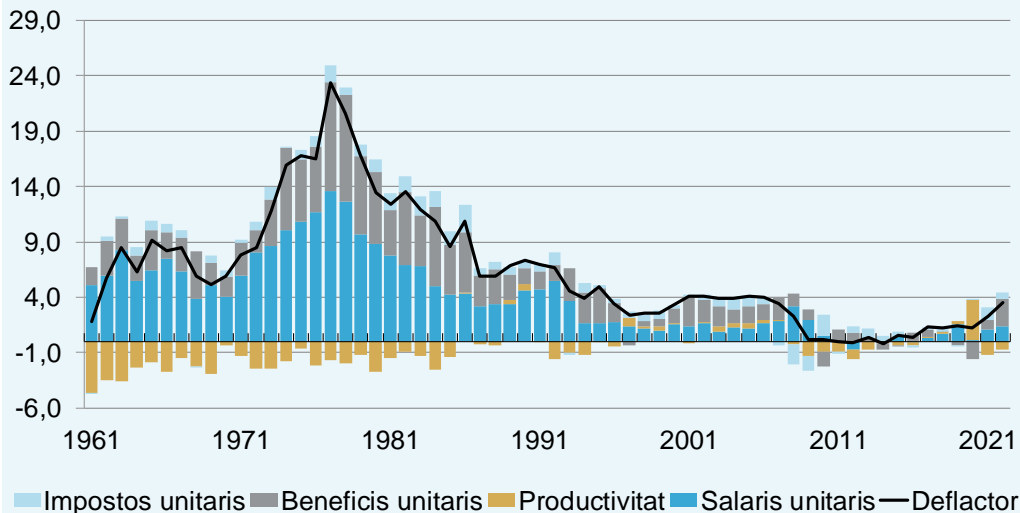
Amb tot, els limitats increments salarials pactats poden haver-se vist compensats pel grau de tensió persistent en els mercats laborals de les principals economies pel que fa a la cobertura de vacants, entre elles l'espanyola. A tots els països membres de la UE, el 2022 la taxa de vacants s'ha situat en màxims de la darrera dècada, a excepció d'algunes economies d'Europa de l'Est. Això també situa un punt de contrast significatiu amb la crisi dels setanta.

En el cas espanyol, el predomini dels marges unitaris en el creixement dels preus durant el 2022 és encara molt més acusat que als països de l'entorn. Això confirma una tendència de llarg termini a la pèrdua de

pes dels costos laborals unitaris i del component salarial en la inflació que, amb matisos, es pot corroborar també en diversos països de l'entorn.

Des dels anys noranta, la desinflació ha anat acompanyada d'un menor pes dels salaris en el deflactor (Espanya).

Contribucions al creixement del deflactor en %



Font: Elaboració a partir de dades d'AMECO.

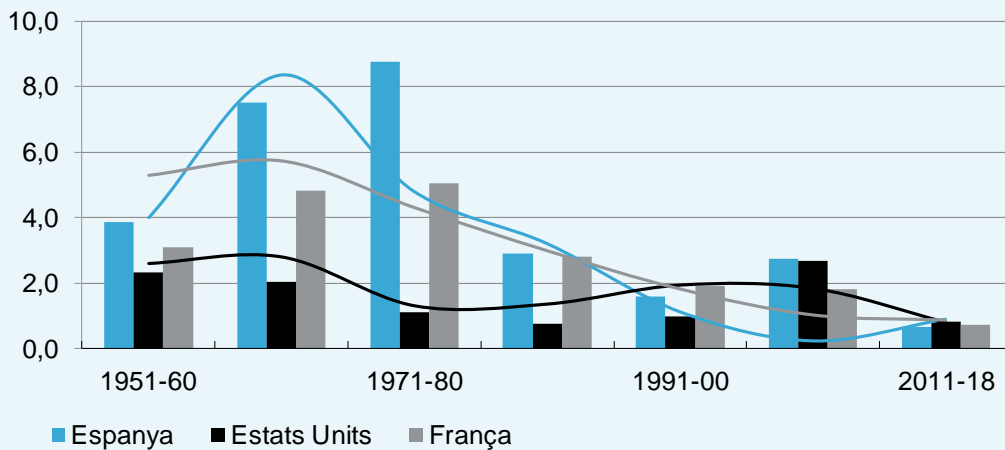
El menor dinamisme econòmic i el pes de les finances poden condicionar els impactes de les pujades de tipus

Cal apuntar, finalment, diferències de fons pel que fa a l'estructura econòmica i els models de creixement entre els dos moments històrics. La crisi dels setanta va impactar sobre unes economies industrials caracteritzades per ritmes molt alts de creixement del PIB, la inversió en capital fix i la productivitat (tant del treball com la productivitat total dels factors). En canvi, i precisament arran d'aquella crisi, la productivitat i la inversió han anat creixent de manera molt més lenta i irregular, mentre que el creixement econòmic ha esdevingut més volàtil i, de mitjana, considerablement més baix al típic de les dècades cinquanta, seixanta i part dels setanta.

Així mateix, l'episodi inflacionari iniciat a mitjans del 2021 venia precedit d'una lenta recuperació després d'anys de depressió a la majoria de les economies europees. És aquesta manca de dinamisme de la inversió i el creixement, junt amb els problemes específicament financers, el que explica l'adopció de polítiques de baix tipus d'interès i expansió monetària que han caracteritzat els deu anys anteriors al 2022. Ara bé, això ha impulsat també una gran expansió de l'activitat financera i de la capitalització borsària, en abaratir el crèdit i fer menys atractius els bons públics com a alternativa d'inversió de baix risc a les

accions i altres actius financers. Segons els World Development Indicators del Banc Mundial, la capitalització dels mercats borsaris en relació amb el PIB (l'anomenat "indicador Buffet"), se situava el 2020 en nivells semblants als de 2007. En aquest context, les pujades de tipus d'interès adoptades pels principals bancs centrals podrien tenir efectes col·laterals tant en el sector financer (com ha ocorregut amb alguns bancs el 2023), com en el dinamisme del conjunt de l'economia.

L'augment de la productivitat i de la intensitat de capital per hora treballada s'alenteixen des de mitjan segle XX (% de variació acumulada del període indicat)



* Les línies representen el creixement de la productivitat aparent del treball i les barres de la intensitat de capital per hora treballada.

Font: Bergeaud, A., Cetto, G. and Lecat, R. (2016): Productivity Trends in Advanced Countries between 1890 and 2012, *Review of Income and Wealth*. vol. 62(3), pages 420–444.

7.

La retirada dels estímuls monetaris dels bancs centrals

El BCE adopta una política monetària restrictiva contra la inflació: redueix les compres d'actius a partir del març, inicia les pujades dels tipus oficials al juliol i restringeix les injeccions de liquiditat TLTRO a l'octubre

El 2022, el BCE va reaccionar a l'increment de la inflació amb més intensitat i rapidesa que en cicles anteriors d'enduriment de la política monetària, alhora que va utilitzar més instruments. El desembre de 2021 va anunciar un gir de la política monetària que implicava canvis en els ritmes del programa de compres d'actius APP implementat abans de la pandèmia, i en el programa específic per la pandèmia (PEPP). D'una banda, al març va reduir les compres mensuals del programa APP, al juliol va aturar les compres netes, i a finals de 2022 va anunciar la reducció de l'estoc d'actius a partir del març del 2023. D'altra banda, el programa PEPP va acabar les compres netes al juny i mantindrà l'estoc amb la reinversió dels actius al venciment.

Pel que fa a les injeccions de liquiditat TLTRO-III, el BCE va ajustar a l'octubre els terminis i condicions (apujant-ne els tipus). L'objectiu era augmentar el cost del finançament per als bancs, i així incentivar els retorns anticipats, per accelerar la reducció del seu balanç. En paral·lel, el BCE també va crear l'Instrument per a la Protecció de la Transmissió, per evitar una fragmentació en els mercats financers de la zona euro. Amb això es pretén evitar l'augment de les primes de risc que puguin generar futurs episodis d'instabilitat a la zona euro. La seva funció és adquirir als mercats secundaris títols de deute de països amb condicions de finançament pitjors, quan no estiguin justificades pels fonaments econòmics.

El balanç de l'Eurosistema, que va augmentar el 2020 en un 49 %, fins als 7 bilions d'euros, i va continuar pujant el 2021 fins als 8,6 bilions, va assolir un màxim de 8,8 bilions el juny de 2022. A finals d'any es va reduir als 8,0 bilions, dels quals 6,3 estaven relacionats directament amb la política monetària.

A més de la retirada progressiva de les compres d'actius, l'altre gran canvi en la política monetària ha estat l'augment dels tipus d'interès oficials. El tipus d'interès de referència estava en el 0,0% des de març

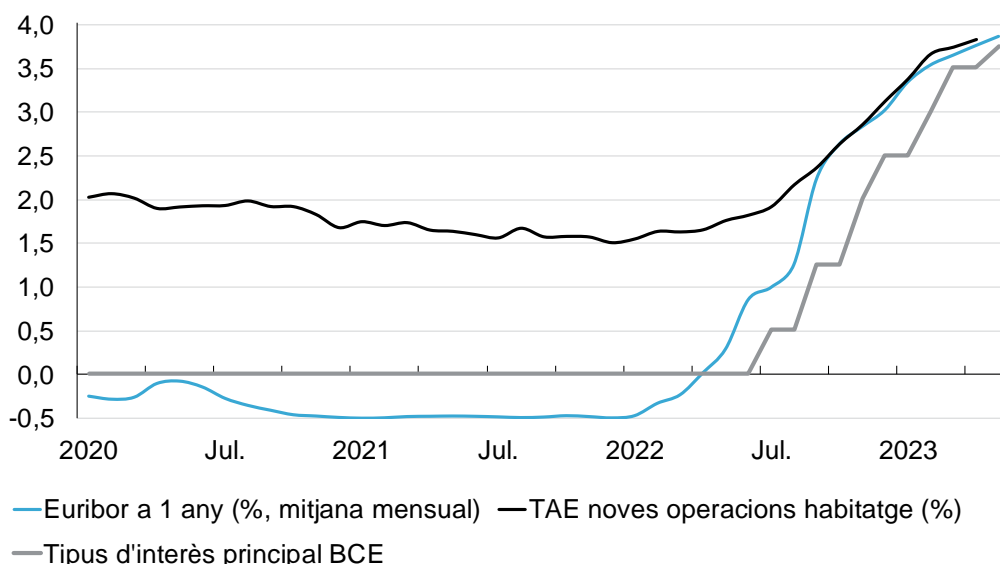
del 2016. A partir del juliol de 2022, el BCE va iniciar la pujada més gran a la història de l'euro, de 2,50 punts percentuals (pp) el 2022 (0,50 pp al juliol, 0,75 pp al setembre i també a l'octubre, i 0,50 pp el desembre). El 2023 ha continuat augmentant els tipus en 1,25 pp addicionals fins a maig.

Paral·lelament, als EUA, la Fed va pujar els tipus oficials 4,25 pp el 2022 i 0,75 pp addicionals fins a maig del 2023, mentre que el Banc d'Anglaterra, que havia iniciat els increments a finals de 2021, els va augmentar 3,25 pp el 2022 i 1,00 pp el 2023.

L'Euríbor a 12 mesos comença a pujar al gener fins a arribar al 3,02 % a final d'any, alhora que els tipus d'interès hipotecaris experimenten una pujada sostinguda fins al 3,12 %

El tipus d'interès interbancari Euríbor a un any (la mitjana mensual), portava per sota de l'1,0 % des d'agost del 2012 i va mantenir una tendència estable entorn de -0,5 % des de l'inici de 2021. Al gener va començar un creixement robust fins al 3,02 % a finals de 2022. L'interès de les hipoteques a les llars, que es referència a l'Euríbor, va començar el 2022 una tendència creixent, tot i que de menor intensitat (vegeu el gràfic) i va arribar al 3,12 % a finals del 2022. L'Euríbor i la TAE hipotecària continuen creixent el 2023: el març es troben al 3,65 % i 3,73 %, respectivament. Paral·lelament, els tipus d'interès per a la resta de préstecs puguen encara més que els hipotecaris.

Les condicions de finançament de l'economia espanyola s'endureixen, segons l'Euríbor i la TAE de les noves operacions d'habitatge des de l'inici del 2022



Dades de l'Euríbor i Tipus oficials fins abril de 2023 i del TAE fins maig
Font: Banc d'Espanya

L'estoc de finançament del sector privat de l'economia espanyola es desaccelera des del 2021

Si el 2021 l'estoc de finançament de l'economia espanyola va aturar la tendència creixent iniciada el 2015, el 2022 la va anar confirmant fins a arribar al +2,5 % a finals d'any. Per sectors institucionals, l'estoc de finançament per al sector públic manté un creixement interanual del 5,3 %, mentre que en el del sector privat ha crescut del 0,1 %: -0,3 % per a les societats no financeres, i +0,6 % per a les llars. Les dades fins març de 2023 confirmen aquesta tendència i l'estoc cau tant a empreses com a les llars, mentre continua creixent el finançament al sector públic amb una intensitat semblant a la del final del 2022.

L'estoc de finançament del sector privat de l'economia espanyola modera el creixement i es comença a reduir a les empreses

(% de variació anual)

	Societats no financeres	Llars i ISFLASL	Sector privat ¹	Administracions públiques	Total
2017	1,2	-0,6	0,4	3,4	1,6
2018	-0,1	0,3	0,1	2,2	1,0
2019	1,9	0,2	1,1	1,2	1,2
2020	6,3	-0,5	3,3	10,0	6,2
2021	2,4	1,0	1,8	6,1	3,7
2022					
1r trimestre	1,1	1,4	1,2	4,4	2,7
2n trimestre	0,1	1,4	0,6	3,5	2,0
3r trimestre	1,6	1,2	1,4	5,0	3,1
4t trimestre	-0,3	0,6	0,1	5,3	2,5

¹Societats no financers i llars

Font: Banc d'Espanya.

Per subsectors, el crèdit a les activitats productives va tornar a les taxes interanuals negatives a finals del 2022 (-1,1 %), malgrat l'augment de la demanda de crèdit de la indústria (+2,4 %). La reducció de l'estoc de crèdit per a la construcció (-2,5 %) i per als serveis immobiliaris (- 9,1 %) expliquen aquest resultat general. Alhora, l'estoc dels préstecs a les llars va començar a donar mostres d'estancament a finals de 2022, amb un creixement interanual modest (0,1 %), que s'explica per l'augment del crèdit al consum i a altres no classificats. El crèdit per a l'adquisició i rehabilitació d'habitatge, en canvi, va retrocedir un 0,2 %.

Quant al deute consolidat de llars i empreses espanyoles, va arribar a 1,66 bilions d'euros, un 1,3 % per sota del 2021. No obstant això, la ràtio d'endeutament sobre el PIB va disminuir, des del 139,4 % a finals del 2021 a 125,1 % a finals del 2022; una reducció que cal atribuir a

l'augment del PIB (efecte denominador). Les empreses van contribuir més que les llars a la baixada en els nivells de deute agregat.

Pel que fa a l'estoc de crèdit dubtós, va continuar disminuint (-17,9 %), tant per un flux menor de nous dubtosos com per sortides de crèdits més grans d'aquesta qualificació. En destaca la reducció dels crèdits dubtosos de les famílies (-23,0 %), malgrat els possibles efectes de la pujada de tipus en les hipoteques variables. La morositat va continuar la tendència a la baixa, i es va reduir fins al 3,5 % a finals del 2022 (4,2 % a les empreses i 3,0 % a les llars), la xifra més baixa des de desembre de 2008. El 2023 la morositat es manté en els mateixos nivells.

D'altra banda, els préstecs en vigilància especial (els que observen un augment significatiu del risc des de la concessió) es van continuar reduint el 2022 fins a un 7,1 % de la totalitat del crèdit (només van augmentar en el crèdit a les llars). Tot i això, encara eren un 24,5 % superiors als registrats abans de la pandèmia.

Per acabar, els crèdits a empreses amb aval ICO van caure un 11,2 %, mentre que la seva qualitat creditícia va empitjorar: la ràtio de dubtosos era del 7,1 % i la de vigilància especial del 19,6 %.

El nou crèdit concedit creix a les grans empreses, a les pimes i a les llars. A finals d'any es comença a desaccelerar a les grans empreses i llars, mentre que es manté el creixement a les pimes

Pel que fa a les societats no financeres espanyoles, després d'un 2021 on el nou crèdit va caure un 16,2 % (la caiguda anual més gran des que tenim una sèrie històrica homogènia, el 2010), el 2022 va tornar a terreny positiu i va acumular un 19,9 % d'augment interanual. Tot i l'augment dels tipus d'interès que van aplicar els bancs, associat a la pujada de l'Euríbor, en la franja de crèdits per a menys d'1 milió d'euros (associat a les pimes), el flux de nou crèdit va pujar +14,1 %; el concedit per a quantitats majors (associat a grans empreses), va créixer un 25,7 %. Fins al març del 2023, les pimes van continuar amb nivells de creixement de nous crèdits similars. Per contra, els crèdits de més d'1 milió van començar a desaccelerar el creixement el darrer trimestre del 2022 i han decrescut durant els primers mesos del 2023. A partir del segon trimestre del 2022, els criteris de concessió de préstecs es van endurir de forma generalitzada, coincidint amb l'augment dels tipus d'interès per a noves operacions.

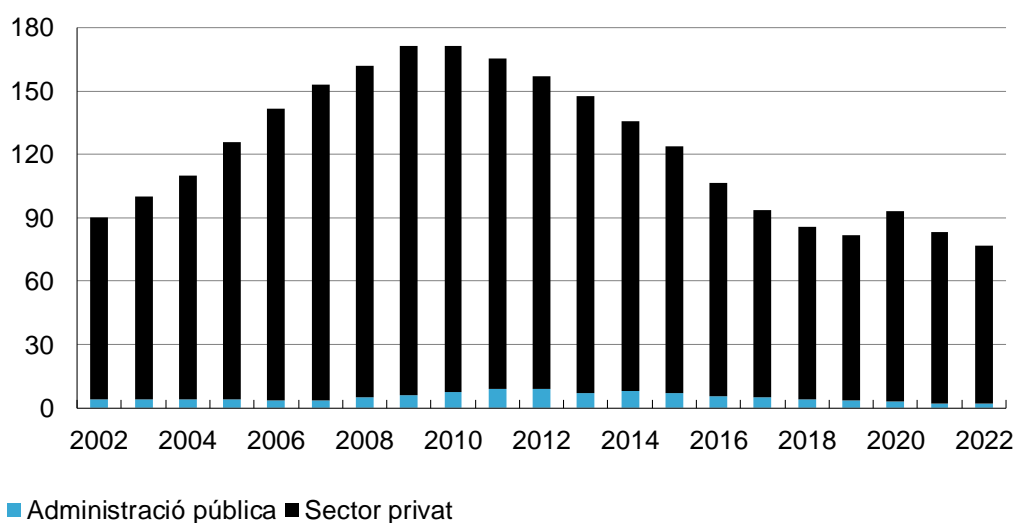
D'altra banda, el volum de nou crèdit per a les llars (+10,2 % interanual) va augmentar als segments que suposen el 93,3 % del total: habitatge (+10,2 %), consum (+9,7 %), i targetes (+13,3 %). El 2023, en

l'acumulat fins a març, els nous crèdits a les llars cauen un 1,1 % interanual a causa de la davallada del 15,0 % del crèdit a l'habitatge.

A Catalunya, l'estoc de crèdit va reprendre el creixement, tot i que per sota del PIB. Els dipòsits continuen creixent des del 2017

A Catalunya, l'estoc de crèdit es va reduir des del 2009 fins al 2019. El 2020 va créixer amb la pandèmia (+1,9 %), però el 2021 va disminuir (-2,7 %). Durant el 2022, el crèdit va revertir la caiguda fins a acumular un creixement de l'1,7 % a finals d'any. Això no obstant, la ràtio de crèdit sobre PIB va disminuir 6,7 pp (fins al 76,7 %) el 2022, atès un creixement més gran en el PIB. El resultat és una reducció de l'endeutament agregat de l'economia catalana. El sector privat va contribuir amb 74,5 pp del PIB, mentre que el sector públic ho va fer amb 2,0 punts (cal tenir en compte que l'estoc de les administracions només suposa un 2,6 % del total a Catalunya). Al conjunt de l'Estat s'observa un descens de l'estoc de crèdits del 0,5 % (-0,6 % al sector privat).

L'estoc de crèdit a Catalunya va créixer un 1,7 %, i s'ha reduït respecte al PIB en 6,7 punts percentuals, fins el 76,7 % (en % del PIB)

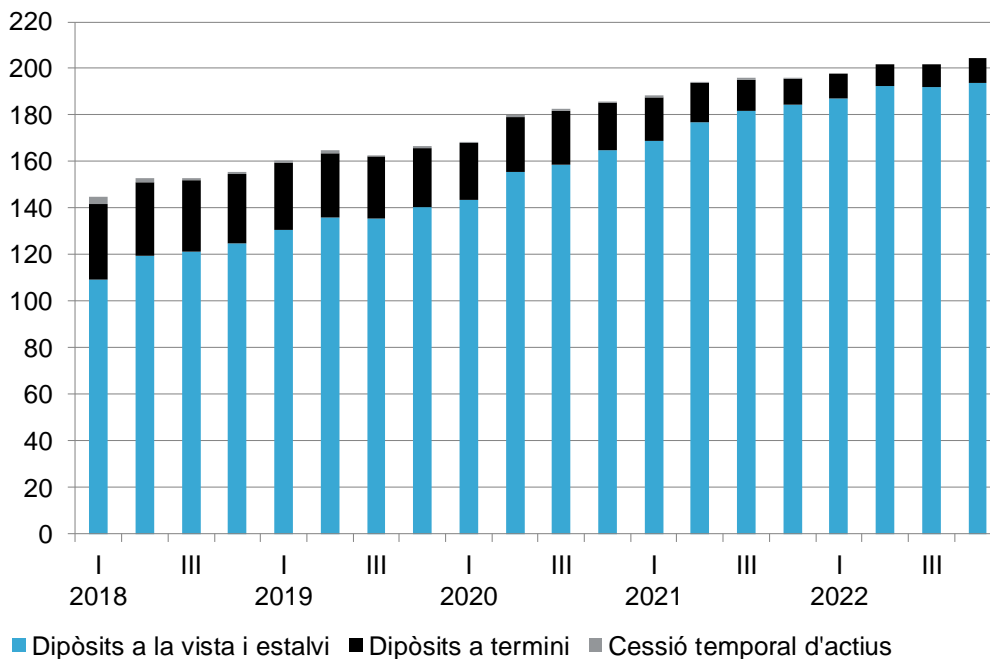


*Estoc a tancament d'any.

Font: Idescat i Banc d'Espanya.

Pel que fa als dipòsits bancaris, després de la caiguda del 2017, quan alguns clients van canviar els seus dipòsits a sucursals fora de Catalunya, l'estoc de dipòsits del sector privat resident a Catalunya no ha deixat de créixer, en especial durant la pandèmia, que va tancar el 2020 amb un creixement de l'11,6 %. L'any 2022 es va tancar amb un increment interanual del 4,0 %, malgrat l'impacte de la inflació.

Els dipòsits a la vista i d'estalvi segueixen la tendència ascendent des de 2017 (milers de milions d'euros)



■ Dipòsits a la vista i estalvi ■ Dipòsits a termini ■ Cessió temporal d'actius

Nota: El Banc d'Espanya inclou la Cessió temporal d'actius des del juny del 2017.

Font: Banc d'Espanya.

Per tipologia, destaca el pes majoritari dels dipòsits a la vista i d'estalvi, que experimenten un sòlid creixement, amb un avanç del 5,0 % durant el 2022. Aquest creixement es suma a l'augment del 12,0 % registrat el 2021, i continua la tendència creixent des del 2017. En canvi, els dipòsits a termini continuen decreixent (-4,3 %), si bé a un ritme molt inferior al dels anys anteriors (-45,6 % el 2021 i -42,4 % el 2020), i encadenen caigudes des del 2012. Els dipòsits del sector públic, per la seva part, van créixer el 2022 en termes interanuals (+9,0 % al final de l'any) fins a suposar el 5,2 % del total de dipòsits a Catalunya. Les dades agregades del total estatal el 2022 revelen un increment de l'1,5 % dels dipòsits de les llars i un -0,7 % a les administracions públiques.

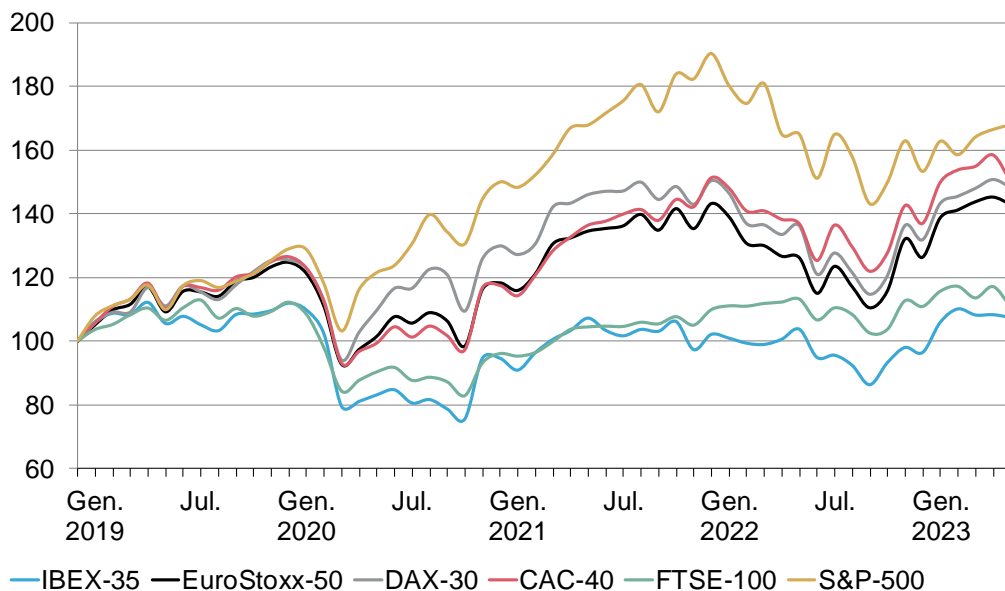
A banda de les tendències de fons esmentades, el creixement de l'estoc de dipòsits a la vista durant el 2022 s'ha vist afectat per les mesures de contenció i l'elevada incertesa econòmica arran de la crisi sanitària. Segons l'informe anual del Banc d'Espanya, el 45 % del gran estalvi extraordinari durant la pandèmia es manté en efectiu i en dipòsits, majoritàriament en mans de les llars amb rendes més elevades.

Els índexs borsaris internacionals es van revalorar amb les intervencions dels bancs centrals i dels governs per la pandèmia, fet que es va interrompre per la guerra d'Ucraïna: des d'octubre s'han tornat a recuperar, però acumulen pèrdues anuals

Les incerteses sobre la recuperació econòmica des de la pandèmia, en un context geopolític marcat per la invasió a Ucraïna, han transmès molta volatilitat als mercats financers. Durant el 2022, amb una inflació persistent, els mercats financers també van mostrar una gran sensibilitat a les decisions sobre política monetària. Durant els tres primers trimestres del 2022 la majoria de les borses internacionals van caure davant l'expectativa d'un enduriment de les condicions de l'oferta monetària. Tot i que a l'octubre van començar a recuperar-se, els principals índexs van tancar l'any sense guanys anuals. Durant els primers mesos del 2023 s'ha mantingut la tendència a la recuperació.

Retrocés dels principals índexs borsaris mundials al 2022, després d'una evolució positiva al 2021

(índex base 1/1/2018 = 100)



Font: Bloomberg.

Al tancament del 2022, l'índex Euro Stoxx 50, compost pels títols de 50 companyies blue-chip (estables, segures, consolidades i de gran capitalització) de la zona euro, registrava pèrdues anuals de l'11,7 % en clar contrast amb la situació de finals del 2021 (+21,0 %). La majoria dels principals índexs europeus van anotar caigudes de valor semblants, llevat de l'índex FTSE 100 britànic (+0,9 %) i de l'IBEX 35 (-5,6 %), que es van comportar millor durant el 2022.

Augmenten el volum de contractació de la Borsa de Barcelona i la quota de contractació en relació amb les altres borses estatals

El volum de contractació de la Borsa de Barcelona el 2022 va ser de 52.846 milions d'euros, un 10,4 % més que en 2021. El volum de contractació interanual ha crescut en tots els segments llevat dels drets i efectes públics. D'altra banda, després de 3 exercicis decreixent, la quota de contractació de la Borsa de Barcelona en el total de les borses estatals augmenta 2,0 punts percentuals en comparació al 2021: se situa en 14,7 %, lluny de la quota de la Borsa de Madrid (72,9 %) que ha retrocedit 1,3 punts percentuals. L'índex BCN MID 50 (50 empreses de mitjana capitalització amb més contractació de la Borsa de Barcelona), va retrocedir un 11,2 % anual; en canvi, el Barcelona Global 100 (100 companyies principals de la Borsa de Barcelona), ha mantingut la cotització durant l'any (+0,3 %). Pel que fa als índexs sectorials de la Borsa de Barcelona, tots acumulen pèrdues anuals, llevat dels serveis financers (+13,8 %) i el petroli i l'energia (+6,5 %).

Es va revertir la tendència descendent en el volum efectiu de contractació de la borsa de Barcelona per l'augment de les accions

Volum efectiu de contractació a la Borsa de Barcelona (milions d'euros)

Tipus de valor	2018	2019	2020	2021	2022	% de variació interanual en el
						2022
Efectes públics ¹	396,0	232,5	210,0	395,4	44,8	-88,7
Bons FTA ²	65,8	5,0	-	-	-	-
Accions	165.298,5	115.248,6	69.218,7	46.478,5	51.942,3	11,8
Fons	552,0	551,7	860,8	652,8	738,7	13,2
Warrants	144,0	93,0	55,3	13,1	22,0	67,4
Drets	476,3	331,3	390,7	309,1	97,8	-68,4
Total	166.932,9	116.462,2	70.735,4	47.848,8	52.845,6	10,4

¹ Inclouen operacions OTC. No inclouen amortitzacions ni emissions de deute.

² Fons de titulització d'actius.

Font: Borsa de Barcelona i Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor.

La resta d'índexs borsaris dels altres parquets de l'Estat han mostrat tendències similars a l'IBEX35, llevat de la borsa de València, que no ha registrat caigudes acumulades a tancament del quart trimestre (+0,5 %) i es comporta com el Barcelona Global 100. Finalment, l'índex FTSE Latibex All Share, que agrupa totes les empreses llatinoamericanes que cotitzen al mercat Latibex, ha obtingut uns guanys anuals del 10,7%.

La capitalització o valor de mercat conjunt de les companyies cotitzades a la borsa espanyola a tancament de 2022 va ser de 1.029 milers de milions d'euros, un 4,9 % menys que a tancament de 2021

(+14,1 % en l'any anterior), pels descensos de les valoracions de les cotitzades de materials bàsics, indústria i construcció, bens de consum i de les TIC.

El deute viu i la negociació als mercats secundaris del deute públic segueix la tendència a la baixa

La negociació acumulada dels valors de deute públic en el mercat català al tancament del 2022 és un 88,7 % inferior al volum de l'any anterior, i se situa en els 44,8 milions d'euros. El nombre d'operacions ha disminuït un 38,7 % anual.

El volum d'operacions en el mercat del deute públic de Catalunya a la borsa de Barcelona continua la tendència a la baixa

(Dades trimestrals acumulades des de l'inici d'any¹, sense emissions, amortitzacions ni FTA)

	Nombre d'operacions	Variació interanual (%)	Milions d'euros	Variació interanual (%)
2018	295	-62.2	396.0	-79.1
2019	200	-32.2	232.5	-41.3
2020	91	-54.5	210.0	-9.7
2021	142	56.0	395.4	88.3
2022	87	-38.7	44.8	-88.7

¹Incloues operacions OTC.

Font: Borsa de Barcelona i Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor.

Durant els darrers anys s'ha produït una progressiva disminució del deute viu representat en valors i un augment del deute viu representat en préstecs i línies de crèdit. Això és derivat principalment dels mecanismes de finançament sota la forma de crèdits a càrrec del Fons de finançament a les comunitats autònomes. Atès el compliment tant dels objectius d'estabilitat pressupostària i de deute públic, com dels criteris relatius al període mitjà de pagament a proveïdors, els anys 2019 i 2020 la Generalitat es va adherir al Fons de finançament a les comunitats autònomes a través del Fons de facilitat financera (FFF), que té les mateixes condicions financeres que el FLA, però està subjecte a una menor condicionalitat.

A 31 de desembre del 2022, el nominal admès a negociació en el mercat de deute públic de Catalunya va ser de 1.968 milions d'euros (era de 2.255, milions a finals de 2021), i estava representat per 10 emissions de bons i obligacions (1 de cupó variable i 9 de cupó fix) i 8 de pagarés de l'Institut Català de Finances.

8.

El sector públic deixa de rebre ingressos extraordinaris per motiu de la COVID-19

8.1. El sector públic administratiu de la Generalitat²⁸ després de la pandèmia

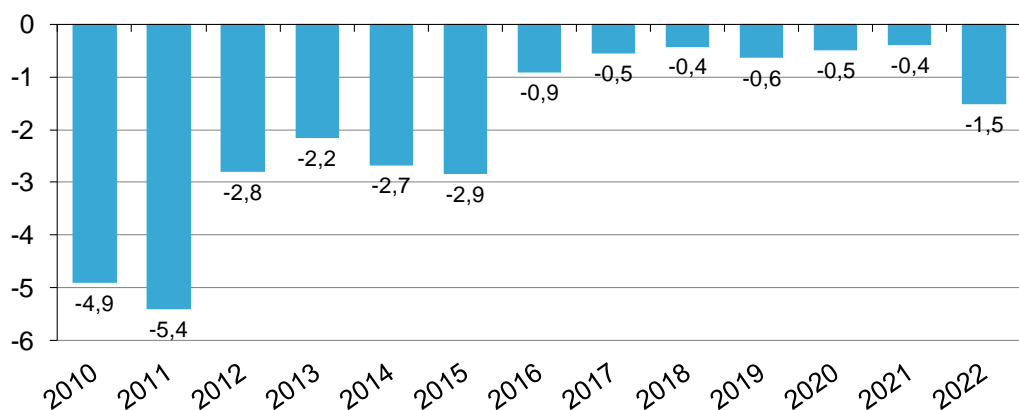
El dèficit s'eleva a l'1,51 % del PIB en un context de retirada de transferències extraordinàries per motiu de la pandèmia

El Consell de Política Fiscal i Financera va deixar en suspens els objectius d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera des de l'any 2020, en consonància amb la Comissió Europea.

El dèficit de la Generalitat de Catalunya del 2022 va ser de l'1,51 % del PIB. S'ha incrementat amb intensitat perquè s'han deixat de rebre ingressos extraordinaris per motiu de la COVID-19. En canvi, la despesa no s'ha reduït perquè s'han expandit les operacions de capital i les remuneracions del personal i perquè una part de la despesa vinculada a la pandèmia ha persistit. Pel que fa als ajustos del Sistema europeu de comptes (SEC), l'ajust per despesa meritada s'ha incrementat principalment per la despesa sanitària que no ha tingut cobertura amb el pressupost de l'exercici.

²⁸ A banda de l'Administració de la Generalitat, el Servei Català de la Salut i les entitats autònomes administratives, s'hi incorpora també l'Institut Català de la Salut. S'exclouen els ingressos i les despeses de transferències de l'Administració central als ens locals i el Fons europeu de garantia agrícola perquè la Generalitat únicament n'exerceix la funció pagadora.

El dèficit públic en termes SEC* s'eleva el 2022 en un context de suspensió de les regles fiscals (en % del PIB)



Nota: *Sistema europeu de comptes.

Font: Intervenció General de l'Administració de l'Estat.

S'han retirat els fons extraordinaris però les despeses de personal i en operacions de capital han augmentat (Milions d'euros)

	2021	2022
Ingressos no financers	34.263	31.960
Despeses no financeres	34.816	34.939
Resultat no financer	-553	-2.980
Ajustos SEC ⁽¹⁾	-350	-836
Despesa meritada	-268	-818
Aportacions de capital	-750	-799
Resultat de les empreses	768	630
Fons Europeus	262	554
Altres ajustos	-362	-403
Dèficit SEC	-903	-3.816
% s/PIB	-0,40	-1,51

⁽¹⁾ Sistema europeu de comptes.

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya i IGAE.

El 2022 ja no es van ingressar transferències extraordinàries per motiu de la COVID-19

L'any 2022, els ingressos no financers van presentar un descens d'un 6,7%. L'exercici anterior s'havien ingressat 3.154 milions d'euros de transferències estatals extraordinàries amb motiu de la COVID-19, de les quals el 2022 es van fer devolucions per valor de 137 milions. L'altre factor de reducció dels ingressos és que l'exercici anterior es van rebre 1.770 milions d'euros de la liquidació del model de finançament del 2019 i, en canvi, l'any 2022 la liquidació del model va ser zero. Val a dir que la liquidació hauria estat negativa perquè el 2020 es van rebre unes

bestretes corresponents a unes previsions macroeconòmiques que no es van complir a causa de la pandèmia, però el Consell de Política Fiscal i Financera va acordar que les comunitats autònomes no fessin efectives aquestes devolucions.

Les bestretes del model de finançament, que són la principal font d'ingrés de la Generalitat, es van incrementar un 6,8 %, d'acord amb les estimacions que s'emmarcaven en unes previsions de creixement econòmic favorable.

La retirada de les transferències estatals per la pandèmia i la liquidació del 2020 fan minvar els ingressos. Drets liquidats (Milions d'euros)

	2022	Variació 2021/2022	% variació 2021/2022
Bestretes model de finançament	21.057	1.346	6,8
IRPF	11.394	666	6,2
IVA	7.368	202	2,8
Impostos especials	2.671	10	0,4
Fons de suficiència	1.027	283	38,0
Fons de garantia	-1.403	185	-11,6
Liquidacions del model de finançament	-125	-1.770	-107,6
Impostos cedits	4.931	493	11,1
Successions i donacions	937	-13	-1,4
Patrimoni	722	100	16,0
Transmissions patrimonials i actes jurídics documentats	2.882	336	13,2
Determinats mitjans de transport	221	50	29,5
Tributs sobre el joc	99	13	15,4
I. dipòsits en entitats de crèdit	68	6	9,7
Tram autonòmic impost hidrocarburs	1	1	--
Impostos propis	359	64	21,5
I. Instal·lacions que incideixen en el medi ambient	173	21	13,5
I. emissió diòxid de carboni vehicles de tracció mecànica	54	-11,5	-17,5
Resta d'impostos propis	132	55	70,5
Taxes, venda de béns i serveis i altres ingressos	1.340	394	41,6
Altres transferències	4.351	-2.825	-39,4
Next Generation EU	1.376	-104	-7,0
Fons europeus	237	-286	-54,6
Transferències estatals extraordinàries per la COVID-19	-137	-3.292	-104,4
Transferències finalistes de l'Estat i altres	1.736	436	33,6
Transferències no finalistes	1.140	420	58,4
Ingressos patrimonials	39	-8	-16,3
Alienació inversions	8	2	41,7
Total ingressos no financers	31.960	-2.304	-6,7

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

Dels tributs cedits que no estan sotmesos al sistema de bestretes destaquen els increments dels ingressos de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats (13,2 %), pel dinamisme del mercat immobiliari, i de l'impost sobre el patrimoni (16 %), com a efecte dels ingressos derivats d'actes d'inspecció. En canvi, la liquidació de l'impost sobre successions i donacions es va reduir (-1,4 %) perquè es comparava amb imports afectats per les defuncions de la pandèmia i per autoliquidacions posposades. Els ingressos dels tributs sobre el joc van créixer (15,4 %) perquè es compara amb un període afectat pel tancament dels locals i per bonificacions, però encara es va situar per sota dels nivells anteriors a la pandèmia. La liquidació de l'impost sobre determinats mitjans de transport van augmentar (29,5 %) perquè, tot i que la matriculació de vehicles va baixar, la nova normativa europea del càlcul d'emissions dels vehicles va fer incrementar la quota mitjana. Dels tributs propis, l'impost sobre instal·lacions que afecten al medi ambient va créixer (13,5 %) per la pujada de tipus impositius, en canvi, l'impost sobre emissions de diòxid de carboni dels vehicles de tracció mecànica va caure (-17,5 %).

Les taxes i altres ingressos es van incrementar un 41,6 % principalment per un apunt comptable realitzat als ingressos de l'Institut Català de la Salut, que no té efectes en el dèficit perquè es neutralitza amb un ajust.

Els fons Next Generation EU (NGEU) van liquidar un import un 7 % més reduït que l'exercici anterior i la majoria dels fons europeus s'han reduït. Cal tenir en compte que hi ha un decalatge entre el moment en què es produeix l'ingrés de la transferència i el moment en què s'executa la despesa. A més, el desplegament dels fons NGEU també s'instrumenta a partir de convocatòries estatals, que no queden comptabilitzades en el pressupost de la Generalitat. Els fons finalistes de l'Estat van créixer i es van rebre noves transferències (ajut de persones afectades per a la guerra d'Ucraïna, Pla d'acció de l'atenció primària comunitària, Bo social tèrmic, Bo de lloguer jove i per a l'equiparació de la jubilació anticipada dels mossos d'esquadra). El 2022 es van rebre 561 milions puntuals per la compensació de la pèrdua de recaptació de l'IVA del 2017.

El 2022, els ingressos financers es van reduir un 2,5 %, d'acord amb els imports del Fons de Liquiditat Autonòmica (FLA)

Els ingressos financers es redueixen d'acord amb el calendari d'amortitzacions. Drets liquidats (Milions d'euros)

	2022	Variació 2021/2022	% variació 2021/2022
Actius financers	219	82	60,1
Passius financers	13.023	-427	-3,2
Total ingressos financers	13.242	-345	-2,5

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

Augmenten les retribucions, la contractació de personal i les operacions de capital

Les despeses no financeres del 2022 es van situar a un nivell molt semblant a l'exercici anterior.

Les remuneracions del personal van augmentar un 2,3 %, per l'increment de plantilles dels àmbits de la salut i l'educació i d'una nova promoció de Mossos d'Esquadra, pels increments retributius (3,5 % en total) i per la recuperació del complement de productivitat.

Les despeses corrents en béns i serveis es van mantenir estables. Va disminuir la comptabilització de la despesa desplaçada dels concerts sanitaris i dels subministraments de material sanitari de l'ICS i de la despesa en concerts socials. D'altra banda, van incrementar les despeses TIC, de les actuacions de suport a centres educatius, del funcionament de centres i serveis propis amb gestió autònoma i dels subministraments d'aigua i energia. Encara persisteixen algunes despeses vinculades a la COVID-19.

Augmenten les retribucions i la contractació de personal i les despeses finançades amb fons MRR*. Obligacions reconegudes (Milions d'euros)

	2022	Variació 2021/2022	% variació 2021/2022
Despeses personal	9.856	222	2,3
Compra de béns i serveis	11.229	-22	-0,2
Interessos	612	-86	-12,3
Transferències corrents	10.847	-1.002	-8,5
Inversions reals	925	263	39,7
Transferències de capital	1.471	748	103,4
Total despeses no financeres	34.939	123	0,4

Nota: Mecanisme de Recuperació i Resiliència.

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

Els interessos i les despeses de formalització del deute han disminuït un 12,3 % perquè els mecanismes de liquiditat han permès l'absorció d'alguns venciments que tenien un cost més elevat.

Les transferències corrents van disminuir un 8,5 %, reducció que s'explica principalment perquè l'exercici anterior es van atorgar ajuts excepcionals per la COVID-19 a persones treballadores autònomes i en situació d'ERTO i a petites i mitjanes empreses i professionals del Consorci de Comerç, Artesania i Moda de Catalunya. En menor mesura, també es van reduir les transferències del Fons de Cooperació Local i a algunes entitats. En canvi, van augmentar les despeses en farmàcia i vacunes i transferències socials com els ajuts a la dependència i els programes d'inserció laboral. També s'incrementen les transferències a entitats.

Les inversions reals, que van augmentar un 39,7 %, van incorporar part de la despesa de la recuperació de la gestió de l'Eix Transversal (C-25). Al seu torn, les transferències de capital van augmentar un 103 %, principalment per la despesa finançada amb els fons MRR, amb un predomini de la transferència a l'Agència de l'Habitatge de Catalunya i, en menor mesura, a l'Institut Català d'Energia (ICAEN).

Les despeses financeres van augmentar un 13 % per les variacions en el calendari d'amortitzacions de deute públic i de préstecs i altres crèdits

Les despeses financeres van créixer d'acord amb el calendari del deute

Obligacions reconegudes (Milions d'euros)

	2022	Variació 2021/2022	% variació 2021/2022
Actius financers	964	100	11,6
Passius financers	11.488	1.331	13,1
Total despeses financeres	12.452	1.431	13,0

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

8.2. L'Administració central a Catalunya

La recaptació de l'AEAT torna a créixer per l'increment de rendes, dels beneficis i dels preus

La recaptació de l'Administració central a Catalunya, realitzada per l'Agència Estatal d'Administració Tributària (AEAT), el 2022 va augmentar un 11,8 % a Catalunya i un 14,2 % al total de comunitats autònomes. La recaptació del 2021 ja havia assolit el nivell anterior a la pandèmia, i el 2022 va créixer per l'expansió de les rendes, de la despesa en consum i dels beneficis empresarials.

D'una banda, la recaptació de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques (IRPF) a Catalunya es va incrementar un 15,4 %. Les retencions van créixer pel creixement de l'ocupació dels primers mesos de l'exercici i per l'augment dels salaris i pensions, que també van fer créixer el tipus efectiu. També va augmentar la recaptació de la declaració anual del 2021 per l'increment de tipus a l'estalvi i la reducció dels límits dels plans de pensions i perquè es van incrementar les rendes econòmiques i patrimonials no subjectes a retenció. D'altra banda, l'IVA va recaptar un 7,7 % més, fet que reflecteix no només l'increment dels preus sinó també la recuperació de la despesa. L'augment de la recaptació es va desaccelerar al final de l'exercici i la rebaixa de tipus a l'electricitat establerta per l'Estat va restar recaptació.

La recaptació de l'Agència Estatal d'Administració Tributària, que ja havia assolit el nivell pre-pandèmia, torna a créixer

		2022	% variació 2021/2022	
	Milions d'euros	% Catalunya/ total regional	Catalunya	Total regional
IRPF	21.189	23,6	15,4	16,2
Impost de societats	6.201	23,3	6,6	20,8
IVA	17.671	24,6	7,7	12,8
Impostos especials	1.698	8,6	11,1	2,5
Resta d'impostos	2.676	28,7	28,5	11,4
Total	49.435	22,7	11,8	14,2

Font: Agència Estatal d'Administració Tributària.

La recaptació a Catalunya de l'impost de societats es va incrementar un 6,6 %. Els pagaments fraccionats es van incrementar per l'augment dels beneficis empresarials, especialment en els sectors bancari i energètic, i també s'ha incrementat la recaptació de la campanya del 2021. Els impostos especials es ressenten de l'alentiment de la

recuperació dels consums d'hidrocarburs per l'increment de preus i de la rebaixa temporal de l'impost sobre l'electricitat establerta per l'Estat.

Augmenta la inversió pressupostada per l'Estat a Catalunya entre el 2021 i el 2023

A diferència d'anys anteriors, encara no s'han publicat les dades sobre la inversió executada per l'Estat a Catalunya l'any 2022. El darrer any amb dades publicades, l'any 2021, el grau d'execució de les inversions de l'Estat a Catalunya assolia un mínim històric del 35,8 %, mentre que al conjunt de comunitats autònomes, el grau d'execució era del 71 %, el doble que a Catalunya. La mitjana entre 2013 i 2021 es va situar en el 62,8 % a Catalunya i en el 80,8 % en el total territorialitzat.

Com que no es disposa de noves dades d'execució, a continuació es mostra una sèrie amb la inversió pressupostada per l'Estat a Catalunya entre 2021 i 2023.

L'evolució desigual de la inversió pressupostada segons l'organisme ⁽¹⁾ (Milions d'euros)

	2021	2022	2023	% variació 2023/2021
Ministeris i organismes	170	264	300	76,9
Empreses públiques	1.898	1.948	2.003	5,5
ADIF	1.199	1.238	1.292	7,8
Renfe operadora	262	274	152	-42,1
Ports de l'Estat	197	138	182	-7,5
Enaire	119	96	80	-32,3
Resta	121	202	296	145,3
Total	2.068	2.212	2.303	11,4

Font: Pressupostos generals de l'Estat.

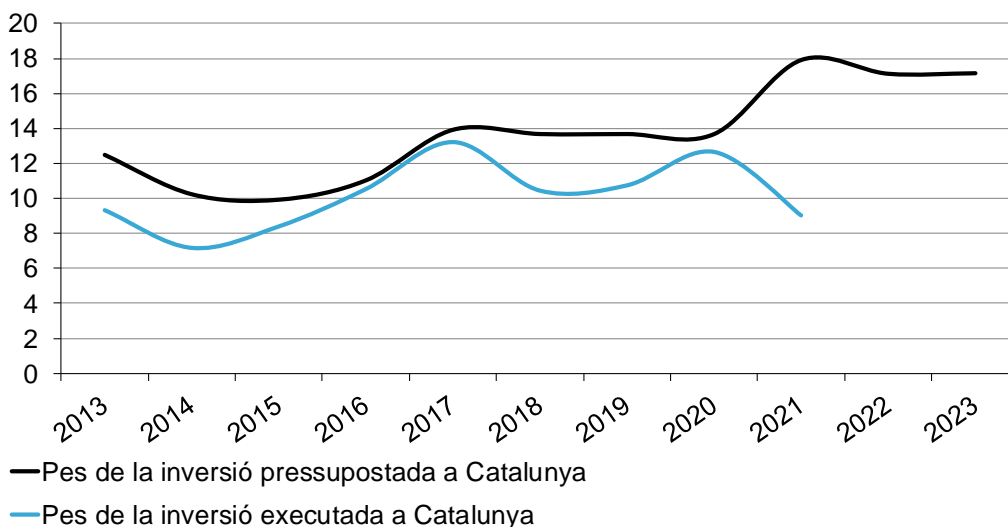
⁽¹⁾ No inclou el pressupost de la Seguretat Social.

La inversió pressupostada per l'Estat a Catalunya augmenta un 11,4 % entre 2021 i 2023. L'augment més significatiu correspon a la inversió dels ministeris i els organismes autònoms, que creix un 76,9 %, però tan sols representa un 13 % de la inversió total. La inversió de les empreses públiques estatals creix, en conjunt, un 5,5 %. Les inversions pressupostades per ADIF augmenten un 7,8 % en bona part per l'augment de l'import pressupostat per a les línies de Rodalies de Barcelona. Per contra, les inversions pressupostades per RENFE operadora disminueixen un 42,1 %. Les inversions dels Ports de l'Estat i Enaire a Catalunya disminueixen un 7,5 % i un 32,3 % respectivament. La resta d'empreses creixen principalment per

l'increment de la inversió pressupostada del Centre Intermodal de Logística (CILSA) i del Consorci de la Zona Franca.

El pes relatiu de les inversions pressupostades per l'Estat a Catalunya sobre el total territorialitzat presenta una tendència creixent entre el 2013 i el 2021²⁹, any en què la xifra assoleix un 17,9 %. Els pressupostos dels anys 2022 i 2023 consoliden aquest nivell, ja que el pes relatiu de les inversions a Catalunya es situa al voltant del 17,1 %. Si es comparen aquests percentatges amb el pes relatiu de les inversions executades, de les quals només es disposa de dades fins al 2021, s'observa com el pes de les inversions executades a Catalunya es situa sistemàticament per sota del pes de les inversions pressupostades.

El pes relatiu de la inversió executada a Catalunya es situa sempre per sota el pes relatiu de la inversió pressupostada (% sobre el conjunt de l'Estat)



Font: Intervenció General de l'Administració de l'Estat.

²⁹ Els anys 2019 i 2020 no es van aprovar els Pressupostos generals de l'Estat i hi va haver pròrroga pressupostària. Per tal de mantenir continuïtat a la sèrie es manté el mateix pes relatiu que en el darrer pressupost aprovat, el de l'any 2018.

9.

La millora dels nivells de desigualtat i la reducció de la taxa de risc de pobresa severa

L'ECV 2022, que presenta la renda de les llars del 2021, mostra la situació de les llars en un any marcat per la sortida de la crisi sanitària

L'Enquesta de condicions de vida (ECV) és una operació estadística de caràcter anual, harmonitzada en l'àmbit europeu, que té com a objectiu disposar d'informació sobre aspectes econòmics de les llars, com ara els ingressos i la distribució d'aquests ingressos, i sobre aspectes relacionats amb les condicions de vida i l'exclusió social.

Un dels indicadors de referència que es deriva de l'ECV és la taxa de risc de pobresa i exclusió social, o taxa AROPE (*at-risk-of-poverty and exclusion rate*). Aquesta taxa mostra el percentatge de persones que es troben en risc de pobresa (TRP), o tenen privació material i social severa (PMSS) o bé viuen en llars amb baixa intensitat del treball (BIT). És molt important advertir del fet que tant la taxa de risc de pobresa com la de baixa intensitat del treball fan referència a l'any anterior a l'enquesta, és a dir, el 2021. Per contra, la taxa de privació material i social severa fa referència a l'any 2022.

La renda mitjana neta que les llars van percebre durant el 2021 va ser de 36.163 euros, una xifra que indica que la renda de les llars va créixer un 3,4 % entre els anys 2020 i 2021. En dades constants, però, el creixement va ser més discret (0,4 %). Per persona, el creixement va ser del 0,8 % en termes constants. Atesa la realitat de l'any 2020, marcada per la crisi sanitària, que les llars mantinguessin la seva renda durant el període anterior es va deure a les prestacions socials, ja que el 52,6 % de les llars havien rebut prestacions socials. El 2021 el percentatge s'ha reduït fins al 39,3 % sense que les llars disminueixin la seva renda, un fet que cal vincular al dinamisme del mercat de treball.

Si la comparació es fa amb la renda mitjana neta de l'any anterior a la crisi sanitària, recollida en l'ECV 2020, la variació en termes corrents també va ser positiva (+3,2 %). En termes constants, el creixement ha estat de l'1,2 %.

Les llars amb una renda per persona més reduïda van ser les llars monoparentals (10.302 euros, gairebé un 30 % per sota de la mitjana). El fet de tenir fills dependents a càrrec marca diferències de renda substancials. Les llars sense fills van tenir una renda per persona de 17.912 euros (un 21,9 % per sobre de la mitjana), mentre que les que tenen fills van tenir una renda per persona d'11.712 euros (un 20,3 % per sota).

La renda mitjana neta anual de les llars creix i supera els nivells pre pandèmia

Any 2021 (ECV 2022)

	Renda mitjana neta (en euros)			% variació ECV 2020/ECV 2022		
	Per unitat Per de consum		Per unitat de consum (1)	Per unitat Per de consum		Per unitat de consum (1)
	Per llar	persona		Per llar	persona	
Sense fills dependents (2)	32.199	17.912	23.344	0,9	2,6	2,0
Unipersonal	19.794	19.794	19.794	7,4	7,4	7,4
Dos adults sense fills dependents	35.829	17.915	23.886	-3,8	-3,8	-3,8
Altres llars sense fills dependents	53.678	16.443	25.187	8,2	9,6	9,5
Amb fills dependents	44.021	11.712	20.099	6,8	6,6	6,2
Un adult amb un o més fills dependents	25.839	10.302	15.986	1,3	-0,5	0,1
Dos adults amb un o més fills dependents	44.767	11.976	20.763	9,1	6,8	6,4
Altres llars amb fills dependents	54.518	11.311	19.316	5,3	7,1	5,8
Total	36.163	14.692	21.637	3,2	3,7	3,7

(1) La renda mitjana per persona s'obté dividint els ingressos nets de la llar entre el nombre de membres d'aquesta llar. En canvi, els ingressos per unitat de consum de la llar s'obtenen dividint els ingressos totals de la llar entre el nombre d'unitats de consum. Per determinar el nombre d'unitats de consum equivalents de les llars s'utilitza l'escala de l'OCDE modificada, que dona un pes d'1 al primer adult, un pes de 0,5 a la resta d'adults i un pes de 0,3 als menors de 14 anys.

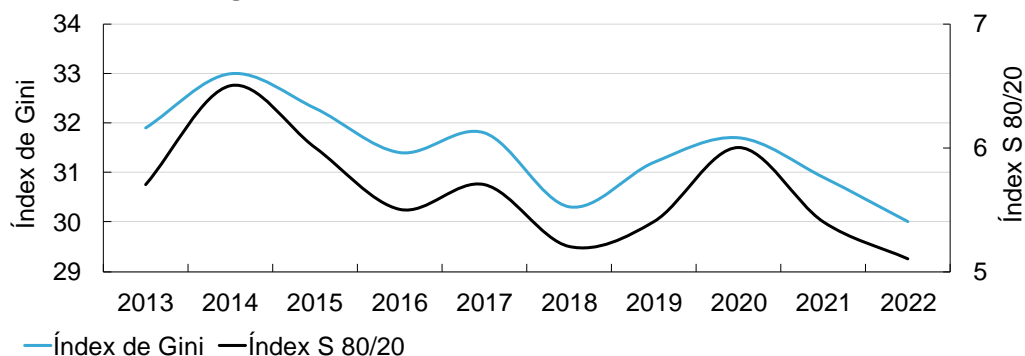
(2) Els fills dependents són la població menor de 18 anys i la que té entre 18 i 24 que viu almenys amb un dels pares i que és econòmicament inactiva.

Font: Idescat.

La tendència dels índexs de desigualtat de la renda és a la millora

En l'edició de l'ECV de l'any 2022, que fa referència a la renda de l'any 2021, l'índex de Gini va disminuir nou dècimes respecte de l'any anterior, fins al 30,0. Si ho comparem amb el valor més alt de la sèrie, de l'edició de l'ECV del 2014, al començament de la recuperació econòmica que va seguir a la crisi financera, la disminució ha estat de 3 punts. Pel que fa a l'índex S80/S20, que relaciona la renda total del 20 % de la població amb ingressos més elevats amb la del 20 % amb ingressos més baixos, la disminució des de l'edició de l'ECV de l'any 2014 també és sensible: va disminuir des d'un valor de 6,5 el 2014 fins al 5,1 el 2022.

Els índexs de desigualtat mostren una tendència favorable



Nota: els anys del gràfic fan referència a l'any de publicació de les dades, però cal tenir en compte que la renda és la de l'any anterior. Per tant, l'any 2022 fa referència als índexs de desigualtat de l'any 2021.

Font: Idescat.

L'any 2021 (ECV 2022) una persona es trobava en risc de pobresa amb una renda per sota dels 11.840,6 euros

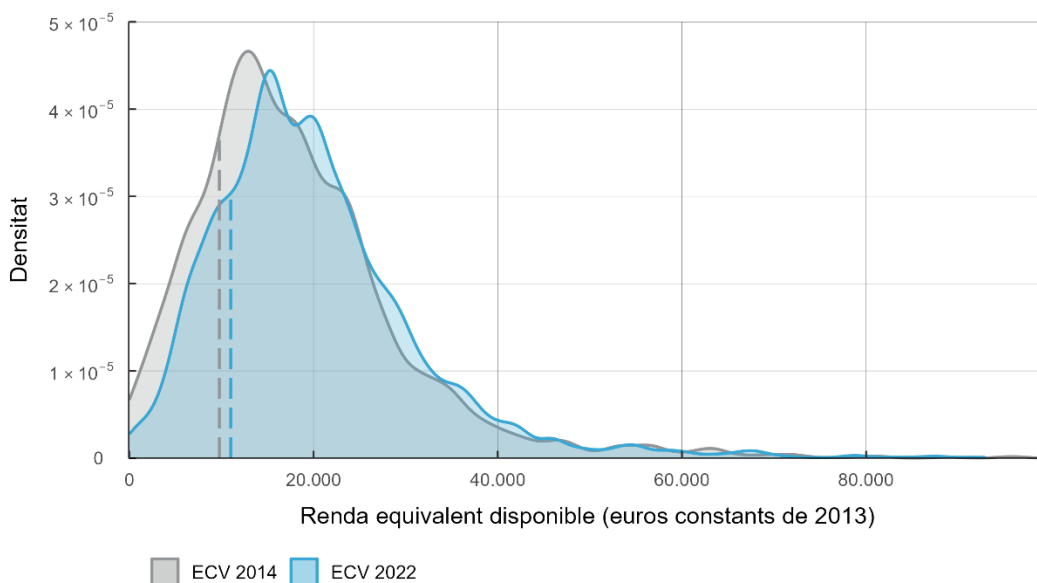
El llindar de risc de pobresa va créixer l'últim any, des dels 11.297,0 fins als 11.840,6 euros, fet que suposa una variació del 4,8 %. Tanmateix, en termes constants, la variació va ser menor, de l'1,8 %. Aquest augment del llindar no ha anat acompanyat d'un increment de la taxa de risc de pobresa (TRP), sinó que la TRP s'ha mantingut constant al 19,9 %.

En tot el període posterior a la crisi financera (2013-2021), la distribució de la renda millora

Si es pren com a referència la TRP de l'any 2013 (publicada a l'ECV 2014), que és el darrer any del període de crisi financera, la TRP ha baixat un punt: el 2013 va ser del 20,9 %, i el 2022 ha sigut del 19,9 %. Comparar aquests dos anys comporta comparar una distribució, la de l'any 2013, amb una taxa d'atur màxima, del 23,1 %, amb la distribució del 2021, amb un mercat de treball més dinàmic (11,6 % de taxa d'atur), malgrat que al 2021 encara eren vigents algunes restriccions de la pandèmia de la COVID-19.

Si s'observen els gràfics de densitat sobreposats dels dos anys, es pot observar que, malgrat que la TRP només ha baixat un punt, la distribució de la renda ha millorat, ja que hi ha menys llars a la part baixa de la distribució. També s'ha reduït el nombre de llars amb ingressos inferiors als 15.000 euros, mentre que creixen les llars amb ingressos que oscil·len els 20.000 i els 40.000 euros. Cal recordar que aquesta comparativa està elaborada en euros constants.

La distribució de la renda el 2021 (ECV 2022) mostra un menor volum de llars amb pocs recursos que fa 8 anys (gràfic de densitat de les ECV 2014 i 2022)



Notes:

- (1) Les dades de renda de les llars sempre són les de l'any anterior al de l'enquesta. Per tant, la corba grisa fa referència als ingressos de l'any 2013 i publicats en l'edició ECV 2014, i la corba blava fa referència als ingressos de l'any 2021, publicats en l'edició ECV 2022.
- (2) Les línies verticals discontinues indiquen el llindar de risc de pobresa.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'Enquesta de condicions de vida.

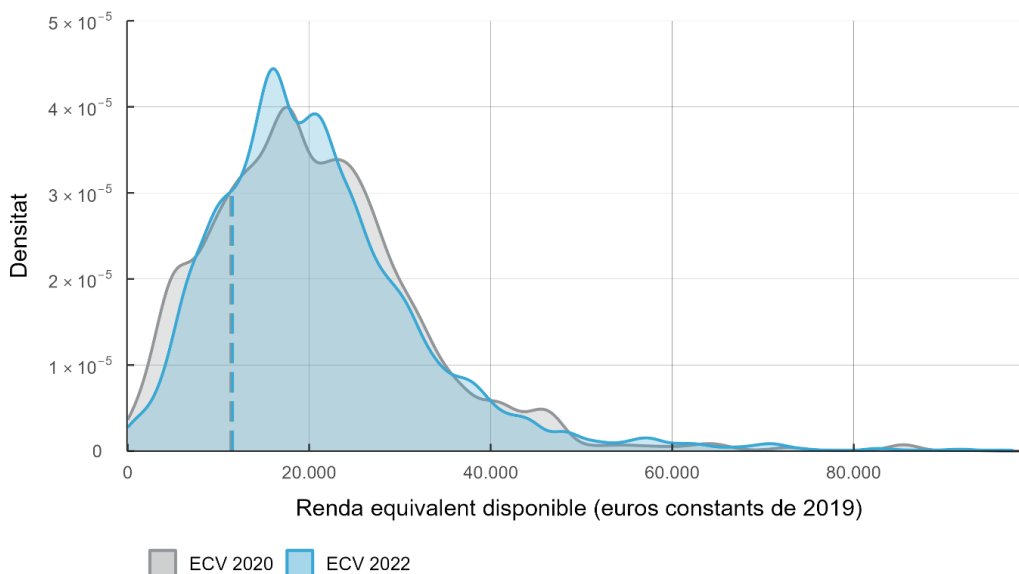
La TRP baixa 1,8 punts respecte d'abans de la pandèmia, però la distribució de la renda de l'ECV 2022 encara està condicionada per la pandèmia

Una altra perspectiva la dona la comparativa entre les edicions ECV2020 i ECV2022, que fan referència a la renda dels anys 2019 i 2021. En aquest cas, la reducció de la TRP és clara, i passa del 21,7 % al 19,9 %. Amb tot, també s'observa un altre fet a la dreta del llindar, i és la reducció del nombre de llars amb rendes que oscil·len els 25.000-35.000 euros, i també l'augment de llars amb rendes més properes al llindar. Aquests canvis en la distribució són compatibles amb les importants disminucions dels índexs de desigualtat. L'índex de Gini passa del 31,7 al 30,0, mentre que l'índex S80/20 passa del 6,0 al 5,1.

Per tant, entre els anys 2019 (ECV 2020) i 2021 (ECV 2022) s'observen dos efectes contraposats: en primer lloc, una reducció de les rendes molt baixes, les que es troben per sota dels 7.000 euros. Aquesta reducció va acompanyada d'una important reducció de la taxa de risc de pobresa severa, que considera només les llars que se situen per sota del 40 % de la mediana i que passa de l'11,5 % al 8,8 % en aquests dos anys (2019 i 2021). Aquest canvi en el gràfic de densitat és compatible amb l'efecte de la Renda Garantida de Ciutadania en les llars amb

menys ingressos, atès que l'elegibilitat per a la RGC és, justament, el llindar de risc de pobresa severa.

Entre els anys 2019 i 2021, s'observa una disminució de les persones en risc de pobresa severa (gràfic de densitat de les ECV 2020 i 2022)



Notes:

- (1) Les dades de renda de les llars sempre són les de l'any anterior al de l'enquesta. Per tant, la corba gris fa referència als ingressos de l'any 2019 i publicats en l'edició ECV 2020, i la corba blava fa referència als ingressos de l'any 2021, publicats en l'edició ECV 2022.
- (2) Les línies verticals discontinües indiquen el llindar de risc de pobresa. Com que entre els llindars d'ambdós anys en termes constants només hi ha 99 euros de diferència, surten solapats.

Font: elaboració pròpia a partir de les microdades de l'Enquesta de condicions de vida.

En segon lloc, també es veu un efecte rellevant en les llars que el 2019 (ECV 2020) se situaven en el tram dels 25.000-35.000 euros. Aquestes llars han disminuït en nombre, i en paral·lel s'aprecia un augment de les llars amb ingressos al voltant dels 20.000 euros. Cal tenir en compte que l'ECV recull la renda de l'any 2021, quan encara hi havia mesures de contenció de la COVID-19, i estaven actius una part dels expedients de regulació temporal d'ocupació (ERTO). Aquesta reducció en els ingressos, per tant, no va anar acompanyada d'un increment de l'atur, un fet coherent amb l'evolució de la taxa de persones que viuen en llars amb baixa intensitat del treball (BIT), i també amb la naturalesa dels ERTO, els beneficiaris dels quals rebien una compensació que esmorteïa la baixada dels seus ingressos.

La TRP es manté respecte de la de l'any anterior, i se situa en el 19,9 %

Tal com ja es va posar de manifest en l'edició passada de l'ECV, la crisi sanitària no va impactar de manera significativa en la renda mitjana de les llars. En aquesta darrera edició la renda es manté en termes reals, i

també la TRP. Abans de totes les transferències, la TRP va ser del 42,1 %, però un cop percebudes les pensions i altres transferències, la TRP va disminuir fins al 19,9 % (com l'any anterior).

La TRP, però, amaga realitats molt diverses. En primer lloc, es detecta una diferència entre les llars que tenen fills dependents i les llars que no en tenen. Per a les primeres, la TRP és del 15,3 %, mentre que per a les segones és del 23,8 %. Les llars monoparentals són les més pobres: el 39,3 % de les llars monoparentals es troben en risc de pobresa.

El fet de tenir fills fa créixer els registres de la taxa de risc de pobresa de les llars

Persones en risc de pobresa per sexe i per tipus de llar. ECV 2021- ECV 2022

	Renda any 2020 (ECV 2021)		Renda any 2021 (ECV 2022)	
	Persones (milers)	Taxa (%)	Persones (milers)	Taxa (%)
Sexe				
Dones	778,0	20,1	790,3	20,5
Homes	732,0	19,7	712,7	19,2
Tipus de llar				
Sense fills dependents ⁽¹⁾	572,7	15,4	560,8	15,3
Unipersonal	237,4	29,3	222,2	27,1
Dos adults sense fills dependents	249,1	13,9	253,4	14,2
Altres llars sense fills dependents	86,3	7,7	85,2	8,1
Amb fills dependents ⁽¹⁾	936,4	24,3	921,4	23,8
Un adult amb un o més fills dependents	146,7	51,9	120,8	39,3
Dos adults amb un o més fills dependents	566,6	20,3	610,2	21,7
Altres llars amb fills dependents	223,2	29,1	190,5	24,9
No consta	-	-	-	-
Total	1.509,1	19,9	1.503,0	19,9

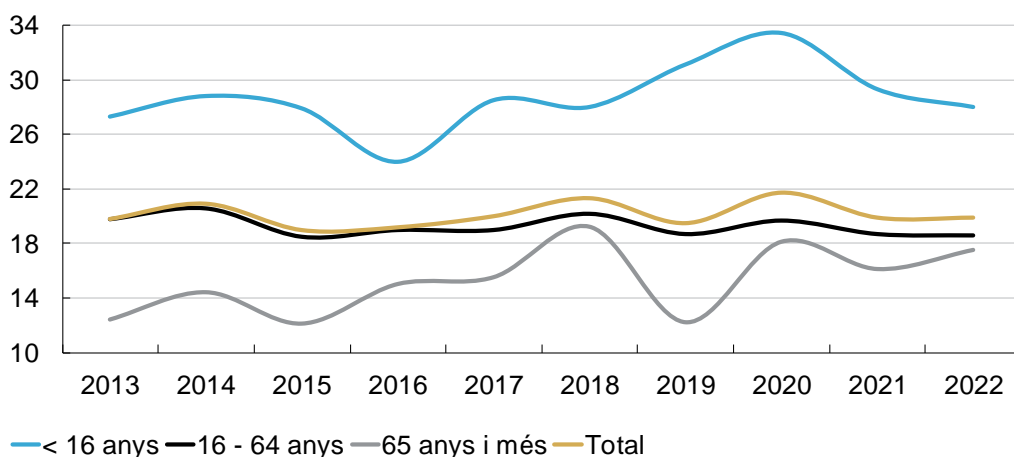
⁽¹⁾ Els fills dependents són la població menor de 18 anys i la que té entre 18 i 24 que viu almenys amb un dels pares i que és econòmicament inactiva.

Font: Idescat.

L'edat també és un determinant important del nivell de renda, tant absolut com relatiu. Els infants continuen sent el grup poblacional amb una incidència més elevada: el 28,0 % dels menors de 16 anys es troben en risc de pobresa, tot i que es detecta una millora d'1,3 punts percentuals respecte de l'any anterior. Pel que fa als majors de 64 anys, sempre han mostrat una posició relativa més favorable. L'últim any, però, han experimentat un increment de la TRP d'1,4 punts i se situen en el 17,5 %. Aquest tram d'edat és el que experimenta una variació més rellevant si no es té en compte el lloguer imputat en el càlcul de renda. El lloguer imputat s'aplica a les llars que no paguen un lloguer complet per ser propietaris o per tenir un habitatge llogat a un preu inferior al del mercat o gratuït. En el cas de les persones de més de 64 anys, si es té en compte el lloguer imputat, la TRP és només del 8,6 % i

ha baixat dues dècimes el darrer any. Si no es té en compte el lloguer imputat, és a dir, si no es té en compte que moltes persones de més de 64 anys tenen pis en propietat, la TRP seria del 17,5 %. En el cas dels dos altres grups d'edat per als quals l'Idescat dona dades, les variacions de la TRP amb i sense lloguer imputat no són tan significatives. Per als menors de 18 anys, la TRP sense lloguer imputat és del 27,5 % (semblant a la que s'obté amb el lloguer imputat). Per a les persones entre 18 i 64 anys, la variació és del 18,4 % sense imputació i 17,2 % amb el lloguer imputat.

Les persones de més de 64 anys mostren una taxa de risc de pobresa més baixa que els menors de 16 anys. Taxa de risc de pobresa per edat (%)



Nota: els anys de l'eix horitzontal fan referència a l'any de publicació de l'enquesta, però cal tenir en compte que la renda fa referència a l'any anterior.

Font: Idescat.

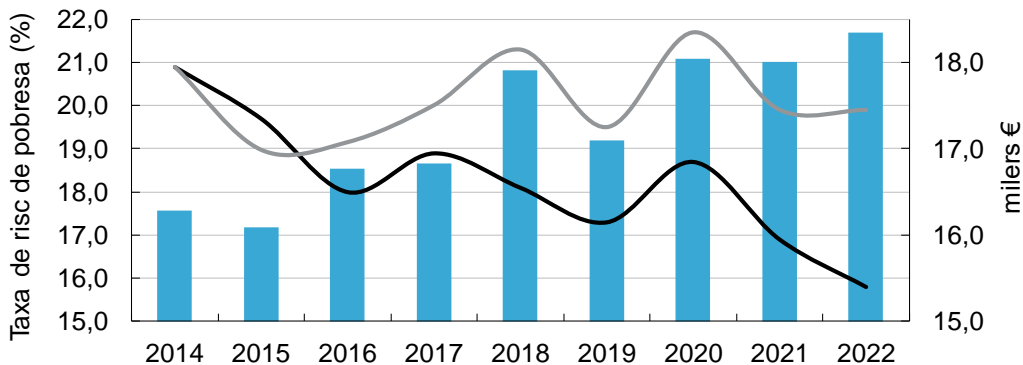
La TRP que publica l'Idescat, que és a la que s'ha fet referència, es calcula d'acord amb un llindar d'ingressos català. No obstant això, l'INE publica la TRP d'acord amb un llindar d'ingressos espanyol. Segons aquest llindar, la TRP per Espanya ha millorat el darrer any, i és del 20,4 %, i la catalana del 14,5 %, 0,3 punts inferior a la de l'any anterior. Només dues autonomies tenen una TRP inferior a la de Catalunya: el País Basc (12,2 %) i Navarra (10,9 %).

La taxa de pobresa ancorada ha disminuït 1,1 punts respecte de l'any anterior, i se situa en el 15,8 %

La pobresa que considera la TRP és relativa. Quan la renda creix, normalment creix el llindar i també les persones que s'hi troben per sota, de manera que no és estrany que increments de renda portin associades taxes més elevades de risc de pobresa. Ja s'ha vist abans que, justament, no és el cas del 2022, en què ha crescut el llindar però la TRP no ha crescut. És molt útil veure la pobresa ancorada en un any

determinat, la qual ens permet veure la TRP amb un llindar independent de les variacions de renda. En el gràfic de sota es pot veure què ha succeït en termes reals amb la distribució quan fixem el mateix llindar que hi havia el 2013, publicat a l'ECV del 2014 (9.767,40 euros anuals). Aquesta comparativa ens permet copsar què ha succeït amb el risc de pobresa i la renda durant el període de recuperació econòmica.

El 2013 (ECV 2014), el 20,9% de les persones vivia per sota del llindar de la pobresa. El 2021 (ECV 2022) vivien sota el mateix llindar el 15,8%



■ Renda mediana (en euros constants de 2013). Eix dret

— TRP ancorada 2014

— TRP (amb llindar relatiu a preus corrents)

Notes: (1) la TRP ancorada el 2014 es defineix com el percentatge de població amb una renda inferior al «llindar de risc de pobresa» calculat de manera estàndard per a l'any base, el 2014, i ajustat segons la inflació. (2) Els anys de l'eix horitzontal fan referència a l'any de publicació de la corresponent ECV, tot i que cal tenir en compte que la renda expressada és la de l'any anterior.

Font: Idescat i elaboració pròpia.

La taxa de risc de pobresa ancorada (línia negra) permet veure el percentatge de persones que a l'ECV 2022 es trobaven en risc de pobresa si tenim en compte el llindar de l'ECV del 2014. Aquest càlcul permet veure l'abast de la recuperació econòmica posterior a la crisi financera, i veiem que la progressió és positiva: el 2013 (publicat a l'ECV del 2014), el 20,9 % de les persones vivien sota del llindar fixat en 9.767,40 euros anuals. El 2021 (ECV 2022), aquest percentatge era del 15,8 %. En aquest període, la renda mediana millora en termes reals, en un 12,7 %

La taxa de persones que viuen en llars amb baixa intensitat del treball (BIT) segueix una evolució molt favorable i baixa 2,8 punts percentuals

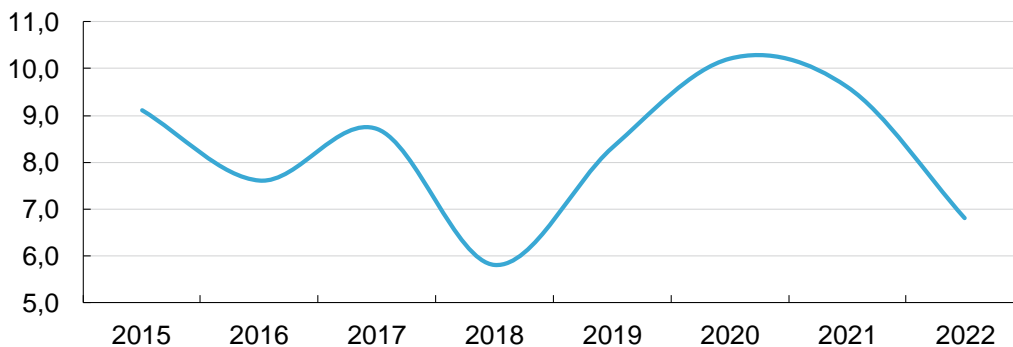
A banda de la pobresa monetària, la taxa de risc de pobresa o exclusió social, també anomenada taxa AROPE, incorpora dos components no monetaris: la taxa de persones que viuen en llars amb baixa intensitat

del treball (taxa BIT) i la taxa de persones amb privació material i social severa (PMSS).

La taxa BIT és el percentatge de persones de 0 a 64 anys que viuen en llars on les persones de 18 a 64 han treballat menys del 20 % del seu potencial de treball durant l'any anterior al de l'enquesta. En l'edició anterior ja es va posar de manifest la importància del paper jugat pels ERTO perquè, tot i la crisi sanitària, la taxa va baixar sis dècimes. En aquesta edició, la taxa BIT ha seguit en descens, fins al 6,8 %. Si es compara la dada amb Espanya, és 1,8 punts inferior a la del total estatal. La millora d'aquesta taxa explica la bona evolució d'altres indicadors de l'ECV.

La taxa de persones que viuen en llars amb baixa intensitat del treball reflecteix el dinamisme del mercat de treball

(% de persones que viuen en llars amb baixa intensitat del treball)



Nota: els anys indicats a l'eix horitzontal fan referència a l'any de publicació de la corresponent enquesta. La taxa BIT fa referència a l'any anterior al de l'enquesta.

Font: Idescat i Eurostat.

Malgrat la inflació, la taxa de privació material i social severa (PMSS) millora en un punt el 2022

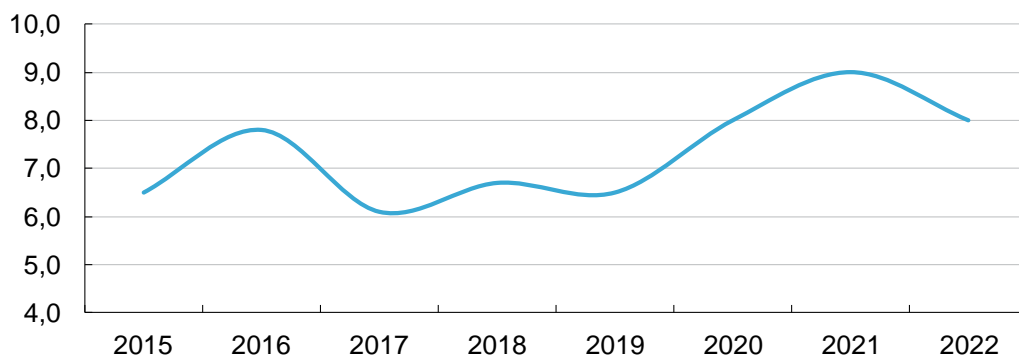
La taxa de privació material i social severa (PMSS), va ser reformulada en l'anterior edició de l'ECV per tal de complir amb l'agenda 2030 de la Unió Europea. La nova taxa recull aquelles persones que presenten una mancança forçada d'almenys set de tretze ítems, és a dir, es van ampliar el nombre d'ítems per incorporar també aspectes socials de la persona, com el fet de poder-se reunir amb amics i familiars per prendre alguna cosa almenys un cop al mes, o bé poder participar regularment en activitats d'oci.

La taxa PMSS és l'únic dels tres components de la taxa AROPE que fa referència al mateix any de l'enquesta. Per tant, l'edició de l'ECV del

2022 presenta les privacions de l'any 2022, un any en què la taxa anual d'inflació va assolir el 8,0 % i els preus de l'energia es van enfilars força.

La taxa de privació material i social severa baixa respecte del 2021, però mostra aspectes crítics

(% de persones que viuen amb privació material i social severa)



— Taxa de privació material i social severa

Nota: els anys indicats a l'eix horitzontal fan referència a l'any de publicació de la corresponent enquesta. La taxa PMSS fa referència al mateix any que el de l'enquesta.

Font: Idescat i INE.

Així doncs, el 8,0 % de les persones van ser privades d'almenys set dels tretze ítems proposats. Aquest percentatge representa una millora d'un punt percentual, però encara mostra incidències relativament elevades d'alguns ítems com ara no tenir capacitat de fer-se càrrec de despeses imprevistes (34,8 %), no poder marxar de vacances com a mínim una setmana a l'any (30,9 %) o no poder mantenir l'habitatge a temperatura adequada (19,2 %). Aquestes xifres han millorat respecte de l'any anterior però continuen elevades.

Fer-se càrrec de les despeses dels subministraments a la llar, cada vegada més difícil

Malgrat la millora del darrer any, l'ECV facilita informació que mereix ser destacada, i que té a veure de manera indirecta amb la inflació i, molt específicament, amb el creixement dels preus de l'energia. El preu de la llum, el gas i altres combustibles va créixer un 30,9 % anual el 2022. Això ha derivat, per exemple, en que el percentatge de llars que el 2022 no van poder afrontar a l'hora el pagament de les despeses de llum, gas, aigua i altres subministraments es va situar en el 9,9 %, mentre que abans de la crisi sanitària (amb dades recollides a l'ECV 2019) aquest percentatge era del 6,5 %. D'aquest 9,9 % de llars que no podien pagar el 2022, el 80,3 % eren llars amb fills dependents.

Molt vinculat també als preus energètics hi ha el fet que mantenir l'habitatge a temperatura adequada ha esdevingut un problema

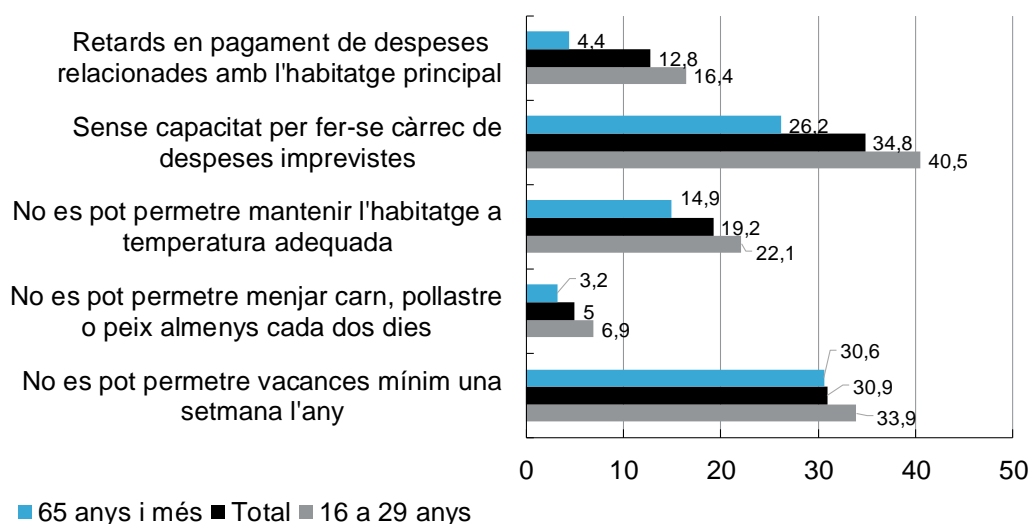
creixent per a les persones. El 19,2 % de les persones no podien climatitzar la llar adequadament, el valor més elevat de la sèrie.

Els joves encara són el segment d'edat més vulnerable. El 40,5 % no tenia capacitat per fer-se càrrec de despeses imprevistes

S'evidencia en els nivells de renda, i també en la PMSS. El segment dels joves és un dels especialment afectats. La taxa d'atur dels joves d'entre 16 i 29 anys va ser del 17,9 % el 2022, i aquest fet es reflecteix en mals resultats en els indicadors de l'Enquesta de condicions de vida. Per exemple, el 16,4 % dels joves van tenir problemes per fer-se càrrec de les despeses relacionades amb l'habitatge principal, enfront del 12,8 % de la població total i del 4,4 % dels més grans de 64 anys. El 40,5 % no van poder fer front a despeses imprevistes i el 33,9 % no es van poder permetre marxar de vacances com a mínim una setmana l'any.

Les persones joves mostren una pitjor situació en algunes mancances que les persones grans

Població amb privació material per tipus de privacions i edat. ECV 2022 (%)



Font: Idescat.

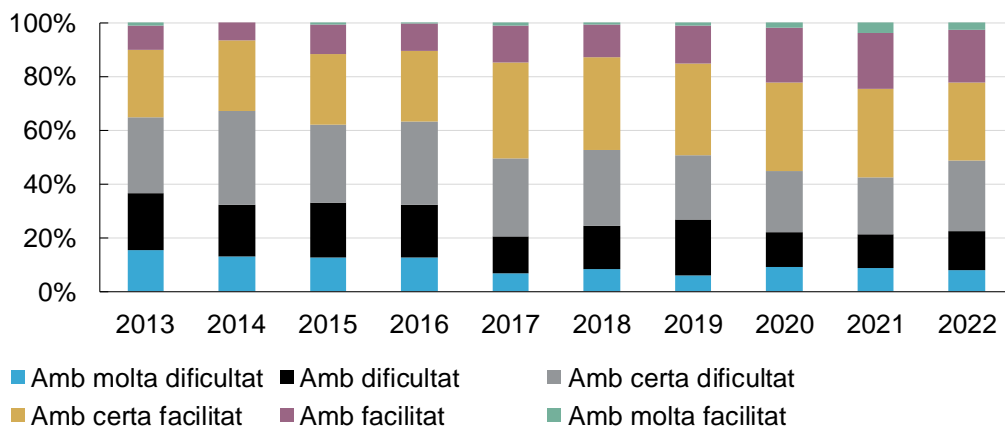
L'altra cara de la moneda, però, són les persones grans, millor protegides gràcies a les pensions de jubilació i, en molts casos, al fet de comptar en major mesura amb habitatge en propietat. La tinença de l'habitatge és un element decisiu de la pobresa: les persones que viuen en lloguer presenten una TRP del 37,1 % enfront de les persones que tenen un habitatge en propietat (12,9 %).

La situació financera de les famílies ha continuat millorant malgrat la crisi sanitària. El 2019, el 50,8 % de les llars arribava a final de mes amb dificultats. El 2022 el percentatge és del 48,6 %

Les dades de renda i la distribució dels ingressos, que presenten una millora, són coherents amb les dades relatives a les dificultats que les famílies tenen per arribar a fi de mes. Malgrat les dificultats creixents per pagar els subministraments energètics, quan es té en compte el període posterior a la crisi financera, s'observa que creix el nombre de llars amb una situació financera còmoda o relativament còmoda. En concret, el percentatge de llars amb molta dificultat per arribar a fi de mes s'ha reduït 4,9 punts des de l'any 2013, i les famílies que arriben a final de mes amb facilitat ha passat del 6,7 % al 19,4 %. També és possible veure l'efecte que la crisi sanitària ha tingut sobre les famílies, i el que es pot veure és que la situació entre els anys 2019 i 2022 ha experimentat una certa millora.

Al llarg de tot el període, disminueix el nombre de llars amb dificultats per arribar a fi de mes

(% població segons la dificultat per arribar a fi de mes)



Font: Idescat.

Aquest context de relativa recuperació s'explica, en bona part, per la bona situació en el mercat de treball, que també està recollida a la taxa BIT.

La taxa AROPE es modera en 1,2 punts, però encara és elevada (24,7 %)

L'any 2022 la taxa AROPE, que és el percentatge de persones que s'inclou com a mínim en un dels tres components (TRP, BIT i PMSS) va disminuir 1,2 punts percentuals, i se situa en el 24,7 %. Tal com ja s'ha esmentat més amunt, destaca el fet que, en l'edició 2022 de l'ECV, milloren tant la taxa BIT com a taxa PMSS, mentre que la TRP es

manté (tot i que, com ja s'ha vist, millora la distribució i també milloren els indicadors de desigualtat).

L'evolució dels components de la taxa AROPE és favorable

Taxa de risc de pobresa o exclusió social (ARPE-2030) i els seus components

	Taxa de risc de pobresa	Taxa de privació material i social severa (PMSS)	Taxa de persones que viuen en llars amb BIT	Taxa AROPE
2013	19,8	-	-	-
2014	20,9	-	-	-
2015	19,0	6,5	9,1	23,0
2016	19,2	7,8	7,6	23,8
2017	20,0	6,1	8,7	24,5
2018	21,3	6,7	5,8	24,9
2019	19,5	6,5	8,3	23,6
2020	21,7	8,0	10,2	26,7
2021	19,9	9,0	9,6	25,9
2022	19,9	8,0	6,8	24,7

Notes: (1) Els components de la taxa AROPE que es presenten en aquest quadre incorporen la nova metodologia de càlcul dictada per l'Agenda 2030 de la Unió Europea i que afecta a les taxes BIT i PMSS. (2) Els anys indicats corresponen a l'edició de l'ECV, però cal recordar que tant la TRP com la BIT fan referència a un any anterior.

Font: Idescat.

Els components de l'ARPE a Catalunya presenten valors més elevats que els de la UE-27, excepte la taxa BIT

Catalunya es troba per sobre dels valors de la UE-27 en tots els components excepte en la taxa BIT (6,8 %), que es troba força per sota de l'agregat europeu (9,1 %). Destaca, també, la diferència en la taxa PMSS, que a Catalunya és del 8,0 % i a la UE-27 és del 6,3 %. Aquesta taxa també es troba per sobre dels valors per Espanya (7,7 %).

Taxa de risc de pobresa o exclusió social (ARPE) i els seus components Catalunya, Espanya i la Unió Europea. 2022 (%)

	Catalunya	Espanya	UE-27*
Taxa de risc de pobresa			16,8
<i>Llindar català</i>	19,9	-	-
<i>Llindar espanyol</i>	14,5	20,4	-
Taxa de privació material i social severa (PMSS)	8,0	7,7	6,3
Taxa de persones que viuen en llars amb BIT	6,8	8,6	9,1
Taxa de risc de pobresa o exclusió social (ARPE)	24,7	26	21,7

* 2021

Font: Idescat, INE i Eurostat.

10.

Recull d'indicadors econòmics

Producte interior brut (I)

Milions d'euros

	Dades anuals				
	2018	2019	2020	2021	2022
PIB	242.434	251.556	225.059	244.839	270.710
Demanda					
Demanda interna	209.968	215.456	198.409	212.440	232.794
Despesa en consum de les llars	126.739	129.539	113.606	122.222	135.491
Despesa en consum de les administracions públiques ¹	38.374	40.064	42.350	44.230	46.439
Formació bruta de capital ²	44.854	45.853	42.454	45.988	50.865
Béns d'equipament i altres actius	25.196	24.663	23.095	24.924	26.955
Construcció	19.165	20.889	19.223	20.382	23.231
Saldo exterior ³	32.466	36.101	26.650	32.399	37.915
Saldo amb l'estranger	15.835	15.699	10.290	15.204	20.892
Exportacions totals a l'estranger	94.297	97.303	74.317	91.337	118.322
Importacions totals de l'estranger	78.462	81.604	64.027	76.133	97.430
Saldo amb la resta Espanya	16.631	20.402	16.360	17.195	17.023
Oferta					
Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	2.089	2.238	2.237	2.040	1.622
Indústria i activitats de sanejament	43.683	44.955	41.141	45.408	50.186
Manufactures	36.977	37.799	34.712	37.935	39.825
Construcció	11.457	12.218	10.069	10.566	11.229
Serveis	164.742	171.704	154.290	167.090	187.085
Total Valor afegit brut	221.972	231.125	207.767	225.105	250.221
Impostos nets sobre productes	20.462	20.431	17.292	19.735	20.489
Producte interior brut	242.434	251.556	225.059	244.839	270.710
Població (a 1 de juliol)	7.581.658	7.670.838	7.730.840	7.750.324	7.838.777
PIB per habitant (euros)	31.976	32.794	29.112	31.591	34.535

¹ Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

² Inclou la variació d'existències.

³ Inclou el saldo amb l'estranger i amb la resta d'Espanya.

Font: Idescat.

Producte interior brut (II)

% variació interanual en volum, llevat dels casos indicats

	Dades anuals				Dades trimestrals				
	2019	2020	2021	2022	1r 2022	2n 2022	3r 2022	4t 2022	1r 2023
PIB	2,0	-11,9	6,2	5,5	8,0	6,5	5,0	2,7	2,9
PIB (Variació intertrimestral)	-	-	-	-	0,9	1,6	0,0	0,2	1,1
Demanda									
Demanda interna ¹	1,1	-7,4	3,8	2,7	4,1	2,4	2,8	1,8	0,7
Despesa en consum de les llars	1,1	-12,2	5,5	4,1	6,5	3,2	3,7	3,1	1,4
Despesa en consum de les administracions públiques ²	2,5	3,3	1,4	-0,1	0,2	-0,3	0,2	-0,4	0,0
Formació bruta de capital ³	0,6	-9,1	4,2	3,8	4,2	4,4	4,8	1,8	0,2
Béns d'equipament i altres actius	-3,0	-6,8	6,0	3,5	5,0	3,5	4,4	1,3	-3,0
Construcció	6,5	-10,5	-0,5	4,8	3,7	6,0	6,3	3,3	4,6
Saldo exterior ^{1, 4}	0,9	-4,5	2,4	2,8	3,9	4,1	2,2	0,9	2,2
Saldo amb l'estranger ¹	-0,1	-2,2	1,3	2,9	2,7	5,2	1,9	1,8	2,9
Exportacions totals a l'estranger	2,6	-22,8	15,2	14,0	15,6	20,7	12,7	7,5	15,5
Importacions totals de l'estranger	3,3	-20,3	12,9	7,5	10,1	8,1	9,2	3,1	8,7
Saldo amb la resta Espanya ¹	1,0	-2,3	1,1	-0,1	1,2	-1,1	0,3	-0,9	-0,7
Oferta									
Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	-4,5	-9,0	0,5	-13,9	-10,7	-15,1	-15,8	-14,2	-3,5
Indústria i activitats de sanejament	1,8	-13,2	5,1	-2,0	-1,4	-1,6	-1,9	-2,9	3,6
Manufactures	0,8	-13,6	5,1	-1,5	-	-	-	-	-
Construcció	2,0	-19,2	3,0	4,5	4,4	5,1	5,2	3,2	4,5
Serveis	2,4	-11,2	7,2	7,9	10,8	9,2	7,2	4,8	3,0
Total Valor afegit brut	2,2	-12,0	6,5	5,6	7,8	6,6	5,1	2,1	3,2
Impostos nets sobre productes	-0,7	-11,1	3,1	4,6	10,6	5,6	3,6	-1,0	0,1
Producte interior brut	2,0	-11,9	6,2	5,5	8,0	6,5	5,0	2,7	2,9

¹ Contribució al creixement.

² Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

³ Inclou la variació d'existències.

⁴ Inclou el saldo amb l'estranger i amb la resta d'Espanya.

Font: Idescat.

Activitat i demanda (I)

(% de variació interanual)¹

	Índex de producció industrial ²	Clima industrial	Consum de ciment	Licitació d'obra pública	Habitatges iniciats ³	Activitat dels serveis ⁴	Pernoctació hotelera	Passatgers de vols aeris ⁵
Any								
2018	0,8	-1,4	-2,1	-40,5	28,0	5,3	-0,8	5,9
2019	-1,2	-0,3	23,2	28,2	6,8	3,1	2,6	4,6
2020	-9,3	-24,3	-10,5	32,5	-24,1	-15,6	-77,1	-76,8
2021	8,3	-7,3	9,9	68,8	42,1	15,1	92,2	49,6
2022	0,6	-6,6	6,8	80,6	10,2	18,7	107,6	126,3
Trimestre								
1r 2022	-0,3	3,6	10,7	85,7	25,4	21,4	360,8	468,4
2n 2022	2,5	-2,2	6,4	40,6	25,2	23,6	287,7	343,2
3r 2022	1,5	-12,4	-1,2	22,6	15,6	18,6	65,7	75,7
4t 2022	0,7	-15,4	9,2	159,3	-10,3	12,3	40,5	48,6
1r 2023	0,2	-11,8	3,2	11,3	2,5	10,8	33,8	55,7

¹ Excepte el clima industrial, que mesura el resultat del saldo de respostes.

² Sèrie corregida d'efectes de calendari.

³ Habitatges d'obra nova visats pels col·legis d'arquitectes tècnics.

⁴ Xifra de negocis.

⁵ No s'inclouen els passatgers en trànsit.

Font: Idescat; Departament d'Empresa i Treball; Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana i INE.

Activitat i demanda (II)

(% de variació interanual)¹

	Matriculació de turismes	Venda de comerç al detall ²	Importació de béns de consum	Matriculació de vehicles de càrrega	Importació de béns de capital	Estoc de crèdit al sector privat	Creació de societats mercantils ³	Expectatives de les empreses ⁴
Any								
2018	4,3	0,3	5,0	11,5	4,7	-3,6	-6,3	13,9
2019	-1,8	2,0	2,5	-13,9	6,1	-0,7	3,0	8,8
2020	-33,7	-8,2	-23,1	-29,3	-13,0	3,2	-17,6	-46,8
2021	-8,5	3,2	10,5	1,5	20,6	-2,3	28,9	-0,9
2022	-5,0	-0,8	21,4	-14,4	22,0	1,8	-1,5	-0,7
Trimestre								
1r 2022	-1,7	-1,4	16,4	-26,8	22,6	-1,2	0,9	-4,2
2n 2022	-7,4	-0,3	14,1	-27,5	24,5	-1,3	0,1	6,8
3r 2022	-3,9	-0,4	33,7	-1,8	21,8	-0,1	-1,4	-1,6
4t 2022	-6,3	-1,2	17,6	5,4	21,9	1,8	-1,5	-3,8
1r 2023	15,5	6,9	27,4	25,9	14,1	-	8,6	8,9

¹ Excepte les expectatives empresarials, que és un saldo entre respostes positives i negatives.

² Valors constants (sense estacions de servei).

³ Dades acumulades.

⁴ Expectatives de la marxa del negoci per al trimestre següent.

Font: Direcció General de Trànsit, INE, Idescat i Banc d'Espanya.

Comerç de béns amb l'estranger i turisme estranger

(% de variació interanual)

	Exportació de béns			Importació de béns			Turisme estranger	
	Total	UE-27	Nivell tecnològic alt	Total	UE-27	Nivell tecnològic alt	Nombre de persones	Despesa
Any								
2018	2,2	2,5	1,1	6,7	5,3	8,3	0,4	6,5
2019	3,8	4,2	18,2	1,9	2,5	10,7	0,9	4,1
2020	-10,0	-9,4	4,0	-18,1	-16,5	-2,3	-80,0	-82,9
2021	21,0	21,0	9,6	20,0	17,6	16,6	49,5	51,2
2022	17,9	19,8	18,2	23,6	16,0	20,4	156,6	198,2
Trimestre								
1r 2022	14,0	16,7	19,8	27,4	17,5	22,6	696,0	776,6
2n 2022	20,1	18,6	34,8	28,8	17,5	37,7	469,1	552,6
3r 2022	18,9	22,3	4,7	29,2	21,6	20,3	100,0	145,5
4t 2022	18,3	21,6	13,8	10,8	8,6	4,6	59,4	82,7
1r 2023	22,2	23,4	26,2	9,9	11,3	9,2	53,4	58,6

Font: Idescat; INE, i Agència Estatal de l'Administració Tributària.

Preus, salaris i costos laborals

(% de variació interanual)

	IPC								Preus			Salaris i cost laboral	
	Total	Béns industrials			Aliments no elaborats	Productes energètics	Índex de preus industrials	Salaris pactats en conveni ¹	Cost laboral total ²	Cost salarial ²			
		Inflació subjacent	Aliments elaborats i begudes	Serveis sense productes energètics									
Any													
2018	1,8	1,1	1,5	0,2	1,4	3,1	6,5	2,7	n.d.	2,0	2,0		
2019	0,9	1,1	1,0	0,5	1,5	2,5	-1,7	0,3	1,72	2,9	2,3		
2020	-0,4	0,7	1,3	0,1	0,7	3,8	-10,1	-2,0	2,18	-3,7	-4,4		
2021	2,9	0,7	1,4	0,8	0,3	2,4	20,1	10,5	1,33	7,3	8,0		
2022	8,0	4,9	9,8	5,0	2,8	9,1	27,6	24,6	2,89	5,0	5,6		
Trimestre													
1r 2022	7,6	2,9	5,1	3,5	1,6	5,0	44,2	24,3	1,42	6,0	6,5		
2n 2022	8,6	4,6	9,0	4,3	3,0	9,1	36,0	28,4	2,04	5,1	5,6		
3r 2022	9,7	5,9	11,3	6,3	3,5	11,4	33,4	28,5	2,19	4,8	5,5		
4t 2022	6,1	6,1	13,6	5,9	3,2	10,9	2,2	17,7	2,58	4,2	4,7		
1r 2023	4,6	7,1	15,0	6,7	3,9	10,6	-13,8	7,1	3,04	-	-		

¹ Dades acumulades. Les dades anuals inclouen les revisions pactades fins al final del període.

² Cost laboral i salarial ordinari per treballador i mes.

Font: Idescat, INE, Departament d'Empresa i Treball i Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

Mercat de treball (I)

(% de variació interanual, llevat dels casos indicats)

	Població			Taxa d'activitat (% de població de 16-64 anys)	Taxa d'ocupació (% de població de 16-64 anys)	Taxa de temporalitat (%)	Taxa de parcialitat (%)	Taxa d'atur (%)	
	Activa	Ocupada	En atur					Total	16-24 anys
Any									
2018	0,4	2,7	-14,0	78,0	69,0	21,9	14,1	11,5	27,7
2019	1,8	2,3	-2,3	78,4	69,7	21,6	14,6	11,0	26,2
2020	-1,3	-3,0	13,1	76,9	67,1	19,6	13,9	12,6	34,0
2021	1,9	3,2	-6,7	78,1	69,0	20,5	13,1	11,6	28,9
2022	0,0	2,1	-16,3	77,8	70,2	17,2	12,6	9,7	24,0
Trimestre									
1r 2022	-0,6	2,5	-21,1	77,4	69,4	20,2	13,6	10,2	25,3
2n 2022	-0,4	3,0	-24,7	78,0	70,7	17,8	12,8	9,3	25,4
3r 2022	0,5	2,3	-14,4	78,3	71,0	16,4	11,3	9,3	25,7
4t 2022	0,3	0,6	-2,1	77,6	69,9	14,5	12,7	9,9	19,7
1r 2023	2,0	1,9	3,3	77,5	69,4	14,3	12,2	10,4	22,1

Font: Idescat; Departament d'Empresa i Treball, INE i Agència Estatal de l'Administració Tributària.

Mercat de treball (II)

(% de variació interanual)

	Afiliació a la Seguretat Social									
	Tots els règims					Règim		Contractes registrats ¹		Atur registrar
	Total	Indústria*	Construcció*	Serveis*	d'autònoms	Estrangers	Total	Indefinitos	Temporals	
Any										
2018	3,0	-1,5	2,6	5,1	3,1	0,5	6,7	9,4	6,3	-6,0
2019	2,4	0,5	0,5	3,9	2,6	-0,1	4,5	12,5	3,3	-3,1
2020	-2,6	-2,8	-2,0	-1,3	-2,9	-0,8	0,5	-3,4	1,1	21,2
2021	2,7	0,7	0,8	3,7	3,0	1,8	-33,1	-30,4	-33,5	-5,3
2022	3,8	-2,4	1,9	3,3	4,3	0,4	23,8	34,4	22,1	-18,9
Trimestre										
1r 2022	4,2	-1,1	2,0	3,5	4,7	1,2	25,8	124,8	6,4	-26,9
2n 2022	4,8	-3,0	2,4	3,0	5,6	0,5	11,0	261,5	-31,6	-26,3
3r 2022	3,6	-4,0	1,9	3,1	4,1	0,0	-1,9	219,6	-37,6	-11,1
4t 2022	2,8	-1,2	1,5	3,7	3,0	-0,2	-17,8	121,7	-44,3	-6,6
1r 2023	3,0	2,1	2,0	5,9	4,0	-0,4	-16,3	31,3	-35,9	-5,7

* Les dades del mes de març del 2023 fan referència al Règim General per sectors, enlloc de l'afiliació total que també agrupa els Règims Especials (per no disponibilitat de les dades). Per tant, les dades del 1T 2023 s'ha calculat d'acord amb aquesta informació.

¹ Variació interanual sobre dades acumulades de l'any en curs.

Font: Idescat, INE, Eurostat, Departament d'Empresa i Treball i Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

11.

Recull d'indicadors socials i de gènere

Principals indicadors socials i per gènere

	Homes	Dones	Total	Referència temporal
Mercat de treball				
Taxa d'activitat de la població de 16 a 64 anys (%)	81,2	74,5	77,8	2022
Taxa d'ocupació de la població de 16 a 64 anys (%)	73,8	66,7	70,2	2022
Taxa d'atur (%)	9,1	10,3	9,7	2022
Taxa de temporalitat	14,5	19,9	17,2	2022
Proporció d'ocupació a temps parcial (%)	6,4	19,3	12,6	2022
Bretxa salarial entre homes i dones ⁽¹⁾	-	11,7	-	2020
Educació				
Persones de 30 a 34 anys amb estudis de nivell terciari (%)	51,1	59,8	55,5	2022
Persones de 18 a 24 anys que no acaben l'educació secundària obligatòria (% abandó prematur)	19,5	14,2	16,9	2022
Persones de 18 a 24 anys que ni estudien ni treballen (%)	14,4	14,4	14,4	2022
Alumnes matriculats en universitats catalanes per al curs 2020-2021 (% sobre el total)	44,5	55,5	100	Curs 2020-2021
Salut i demografia				
Índex d'envelliment ⁽²⁾ (%)	94,0	147,4	141,4	2022
Índex de sobreenvelliment ⁽³⁾ (%)	11,5	19,9	15,9	2022
Esperança de vida en néixer (anys)	80,8	86,3	83,6	2021
Pobresa				
Població en risc de pobresa (%)	19,2	20,5	19,9	2022
Població en risc de pobresa en el treball (%)	11,9	9,8	10,9	2022
Població amb molta dificultat per arribar a fi de mes (%)	7,0	8,9	8,0	2022
Poder i presa de decisions				
Alcaldes i alcaldesses (%)	77,1	22,9	100	2019-2023
Regidors i regidores electes (%)	56,0	44,0	100	2019-2023
Diputats al Parlament de Catalunya (%)	54,8	45,2	100	2021-2024
Presidents dels consells d'administració. Empreses. IBEX-35 (%)	91,4	8,6	100	2022
Consellers dels consells d'administració. Empreses. IBEX-35 (%)	62,5	37,5	100	2022

⁽¹⁾ La bretxa salarial entre homes i dones es defineix com a percentatge de la diferència del guany salarial brut per hora dels homes i les dones sobre el guany salarial dels homes.

⁽²⁾ Quocient entre el nombre de persones de 65 anys i més i el nombre de joves menors de 15 anys. S'expressa en %.

⁽³⁾ Quocient entre el nombre de persones de 85 anys i més i el nombre de persones de 65 anys i més. S'expressa en %.

Font: Idescat, INE, Eurostat, Institut Català de les Dones i IESE.

12.

Annex econòmic comarcal

Atur i afiliació a la Seguretat Social per comarques i Aran

(% de variació anual i %)

Comarca	% de variació anual		Taxa atur registral (desembre 2021)	Taxa atur registral (desembre 2022)
	Afiliació al règim general de la SS (desembre 2022) ¹	Atur registrat (2022)		
Alt Camp	1,8	-17,0	12,4	11,0
Alt Empordà	3,1	-24,4	11,5	9,8
Alt Penedès	1,9	-15,1	9,9	9,3
Alt Urgell	0,4	-21,6	9,1	8,7
Alta Ribagorça	3,9	-29,2	6,1	4,2
Anoia	4,9	-15,3	12,4	11,4
Aran	4,1	-42,9	3,7	3,1
Bages	3,4	-14,1	11,6	10,7
Baix Camp	0,3	-20,3	13,4	11,5
Baix Ebre	4,1	-17,2	12,1	10,9
Baix Empordà	3,1	-24,9	10,3	8,5
Baix Llobregat	4,3	-18,3	9,2	8,6
Baix Penedès	5,1	-15,6	16,1	14,1
Barcelonès	3,9	-22,2	9,4	8,8
Berguedà	-0,9	-12,5	10,3	9,7
Cerdanya	4,4	-25,4	5,0	4,5
Conca de Barberà	3,5	-17,5	8,6	7,7
Garraf	3,7	-16,9	11,2	10,6
Garrigues	-1,1	-11,7	8,3	8,3
Garrotxa	5,0	-15,8	7,0	6,8
Gironès	2,3	-17,3	9,5	9,0
Maresme	2,9	-18,0	10,9	10,0
Moianès	-0,3	-13,8	7,7	7,3
Montsià	2,9	-18,1	12,7	11,7
Noguera	-3,1	-11,5	10,6	9,8
Osona	4,4	-14,5	8,8	8,7

(continua a la pàgina següent)

(continuació)

Comarca	% de variació anual		Taxa atur registral (desembre 2021)	Taxa atur registral ² (desembre 2022)
	Afiliació a la SS (desembre 2022) ¹	Atur registrat (2022)		
Pallars Jussà	2,2	-19,8	10,2	9,4
Pallars Sobirà	3,6	-30,3	6,7	5,0
Pla d'Urgell	3,6	-13,2	9,1	8,3
Pla de l'Estany	3,7	-13,4	6,4	6,3
Priorat	2,3	-23,0	8,5	7,9
Ribera d'Ebre	2,2	-18,3	11,8	10,2
Ripollès	2,4	-18,3	7,3	7,0
Segarra	2,9	-15,9	6,6	6,6
Segrià	2,1	-18,6	11,6	9,9
Selva	3,8	-21,8	12,2	10,7
Solsonès	2,0	-16,9	7,2	6,9
Tarragonès	3,2	-21,0	12,6	10,9
Terra Alta	1,4	-16,5	8,1	7,7
Urgell	2,2	-15,0	9,1	8,8
Vallès Occidental	2,9	-15,3	10,5	10,0
Vallès Oriental	1,7	-15,9	9,9	9,5
Catalunya	3,4	-18,9	10,2	9,4

¹ Afiliació a la Seguretat Social per comarca del compte de cotització.

² Taxa d'atur registral = atur registrat / (atur registrat + afiliats a la SS) * 100; atur registrat i afiliats a la SS amb residència al territori considerat.

Font: Idescat, Observatori de Treball i Model Productiu, i elaboració pròpia.

Nombre de viatgers i pernoctacions en establiments hotelers per marques turístiques

(en milers i % de variació anual)

	2022 (p)		% de variació anual		% de variació 2022-2019	
	Viatgers	Pernoctacions	Viatgers	Pernoctacions	Viatgers	Pernoctacions
Barcelona	7.862,9	20.781,6	126,3	137,3	-12,6	-7,0
Costa Brava	3.540,8	10.411,2	51,7	71,3	-3,6	-11,5
Costa Daurada	2.713,9	8.952,4	64,7	109,7	2,0	-8,4
Costa Barcelona	3.183,6	9.040,1	110,3	134,1	-11,0	-15,3
Paisatges Barcelona	221,8	395,4	51,9	51,1	11,1	7,6
Pirineus	724,5	1.532,7	38,2	46,7	-5,8	4,3
Terres de Lleida	299,6	499,3	36,5	42,4	-6,9	2,0
Terres de l'Ebre	301,6	754,4	37,9	45,1	-1,2	20,9
Val d'Aran	259,9	758,9	64,1	69,9	2,8	4,3
Catalunya	19.108,5	53.126,1	86,6	107,6	-7,9	-8,8

(p) provisional.

Font: Idescat.

Nombre de viatgers i pernoctacions en càmpings per marques turístiques

(en milers i % de variació anual)

	2022 (p)		% de variació anual		% de variació 2022-2019	
	Viatgers	Pernoctacions	Viatgers	Pernoctacions	Viatgers	Pernoctacions
Barcelona	-	-	-	-	-	-
Costa Brava	1.380,2	7.801,1	32,0	44,9	14,6	8,4
Costa Daurada	1.148,2	5.923,1	23,1	34,2	21,0	10,3
Costa Barcelona	567,8	2.535,4	32,9	46,9	-6,1	-0,3
Paisatges Barcelona	64,6	180,0	24,5	17,2	33,2	46,6
Pirineus	518,9	1.425,2	22,7	9,5	20,9	16,5
Terres de Lleida	nd	nd	nd	nd	nd	nd
Terres de l'Ebre	146,5	583,3	25,4	8,3	27,4	2,5
Val d'Aran	nd	nd	nd	nd	nd	nd
Catalunya	3.870,2	18.603,6	27,5	36,1	14,2	8,4

(p) provisional. (-) Dada no procedent. (nd) Dada no disponible.

Font: Idescat.

Nombre de viatgers i pernoctacions en establiments rurals per marques turístiques

(en milers i % de variació anual)

	2022 (p)		% de variació anual		% de variació 2022-2019	
	Viatgers	Pernoctacions	Viatgers	Pernoctacions	Viatgers	Pernoctacions
Barcelona	-	-	-	-	-	-
Costa Brava	113,3	317,9	19,7	14,8	-18,1	-14,2
Costa Daurada	29,4	83,1	32,1	18,5	-17,9	-7,7
Costa Barcelona	41,1	96,9	24,7	22,1	-13,8	-11,9
Paisatges Barcelona	71,4	170,8	41,0	28,2	-0,3	-0,3
Pirineus	182,8	482,5	14,7	11,2	6,8	10,5
Terres de Lleida	36,5	83,1	31,7	21,8	65,2	101,7
Terres de l'Ebre	nd	nd	nd	nd	nd	nd
Val d'Aran	nd	nd	nd	nd	nd	nd
Catalunya	487,8	1.273,8	22,5	16,0	-3,2	1,0

(p) provisional. (-) Dada no procedent. (nd) Dada no disponible.

Font: Idescat.